37

ஸ்ரீ:

ஸ்ரீவித்யாரத்நாகரம்

Part I

அருட்சக்தி நாகராஜன்

4

உ

4

R. நாகராஜன்
"கவிஞர்"
ஞானானந்த மண்டலி
விஷயங்கள்.

4

SHRIVIDYA-RATNAKARAH

WITH

SHRISAPARYA-MANTRABHASHYA-WANCHHAKALPALATA-LAKSHARCHANA AND ALLIED SUBJECTS

BY

SWAMISHRIHARIHARANANDSARASWATI
(SHRIKARAPATRASWAMI) MAHARAJ

4

EDITOR

SHRISITARAMKAVIRAJ "SHRIVIDYABHASKAR"
(DATTATREYANANDNATH)

BHAKTISUDHA SAHITYA PARISHAD
CALCUTTA-7

நைவேத்யம் (185ம் பக்கம்)

(ஸ்ரீதேவ்யக்ரே சதுரஸ்ரமண்டலம் ஸாமான்
யார்க்யோதகேன விதாய — தத்ர ~~ஆதோ~~
ஆதாரோபரி ஸ்தாபிதம் ஸௌவர்ண
ரௌப்ய காம்ஸ்யாதி ஸ்தாலி சஹிதம்.
பக்ஷ்ய, போஜ்ய, சோஷ்ய, லேஹ்ய, பேயாத்
மகம் - ரஸவத்வ்யஞ்சன மந்நாஸம் ப்ராஜ்ய
கவிலாஜ்யம் ததி துக்த மிஸ்ரம் யதாஸம்ப
வம் வா நைவேத்யம் விதாய —)

ௐ மூலேன நிரீக்ஷ்ய

ௐ ஹும் ஃபட்: — இதி அஸ்த்ரேண ப்ரோக்ஷ்ய /

ௐ ஜூம் ஜஸம்ஸ: வௌஷட் —
(இதி ஸப்தவாரம் அபிமந்த்ரித ஜலேன
ப்ரோக்ஷ்ய /)

சக்ரமுத்ராம் ப்ரதர்சய /

ௐ யம் — (இதி வாயு பீஜேன தோஷமிதி வாமகரே
ண ஸப்தவாரம் ஜபம் — தத்ர
தோஷான் ஸம்சோஷ்ய /)

ௐ ரம் — (இதி வஹ்னி பீஜேன தோஷமிதி தக்ஷி
ணகரேண ஸந்தஹ்ய /)

ௐ வம் - (இதி தேனுமுத்ராயா அமிர்தீகிருத்ய।)

ௐ மூலேன (ஹஸ்தேஹார்க்ய பாத்யா: ப்ரோக்ஷ்ய।)

ௐ மூலேன - (ஸப்தவாரம் அபிமந்த்ர்ய।)

ௐ ஐம் க்லீம் காமதுகே ~~ஆமோகே~~ அமோகே
வரதே ஹச்சே ஸ்புர ஸ்புர ஹ்ரீம்
பரஸ்ரீம்। — (இதி காமதேனு வித்யயா
தேனுமுத்ராய அமிர்தீக்ருத்ய।)

ௐ மூலேன (தேவா: த்ரி ஸந்தர்ப்ய।)
(பாத்ராந்தரே ஹஸ்தேஹார்க்யம் கிஞ்சித்
க்ருஹீத்வா ஹாமாங்குஷ்டேன நைவேத்ய
பாத்ரம் ஸ்ப்ருசேத்।–)

ௐ மூலம்" ஸாங்காய ஸாயுதாய ஸவாஹ
னாய ஸபரிவாராய ஸர்வாத்மிகாய
ஸ்ரீமஹாத்ரிபுரஸுந்தர்யை நைவேத்யம்
கல்பயாமி நம: —
(இதி நைவேத்ய பரிஸரே ஸம்ஸ்தாப்ய।
க்ருதாஞ்சலி:।)

ௐ ஹேமபாத்ர கதம் திவ்யம் பாயஸான்னம் ஸசம்
ஸக்ருதம்। பஞ்சதா ஷட்ரஸோபேதம் க்ருஹாண
பரமேஸ்வரி। சர்க்கராபாயஸாபூப க்ருததிவ்ய
த்ரிஸம்யுக்தம்। ஹஸ்திர்ஜ நைவேத்யம்
ஹ்ருத்ய மாஷேத பாயஸம் பஹூம்। (இதி நைவேத்ய।)

நைவேத்யம் (185ம் பக்கம்)

(ஸ்ரீதேவ்யக்ரே சதுரஸ்ரமண்டலம் ஸாமான்யார்க்யோதகேன விதாய — தத்ர ~~ஆதேசு~~ ஆதாரோபரி ஸ்தாபிதம் ஸௌவர்ண ரௌப்ய காம்ஸ்யாதி ஸ்தாலி சஹகபரிதம். பக்ஷ்ய, போஜ்ய, சோஷ்ய, லேஹ்ய, பேயாத்மகம் - ரஸவத்வ்யஞ்சன மந்நஸம் ப்ராஜ்ய கவிலாஜ்யம் ததி துக்த மிஸ்ரம் யதாஸம்பவம் வா நைவேத்யம் விதாய—)

ௐ மூலேன நிரீக்ஷ்ய

ௐ ஜம்வந்த: — இதி அஸ்த்ரேண ப்ரோக்ஷ்ய।

ௐ ஐம் ஜசம்ஸ: வௌஷடு —
(இதி ஸப்தவாரம் அபிமந்த்ரித ஜலேன ப்ரோக்ஷ்ய।)

சக்ரமுத்ராம் ப்ரதர்சய।

ௐ யம் — (இதி வாயுபீஜேன தோஷாந் வாமகரேண ஸப்தவாரம் ஜபம் — தத்ர தோஷான் ஸம்சோஷ்ய।)

ௐ ரம் — (இதி வஹ்னிபீஜேன தோஷாந் தக்ஷகரேண ஸந்தஹ்ய।)

ஓ வம் - (இதி தேனுமுத்ரயா அமிர்தீக்ருத்ய!)

ஓ ப்ரேமேண (ஹஸ்தேவார்க்கிய பாத்யா: ப்ரோக்ஷ்ய!)

ஓ ப்ரேமேண - (ஸப்தவாரம் அபிமந்த்ர்ய!)

அமோகே
ஓ ஐம் க்லீம் காமதுகே ~~அமோகே~~
வரதே ஹச்சே ஸ்புர ஸ்புர ஸ்ரீம்
பரஸ்ரீம்! — (இதி காமதேனு வித்யயா
தேனுமுத்ரயா அமிர்தீக்ருத்ய!)

ஓ ப்ரேமேண (தேவா: த்ரி ஸந்தர்ப்ய)

(பாத்ரஸாந்தரே ஹஸ்தேநார்க்யம் க்ருத்
க்ருத்வா ஸாமாந்யேன நைவேத்ய
பாத்ரம் ஸம்ப்ரோக்ஷ்ய!-)

ஓ ப்ரேமேண" ஸாங்காய ஸாயுதாய ஸவாஹ
னாய ஸபரிவாராய ஸர்வாத்மிகாய
ஸ்ரீமஹாத்ரிபுரஸுந்தர்யை நைவேத்யம்
கல்பயாமி நம: —
(இதி நைவேத்ய பரிஸரே ஸம்ஸ்தாப்ய!
க்ருதாஞ்சலி:!)

ஓ ஹேமபாத்ரகதம் திவ்யம் பரமான்னம் ஸுஸம்
ஸ்க்ருதம்! பஞ்சதா ஷட்ரஸோபேதம் க்ருஹாண
பரமேஸ்வரி! சர்க்கராபாயஸாபூப க்ருத திவ்ய
[illegible] நைவேத்ய
ஹ்ருத்யம் மாஷோத பாயஸம் பாஹும் (இதி நிவேத்ய!)

ஸம்பூர்ணஸர்வஸ்ஸவ: +-+-+-+... பரிக்ஷித்சாமி

அமிர்தோபக்ரமணி

(ஸ்ரீ தேவ்யை ஆபோசனம் தத்வா |
வாமகரேண க்ராஸ முத்ராம் தர்சயன்
தக்ஷகரேண ப்ராண முத்ரா பஞ்சமுத்ரா ப்ராக்
ஸ்மபூர்வகம் பஞ்ச ப்ராண ஆஹுதி:
கல்பயேத் |- யதா)—

ௐ ஐம் ப்ராணாய ஸ்வாஹா |

ௐ க்லீம் அபானாய ஸ்வாஹா |

ௐ ஸௌ: வ்யானாய ஸ்வாஹா |

ௐ ஐம் க்லீம் உதானாய ஸ்வாஹா |

ௐ ஐம் க்லீம் ஸௌ: ஸமானாய ஸ்வாஹா |

ௐ ப்ரம்மணே ஸ்வாஹா |

ௐ ஐம் க 5 ஆத்மதத்வ வ்யாபகா ஸ்ரீமஹாத்ரிபுரஸுந்தரி த்ருப்யது

ௐ க்லீம் ஹ 6 வித்யா தத்வ வ்யாபகா ஸ்ரீ.....த்ருப்யது

ௐ ஸௌ: ஸ 4 சிவதத்வ வ்யாபகா ஸ்ரீ........த்ருப்யது

ௐ ஐம் க்லீம் ஸௌ: "மூலம்" ஸர்வதத்வ வ்யாபகா ஸ்ரீமஹாத்ரிபுரஸுந்தரி த்ருப்யது

(இவ் விதம் ஸாமான்யர்க்கிய தீர்த்தம் கொஞ்சம் கொஞ்சம் தீர்த்த பாத்திரத்தில் விடவும்)

ஓ இதி பாத்ரே ஸத் ஸாஜ்ய நைவேத்யம் ஷட்ரஸாநேக
பக்ஷணம் | நிவேதயாமி தே தேவ ஸானுகாம்ய
ஜுஷாணைதத் ||

மது வாதா ருதாயதே மது க்ஷரந்தி ஸிந்தவ: |
மாத்வீர்ன: ஸந்த்வோஷதீ: மது நக்தமு
தோஷஸி மதுமத் பார்த்திவம் ரஜ:

மது த்யௌரஸ்து ந: பிதா | மதுமான்னோ வனஸ்
பதிர் - மதுமாம் அஸ்து ஸூர்ய: மாத்வீர்காவோ
பவந்து ந: - (இதி யுக்த பாத்ரஸ்தம் ஸான்னம்ய -
நைவேத்ய ஜாதம் தாதாம்யேன ஸமர்ப்பயேத்)

ஓ நமஸ்தே தேவ தேவேசி ஸர்வத்ருப்திகரம் பரம் |
அன்யாநிவேதிதம் ஸத்தம் ப்ரதிக்ருஹ்ணீஷ்வ
ஸாக்ஷிதம் | அம்ருதானந்த ஸம்பூர்ணம் க்ருஹாண
ஜலமுத்தமம் ||

ஓ ஸ்ரீலலிதாயை அம்ருதபானீயம் ஸமர்ப்பயாமி |
(பஞ்சாங்கம் பரதேவதாம் த்யாயேத்)

ஓ ப்ரஹ்மேசாத்யை: ஸரஸமபித: ஸூப ஹாஸ்யை:
ஸமந்தா திவ்யா கல்பைர்லலித ரமணீ
வீஜ்யமானா ஸகீபி: | நர்மக்ரீடா ப்ரஹஸன
பரா ஹாஸயந்தீ ஸகீசான் புக்தே
பாத்ரே கனகசிதே ஷட்ரஸான் லோகதாத்ரீ ||
(தேவீம் புக்தவதீம் ஸந்த்ருப்தாம் த்யாத்வா)

ஸ்ரீ

பரா ப்ரஸாதம்

அனந்த சந்த்ர புவனமிந்து பிந்து யுகாதி

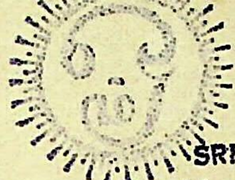
ஹ்ரீம்!

— ஆர்வேதம் — ஸத்யஹரி

பரமார்த்தப்ரகாசம் / ப்ரஸித்திப்ரகாசம்

ஸ்மரணையன்றோ சிவானந்தம்

உ

அருட் சக்தி

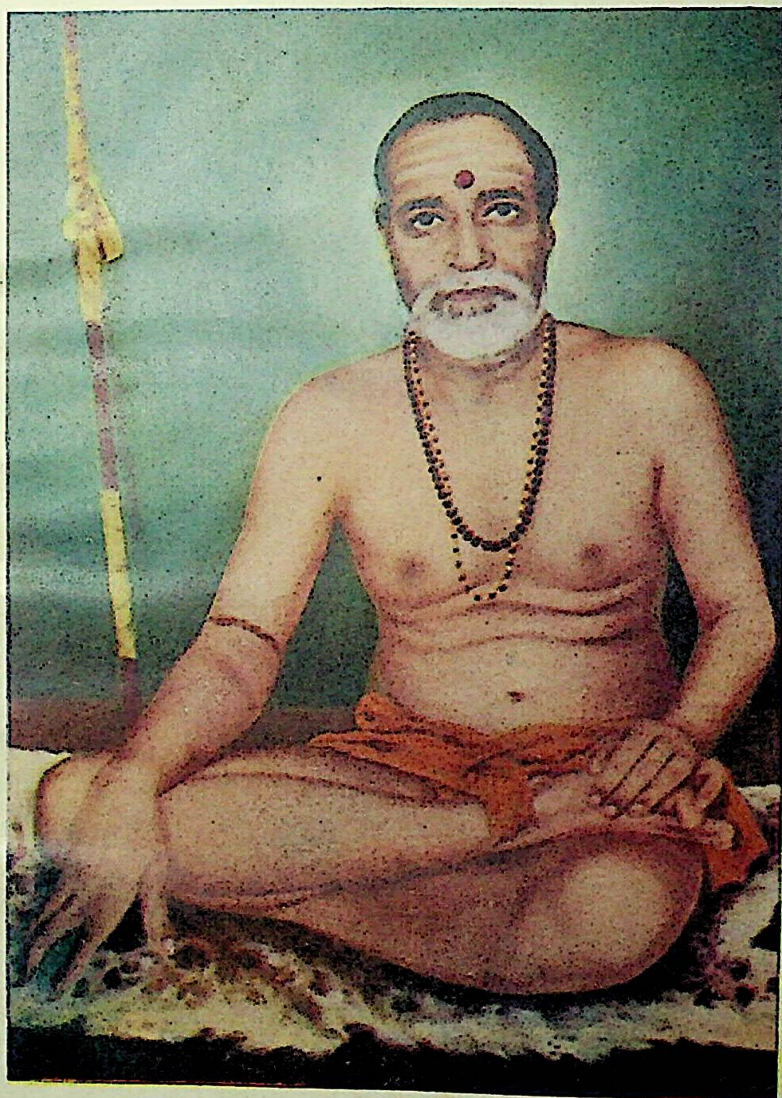
அம்பாள் பதமலர்களை
மறவாதே.

सि. वि. स्वामिशास्त्री.
14. 7. 75

R Nagarajan
Karnan
59 Kuladaiyal

R. Nagarajan

श्रीकरपात्रस्वामिचरणाः

समस्तशास्त्रपारावारपारदृश्वानः अनन्तश्रीविभूषिताः
श्रीहरिहरानन्दसरस्वतिस्वामिनः

॥ श्रीः ॥

श्रीविद्या-रत्नाकरः

श्रीसपर्या-मन्त्रभाष्य-वाञ्छाकल्पलता-लक्षार्चन-
पूर्णाभिषेक-महायागक्रमादि-
विविधविधिविलसितः

निगमागमादिसमस्तशास्त्रपारावारपारीणैः
श्रीपरमहंसपरिव्राजकाचार्यैः
अनन्तश्रीविभूषितैः
स्वामिश्रीहरिहरानन्दसरस्वती (श्रीकरपात्रस्वामि) महाराजैः
विरचितः ।

सम्पादकः
श्रीसीतारामकविराजः, "श्रीविद्याभास्करः"
दीक्षानाम—दत्तात्रेयानन्दनाथः

प्रकाशिका
भक्तिसुधा साहित्य-परिषद्
कलकत्ता

प्रकाशिका :—
भक्तिसुधा साहित्य परिषद्
१४५, काटन स्ट्रीट—कलकत्ता-७

●

पुस्तकप्राप्तिस्थानम्
(१) बाबूलाल गनेड़ीवाल,
१४५, काटन स्ट्रीट,
कलकत्ता-७
(२) श्रीसीताराम कविराज
७२, बड़तल्ला स्ट्रीट,
कलकत्ता-७
(३) सन्तशरण वेदान्ती,
दुर्गाकुण्ड,
वाराणसी (उ० प्र०)

●

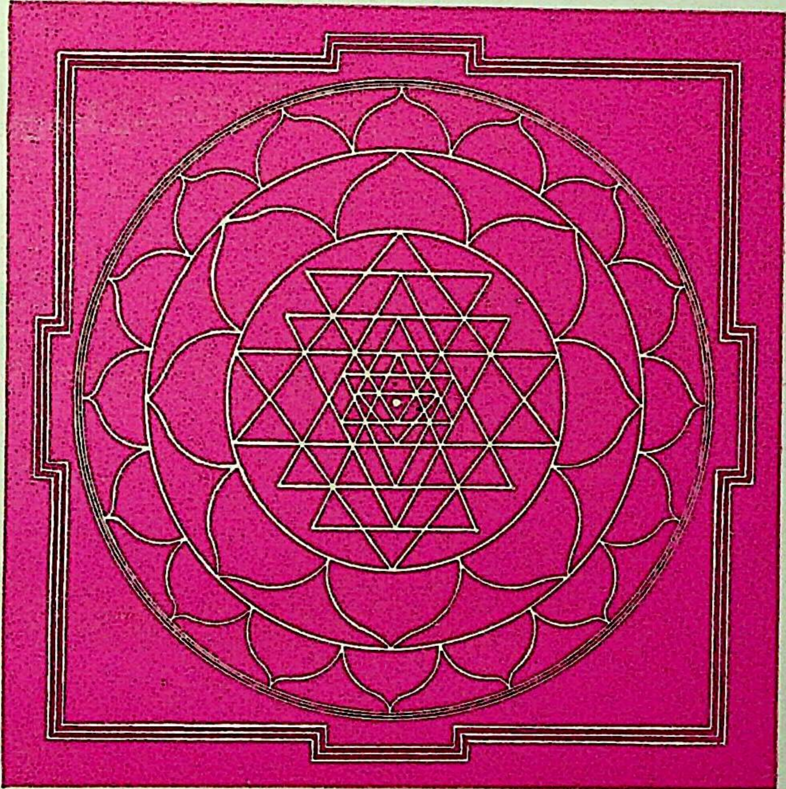
प्रथमसंस्करणम् ११००
गुरुपूर्णिमा—२०२६ वि०
मूल्यं : द्वादशरूप्यकाणि

●

मुद्रक :
मातादीन ढंढारिया,
नेशनल प्रिंट क्राफ्ट्स,
९५ए, चित्तरञ्जन एवेन्यू : दूरभाष—३४-७३२२
कलकत्ता—१२

श्रीयन्त्रम्

चतुर्भिः शिवचक्रैश्च शक्तिचक्रैश्च पञ्चभिः ।
नवचक्रैश्च संसिद्धं श्रीचक्रं शिवयोर्वपुः ॥
सम्यक् शतं क्रतून् कृत्वा यत्फलं समवाप्नुयात् ।
तत्फलं समवाप्नोति कृत्वा श्रीचक्रदर्शनम् ॥

बिन्दुत्रिकोणवसुकोणदशारयुग्म—
मन्वश्रनागदलसंयुतषोडशारम् ।
वृत्तत्रयञ्च धरणीसदनत्रयञ्च
श्रीचक्रमेतदुदितं परदेवतायाः ॥

सम्पादकीयम्

श्रीविद्यारत्नाकरग्रन्थमिमं सम्पाद्य श्रीसुन्दरीसेवनतत्पराणां श्रीपराम्बापादारविन्दमकरन्दजुषां श्रीविद्योपासकानां सेवासु समुपाहरन् अमन्दमानन्दसन्दोहं विन्दे। यद्यपि सन्त्यनेकाः श्रीविद्योपासकधौरेयैः सुधिभिः सम्पादिताः सपर्यापद्धतयः; सकला अपि ताः साङ्गोपाङ्गसाधनायै सापेक्षतामावहन्ति। यथा हि अर्चनायैकं-न्यासायान्यत् स्तवनायापरं जपायेतरद्, एवमङ्गोपाङ्गदेवतानामुपासनायै तासां जपपूजातर्पणहोमपुरश्चरणादीनां कृते बहूनि पुस्तकानि समपेक्षितानि भवन्ति श्रीविद्योपासकानाम्। परञ्च श्रीविद्यारत्नाकरोऽयं आदीक्षाविधानमाच पूर्णाभिषेकं साधनकालात्सिद्धिपर्यन्तं यद्यदपेक्षितं विधानादिकं तत्तत्सकलमपि रत्नाकरवत्प्रपूरयति।

श्रीगुरुचरणैः कुलार्णव, तन्त्रराज, कल्पसूत्र-श्रीविद्यार्णव त्रिपुरारहस्य नित्योत्सवादिकान् विविधतन्त्रग्रन्थान् समालोड्य ग्रन्थरत्नमिदं निरमायि।

तपसा ग्रन्थित्रयभेदेन ज्ञानशक्तिप्रादुर्भावाद् वेदवेदाङ्गेषु निखिलदर्शनेतिहासपुराणधर्मशास्त्रादिसमस्तशास्त्रेष्वेवं योगतन्त्रभक्तिज्ञानादिसमस्तमार्गेषु च येषां सर्वज्ञता सम्पन्ना तैः प्रातःस्मरणीयगुरुचरणैः प्राणिमात्रकल्याणतत्परैः करुणापूरपूरितमानसैर्महदुपकृतं श्रीविद्योपासकानां ग्रन्थमिमं निर्माय।

सर्वतन्त्रविद्यातो ज्यैष्ठ्यं श्रैष्ठ्यञ्चास्याः श्रीविद्यायाः। श्रीपरमशिवश्चतुष्षष्टितन्त्रैः सकलैहिकसिद्धिसन्दोहं सम्पाद्य श्रीपराम्बायाः निर्बन्धेनेदं निखिलपुरुषार्थघटनं श्रीतन्त्रं समाविष्कृतवान्। सौन्दर्यलहर्यां भगवत्पादैरिदमेव प्रतिपादितम्।

चतुःषष्ट्या तन्त्रैः सकलमतिसन्धाय भुवनं,
स्थितस्तत्तत्सिद्धिप्रसवपरतन्त्रैः पशुपतिः।
पुनस्त्वन्निर्बन्धादखिलपुरुषार्थैकघटना,
स्वतंत्रं ते तन्त्रं क्षितितलमवातीतरदिदम्॥

अस्य साधनफलं तस्यां स्तुतावेव च समुद्घोषितम् :—

सरस्वत्या लक्ष्म्या विधिहरिसपत्नो विहरते,
रतेः पातिव्रत्यं शिथिलयति रम्येण वपुषा।
चिरंजीवन्नेव क्षपितपशुपाशव्यतिकरः,
परानन्दाभिख्यं रसयति रसं त्वद्भजनवान्॥

अन्यान्यदेवतार्चनादौः "विद्यार्थी लभते विद्यां धनार्थी लभते धन" मित्यादिकं फलं प्रदर्शितं परं श्रीविद्योपासकस्तु विद्यापतित्वेन ब्रह्मणो लक्ष्मीपतित्वेन-

विष्णोश्चासूयां जनयन्नतिसुन्दरेण शरीरेण रतेः पातिव्रत्यं शिथिलयन्, तत्तत्सिद्धिभिर्जनान् विस्मापयन्, जीवभावं विहाय शिवभावं भावयन् चिरंजीवन् ब्रह्मानन्दरसं रसयति। अतःपरं किमपि नावशिष्यते प्राप्तव्यम्। जन्मजन्मान्तरीयपुण्यपुञ्जोदयेन कदाचित् केनचित् कथञ्चित् समधिगता सम्यक्तया यद्यस्याः साधनसरणिस्तदा सुसम्पन्नं तस्य सर्वं, कृतकृत्यं तस्य जीवितं; नान्यत्किञ्चिदपेक्षितं स्यादस्याः प्राप्त्यनन्तरं, तस्य चिन्तितकार्याण्ययत्नेन सिद्ध्यन्ति, स शिवयोगीति गीयते।

स्वस्मिन्पूर्णता चानुभूयते। अन्यैः साधनमार्गैः "अनेक जन्मसंसिद्धस्ततो याति परां गतिम्"

"बहूनां जन्मनामन्ते ज्ञानवान्मां प्रपद्यते" (श्रीमद्भगवद्गीता)

परमेतस्मिन्नेव जन्मनि श्रीविद्योपासकस्तु परां गतिं याति। यथा; "चरमे जन्मनि यथा श्रीविद्योपासको भवेत्"।

"यस्य नो पश्चिमं जन्म यदि वा शङ्करः स्वयम्।
तेनैव लभ्यते विद्या श्रीमत्पञ्चदशाक्षरी ॥"

इति बहुभिः प्रमाणकदम्बकैः सुसम्पन्नमिदं यच्चरमे जन्मन्येव श्रीविद्या प्राप्यते। तेन जीवो जीवभावं विहाय ब्रह्मत्वमुपैति। यतो हि सृष्टिकालादारभ्याऽऽनन्दरूपिणः परब्रह्मणः पृथग्भूय विविधं विचष्टते जीवः। तमेव परमप्रेमास्पदं वस्तु प्राप्तुं, जगति रूपरसादिषु तामानन्दकणिकां बहु मन्यमानः तत्संग्रहार्थं यतते, प्राप्नोति चाऽऽधिकाधिकं प्राप्यमाणोऽपि रिक्तरिक्तमिव प्रतीयते। यतउक्तम् :—

"यत्पृथिव्यां व्रीहियवं हिरण्यं पशवःस्त्रियः।
न द्रुह्यन्ति मनः प्रीतिं पुंसः कामहतस्य ते ॥"

अतः आनन्दसिन्धोःलहरीभूतो जीवस्तत् कणिकाभिः कथं तृप्येत्। तमेवाऽऽनन्दसिन्धुं प्राप्यैव तृप्तो भवति। यथा कश्चिच्चक्रवर्ती ग्रामटिकां विजित्य किं मोदेत? वेदान्तमार्गेण "अहं ब्रह्माऽस्मि" "तत्त्वमसि" "अयमात्माब्रह्म" इत्यादिकानां महावाक्यानां श्रवण-मनननिदिध्यासनादिभिः शनैः शनैर्ब्रह्मभावमाप्नोति, तदा पूर्णतां भजते। परं "क्लेशोऽधिकतरस्तेषामव्यक्तासक्तचेतसाम्" इति भाव्यता भगवता भूतनाथेन परमकारुणिकेन "श्रीविद्यातन्त्रं" निरमायि।

सैवेयं ब्रह्मविद्या श्रीविद्या सच्चिदानन्दस्वरूपिणी यस्याः समाराधनेन जीवः सुखेन स्वरूपतां याति। तस्या मन्त्रात्मकं यन्त्रात्मकं विग्रहात्मकञ्च त्रिरूपं साधकैः समाराध्यते।

मन्त्रात्मकं रूपं पञ्चदशी षोडशी महाषोडशी च'

श्रीविद्यामन्त्रभाष्यं विवृण्वन् श्रीगुरुचरणैर्व्याख्यातम्। तद्विज्ञाने जाते सर्वं विज्ञातं भवति। तस्मिन्दृष्टे सर्वं बाधितं भवति। तस्य नैसर्गिकी स्फुरत्ता विमर्शरूपा शक्तिस्तद्योगादेव विश्वोत्पत्तिस्थितिलयलीलात्वं शिवस्य।

तदुक्तं वरिवस्यारहस्ये "स जयति महान् प्रकाशो यस्मिन्दृष्टे न दृश्यते किमपि। कथमिव तस्मिन् ज्ञाते सर्वं विज्ञातमुच्यते वेदे। नैसर्गिकी स्फुरत्ता विमर्शरूपाऽस्य वर्तते शक्तिः। तद्विज्ञानार्थमेव चतुर्दशविद्यास्थानानि तेष्वपि सारभूता वेदाः। तेष्वपि गायत्री, तस्या रूपं द्वितयम्। तत्रैकं स्पष्टं द्वितीयं परं गोपनीयं श्रीविद्यारूपम्। तदेव "कामो योनिः कमलावज्रपाणिरित्येवं" साङ्केतिकैः शब्दैर्वेदोऽपि व्यवहरति।

तत्र षोडशीमहिमा :—

"वाक्यकोटिसहस्रैस्तु जिह्वाकोटिशतैरपि।
वर्णितुं नैव शक्येऽहं श्रीविद्या षोडशाक्षरीम्॥
एकोच्चारेण देवेशि! वाजपेयस्य कोटयः।
अश्वमेधसहस्राणि प्रादक्षिण्यं भुवस्तथा॥
काश्यादितीर्थयात्राः स्युः सार्धकोटित्रयान्विताः।
तुलां नार्हन्ति देवेशि! नाऽत्रकार्या विचारणा।
अयि प्रियतमं देयं सुतदारधनादिकम्।
राज्यं देयं शिरोदेयं न देया षोडशाक्षरी॥

भगवत्या यन्त्रात्मकं रूपं "श्रीचक्रम्" तदाराधनेन सर्वसिद्धीश्वरो सञ्जायते; तन्त्रशास्त्रेषु तस्य महता समारोहेण महिमा वर्णितः।

"सम्यक् शतं क्रतून् कृत्वा यत्फलं समवाप्नुयात्।
तत्फलं समवाप्नोति कृत्वा श्रीचक्रदर्शनम्॥"

"तीर्थस्नानसहस्रकोटिफलदं श्रीचक्रपादोदकम्" इत्यादिभिः प्रमाणनिकुरुम्बैरप्रतिम महत्त्वमाचक्षते।

विग्रहात्मकं रूपन्तु राजराजेश्वरी श्रीललिता महात्रिपुरसुन्दरी पराभट्टारिका तस्याः स्वरूपं स्तुवद्भिर्भवत्पादैरुक्तम्।

"शरीरी शृङ्गारो रस इव दृशां दोग्धि कुतुकम्"
श्रीललिता पूजनफलन्तु पाद्मवचनैः प्राप्यते—यथा;
अश्वमेधसहस्राणि वाजपेयशतानि च।
ललितापूजनस्यैते लक्षांशेनाऽपि नो समाः॥
स दाता स मुनिर्यष्टा स तपस्वी स तीर्थगः।
गन्धानुलेपनं कृत्वा ज्योतिष्टोमफलं लभेत्॥

चन्दनागरुकर्पूरैः सूक्ष्मपिष्टैः सकुङ्कुमैः ।
आलिप्य ललितां लोके कल्पकोटीर्वसेन्नरः ।।
"गिरामाहुर्देवीं द्रुहिणगृहिणीमागमविदः ।
हरेःपत्नीं पद्मां हरसहचरीमद्रितनयाम् ।
तुरीया काऽपि त्वं दुरधिगमनिस्सीममहिमा ।
महामाया विश्वं भ्रमयसि परब्रह्ममहिषि ।।"

एकामेव भगवतीं नानानामरूपैर्गृणन्त्यागमविदः परब्रह्ममहिषी, महाविद्या महामाया महात्रिपुरसुन्दरी ललितेति । एकैव सा कार्यकारणरूपा विश्वस्य स्वात्मानं विश्ववपुषा परिणमयितुं चिदानन्दाकारं बिभर्ति । वस्तुस्तु "सर्वं-शाक्तमजीजनत्" इति सिद्धान्तेन दृश्यमानं सकलं जगत् देवीमयमेव ।

"एवं युवतयः सद्यः पुरुषत्वं प्रपेदिरे ।
चक्षुष्मन्तो नु पश्यन्ति नेतरेऽतद्विदो जनाः ।'

अतएव— "पुंरूपं वा स्मरेद्देवीं स्त्रीरूपं वा विचिन्तयेत्
अथवा निष्कलं ध्यायेत्सच्चिदानन्दलक्षणम् ।।"

इतिप्रमाणकदम्बकानि तत्तदिच्छानुरोधेन पुंरूपतया, स्त्रीरूपतया, निर्गुण-रूपतया वा परदेवताया ध्येयत्वं प्रतिपादयन्ति । तच्च पुरुषरूपं कीदृग्विध-मिति जिज्ञासायां—

"ममैव पौरुषं रूपं गोपिकाजनमोहनम्" ब्रह्मवैवर्तपु०
कदाचिल्ललितादेवी धृतश्रीकृष्णविग्रहा ।
वेणुनादविनोदेन मोहयत्यखिलं जगत् ।।"

पद्मपुराणे वृन्दावनमाहात्म्यं वर्णयता नारदं प्रति श्रीविष्णुना स्वमुखेनेदमुक्तम्—

"अहं च वासुदेवाख्यो नित्यं कामकलात्मकः ।
अहञ्च ललितादेवी पुंरूपा कृष्णविग्रहा ।
आवयोरन्तरं नास्ति सत्यं सत्यं हि नारद ।
इदं वृन्दावनं नाम रहस्यं मम वै गृहम् ।।

कूर्मपुराणे च—

सहस्रमूर्धानमनन्तशक्तिं सहस्रबाहुं पुरुषं पुराणम् ।
शयानमब्धौ ललिते तवैव नारायणाख्यं प्रणतोऽस्मि रूपम् ।।
इत्यादिभिः प्रमाणैः पराम्बायाः पुंरूपं प्रतिपादितम् ।

स्त्रीरूपन्तु स्पष्टमेव :—

"न मातुः परमस्ति दैवतम्"
"अपराधपरम्परावृतं न हि माता समुपेक्षते सुतम्

"विपदि किं करणीयं स्मरणीयं चरणयुगलमम्बायाः ।" इत्यादिभिर्हृद्यैः पद्यैर्मातृरूपेणैव ध्येयत्वं निश्चीयते ।

त्रिविधदावदग्धान् भववनपतितान् स्वसेवकान् पीयूषवर्षैः परित्रातुं बद्धपरिकराया मातुश्चरणयोः शरणागतिः सर्वार्थसिद्धिदा ।

उक्तञ्च—

निष्कामो देवतां नित्यं योऽर्चयेद्भक्तिनिर्भरः ।
तामेव चिन्तयन्नास्ते यथाशक्ति मनुं जपन् ॥
सैव तस्यैहिकं भारं वहेन्मुक्तिञ्च साधयेत् ।
सदा सन्निहिता तस्य सर्वञ्च कथयेत सा ॥
वात्सल्यसहिता धेनुर्यथा वत्समनुव्रजेत् ।
तथाऽनुगच्छेत्सा देवी स्वं भक्तं शरणागतम् ॥"

एवमशरणशरण्यायाः करुणावरुणालयायाः भक्तजनस्य वाञ्छासमधिकफलं दातुं भयात्त्रातुञ्च नित्यनिर्भरायाः पराम्बायाः पादारविन्दार्चनं सकलैहिकामुष्मिकं वाञ्छितार्थं प्रपूरयति ।

उपासनविधावपि श्रीविद्यायास्त्रयो भेदाः सन्ति ।

स्थूलोपास्तिः, सूक्ष्मोपास्तिः परोपास्तिरिति कायिकी वाचिकी मानसीचेत्यपरनामधेयाः कायिकी स्थूलोपास्तिः श्रीचक्रार्चनम्, वाचिकी सूक्ष्मोपास्तिर्जपः मानसी परोपास्तिर्भावनोपनिषद्भावना ।

श्रीसाधकानां कृते साङ्गात्रिविधामपि सपर्यामेकेनैव ग्रन्थरत्नेन सम्यक्प्रकारेण कार्यसम्पादनायालमिति यतमानानामस्माकं मनोरथाः साम्प्रतं पूर्णतां गताः ।

इतो दशवर्षेभ्यः पूर्वं श्रीगुरुचरणैर्विरचितं श्रीपट्टाभिरामशास्त्रिचरणैः सम्पादितं "त्रिपुरसुन्दरिवरिवस्या" नामकं पुस्तकं प्रकाशितमासीत् तामेव पद्धतिं श्रीचरणैर्नूतनैः कतिपयैः पूर्णाभिषेकादिविधिभिरलङ्कृत्य प्रकाशनार्थं समादिष्टोऽहम् । मया च साधकानां सौकर्यार्थं तत्तत्सपर्यापुस्तकान्यवलोक्य विषया विशदीकृताः ।

इदानीं "श्रीविद्यारत्नाकर" नामा ग्रन्थोऽयं श्रीमतां पुरस्ताद् वर्तते । ग्रन्थेऽस्मिन् गणपतिश्रीश्यामावार्तालीपरादेवतानां साङ्गोपाङ्गसपर्याविधिर्वर्णितः । श्रीक्रमे सुदुर्लभं त्रिवृत्तार्चनं श्रीचक्रस्वरूपं तस्य महिमा च महता समारोहेण प्रमाणपुरःसरं वर्णितः श्रीचरणैः ।

परिशिष्टे च श्रीविद्यामन्त्रभाष्यम्, वाञ्छाकल्पलता विद्या, पूर्णाभिषेकविधिः, लक्षार्चनम्, महायागक्रमः, एवञ्चोद्धृतानि मानसपूजादीनि सुललितानि स्तोत्राणि साधकानां मनांसि—समाह्लादयन्ति ।

ग्रन्थस्यास्य सम्पादने मुद्रणे च श्रीगुरुचरणानां कृपालेश एव परमो हेतुः, येन ग्रन्थोऽयं प्रकाशतान्नीतः। अतस्तेषां चरणेषु सहस्रशः प्रणामाः विलसन्तु। मुद्रितपुस्तकसंशोधनेनात्यन्तं साहाय्यमाचरितवतां पुरीपीठाधीश्वराणां जगद्गुरु-श्रीशङ्कराचार्याणामनन्तश्रीविभूषितानां स्वामिश्रीनिरञ्जनदेवतीर्थचरणानां पादरजः शिरसाऽऽवहामि।

वित्तसम्बन्धि सर्वविधसाहाय्यं कृतवतां श्रीहनुमानप्रसादधानुकानां, श्री बाबूलाल गनेड़ीवालानामेवं मुद्रणपत्रशोधनाय साहाय्यमनुष्ठितवतां त्रिवेद्युपाधि-श्रीब्रह्मदत्तशास्त्रिणां कृतेऽनन्तान् धन्यवादान् समर्पयामि।

अत्र सीसकाक्षरयोजनवैकल्येन काश्चनाशुद्धयो मुद्रणपथमधिरूढ़ाः; अस्मदीयबुद्धिदोषात् दृष्टिदोषाद्वा या अशुद्धयो दृष्टिगोचरा उपासकानां भवेयुः तास्सकलीकृत्य बोधयन्तु येन तत्स्थलं संशोध्य साधकेभ्यो वितरामः।

पराम्बापादारविन्दमकरन्दजुषां साधकपुङ्गवानां अत्यन्तोपकारकमिद-मपूर्वपुस्तकं परिगृह्य साधकजनता श्रीमातुः परमनुग्रहभाजनं भूयादिति साञ्ज-लिबन्धं सप्रणामं सादरं सामोदं चाशासानः–

श्रीगुरुचरणसरोजरेणुः
श्रीसीताराम कविराजः
"श्रीविद्याभास्करः"
दीक्षानाम––दत्तात्रेयानन्दनाथः

––:०:––

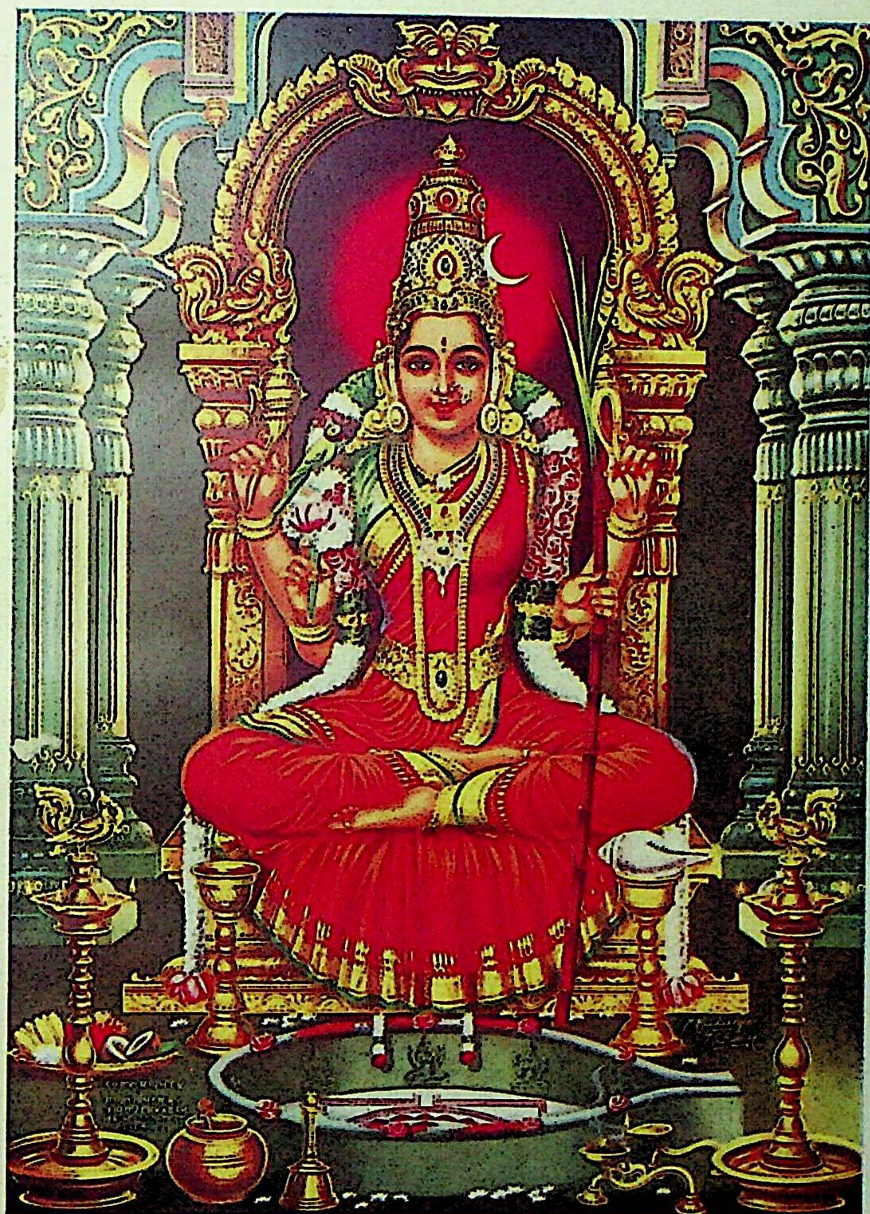
॥ श्रीः ॥

श्रीविद्यारत्नाकरस्थविषयानुक्रमणिका

विषयः	पृष्ठाङ्कः	विषयः	पृष्ठाङ्कः
श्रीक्रमः	७५	बहिश्चक्रन्यासः	११०
ब्राह्ममुहूर्तकृत्यम्	"	अन्तश्चक्रन्यासः	१११
श्रीगुरुपादुकापञ्चकम्	"	कामेश्वर्यादिन्यासः	११३
कुण्डलिनीमन्त्रः	७६	मूलविद्यान्यासः	"
कुण्डलिनीस्तुतिः	७७	श्रीषोडशाक्षरीन्यासः	११४
रश्मिमालामन्त्रः	८२	सम्मोहनन्यासः	"
प्रातःकृत्यम्	९५	संहारन्यासः	११५
स्नानविधिः	९६	सृष्टिन्यासः	"
सन्ध्याविधिः	९७	स्थितिन्यासः	"
श्रीविद्यासपर्याप्रकरणम्	९८	लघुषोढान्यासः	११६
यागमन्दिरप्रवेशः	९९	गणेशन्यासः	११७
तत्त्वाचमनम्	"	ग्रहन्यासः	११९
गुरुपादुकामन्त्रः	"	नक्षत्रन्यासः	१२०
घण्टापूजा, सङ्कल्पः	१००	योगिनीन्यासः	१२१
आसनपूजा	"	राशिन्यासः	१२३
देहरक्षा	१०१	पीठन्यासः	१२४
लघुप्राणप्रतिष्ठा	१०२	श्रीचक्रन्यासः	१२६
मन्दिरपूजा	"	त्रैलोक्यमोहनचक्रन्यासः	१२७
दीपपूजा	१०३	सर्वाशापरिपूरकचक्रन्यासः	१२८
भूतशुद्धिः	१०४	सर्वसंक्षोभणचक्रन्यासः,	
भूतोपसंहारः	१०५	सर्वसौभाग्यदायकचक्रन्यासः	१२९
आत्मप्राणप्रतिष्ठा	१०६	सर्वार्थसाधकचक्रन्यासः,	
मातृकान्यासः	१०७	सर्वरक्षाकरचक्रन्यासः	१३०
ध्यानम्	"	सर्वरोगहरचक्रन्यासः	१३१
बहिर्मातृका	१०८	आयुधन्यासः	१३२
अन्तर्मातृका	१०९	सर्वसिद्धिप्रदचक्रन्यासः	"
करशुद्धिन्यासः	१०९	सर्वानन्दमयचक्रन्यासः	"
आत्मरक्षान्यासः	११०	महाषोढान्यासः	१३३
बालाषडङ्गन्यासः	"	प्रपञ्चन्यासः	१३४
चतुरासनन्यासः	"	भुवनन्यासः	१३६
वाग्देवतान्यासः	"	मूर्तिन्यासः	१३७

इति विषयानुक्रमणं समाप्तम्

श्रीललितामहात्रिपुरसुन्दरी

अतिमधुरचापहस्तामपरिमितमोदबाणसौभाग्याम् ।
अरुणामतिशयकरुणामभिनवकुलसुन्दरीम्वन्दे ॥

॥ श्रीः ॥

॥ श्रीगुरुभ्यो नमः श्रीमहागणपतये नमः ॥

॥ सच्चिदानन्दस्वरूपिणिश्रीललितामहात्रिपुरसुन्दर्यै नमः ॥

श्रीकरपात्रस्वामिविरचितः

श्रीविद्या-रत्नाकरः

आब्रह्माण्डपिपीलकान्ततनुभृत्सूज्जृम्भमाणा स्फुटम्,
जाग्रत्स्वप्नसुषुप्तिभासतकया सर्वत्र या दीव्यति।
सा देवी जगदम्बिका भगवती श्रीराजराजेश्वरी,
श्रीविद्या करुणानिधिः शुभकरी भूयात्सदा श्रेयसे ॥

अथ परशुराम कल्पसूत्र - श्रीविद्यार्णव - नित्योत्सवादिरीत्या गणपति-श्री श्यामा - वार्ताली-परा परिवस्याः क्रमशो निरूप्यन्ते।

दीक्षा-क्रमः

तत्र श्रीविद्यार्णवोक्तमन्त्रेषु विशेषः। देवता प्रसादाद् श्रीविद्यार्णवो विशेषतोऽनुगृहीतः। तथाहि, श्रीविद्यार्णवारम्भे :—

'श्रीविष्णुशर्मणः शिष्यः प्रगल्भाचार्यपण्डितः।
तच्छिष्येण मया प्रोक्ते ग्रन्थेऽस्मिन्पूर्णतां गते ॥

आविरासीज्जगद्धात्री महामाया ममाऽग्रतः ।
इति प्रोवाच भो वत्स वृणोष्व वरमीप्सितम् ॥
तदोक्तवानहं मातर्मत्कृतं ग्रन्थमुत्तमम् ।
दृष्ट्वा गुरुक्रमं मन्त्रान्गुरुत्वेन विभाव्य माम् ॥
दीक्षां विनाऽपि भक्त्या तु ये जपन्ति च साधकाः ।
तेषामतितरां सिद्धिर्भवत्विति ममेप्सितम् ॥
सुप्रसन्ना तदा देवी तत्तथैव भवत्विति ।'

मन्त्राणामतितरामैहिकामुष्मिकाभीष्टफलदातृत्वं जोघुष्यते सर्वमन्त्रराद्धान्तेषु पारम्पर्यवैधुर्यदेव तेषामनुष्ठानेऽपि निष्फलत्वमनुभूयते । अनिष्टप्रदत्वंञ्चाऽपि तन्त्रेषु स्मर्यते । तदुक्तं तत्रैव :—

गुरुक्रममविज्ञाय पूजयेद्यः परां शिवाम् ।
सा पूजा निष्फला ज्ञेया भस्मन्यर्पितहव्यवत् ॥
ज्ञात्वा गुरुमुखान्नित्यं सम्प्रदायमतन्द्रितः ।
प्रत्यहं स्मरणं कुर्यान्मन्त्रवीर्यस्य सिद्धये ॥
विंशतिः पुरुषाः वापि नवसप्तत्रयोऽपि वा ।
न ज्ञाता गुरुवंशानां शिष्यश्चेन्नष्टसन्ततिः ॥
स्ववंशादधिको ज्ञेयो गुरुवंशो महाशुभः ।
जनकादधिको ज्ञेयो मन्त्रदस्तु महेश्वरः ॥

गुरुलक्षणम्

परशुरामकल्पसूत्रभाष्ये गुरुलक्षानि कुलार्णवे १३ समुल्लासे ।

श्रीगुरुः परमेशानि शुद्धवेशो मनोहरः ।
सर्वलक्षणसम्पन्नः सर्वावयवशोभितः ॥
सर्वागमार्थतत्त्वज्ञः सर्वतन्त्रविधानवित् ।
लोकसम्मोहनाकारो देववत् प्रियदर्शनः ॥
सुमुखः सुलभः स्वच्छो भ्रमसंशयनाशकः ।
इङ्गिताकारवित्प्राज्ञ ऊहापोहविचक्षणः ॥

अन्तर्लक्ष्यबहिर्दृष्टिः सर्वज्ञो देशकालवित् ।
आज्ञासिद्धिस्त्रिकालज्ञो निग्रहानुग्रहक्षमः ॥
वेधको बोधकः शान्तः सर्व - जीव - दयाकरः ।
स्वाधीनेन्द्रियसञ्चारः षड्वर्गविजयप्रदः ॥
अग्रगण्योऽतिगम्भीरः पात्रापात्रविशेषवित् ।
शिवविष्णुसमः साधुर्मनुभूषणभूषितः ॥
निर्ममो नित्यसन्तुष्टः स्वतन्त्रोऽनन्तशक्तिमान् ।
सद्भक्तवत्सलो धीरः कृपालुः स्मितपूर्णवाक् ।
भक्तप्रियः समो देवि ! गम्भीरः शिष्टसाधकः ॥

... ...

नरवद् दृश्यते लोके श्रीगुरुः पापकर्मणा ।
शिववद् दृश्यते लोके भवानि ! पुण्यकर्मणा ॥
दृश्यं विना स्थिरा दृष्टिर्मनश्चाऽऽलम्बनं विना ।
विनाऽऽयासं स्थिरो वायुर्यस्य स्यात्स गुरुः प्रिये ॥
यो वेत्ता सच्चिदानन्दं हरेदिन्द्रियजं सुखम् ।
धन्यं तदुक्तमखिलं सगुरुः परमो मतः ।
विद्धस्तु बोधयेद्देवि ! नाविद्धो वेधको भवेत् ॥
मुक्तस्तु मोचयेदूर्ध्वं न मुक्तो मोचकः कथम् ।
शिलान्सन्तारयेन्नौर्हि न शिलातारयेच्छिलाम् ॥
अभिज्ञश्चोद्धरेन्मूर्खं न मूर्खो मूर्खमुद्धरेत् ॥
प्रेरकः सूचकश्चैव वाचको दर्शकस्तथा ।
शिक्षको बोधकश्चैव षडेते गुरवः स्मृता ॥
पञ्चैते कार्यभूताःस्युः कारणं बोधको भवेत् ।
पूर्णाभिषेककर्त्ता यो गुरुस्तस्यैव पादुका ॥
पूजनीया महेशानि ! बहुत्वेऽपि न संशयः ।
श्रीगुरुलक्षणोपेतं संशयच्छेदकारकम् ॥

लब्ध्वा ज्ञानप्रदं देवि ! न गुर्वन्तरमाश्रयेत् ।
अनभिज्ञं गुरुं प्राप्य संशयोच्छेदकारकम् ॥
गुर्वन्तरं तु गत्वा स नैतद्दोषेण लिप्यते ।
मधुलुब्धो यथा भृङ्गः पुष्पात्पुष्पान्तरं व्रजेत् ॥
ज्ञानलुब्धस्तथा शिष्यो गुरोर्गुर्वन्तरं व्रजेत् ।
नातिबालो न वृद्धश्च न खञ्जो न कृशस्तथा ॥
नाधिकाङ्गो न हीनाङ्गो न खल्वाटो न दन्तुरः ।
कुमारी हिमवन्मध्ये स्वतः कृष्णमृगान्विते ।
देशे जातस्तु यो विद्वान् आचार्यत्वमथार्हति ।
सर्वत्र व्यतिरिक्तं त्वात्मानं वेत्ति यो द्विजः ।
सर्वलक्षणहीनोऽपि स गुरुर्नाऽत्र संशयः ॥
(हयशीर्षपञ्चरात्रे)

अतीतागमे विशेषः :—

जटी मुण्डी शिखी वाऽपि शस्तदेशसमुद्भवः ।
शिवशास्त्रार्थतत्त्वज्ञः श्रुतवृत्तान्वितो द्विजः ॥
शिवमेवाश्रितो नित्यं वाङ्मनःकायकर्मभिः ।
आचार्यः स सदोद्दिष्टः शिवदीक्षादिकर्मसु ॥

मोहशूरोत्तरे :—

चीर्णाचारव्रतो मन्त्री ज्ञानवान् सुसमाहितः ।
नित्यनिष्ठो यतिः ख्यातो गुरुः स्याद् भौतिकोऽपि च ॥

गुरुगौरवे :—

विद्ययाऽभयदातारं लौल्यचापल्यवर्जितम् ।
एवम्विधं गुरुं प्राप्य को न मुच्येत बन्धनात् ॥

पौष्करे तु :—

सर्वलक्षणहीनोऽपि ज्ञानवान् गुरुरुच्यते ।
ज्ञानञ्च तत्त्वविज्ञानं षडध्वज्ञानसंश्रयम् ॥

स्वच्छः स्वच्छन्दचरितोऽतुच्छधीस्त्यक्तहृच्छयः ।
देश—कालादिविद्द्देशे देशे देशिक उच्यते ॥
इष्टदो नित्यसंहर्त्ता दृष्टादृष्टसुखावहः ।
रतोऽविरतमर्चासु परं पुरमुरद्विषोः ॥
दाता दान्तः शान्तमना नितान्तं कान्तविग्रहः ।
स्वदुःखकारणेनाऽपि परं परसुखोद्यतः ॥
ऊहापोहविदध्यात्मव्याकुलो मोहवर्जितः ।
अज्ञानुकम्पी विज्ञातज्ञानो ज्ञातपरेङ्गितः ॥
आस्तिको दृढभक्तिश्च गुरौ मन्त्रे सदैवते ।
एवम्विधो भवेच्छिष्य इतरो दुःखकृद्गुरौ ॥

वशिष्ठागस्त्ययाज्ञवल्क्यादिवद् ब्रह्मनिष्ठः स्वस्थमानसो गृहस्थो गुरुः स्वयमेव सर्वमाचार्यकृत्यं कुर्यात् । त्यक्ताग्न्योऽनग्न्योऽन्याश्रमिणस्तु ब्रह्मादि-कार्याणि ऋत्विग्भिरेव कारयेयुः । योगध्यानादिसांध्यान्यावरणार्चनादीनि च स्वयमेव विदधीरन् ।

नित्योत्सवे दीक्षाकालः—

वैशाखे सिद्धिदा दीक्षा श्रावणे वृद्धिदा नृणाम् ।
आश्विने सर्वसिद्धिःस्यात्कार्त्तिके ज्ञानवृद्धिदा ॥
शुभदा मार्गशीर्षे च माघे स्वर्गफलप्रदाः ।
फाल्गुने सर्वसिद्धिः स्यादन्येऽनिष्टफलप्रदाः ॥
मलमासं क्षयमासमस्वाध्यायं च विवर्जयेत् ।
रवि-सोम-बुध-गुरु-शुक्रेषु वारेषु द्वितीया - तृतीया-
पञ्चमी-सप्तमी-दशम्येकादशी-द्वादशी-पूर्णिमा-तिथिषु-
दीक्षा सुखदा ।

अश्विनी-रोहिणी-पुनर्वसु-पुष्य-मघा-पूर्वफाल्गुनी-हस्त-चित्रा - स्वाती अनुराधा - पूर्वोत्तराषाढाशतभिषा - पूर्वभाद्रपदा - उत्तरभाद्रपदा - रेवती-

नक्षत्रेष्वायुष्मत्प्रीति-सौभाग्य-शुभसुकर्म-धृतिवृद्धि ध्रुवसिद्धि-हर्षाख्यवरीयः शिवसिद्ध-ब्रह्मेन्द्र-योगेषु च दीक्षा शुभावहा ।

मेष-कर्कट-कन्या-तुला-वृश्चिक-मकर-कुम्भराशिषु-शुक्लपक्षे
शुभा दीक्षा, कृष्णेऽप्यापञ्चमीदिनात् ।
भूतिकामैः सितेपक्षे मुक्तिकामैः सितेतरे ॥'

विषुवे (मेष-तुला-सङ्क्रमणयोः) अयन-द्वन्द्वे (कर्कटमकरसंक्रान्त्योः) संक्रान्त्यां दमनोत्सवे ।

श्रावणपूर्णिमादिषु· देव्याः पवित्रारोपणादिषु ।
गुरोर्जन्मव्याप्तिदिनयोः शुभा दीक्षा ।
षष्ठी भाद्रपदे मासि कृष्णाश्विनचतुर्दशी ।
कार्तिके नवमी शुक्ला मार्गे कृष्णा च पञ्चमी ।
पौषे च पूर्णिमा देवी माघे चैव चतुर्थिका ।
फाल्गुनैकादशी कृष्णा चैत्रे मासि त्रयोदशी ।
वैशाखेऽक्षय्यतृतीया ज्येष्ठे दशहरा स्मृता ॥
आषाढे द्वादशी कृष्णा ह्यमावस्या च श्रावणी ।
इष्टानि देवीपर्वाणि कोटियज्ञफलानि वै ॥
सत्तीर्थोदकेविधुग्रासे पुण्यारण्ये वनेषु च ।
मन्त्रदीक्षां प्रकुर्वाणो मासर्क्षादीन्न शोधयेत् ॥

इह सकलानर्थनिवर्हणपरमानन्दावाप्तिमूलप्रत्यक्चैतन्याभिन्नपरात्पर-ब्रह्मात्मिकायाः परामबायास्सच्चित्सुखरूपायाः साक्षात्कृतावुपास्तौ च दीक्षाऽपेक्षिता—

'दीयते ज्ञानमत्यन्तं क्षीयते पापसञ्चयः ।
यया दीक्षेति सम्प्रोक्ता परलोकप्रदायिनी' ॥

इति दीक्षानिर्वचनात् ; 'मतिमान् दीक्षेत' इति परशुरामसूत्रात्, "आचार्यवान् पुरुषो वेद" इति श्रुतेश्च । दीक्षामन्तरा पुस्तकस्थान्मन्त्रान् दृष्ट्वा यो जपति, स प्रत्यवैति ।

'पुस्तके लिखितान्मन्त्रान्दृष्ट्वा जपति यो नरः।
स जीवन्नेव चाण्डालो मृतः श्वा चाऽभिजायते'॥
इति नित्योत्सवे।

दीक्षापद्धतिः

श्रीविद्यार्णवादिप्रोक्तशुभपुण्यतिथौ सद्गुरुं वृणुयात्। तत्र निर्वर्तितनित्यस्नानविधिस्साधको वाद्यघोषपुरस्सरं ब्राह्मणैः स्वस्ति वाचयित्वा, आचम्य, प्राणानायम्य, देशकालौ संकीर्त्य, श्रेयस्कामोऽहम् अमुकविद्याग्रहणार्थम्, अमुकगुरोर्दीक्षां ग्रहीष्य इति सङ्कल्प्य समित्पाणिः सोपहारो गुरुमुपगच्छेत्। पुनश्च गुरोराज्ञया देशकालगोत्रनक्षत्रराश्याद्युच्चारणपूर्वक भगवन्तं भवन्तं गुरुत्वेन वृण इति शिष्योक्तौ, गुरुर्वृतोऽस्मीत्युक्त्वा सशिष्यः सामयिकैस्सह गोमयेनोपलिप्त पुष्पमालावितानाद्यलंकृतं मण्डपमासाद्य हस्तपादं प्रक्षाल्याचम्य मण्डपान्तः प्रविश्य वक्ष्यमाणविधिना आसने उपविश्य भूशुद्धिभूतशुद्धि-प्राणप्रतिष्ठाः कृत्वा गणपतिललिताश्यामावार्तालीपराणां सपर्यां विधाय शिष्यमाहूय नूतनेन वाससा तस्य मुखं बद्ध्वा गणपत्यादिमूलमन्त्रानुच्चारयन् सामान्यार्घोदकबिन्दुभिस्तमभिवीक्ष्य त्रैपुरसिद्धान्तं श्रावयेत्।

भूतानि, तन्मात्राणि, ज्ञानकर्मेन्द्रियाणि, अहंकारबुद्धिमनांसि, गुणसाम्यरूपा प्रकृतिः, शरीरकञ्चुकितश्शिवो जीवः, (परमशिवगताःस्वतन्त्रता-नित्यता-नित्यतृप्तता-सर्वकर्तृकता-सर्वज्ञताधर्मा एव संकुचितास्सन्तो जीवे) नियति-काल-राग-कला-विद्या-शब्दवाच्या भवन्ति। माया (जगत्परमशिवयोर्भेदबुद्धिः) शुद्धविद्या (तयोरभेदबुद्धिः) जगदिदन्तया पश्यन् परमशिव ईश्वरः, तदहन्तया पश्यन् सदाशिवः, शक्तिः परमशिवस्य जगत्सिसृक्षा, तद्वान् शिवः षट्त्रिंशत्तत्त्वानि, स्वविमर्शः, पुरुषार्थः, वर्णसमुदायरूपा मन्त्रा, नित्याः, (मूलाविद्यासमसत्ताका व्यावहारिकनित्याः) मन्त्राणामचिन्त्यशक्तित्वेन स्वगुरुपरम्परोपदेशैरगम्यधर्मरूपेण सम्प्रदायेन गुरुशास्त्रदेवतासु विश्वासेन सर्वासिद्धय आचार्योक्तरीत्या गुरुमन्त्रदेवतात्मनामैक्यं

विभावयन् मनःपवनयोरैक्यत्ननिरोद्धव्यत्वज्ञानाच्च प्रत्यगात्मवेदनम्, भावनादार्ढ्यान्निग्रहानुग्रहसिद्धिः। दर्शनान्तरानिन्दनेन स्वोपास्यनिष्ठया मन्त्रार्थानुसन्धानेन कामक्रोधनिन्दापरिवर्जनेन च सिद्धयो भवन्ति।

वृत्तिभिर्वेद्यं सर्वं हविः, इन्द्रियाणि स्रुचः, संकोचेन स्वात्मस्थितास्सर्वज्ञत्वसर्वकर्तृत्वादयः परमशिवशक्तय एव ज्वालाः, स्वात्मशिव एव पावकः, स्वयमेव होता, निर्गुणब्रह्मापरोक्ष्यं फलम्, स्वपारमार्थिकस्वरूपलाभान्न परमिति सारः।

शाम्भवी दीक्षा

गुरुः शिष्यस्य शिरसि रक्तशुक्लचरणं कामेश्वरीकामेश्वरयोर्भावयित्वा तदमृतक्षालितं सर्वशरीरमलंकुर्यात्।

शाक्ती दीक्षा

ततस्तस्यामूलमाब्रह्मविलं प्रज्वलन्तीं बिसतन्तुतनीयसीं विद्युत्पुञ्जपिञ्जरां विवस्वदयुतभास्वत्प्रकाशां चन्द्रकोटिसुशीतलां ज्वलदनलनिभां परां संविदं ध्यात्वा तद्रश्मिभिः पापान् दहेत्।

त्रिकटु-त्रिफला-चतुर्जात-कंकोल-मदयन्ती-सहदेवी-दूर्वा-भस्म मृत्तिका-चन्दन-कुङ्कुम-रोचना-कर्पूरवासितजलपूर्णवस्त्रयुगलवेष्टितं नूतनकलशं बालाषडङ्गेनाभ्यर्च्य श्रीश्यामावार्तालीचक्राणि निःक्षिप्य तिसृणामावरणमन्त्रैरभ्यर्च्य संरक्ष्यास्त्रेण प्रदर्श्य धेनुयोनी, त्रिकटु-पिप्पली-शुण्ठी-मरीचि-त्रिफला-हरीतकी-धात्री - बिभीतक-चतुर्जातोशीरैला-लवङ्ग-नागकेसराणि आग्नेयादिविदिक्षु मध्ये प्रागादिदिक्षु च शालितण्डुलपुञ्जोपरि स्थापितेषु कलशेषु तच्चूर्णं निःक्षिपेत्।

ततः सक्षीरेण सिन्दूरकुंकुमादिना चन्दनपीठे मातृकायन्त्रं विलिख्य, तत्र शिष्यं, निवेश्य तेन कुम्भाम्भसा ललितादिमूलविद्याभिः स्नपयेत्। मातृकायन्त्रप्रकारश्चेत्थम्—चतुरस्रालंकृतं सकेसरमष्टदलकमलं विलिख्य तत्कर्णिकायां हकारसकारौकारविसर्गात्मकं बीजं तत्केसरेषु प्राच्यादितोऽकारादिस्वरद्वन्द्वं दलोदरेषु क-च-ट-त-प-य-श-लाख्यवर्गाष्टकं चतुरस्रस्य

बाह्यतः प्रागादिदिक्षु वकारम् आग्नेयादिदिक्षु ठवर्णञ्च लिखेत्। सर्वेषामक्षराणां सबिन्दुकत्वं सम्प्रदायात्।

ततः परिहितदुकूलं सुरभिचन्दनानुलिप्ताङ्गं मल्लिकादिमाल्यधारिणम्, सुप्रसन्नं शिष्यं पार्श्वे निवेश्य तदङ्गे मातृकान्यासं विधाय विमुक्तमुखबन्धवाससस्तस्य हस्ते क्रमात् त्रीन् चन्दनोक्षितान् पुष्पखण्डान् विनिक्षिप्य तत्त्वमन्त्रैर्ग्रासयित्वा गुरुर्दक्षिणकर्णे श्रीविद्यागुरुपादुकामन्त्रमुपदिश्य बालामुपदिशेत्।

ततस्तस्य शिरसि स्वचरणं निःक्षिप्य सर्वान् मन्त्रान् सकृद्वा क्रमेण वा यथाधिकारमुपदिश्य स्वाङ्गेषु किमप्यङ्गं शिष्यं स्पर्शयित्वा तदङ्गमातृकावर्णादिद्व्यक्षरं त्र्यक्षरं चतुरक्षरं वा आनन्दनाथशब्दान्तं तस्य नाम दिशेत्। ततस्समयाचारानुशासनं शास्त्राज्ञापालनञ्च।

श्लेष्मातक-करञ्जाक्ष-निम्बाश्वत्थ-कदम्ब-बिल्व-वटोदुम्बरतिन्तिणी-कुलवृक्षच्छेदनवर्जनम्, स्त्रीवृन्द-क्षीरकलश सिद्धलिङ्गिविविधक्रीडाकुल-कुमारी-कुल-सहकाराशोकतरु-पितृवन मत्तवाराङ्गना-रक्तांशुका मत्तेभान् दृष्ट्वा वन्देत्। कृष्णाष्टमी कृष्णचतुर्दशी दर्शपूर्णमास-संक्रमणपर्वसु नैमित्तिकी वरिवस्या कर्तव्या। गुरुपरमगुर्वादीन् आदरेण पश्येत्, शरीरस्यार्थस्यासूनाञ्च गुर्वर्थं धारणम्, तद्वचसि युक्तायुक्ताविचारणम्, सर्वत्र शास्त्रव्यवस्थापालनम्, परनिन्दात्मस्तुत्योश्च वर्जनम्, सर्वप्रयत्नेन परदेवताराधनद्वारा ब्रह्मभावाभिलाषः-इत्थं विदित्वाऽनुतिष्ठन् कृतकृत्यो जीवन्मुक्तो भवेत्।

ततो गुरुर्देहेन्द्रियादिविलक्षणामवस्थात्रयसाक्षिसच्चिदात्मकप्रत्यगभिन्नं ब्रह्मैव त्वमसि इति शिष्याय परमात्मतत्त्वमुपदिश्य ललिताश्यामावार्तालीविद्याभिः तदङ्गं त्रिः परिमृज्य परिरभ्य तं मूर्ध्न्युपाघ्राय स्वमिव शिष्यमपि परचिद्रूपं कुर्यात्। शिष्योऽपि तथैव क्षणमात्मानं भावयित्वा कृतार्थस्सन् यथाविभवं श्रीगुरुमाराध्य तस्माद्विदितवेदितव्योऽशेषमन्त्राधिकारी भवेत्।

अनेनैवैकस्मिन्नेव काले समुचितेनाऽन्यतमेन कालभेदाद्दीक्षाविधिना गणपति-श्री श्यामा-परा-वार्तालीनां क्रमानुष्ठानं न तु पृथक्पृथक् दीक्षणम्। गणपतेर्ललितायाश्च क्रमं निर्वर्त्य उभयोरेव पात्राण्यासाद्य चक्रराजमात्रं कलशे निक्षिप्य श्रीविद्यया केवलं शिष्यं स्नपयित्वा तदङ्गञ्च परिमृज्य शेषमशेषञ्चाऽनुतिष्ठेत्। गणपतिश्यामादीनां स्वातन्त्र्येणैकैकशः तत्तत्क्रमं प्रवर्त्य तत्तत्पात्रे आसाद्य तत्तद्यन्त्रं कुम्भे निःक्षिप्य तत्तन्मन्त्रदीक्षां कुर्यात्। दीक्षायां त्रैवर्णिकस्यैवाऽधिकारः। शक्तीनान्तु-ओघत्रयान्तर्गत-गुरुमण्डलान्तर्दर्शनज्ञापकबलादस्त्येवाऽधिकारः।

श्रीकरपात्रस्वामिविरचिते श्रीविद्यारत्नाकरे

॥ दीक्षाक्रमः समाप्तः ॥

॥ सिद्धलक्ष्मीसहितश्रीमहागणपतिः ॥

वीजापूरगदेक्षुकार्मुकरुजा   चक्राब्जपाशोत्पल-
व्रीह्यग्रस्वविषाणरत्नकलशप्रोद्यत्कराम्भोरुहः ।
ध्येयो वल्लभया सपद्मकरयाश्लिष्टोज्वलद्भूषया
विश्वोत्पत्तिविपत्तिसंस्थितिकरो विघ्नेश इष्टार्थदः ॥

श्रीमहागणपतिक्रमः

इत्थं सद्गुरोराहितदीक्षः महाविद्याराधन-
प्रत्यूहापोहाय गणनायकीं पद्धतिमामृशेत् ॥

श्रीमान् साधकः ब्राह्मे मुहूर्त्ते उत्थाय श्रीगुरुपादुकास्मरणपूर्वकं हृदयकमले उद्यदरुणकिरणपाटलस्य देवस्य करटिवदनस्य ध्यानेन परिप्लुष्टनिःशेषदोषत्वं आत्मनः तत्प्रभारुणतनुत्वञ्च भावयित्वा शय्यां त्यक्त्वा श्रीविद्यासपर्याक्रमोक्त शौचदन्तधावनादीन् कृत्वा स्नात्वा धौते वाससी परिधाय सन्ध्यावन्दनं कृत्वा, ॐ गं आत्मतत्त्वाय स्वाहा। ॐ गं विद्यातत्त्वाय स्वाहा। ॐ गं शिवतत्त्वाय स्वाहा। ॐ गं सर्वतत्त्वाय स्वाहा। इति तत्त्वाचमनं कृत्वा मूलेन प्राणानायम्य "ॐ तत्पुरुषाय विद्महे वक्रतुण्डाय धीमहि तन्नो दन्तिः प्रचोदयात्"। इति गणपतिगायत्री, ॐ सूर्यमंडलस्थाय महागणपतये एषोऽर्घ्यः स्वाहा, इति त्रिः अर्घ्यं दत्वा। ऋष्यादिषडङ्गन्यासपूर्वकं अष्टोत्तरशतवारं वा अष्टाविंशतिवारं वा मूलमन्त्रं जप्त्वा। अनेन कर्मणा भगवान् श्रीमहागणपतिः प्रीयताम्। इति सन्ध्यां गणपतये निवेदयेत् ॥

ऐं श्रीं ह्रीं ऐं क्लीं सौः ऐं ग्लौं हसखफ्रें हसक्षमलवरयूं सहक्षमलवरयीं ह्सौः स्हौः श्रीगुरुपादुकां पूज्ययामि।

॥ अथ चतुरावृत्तितर्पणम् ॥

आचम्य प्राणानायम्य देशकालौ सङ्कीर्त्य मम श्रीमहागणपतिप्रसादसिद्धये सर्वविघ्ननिवारणार्थं चतुरावृत्तितर्पणं करिष्य इति संकल्प्य नद्यादौ हस्तमात्रं चतुरश्रमंडलं परिगृह्य—

ब्रह्माण्डोदरतीर्थानि करैः स्पृष्टानि ते रवे।
तेन सत्येन मे देव! तीर्थं देहि दिवाकर ॥

इतिमन्त्रेण सूर्यमभ्यर्थ्य—

आवाहयामि त्वां देवि! तर्पणायेह सुन्दरि।
एहि गङ्गे! नमस्तुभ्यं सर्वतीर्थसमन्विते ॥

इति गङ्गां प्रार्थ्य ह्वां ह्वीं ह्वूं ह्वैं ह्वौं ह्वः इत्युच्चार्य क्रों इत्यंकुशमुद्रया गङ्गाऽऽदितीर्थान्यावाह्य, वं इत्यमृतबीजेन सप्तवारमभिमन्त्र्य, तत्र चतुरश्राष्टदलषट्कोणत्रिकोणात्मकं महागणपतियन्त्रं विचिन्त्य, स्वदेहे ऋष्यादिन्यासान् न्यस्य, यन्त्रे सावरणंदेवमावाह्य—ततः

अस्य श्रीमहागणपतिमहामन्त्रस्य गणक ऋषिः, निचृद्गायत्रीछन्दः, महागणपतिर्देवता, महागणपतितर्पणे विनियोगः ।

अथन्यासः—

श्रीं ह्रीं क्लीं ओं गां अंगुष्ठाभ्यां—हृदयाय नमः ।
३ श्रीं गीं तर्जनीभ्यां—शिरसे स्वाहा ।
३ ह्रीं गूं मध्यमाभ्यां—शिखायै वषट् ।
३ क्लीं गैं अनामिकाभ्यां—कवचाय हुं ।
३ ग्लौं गौं कनिष्ठिकाभ्यां—नेत्रत्रयाय वौषट् ।
३ गं गः करतलकरपृष्ठाभ्यां—अस्त्राय फट् ।

अथ ध्यानम्—

ध्याये हृदब्जे शोणाङ्गं वामोत्सङ्गविभूषया ।
सिद्धलक्ष्म्या समाश्लिष्टपार्श्वमर्धेन्दुशेखरम् ॥
वामाधः करतो दक्षाधःकरान्तेषु पुष्करे ।
परिष्कृतं मातुलुङ्गं गदा पुण्ड्रेक्षुकार्मुकैः ॥
शूलेन शङ्खचक्राभ्यां पाशोत्पलयुगेन च ।
शालिमञ्जरिकास्वीयदन्ताञ्जलमणीघटैः ॥
स्रवन्मदश्च सानन्दं श्रीश्रीपत्यादिसम्वृतम् ।
अशेषविघ्नविध्वंसनिघ्नं विघ्नेश्वरं भजे ॥

इति ध्यात्वा तद्यन्त्रे मूर्तिं च गंधपुष्पदूर्वांकुरैः पञ्चोपचारैरर्चयेत् तद्यथा—
श्रीं ह्रीं क्लीं महागणपतये लं पृथिव्यात्मकं गन्धं कल्पयामि नमः (त्रिवारम्) ।

श्रीं ह्रीं क्लीं महागणपतये हं आकाशात्मकं पुष्पं कल्पयामि नमः (त्रिवारम्) ।

३ महागणपतये यं वाय्वात्मकं धूपं कल्पयामि नमः ,, ।

३ महागणपतये रं वह्न्यात्मकं दीपं कल्पयामि नमः ,, ।

३ महागणपतये वं अमृतात्मकं नैवेद्यं कल्पयामि नमः ,, ।

तदङ्गत्वेन ॥

३ महागणपतये सं सर्वात्मकं ताम्बूलं कल्पयामि नमः ,, ।

इति ॥

प्रथमं प्रत्यावृत्ति मूलान्ते महागणपतिं तर्पयामीति द्वादशवारं तर्पयित्वा ततः स्वाहान्तेन मूलस्यैकैकेन वर्णेन चतुश्चतुर्वारं प्रतिवर्णान्तमावृत्तेन मूलेन च प्राग्वत् चतुश्चतुर्वारं देवं त्रयोदशसु मिथुनेषु श्रीश्रीपत्यादिषु एकैकां देवतां द्वितीयान्तेन तत्तन्नाम्ना चतुश्चतुर्वारं प्रतिदेवतामावृत्तेन च मूलेन देवं चतुश्चतुर्वारं तर्पयेत् । यथा—

'ओं श्रीं ह्रीं क्लीं ग्लौं गं गणपतये वरवरद सर्वजनं मे वशमानय-स्वाहा महागणपतिं तर्पयामि ।' द्वादशवारम् ।

ओं स्वाहा	महागणपतिं	तर्पयामि ।	चतुर्वारम् ।
मूलमन्त्रेण—	,,	,,	,,
३ श्रीं स्वाहा	,,	,,	,,
मूलेन—	,,	,,	,,
३ ह्रीं स्वाहा	,,	,,	,,
मूलेन—	,,	,,	,,
३ क्लीं स्वाहा	,,	,,	,,
मूलेन—	,,	,,	,,
३ ग्लौं स्वाहा	,,	,,	,,
मूलेन—	,,	,,	,,
३ गं स्वाहा	,,	,,	,,

मूलेन—	महागणपतिं	तर्पयामि।	चतुर्वारम्।
३ गं स्वाहा	”	”	”
मूलेन—	”	”	”
३ णं स्वाहा	”	”	”
मूलेन—	”	”	”
३ पं स्वाहा	”	”	”
मूलेन—	”	”	”
३ तं स्वाहा	”	”	”
मूलेन—	”	”	”
३ यें स्वाहा	”	”	”
मूलेन—	”	”	”
३ वं स्वाहा	”	”	”
मूलेन—	”	”	”
३ रं स्वाहा	”	”	”
मूलेन—	”	”	”
३ वं स्वाहा	”	”	”
मूलेन—	”	”	”
३ रं स्वाहा	”	”	”
मूलेन—	”	”	”
३ दं स्वाहा	”	”	”
मूलेन—	”	”	”
३ सं स्वाहा	”	”	”
मूलेन—	”	”	”
३ वं स्वाहा	”	”	”
मूलेन—	”	”	”
३ जं स्वाहा	”	”	”
मूलेन—	”	”	”

३ नं स्वाहा	महागणपतिं	तर्पयामि।	चतुर्वारम्।
मूलेन—	,,	,,	,,
३ में स्वाहा	,,	,,	,,
मूलेन—	,,	,,	,,
३ वं स्वाहा	,,	,,	,,
मूलेन—	,,	,,	,,
३ शं स्वाहा	,,	,,	,,
मूलेन—	,,	,,	,,
३ मां स्वाहा	,,	,,	,,
मूलेन—	,,	,,	,,
३ नं स्वाहा	,,	,,	,,
मूलेन—	,,	,,	,,
३ यं स्वाहा	,,	,,	,,
मूलेन—	,,	,,	,,
३ स्वां स्वाहा	,,	,,	,,
मूलेन—	,,	,,	,,
३ हां स्वाहा	,,	,,	,,
मूलेन—	,,	,,	,,
३ श्रीपतिं स्वाहा	,,	,,	,,
मूलेन—	,,	,,	,,
३ गिरिजां स्वाहा	,,	,,	,,
मूलेन—	,,	,,	,,
३ गिरिजापतिं स्वाहा	,,	,,	,,
मूलेन—	,,	,,	,,
३ रतिं स्वाहा	,,	,,	,,
मूलेन—	,,	,,	,,
३ रतिपतिं स्वाहा	,,	,,	,,

मूलेन—	महागणपतिं	तर्पयामि।	चतुर्वारम्।
३ महीं स्वाहा	„	„	„
मूलेन—	„	„	„
३ महीपतिं स्वाहा	„	„	„
मूलेन—	„	„	„
३ महालक्ष्मीं स्वाहा	„	„	„
मूलेन—	„	„	„
३ महागणपतिं स्वाहा	„	„	„
मूलेन—	„	„	„
३ ऋद्धिं स्वाहा	„	„	„
मूलेन—	„	„	„
३ आमोदं स्वाहा	„	„	„
मूलेन—	„	„	„
३ समृद्धिं स्वाहा	„	„	„
मूलेन—	„	„	„
३ प्रमोदं स्वाहा	„	„	„
मूलेन—	„	„	„
३ कान्तिं स्वाहा	„	„	„
२ मूलेन—	„	„	„
३ सुमुखं स्वाहा	„	„	„
मूलेन—	„	„	„
३ मदनावतीं स्वाहा	„	„	„
मूलेन—	„	„	„
३ दुर्मुखं स्वाहा	„	„	„
मूलेन—	„	„	„
३ मदद्रवां स्वाहा	„	„	„
मूलेन—	„	„	„
३ अविघ्नं स्वाहा	„	„	„

३ द्राविणीं स्वाहा	महागणपतिं	तर्पयामि ।	चतुर्वारम् ।
मूलेन —	"	"	"
३ विघ्नकर्तारं स्वाहा	"	"	"
मूलेन—	"	"	"
३ वसुधारां स्वाहा	"	"	"
मूलेन—	"	"	"
३ शङ्खनिधिं स्वाहा	"	"	"
मूलेन—	"	"	"
३ वसुमतीं स्वाहा	"	"	"
मूलेन—	"	"	"
३ पद्मनिधिं स्वाहा	"	"	"

इत्याहत्य तर्पणसङ्ख्यापिण्डश्चतुश्चत्वारिंशदुत्तरशती (४४४) भवति ॥ तर्पणांते उत्तरन्यासान् विधाय पुनर्मूलेन देवमुक्तरीत्या पंचोपचारैः संपूजयेत् ॥

गुह्यातिगुह्यगोप्ता त्वं गृहाण कृततर्पणं ।
सिद्धिर्भवतु मे देव त्वत्प्रसादान्मयि स्थिरा ॥
आयुरारोग्यमैश्वर्यं बलं पुष्टिर्महद्यशः ।
कवित्वं भुक्तिमुक्ती च चतुरावृत्तितर्पणात् ॥

अनेन कृतेन तर्पणेन भगवान् श्रीसिद्धलक्ष्मीसहितः श्रीमहागणपतिः प्रीयताम् ॥

॥ इति चतुरावृत्तितर्पणविधिः ॥

अथ सपर्या पद्धति

आब्रह्मलोकादाशेषादालोकालोकपर्वतात् ।
ये वसन्ति द्विजा देवास्तेभ्यो नित्यं नमाम्यहम् ॥

ओं नमो ब्रह्मादिभ्यो ब्रह्मविद्यासंप्रदायकर्तृभ्यो वंशर्षिभ्यो नमो गुरुभ्यः । सर्वोपप्लवरहितप्रज्ञानघनप्रत्यगर्थो ब्रह्मैवाहमस्मि, सोहमस्मि, ब्रह्माहमस्मि ॥

श्रीनाथादिगुरुत्रयं गणपतिं पीठत्रयं भैरवं
सिद्धौघं वटुकत्रयं पदयुगं दूतीक्रमं मण्डलम्
वीरान्द्व्यष्टचतुष्कषष्टिनवकं वीरावलीपञ्चकम्
श्रीमन्मालिनिमंन्त्रराजसहितं बन्दे गुरोर्मण्डलम् ॥
गुरुर्ब्रह्मा गुरुर्विष्णुर्गुरुर्देवो महेश्वरः ।
गुरुः साक्षात्परं ब्रह्म तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥

यागमन्दिर प्रवेशः

ततो यागगृहमागत्य स्थण्डिलं गोमयेनोपलिप्य यागमन्दिरं च रङ्ग-वल्लीपुष्पमालिकावितानादिभिरलङ्कृत्य च द्वारस्य दक्षवामभागयोः उर्ध्वभागे च क्रमेण—

श्रीं ह्रीं क्लीं भद्रकाल्यै नमः ॥ दक्ष शाखायाम् ॥
३ भैरवाय नमः ॥ वाम शाखायाम् ॥
३ लम्बोदराय नमः ॥ उर्ध्व शाखायाम् ॥

इति द्वारदेवतास्संम्पूज्य

तत्त्वाचमनम्

ओं गं आत्मतत्त्वाय स्वाहा ॥
ओं गं विद्यातत्त्वाय स्वाहा ॥
ओं गं शिवतत्त्वाय स्वाहा ॥
ओं गं सर्वतत्त्वाय स्वाहा ॥ इत्याचम्य ॥

श्रीगुरुपादुकामन्त्रः ।

श्रीं ह्रीं क्लीं ऐं क्लीं सौः ऐं ग्लौं हंसः शिवः सोहं स्वरूपनिरूपणहेतवे श्रीगुरवे नमः अमुकानन्दनाथ श्रीपादुकां पूजयामि नमः ॥

श्रीं ह्रीं क्लीं ऐं क्लीं सौः ऐं ग्लौं सोहं हंसः शिवः स्वच्छप्रकाशविमर्शहेतवे श्रीपरमगुरवे नमः अमुकानन्दनाथ श्रीपादुकां पूजयामि नमः

श्रीं ह्रीं क्लीं ऐं क्लीं सौः ऐं ग्लौं हंसः शिवः सोहं हंसः स्वात्मारामपञ्जरविलीनतेजसे श्रीपरमेष्ठिगुरवे नमः अमुकानन्द नाथ श्रीपादुकां पूज्यामि नमः ॥

इति मृगीमुद्रया गुरुपादुकामुच्चार्य सुमुख-सुवृत्त-चतुरस्र-मुद्गरयोन्याख्याभिः पञ्चभिर्मुद्राभिः श्रीगुरूम् वामभुजे प्रणम्य गणपतिमूलेन स्वदक्षभुजे योनिमुद्रया महागणपतिं प्रणमेत् ॥

घंटापूजा ॥

आगमार्थं च देवानां गमनार्थं च रक्षसाम् ।
कुर्याद् घंटारवं तत्र देवताह्वानलाञ्छनम् ॥
इति घंटानादं कृत्वा ॥

॥ सङ्कल्पः ॥

शुक्लाम्बरधरं विष्णुं शशिवर्णं चतुर्भुजम् ।
प्रसन्नवदनं ध्यायेत्सर्वविघ्नोपशान्तये ॥

मूलेन प्राणानायम्य । देशकालौ संकीर्त्य मम श्रीसिद्धलक्ष्मीसहितमहागणपति प्रीत्यर्थं यथासंभवद्रव्यैः यथाशक्ति सपर्याक्रमं निर्वर्तयिष्ये, तेन परमेश्वरं प्रीणयामि ॥

आत्मानमलंकृत्य तांबूलेन सुरभिलसद्वदनः सन् प्रमुदितचित्तः शिवोहं इति भावयेत् ॥

॥ आसनपूजा ॥

आसनमास्तीर्य दक्षिणहस्ते जलमादाय सौः इति द्वादशवारमभिमन्त्र्य तज्जलेन मूलमन्त्रेण आसनं प्रोक्षयेत् ॥

अस्य श्रीआसनमहामन्त्रस्य-पृथिव्या मेरुपृष्ठऋषिःसुतलं छंदःकूर्मो देवता आसने विनियोगः—

पृथ्वि त्वया धृता लोका देवि त्वं विष्णुना धृता ।
त्वं च धारय मां देवि पवित्रं कुरु चासनम् ॥

योगासनाय नमः । वीरासनाय नमः । शरासनाय नमः ॥ श्रीं ह्रीं क्लीं आधारशक्तिकमलासनाय नमः । इति पुष्पाक्षतैः आसनमभ्यर्च्य आसने उपविशेत् ॥

३ रक्तद्वादशशक्तियुक्ताय द्वीपनाथाय नमः ॥ इति भूमौ पुष्पांञ्जलिं विकिरेत् ॥

३ समस्तगुप्तप्रकटसिद्धयोगिनीचक्रश्रीपादुकाभ्यो नमः ॥ इति मूर्ध्नि-बद्धाञ्जलिः ॥

३ ऐं ह्रः अस्त्राय फट्—इति अस्त्रमंत्रेण मुहुरावृत्तेन अंगुष्ठादि कनिष्ठिकान्तं करतलयोः कूर्परयोः देहे च व्यापकं कुर्यात् ॥

॥ दीपपूजा ॥

स्वदक्षभागे गन्धपुष्पाक्षतादीन्निधाय दीपानभितः प्रज्वाल्य ।

घृतदीपो दक्षिणे स्यात्तैलदीपस्तु वामतः ।
सितवर्तियुतो दक्षे रक्तवर्तिस्तु वामतः ॥

(दक्षवामभागौ देवस्यैव ।)

३ दीपदेवि महादेवि शुभं भवतु मे सदा ।
यावत्पूजासमाप्तिः स्यात्तावत्प्रज्वल सुस्थिरा ॥

इति पुष्पाञ्जलिं दद्यात् ॥

मूलेन यन्त्रमध्ये पुष्पाञ्जलिं विकीर्य मूलत्रिखण्डेन स्वाग्रवामदक्षकोणेषु पुष्पाञ्जलीन् दद्यात् ॥

शिखाबन्धनादि मातृकान्यासान्तम्

श्रीक्रमे वक्ष्यमाणप्रकारेण भूतशुद्धयादिमात्मनः प्राणप्रतिष्ठाञ्च विधाय विंशतिधा षोडशधा दशधा त्रिधा वा मूलेन प्राणानायम्य ।

अपसर्पन्तु ते भूता ये भूता भुविसंस्थिताः
ये भूता विघ्नकर्तारस्ते नश्यन्तु शिवाज्ञया।

इति मन्त्रमुच्चार्य युगपद्वामपार्ष्णिं भूतलाघातत्रय करास्फोटनत्रय क्रूर-दृष्ट्यावलोकनपूर्वकतालत्रयेण भौमान्तरिक्षदिव्यान् भेदावभासकान् विघ्नानुत्सारयेत्, अथ नमः इति अंगुष्ठमन्त्रमुच्चरन् अंकुशमुद्रया शिखां वध्नीयात्।

ततः श्रीक्रमे वक्ष्यमाणप्रकारेण मातृकान्यासं श्रीं ह्रीं क्लीं इति त्रिवीजयोजन पूर्वकं विधाय मूलमन्त्रस्य ऋषिदेवतादि विनियोगपूर्वकं कर-षडङ्गन्यासौ विधाय मूलेन त्रिव्यापकं कृत्वा ध्यायेत्।

अथ पात्रासादनम्

वर्धनीकलशस्थापनम्

स्वपुरतः वामभागे त्रिकोणवृत्तचतुरश्रात्मकं मण्डलं मत्स्यमुद्रया विलिख्य—मंडलं मूलेन समभ्यर्च्य कर्पूरादिवासितजलपूरितं कलशं गंध-पुष्पाक्षतैः अलंकृत्य मण्डलोपरि संस्थापयेत्॥

ओंकलशस्य मुखे विष्णुः कण्ठे रुद्रः समाश्रितः।
मूले तत्र स्थितो ब्रह्मा मध्ये मातृगणः स्मृतः।
कुक्षौ तु सागराः सर्वे सप्तद्वीपा वसुन्धरा॥
ऋग्वेदोऽथ यजुर्वेदः सामवेदोऽप्यथर्वणः॥
अङ्गैश्च सहिताः सर्वे कलशाम्बुसमाश्रिताः॥

ओं आपो वा इदं सर्वं विश्वाभूतान्यापः प्राणा वा आपः पशवः आपोऽन्नमापोऽमृतमापः सम्राडापो बिराडापश्छन्दांस्यापो ज्योतींष्यापो यजूंष्यापः सर्वा देवता आपो भूर्भवस्सुवराप ओं॥

गंगे च यमुने चैव गोदावरि सरस्वति।
नर्मदे सिन्धु कावेरि जलेऽस्मिन्सन्निधिं कुरु॥
सर्वे समुद्राः सरितस्तीर्थानि च नदा ह्रदाः।
आयान्तु देवपूजार्थं दुरितक्षयकारकाः॥

मूलेन अष्टवारमभिमन्त्र्य धेनुमुद्रां प्रदर्श्य तज्जलेन पूजोपकरणानि आत्मानं च प्रोक्षयेत् ॥

समान्यार्घ्यविधिः ॥

वर्धनीपात्रस्य दक्षिणतः वर्धनीपात्रगतेन जलेन बिन्दु-त्रिकोण षट्-कोण-वृत्त-चतुरश्रात्मकं मण्डलं मत्स्यमुद्रया निर्माय ॥

चतुरश्रे अग्नीशासुरवायुकोणेषु मध्ये दिक्षु च गणपतिषडङ्गैःसंपूजयेत् । यथा—

श्रीं ह्रीं क्लीं ओं गां हृदयाय नमः । हृदयशक्तिश्रीपादुकां पूजयामि नमः ॥
३ श्रीं गीं शिरसे स्वाहा । शिरः शक्तिश्रीपादुकां पूजयामि नमः॥
३ ह्रीं गूं शिखायै वषट् । शिखाशक्तिश्रीपादुकां पूजयामि नमः ॥
३ क्लीं गैं कवचाय हुं । कवचशक्तिश्रीपादुकां पूजयामि नमः ॥
३ ग्लौं गौं नेत्रत्रयाय वौषट् । नेत्रशक्तिश्रीपादुकां पूजयामि नमः॥
३ गं गः अस्त्राय फट् । अस्त्रशक्तिश्रीपादुकां पूजयामि नमः ॥

षट्कोणे स्वाग्रादि प्रादक्षिण्येन—

श्रीं ह्रीं क्लीं ओं गां हृदयाय नमः । हृदयशक्तिश्रीपादुकां पूजयामि नमः ॥
३ श्रीं गीं शिरसे स्वाहा । शिरः शक्तिश्रीपादुकां पूजयामि नमः॥
३ ह्रीं गूं शिखायै वषट् । शिखाशक्तिश्रीपादुकां पूजयामि नमः॥
३ क्लीं गैं कवचाय हुं । कवचशक्तिश्रीपादुकां पूजयामि नमः ॥
३ ग्लौं गौं नेत्रत्रयाय वौषट् । नेत्र शक्तिश्रीपादुकां पूजयामि नमः ॥
३ गं गः अस्त्राय फट् । अस्त्रशक्ति श्रीपादुकां पूजयामि नमः ॥

त्रिकोणे स्वाग्रादि प्रादक्षिण्येन—

३ ओं श्रीं ह्रीं क्लीं ग्लौं गं नमः ॥
३ गणपतये वरवरद नमः ॥
३ सर्वजनं मे वशमानय स्वाहा नमः ॥
३ मूलम् नमः (बिन्दौ)

ततः अस्त्राय फट् इति सामान्यार्घ्यपात्रस्य आधारं प्रक्षाल्य, ३ अं अग्निमण्डलाय धर्मप्रददशकलात्मने श्रीसिद्धलक्ष्मीसहित श्रीमहागणपतेः सामान्यार्घ्यपात्राधाराय नमः ॥ इति मंडलोपरि संस्थाप्य ॥

३ अग्निं दूतं वृणीमहे होतारं विश्ववेदसं। अस्य यज्ञस्य सुक्रतुम्। रां रीं रूं रैं रौं रः रमलवरयूं अग्निमण्डलाय नमः। इति अग्निमण्डलं विभाव्य। दशवह्निकलाः संपूजयेत्। तद्यथा—

श्रीं ह्रीं क्लीं यं धूम्रार्चिष्कलायै नमः ॥
३ रं ऊष्माकलायै नमः ॥
३ लं ज्वलिनी कलायै नमः ॥
३ वं ज्वालिनीकलायै नमः ॥
३ शं विस्फुलिङ्गिनीकलायै नमः ॥
३ ष सुश्रीकलायै नमः ॥
३ सं सुरूपाकलायै नमः ॥
३ हं कपिलाकलायै नमः ॥
३ लं हव्यवाहिनीकलायै नमः ॥
३ क्षं कव्यवाहिनीकलायै नमः ॥

अस्त्राय फट्—इति क्षालितं शङ्खं गृहीत्वा—

श्रीं ह्रीं क्लीं उं सूर्यमण्डलायाऽर्थप्रदद्वादशकलात्मने श्रीसिद्ध-लक्ष्मीसहित श्रीमहागणपतेः सामान्यार्घ्यपात्राय नमः—इति संस्थाप्य।

श्रीं ह्रीं क्लीं आ सत्येन रजसा वर्तमानो निवेशयन्नमृतं मर्त्यंच। हिरण्ययेन सविता रथेनाऽऽदेवो याति भुवनानिपश्यन्। हां हीं हूं हैं हौं हः। हमलवरयूम्। सूर्यमण्डलाय नमः—इति सूर्य मण्डलं विभाव्य द्वादश सूर्यकलाः संपूजयेत्। तद्यथा—

३ कं भं तपिनीकलायै नमः ॥ ३ घं पं मरीचिकलायैः नमः ॥
३ खं बं तापिनीकलायै नम् ॥ ३ ङं नं ज्वालिनीकलायै नमः ॥
३ गं फं धूम्राकलायै नमः ॥ ३ चं धं रुचिकलायै नमः ॥

३ छं दं सुषुम्नाकलायै नमः ॥ ३ ञं णं बोधिनीकलायै नमः ॥
३ जं थं भोगदाकलायै नमः ॥ ३ टं ढं धारिणीकलायै नमः ॥
३ झं तं विश्वाकलायै नमः ॥ ३ ठं डं क्षमाकलायै नमः ॥

श्रींह्रींक्लीं मं सोममण्डलाय कामप्रदषोडशकलात्मने श्रीसिद्धलक्ष्मी-सहितमहागणपतेः सामान्यार्घ्यामृताय नमः—इति वर्धनीसलिलमापूर्य क्षीरबिन्दुं दत्वा

श्रीं ह्रीं क्लीं आप्यायस्व समेतु ते विश्वतः सोमवृष्णियं। भवावाजस्य संगथे। सां सीं सूं सैं सौं सः समलवरयूं सोममण्डलायनमः इति सोममण्डलं विभाव्य षोडश सोमकलाः संपूजयेत् तद्यथा—

श्रींह्रींक्लीं अं अमृताकलायै नमः ॥ ३ लृं चन्द्रिकाकलायै नमः ॥
३ आं मानदाकलायै नमः ॥ ३ लॄं कान्तिकलायै नमः ॥
३ इं पूषाकलायै नमः ॥ ३ एं ज्योत्स्नाकलायै नमः ॥
३ ईं तुष्टिकलायं नमः ॥ ३ ऐं श्रीकलायै नमः ॥
३ उं पुष्टिकलायै नमः ॥ ३ ओं प्रीतिकलायै नमः ॥
३ ऊं रतिकलायै नमः ॥ ३ औ अङ्गदाकलायै नमः ॥
३ ऋं धृतिकलायै नमः ॥ ३ अं पूर्णाकलायै नमः ॥
३ ॠं शशिनीकलायै नमः ॥ ३ अः पूर्णामृताकलायै नमः ॥

ततस्तस्मिन्शङ्खे अग्नीशासुरवायुकोणेषु मध्ये दिक्षु च क्रमेण षडङ्गैः संपूज्य, अस्त्राय फट् इति संरक्ष्य, कवचायहुं इति अवगुण्ठ्य, धेनु योनिमुद्रे प्रदर्श्य, मूलेन सप्तवारमभिमन्त्र्य, तत्सलिलपृषतैः पूजोपकरणानि आत्मानं च प्रोक्ष्य, शङ्खजलात् किंचित् वर्धन्यां क्षिपेत् ॥

विशेषार्घ्यविधिः ।

सामान्यार्घ्योदकेन तद्दक्षिणतः बिन्दु - त्रिकोण - षट्कोण-वृत्त-चतुरश्रात्मकं मण्डलं मत्स्यमुद्रया विलिख्य, बिन्दौ सानुस्वारं तुरीयस्वरं विलिख्य ॥

चतुरस्रे प्राग्वत् षडङ्गं विन्यस्य षट्कोणे स्वाग्रकोणादि प्रादक्षिण्येन षडङ्गैरभ्यर्च्य, त्रिकोणे मूलत्रिखण्डैरभ्यर्च्य, मूलेन बिन्दुं चार्चयेत्। तद्यथा—

चतुरश्रे अग्नीशासुरवायुकोणेषु मध्ये दिक्षु च—

श्रीं ह्रीं क्लीं ओं गां हृदयाय नमः। हृदयशक्ति श्रीपादुकांपूजयामिनमः॥
३ श्रीं गीं शिरसे स्वाहा। शिरःशक्ति श्रीपादुकां ,, ,, ॥
३ ह्रीं गूं शिखायै वषट्। शिखाशक्ति श्रीपादुकां ,, ,, ॥
३ क्लीं गैं कवचाय हुं। कवचशक्ति श्रीपादुकां ,, ,, ॥
३ ग्लौं गौं नेत्रत्रयाय वौषट्। नेत्रशक्ति श्रीपादुकां ,, ,, ॥
३ गं गः अस्त्राय फट्। अस्त्रशक्ति श्रीपादुकां ,, ,, ॥

ततः षट्कोणे स्वाग्रादि प्रादक्षिण्येन—

श्रीं ह्रीं क्लीं ओं गां हृदयाय नमः। हृदयशक्ति श्रीपादुकां पूजयामि नमः॥
३ श्रीं गीं शिरसे स्वाहा। शिरःशक्ति श्रीपादुकां ,, ,, ॥
३ ह्रीं गूं शिखायै वषट्। शिखाशक्ति श्रीपादुकां ,, ,, ॥
३ क्लीं गैं कवचाय हुं। कवचशक्ति श्रीपादुकां ,, ,, ॥
३ ग्लौं गौं नेत्रत्रयाय वौषट्। नेत्र शक्ति श्रीपादुकां ,, ,, ॥
३ गं गः अस्त्राय फट्। अस्त्रशक्ति श्रीपादुकां ,, ,, ॥

ततस्त्रिकोणे स्वाग्रादिप्रादक्षिण्येन—

श्रीं ह्रीं क्लीं ओं श्रीं ह्रीं क्लीं ग्लौं गं नमः॥
श्रीं ह्रीं क्लीं गणपतये वरवरद नमः॥
श्रीं ह्रीं क्लीं सर्वजनं मे वशमानय स्वाहा नमः॥
३ मूलम् नमः (बिन्दौ)

अथ—३ अस्त्राय फट् इति आधारं प्रक्षाल्य।

श्रीं ह्रीं क्लीं अं अग्निमण्डलाय धर्मप्रददशकलात्मने श्रीसिद्ध-लक्ष्मीसहित श्रीमहागणपतेः विशेषार्घ्यपात्राधाराय नमः—इति आधारं संस्थाप्य।

श्रीं ह्रीं क्लीं अग्नि दूतं वृणीमहे होतारं विश्ववेदसं । अस्य यज्ञस्य सुक्रतुम् । रां रीं रूं रैं रौं रः रमलवरयूं अग्निमण्डलाय नमः—इति अग्निमण्डलं विभाव्य दशवह्निकलाः पूजयेत् । यथा—

श्रीं ह्रीं क्लीं यं धूम्रार्चिष्कलायै नमः ॥
३ रं ऊष्माकलायै नमः ॥
३ लं ज्वलिनीकलायै नमः ॥
३ वं ज्वालिनीकलायै नमः ॥
३ शं विस्फुलिङ्गिनी कलायै नमः॥
३ षं सुश्रीकलायै नमः ॥
३ सं सुरूपाकलायै नमः ॥
३ हं कपिलाकलायै नमः ॥
३ लं हव्यवाहिनीकलायै नमः ॥
३ क्षं कव्यवाहिनीकलायै नमः ॥

ततः—श्रीं ह्रीं क्लीं अस्त्राय फट् इति मन्त्रेण विशेषार्घ्यपात्रं प्रक्षाल्य—

श्रीं ह्रीं क्लीं उं सूर्यमण्डलाय अर्थप्रदद्वादशकलात्मने श्रीसिद्ध-लक्ष्मीसहित श्रीमहागणपतेः विशेषार्घ्यपात्राय नमः—इति आधारोपरि संस्थाप्य ।

श्रीं ह्रीं ऐं श्रीमहालक्ष्मीश्वरि परमस्वामिनि ऊर्ध्वशून्यप्रवाहिनि सोमसूर्याग्निभक्षिणि परमाकाशभासुरे आगच्छागच्छ विश विश पात्रं प्रतिगृह्ण प्रतिगृह्ण हुं फट् स्वाहा इति पुष्पाञ्जलिं विकीर्य ॥

श्रीं ह्रीं क्लीं आसत्येन रजसा वर्तमानो निवेशयन्नमृतं मर्त्यं च । हिरण्ययेन सविता रथेनाऽऽदेवो याति भुवनानिपश्यन् । हां हीं हूं हैं हौं । हः हमलवरयूं सूर्यमण्डलाय नमः—इति सूर्यमण्डलं विभाव्य द्वादश सूर्यकलाः पूजयेत् । यथा—

श्रींह्रींक्लीं कं भं तपिनीकलायै नमः ॥	३ छं दं सुषुम्नाकलायै नमः ॥
३ खं बं तापिनीकलायै नमः ॥	३ जं थं भोगदाकलायै नमः ॥
३ गं फं धूम्राकलायै नमः ॥	३ झं तं विश्वाकलायै नमः ॥
३ घं पं मरीचिकलायै नमः ॥	३ ञं णं बोधिनीकलायै नमः ॥
३ ङं नं ज्वालिनीकलायै नमः ॥	३ टं ढं धारिणीकलायै नमः ॥
३ चं धं रुचिकलायै नमः ॥	३ ठं डं क्षमाकलायै नमः ॥

श्रीं ह्रीं क्लीं मं सोममण्डलाय कामप्रदषोडशकलात्मने श्रीसिद्धलक्ष्मीसहित श्रीमहागणपतेः विशेषार्घ्यामृताय नमः—इति तत्त्व-मुद्रया गृहीतनागरखण्डोपरि सबिन्दु अकारादि क्षकारान्तं क्षका-राद्यकारान्तं मातृकया अर्पितेन अमृतेन आपूर्य अष्टगंधलोलितं पुष्पं निधाय नागरखण्डं निक्षिप्य ॥

श्रीं ह्रीं क्लीं आप्यायस्व समेतु ते विश्वतः सोमवृष्णियम् । भवा वाजस्य सङ्गथे ॥ सां सीं सूं सैं सौं सः समलवरयूं सोममण्ड-लाय नमः—इति सोममण्डलं विभाव्य षोडषसोमकलाः पूजयेत् । यथा—

श्रींह्रींक्लीं अं अमृताकलायै नमः ॥	३ लृं चन्द्रिकाकलायै नमः ॥
३ आं मानदाकलायै नमः ॥	३ लॄं कान्तिकलायै नमः ॥
३ इं पूषाकलायै नमः ॥	३ एं ज्योत्स्नाकलायै नमः ॥
३ ईं तुष्टिकलायै नमः ॥	३ ऐं श्रीकलायै नमः ॥
३ उं पुष्टिकलायै मनः ॥	३ ओं प्रीतिकलायै नमः ॥
३ ऊं रतिकलायै नमः ॥	३ औं अङ्गदाकलायै नमः ॥
३ ऋं धृतिकलायै नमः ॥	३ अं पूर्णाकलायै नमः ॥
३ ॠं शशिनीकलायै नमः ॥	३ अः पूर्णामृताकलायै नमः ॥

ततः श्रींह्रीं क्लीं ओं जुं सः स्वाहा । इति अष्टवारमभिमन्त्र्य ॥

तत्रार्घ्यामृते स्वाग्राद्यप्रादक्षिण्येन [अकथादिषोडशवर्णात्मक-रेखात्रयं त्रिकोणं विलिख्य, तदन्तः स्वाग्रादि कोणेषु अप्रादक्षिण्येन

हलक्षान् बहिः प्रादक्षिण्येन महागणपतिमूलखण्डत्रय बिन्दौ सबिन्दु-तुरीयस्वरं, तद्वामदक्षयोः क्रमेण हंसः इति विलिख्य—

श्रींह्रीं क्लीं हंसः नमः इति आराध्य त्रिकोणस्य परितः—वृत्तं तद्बहिश्च षट्कोणं निर्माय स्वाग्रकोणादि प्रादक्षिण्येन षडङ्गमन्त्रैः षट्कोणमभ्यर्च्य ।

श्रीं ह्रीं क्लीं मूलं तां चिन्मयीं आनन्दलक्षणां अमृतकलश-पिशितहस्तद्वयां प्रसन्नां देवीं पूजयामि नमः स्वाहा—इति सुधा-देवीं समभ्यर्च्य तदर्घ्यात्किंचित् पात्रान्तरेण,

श्रीं ह्रीं क्लीं वषट् । इत्युद्धृत्य

३ स्वाहा । इति तत्रैव निक्षिप्य

३ हुं । इति अवगुठ्य

३ वौषट् । इति धेनुमुद्रया अमृतीकृत्य

३ फट् । इति संरक्ष्य

३ नमः । इति पुष्पं दत्वा

३ मूलेन गालिन्या निरीक्ष्य

३ ऐं इति योनिमुद्रया नत्वा

श्रीं ह्रीं क्लीं मूलेन सप्तवारमभिमन्त्र्य सुधादेवीं षोडशोप-चारैः संपूज्य तद्बिन्दुभिः सपर्यासाधनानि प्रोक्ष्य सर्वं महागणपतिमयं वभावयेत् ॥

ततः विशेषार्घ्यपात्रं करेण संस्पृश्य वक्ष्यमाणगणपति-गायत्र्या ऋचा च अभिमन्त्रयेत्—

तत्पुरुषाय विद्महे वक्रतुण्डाय धीमहि । तन्नो दन्तिः प्रचोदयात् ॥
गणानां त्वा गणपतिं हवामहे कविं कवीनामुपमश्रवस्तमम् ।
जेष्ठराजं ब्रह्मणां ब्रह्मणस्पत आनः शृण्वन्नूतिभिः सीदसादनम् ॥
(श्रीक्रमोक्तचतुर्नवतिमन्त्राद्यभिमन्त्रणंमत्र नास्ति ॥)

विशेषार्घ्य पात्रास्याधः त्रिकोण-वृत्त-चतुरश्रात्मकं मण्डलद्वयं विलिख्य। प्रथममण्डले—

श्रीं ह्रीं क्लीं हंसः शिवः सोहं-सोहं हंसश्शिवः, हंसश्शिवस्सोहं सः नमः। इत्यभ्यर्च्य गुरुपात्रं निधाय। द्वितीयमण्डले—

श्रीं ह्रीं क्लीं हसः नमः। इत्यभ्यर्च्य आत्मपात्रं निधाय। ततः विशेषार्घ्यामृतात् किंचित् गुरुपात्रे ऊद्धृत्य गुरुत्रयं यजेत्। गुरौ सन्निहिते यदि तस्मै निवेदयेत्। पुनः आत्मपात्रे किंचिद्विशेषार्घ्यामृतमुद्धृत्यमूलाधारे बालाग्रमात्रंअनादिवासनारूपेन्धनप्रज्वलितं-कुण्डलिन्यधिष्ठितचिदग्निमण्डलं ध्यात्वा,

श्रीं ह्रीं क्लीं कुण्डलिन्यधिष्ठितचिदग्निमण्डलाय नमः।

इति मनसासंपूज्य,

श्रीं ह्रीं क्लीं मूलं पुण्यं जुहोमि स्वाहा

३	,, पापं जुहोमि	स्वाहा	३	,, विकल्पं जुहोमि	स्वाहा
३	,, कृत्यं जुहोमि	स्वाहा	३	,, धर्मं जुहोमि	स्वाहा
३	,, अकृत्यं जुहोमि	स्वाहा	३	,, अधर्मं जुहोमि	स्वाहा
३	,, सङ्कल्पं जुहोमि	स्वाहा	३	,, अधर्मं जुहोमि	वौषट्

श्रीं ह्रीं क्लीं इतः पूर्वं प्राणबुद्धिदेहधर्माधिकारतः जाग्रत्स्वप्न-सुषुप्त्यवस्थासु मनसा वाचा कर्मणा हस्ताभ्यां पद्भ्यामुदरेण शिश्ना यत्स्मृतं यदुक्तं यत्कृतं तत्सर्वं ब्रह्मार्पणं भवतु स्वाहा—इति पूर्णाहुतिं विभाव्य—

श्रीं ह्रीं क्लीं आर्द्रं ज्वलति ज्योतिरहमस्मि।
ज्योतिर्ज्वलति ब्रह्माहमस्मि।
योऽहमस्मि ब्रह्माहमस्मि।
अहमस्मि ब्रह्माहमस्मि।
अहमेवाहं मां जुहोमि स्वाहा॥

इति आत्मनः कुण्डलिनीरूपे चिदग्नौ होमबुद्ध्या जुहुयात्। विशेषार्घ्यपात्रात्किंचित्क्षीरं कारणकलशे निक्षिपेत्॥

पीठे प्राणप्रतिष्ठा

पुरतो रक्तचन्दनादिभिः निर्मिते पीठे कलधौतादिविरचितां महागणपतिप्रतिमां वा ध्यानोक्तरूपां चतुरश्राष्टदलषडरत्रिकोणात्मकं सिन्दुरादिना लिखितं लेखितं वा यन्त्रं धातुमयं वा निवेश्य—

श्रीगणेशयन्त्रस्य प्राणाः इह प्राणाः श्रीगणेशयन्त्रस्य जीव इह स्थितः श्री गणेशयन्त्रस्य सर्वेन्द्रियाणि श्रीगणेशयन्त्रस्य वाङ्मनः प्राणाः इह आयान्तु स्वाहा ॥ इति मन्त्रेण प्राणप्रतिष्ठां विदध्यात् ॥

पीठशक्तिपूजा

तस्य त्रिकोणे स्वाग्रादि प्रादक्षिण्येन परितो मध्ये च क्रमेण-

श्रीं ह्रीं क्लीं तीव्रायै नमः ॥ श्रीं ह्रीं क्लीं उग्रायै नमः ॥
३ ज्वालिन्यै नमः ॥ ३ तेजोवत्यै नमः ॥
३ नन्दायै नमः ॥ ३ सत्यायै नमः ॥
३ भोगदायै नमः ॥ ३ विघ्ननाशिन्यै नमः ॥
३ कामरूपिण्यै नमः ॥ ३ सर्वशक्तिकमलासनायै नमः ॥

इति नवगणेशपीठशक्तिरभ्यर्च्य ॥

धर्माद्यष्टकपूजा

तत्रैव आग्नेय्यादि विदिक्षु प्रागाद्यासु च दिक्षु क्रमेण—

श्रीं ह्रीं क्लीं ऋं धर्माय नमः ॥ श्रीं ह्रीं क्लीं ऋं अधर्माय नमः ॥
३ ऋं ज्ञानाय नमः ॥ ३ ऋं अज्ञानाय नमः ॥
३ लृं वैराग्याय नमः ॥ ३ लृं अवैराग्याय नमः ॥
३ लॄं ऐश्वर्याय नमः ॥ ३ लॄं अनैश्वर्याय नमः ॥

इति अर्चयेत् ॥

अन्तर्यागः

द्वादशान्ते सहस्रदलकमलकर्णिकामध्ये निविष्टगुरुचरणयुगल-विगलदमृतरसविसरपरिप्लुताखिलाङ्गो हृदयकमलमध्ये ज्वलन्तमुद्यद-

रुणकोटिपाटलमशेषदोषनिर्विषभूतमनेकपाननं पुर्यष्टकाकारं साङ्गं सावरणम् भक्तानुग्रहार्थं तेजोरूपेण परिणतं प्रापय्य ब्रह्मरन्ध्रं, वहन्नासापुटेने निर्गमय्य त्रिखण्डामुद्रामण्डितशिखण्डे कुसुमाञ्जलौ हस्ते समानीय—

ऐक्षवे जलधौ द्वीपे नवरत्नमये शुभे ।
तत्तरंगोल्लसत्तोये धौते शीततलेऽमले ॥ १ ॥

तत्तोयकणसंपृक्तगंधवाहनिषेविते ।
कल्पपादपसंशोभिभूभागसमलंकृते ॥ २ ॥

नानाकुसुमसंकीर्णे नानापक्षिविराजिते ।
अनेकफलसंकीर्णे भावितेचाप्सरोगणैः ॥ ३ ॥

उद्यद्बालातपोद्योतिचंद्रज्योत्स्नासमाकुले ।
विलसत्पद्मरागौघकुट्टिमारुणभूतले ॥ ४ ॥

कल्पपादपपुष्पस्थषट्पदस्वनमञ्जुले ।
पारिजातं कल्पतरुं तस्य मध्ये विचिंतयेत् ॥ ५ ॥

युगपदृतुषट्केन सेवितं पुष्पशोभितम् ।
नवरत्नमयं तस्याऽधस्तात् सिंहासनं स्मरेत् ॥ ६ ॥

तन्मध्ये लिपिपद्मं च षडस्रं तस्य मध्यतः ।
कर्णिकायां त्रिकोणं च तत्संस्थं च महागणम् ॥ ७ ॥

नानारत्नविभूषाढ्यं एकदन्तं गजाननम् ।
बीजापूरगदाचापशूलचक्राम्बुजान्यपि ॥ ८ ॥

पाशोत्पले च ब्रीह्यग्रं स्वदन्तं रत्नपात्रकम् ।
धारयन्तं दशभुजैः भक्ताभीष्टप्रदायकम् ॥ ९ ॥

सर्वाङ्गभूषोज्वलया पद्मसंशोभिहस्तया ।
आश्लिष्टवामपार्श्वं च देव्या वल्लभया सदा ॥१०॥

विघ्नेशं विघ्नहर्तारं फुल्लपद्माभविग्रहम् ।
पुष्करोद्घृतरत्नौघमयकुंभमुखस्नुतान् ॥११॥

मणिमुक्ताप्रवालादीन् वर्षन्तं धारया मुहुः ।
सर्वतः साधकस्याग्रे स्वदानजललोलुपान् ॥१२॥

षट्पदालीन् कर्णतालैः वारयन्त मुहुर्मुहुः ।
अमरासुरसंसेव्यं सद्रत्नमुकुटोज्वलन् ॥१३॥

उरूदरं गजमुखं नानाभरणभूषितम् ।
इति ध्यात्वा गणपतिं यजेत् सर्वोपचारकैः ॥१४॥

बीजापूरगदेक्षुकार्मुकरुजा चक्राब्जपाशोत्पल-
व्रीह्यग्रस्वविषाणरत्नकलशप्रोद्यत्कराम्भोरुहः ।
ध्येयो वल्लभया सपद्मकरयाश्लिष्टोज्ज्वलद्भूषया
विश्वोत्पत्तिविपत्तिसंस्थितिकरो विघ्नेश इष्टार्थदः ॥१५॥

इति ध्यात्वा, गणानांत्वेति मंत्रेण मूलमंत्रेण च अस्मिन् यंत्रे बिंबे वा श्रीसिद्धलक्ष्मीसहित श्रीमहागणपतिं साङ्गम् सपरिवारम् सावरणम् आवाहयामि नमः ॥

श्रीं ह्रीं क्लीं मूलं आवाहितो भव ॥ ३ मूलं संमुखो भव ॥
३ मूलं संस्थापितो भव ॥ ३ मूलं अवगुण्ठितो भव ॥
३ मूलं सन्निवापितो भव ॥ ३ मूलं सुप्रसन्नो भव ॥
३ मूलं संनिरुद्धो भव ॥ ३ मूलं वरदो भव ॥

स्वामिन् सर्वजगन्नाथ यावत्पूजावसानकं । तावत्त्वं प्रीति भावेन बिंबेस्मिन् (यन्त्रेस्मिन्) सन्निधिं कुरु ॥ इति मन्त्रैरावाहनादि षणामुद्राः प्रदर्श्य, वंदनधेनुयोनिमुद्राश्च प्रदर्शयेत् । अथ हृदयादि षडङ्गमुद्राः प्रदर्शयेत् ॥ महागणपतिप्रियपाशादि सप्तमुद्राः प्रदर्शयेत् ॥

अथ षोडशोपचारपूजा

श्रीसिद्धलक्ष्मीसहितश्रीमहागणपतिदेवतायाः षोडशोपचारानाचरेत् ।

श्रीं ह्रीं क्लीं श्रीसिद्धलक्ष्मीसहितश्रीमहागणपतये पाद्यं कल्पयामि नमः ॥

३	,,	,,	अर्घ्यं	,,	,,	॥
३	,,	,,	आचमनीयं	,,	,,	॥
३	,,	,,	स्नानं*	,,	,,	॥
३	,,	,,	वस्त्रोत्तरीयं	,,	,,	॥
३	,,	,,	भूषणम्	,,	,,	॥
३	,,	,,	गंधम्	,,	,,	॥
३	,,	,,	पुष्पम्	,,	,,	॥
३	,,	,,	धूपम्	,,	,,	॥
३	,,	,,	दीपम्	,,	,,	॥
३	,,	,,	नैवेद्यं	,,	,,	॥
३	,,	,,	ताम्बूलम्	,,	,,	॥
३	,,	,,	नीराजनम्	,,	,,	॥
३	,,	,,	प्रदक्षिणाम्	,,	,,	॥
३	,,	,,	नमस्कारान्	,,	,,	॥

श्रीं ह्रीं क्लीं दन्त पाश अङ्कुश विघ्न परशु लड्डुक बीजापूराह्वयाः सप्तमुद्राः गणेशस्य प्रियामताः ॥

इति सप्तमुद्रा प्रदर्शयेत् ॥

चतुरायतनपूजा

विष्णु-शिवसूर्य-देव्याह्वयाः चतुरायतनदेवताः ।
ईशान-आग्नेय-नैर्ऋत-वायव्येषु तत्तन्मूलमन्त्रेण यजेत् ॥

---

*स्नानसमये दुग्ध पञ्चामृत मधुफलरसादिना अभिषिञ्चेत् पुरुषसूक्त गणपत्युपनिषद् गणपतिगायत्र्यादि वेदमन्त्रान् उच्चरेत् ।

श्रीमहागणपतितर्पणम् ।

ततो मूलान्ते श्रीमहागणपति श्रीपादुकां पूजयामीति वामकरतत्त्व-मुद्रया सन्दष्टद्वितीयशकलगृहीतक्षीरबिन्दु दक्षकरोपात्तकुसुमयुगपत्प्रक्षेपेण देवं दशवारं उपतर्पयेत् । तत्त्वमुद्रा उत्तरत्रापि साधारणी ।

श्रीं ह्रीं क्लीं मूलं श्रीसिद्धलक्ष्मीसहित श्रीमहागणपति श्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः । इतिदशवारं संतर्पयेत् ॥

षडङ्गपूजा

ततो देवस्याङ्गे अग्नीशासुरवायुकोणेषु मौलौ दिक्षु च—

श्रीं ह्रीं क्लीं ओं गां हृदयाय नमः । हृदयशक्तिश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः॥

३ श्रीं गीं शिरसे स्वाहा । शिरशक्तिश्रीपादुकां पू० त० नमः ॥
३ ह्रीं गूं शिखायै वषट् । शिखाशक्ति ,, ,, ,, ,, ॥
३ क्लीं गैं कवचाय हुं । कवचशक्ति ,, ,, ,, ,, ॥
३ ग्लौं गौं नेत्रत्रयाय वौषट् । नेत्रशक्ति ,, ,, ,, ,, ॥
३ गं गः अस्त्राय फट् । अस्त्रशक्ति ,, ,, ,, ,, ॥

गुरुमण्डलार्चनम् ।

देवस्य पश्चात् प्रागपवर्गरेखात्रये दक्षिणसंस्था क्रमेण गुर्वोघत्रयंयजेत् ॥ यथा—

दिव्यौघः १

श्रीं ह्रीं क्लीं विनायकसिद्धाचार्य श्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः ॥
३ कवीश्वरसिद्धाचार्यं ,, ,, ,, ,, ॥
३ विरूपाक्षसिद्धाचार्य ,, ,, ,, ,, ॥
३ विश्वसिद्धाचार्य ,, ,, ,, ,, ॥
३ ब्रह्मण्यसिद्धाचार्य ,, ,, ,, ,, ॥
३ निधीशसिद्धाचार्य ,, ,, ,, ,, ॥

सिद्धौघः २

श्रीं ह्रीं क्लीं	गजाधिराजसिद्धाचार्य श्रीपादुकां	पू०		त०	नमः ॥
,,	वरप्रदसिद्धाचार्य	,,	,,	,,	,, ॥

मानवौघः ३

३	विजयसिद्धाचार्य श्रीपादुकां	पू०		त०	नमः ॥
३	दुर्जयसिद्धाचार्य	,,	,,	,,	,, ॥
३	जयसिद्धाचार्य	,,	,,	,,	,, ॥
३	दुःखारिसिद्धाचार्य	,,	,,	,,	,, ॥
३	सुखावहसिद्धाचार्य	,,	,,	,,	,, ॥
३	परमात्मसिद्धाचार्य	,,	,,	,,	,, ॥
३	सर्वभूतात्मसिद्धाचार्य	,,	,,	,,	,, ॥
३	महानन्दसिद्धाचार्य	,,	,,	,,	,, ॥
३	फालचन्द्रसिद्धाचार्य	,,	,,	,,	,, ॥
३	सद्योजातसिद्धाचार्य	,,	,,	,,	,, ॥
३	बुद्धसिद्धाचार्य	,,	,,	,,	,, ॥
३	शूरसिद्धाचार्य	,,	,,	,,	,, ॥

ततः परमेष्ठिगुरुमंत्रेण परमेष्ठिगुरुं, परमगुरुमंत्रेण परमगुरुं, स्वगुरुमंत्रेण स्वगुरुं च यजेत् ॥

॥ आवरण देवताध्यानम् ॥

त्रिकोणबाह्ये पूर्वादिचतुर्दिक्षु समर्चयेत्
अग्रस्थबिल्ववृक्षाधः श्रियं श्रीपतिमर्चयेत्
पद्मायुधधरा पद्मा शंखचक्रधरो हरिः
दक्षिणे वटवृक्षाधः गौरीं गौरीपतिं यजेत्
पाशांकुशधरा गौरी टङ्कशूलधरो हरः
पश्चिमे पिप्पलस्याधो रतिं रतिपतिं यजेत्

रतिरुत्पलहस्ताढ्या कोदण्डास्त्रधरः स्मरः
सौम्ये प्रियंगुवृक्षाधः महापोत्रिणमर्चयेत्
शुकव्रीह्यग्रहस्ताभूर्गदाचक्रधरःपतिः
षट्कोणेषुच संपूज्याः आमोदाद्याः प्रियान्विताः
आमोदं सिद्धिसहितमग्रकोणे प्रपूजयेत्
समृद्धया युक्तमभ्यर्च्य प्रमोदं वह्निकोणके
सुमुखं कान्तिसंयुक्तमीशकोणे समर्चयेत्
दुर्मुखं मदनावत्या यजेद्वरुणकोणके
विघ्नं मदद्रवायुक्तं कोणे नैशाचरे यजेत्
वायव्ये विघ्नकर्तारं द्राविण्या सह संयजेत्
पाशांकुशाभयाऽभीष्टधारिणोऽरुणविग्रहाः
गण्डभित्तिगलद्दानपूरधौतमुखांबुजाः
विघ्नास्तत्प्रमदास्सर्वाः मदाघूर्णितलोचनाः
एकहस्तधृताम्भोजाः इतरालिङ्गितप्रियाः
षट्कोणपार्श्वयोः पूज्यौ शंखपद्मनिधी क्रमात्
निजप्रियाभ्यां सहितौ सर्वाभरणभूषितौ
केसरेष्वंगपूजा स्यात् ब्राह्म्याद्याः पत्रमध्यगाः
बहिर्लोकेश्वराः पूज्याः वज्रादीनि यथाक्रमम्

प्रथमावरणम

त्र्यश्रषडयोरन्तराले प्रागादिदिक्षु क्रमेण—

श्रीं ह्रीं क्लीं श्रीश्रीपतिश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः ॥
३ गिरिजागिरिजापति ,, ,, ,, ॥
३ रतिरतिपति ,, ,, ,, ,, ॥
३ महीमहीपति ,, ,, ,, ,, ॥

एताः प्रथमावरणदेवताः सांगाः सपरिवाराः सायुधाः सशक्तिकाः सर्वोपचारैः संपूजिताः संतर्पिताः संतुष्टाः सन्तु नमः। इति पुष्पं दत्वा। मूलेन देवं त्रिः संतर्प्य, पंचोपचारं कृत्वा।

श्रीं ह्रीं क्लीं अभीष्टसिद्धिं मे देहि शरणागतवत्सल ।
भक्त्या समर्पये तुभ्यं प्रथमावरणार्चनम् ॥

इति सामान्यार्घ्योदकेन देवताहस्ते पूजां समर्प्य—

अनेन प्रथमावरणार्चनेन भगवान् श्रीमहागणपतिः प्रीयताम् । इतियोनिमुद्रया प्रणमेत् ॥

द्वितीयावरणम्

षडश्रे देवाग्रकोणमारभ्य प्रादक्षिण्येन तद्दक्षवामपार्श्वयोश्च क्रमेण यजेत्—

श्रीं ह्रीं क्लीं ऋद्ध्यामोद श्रीपादुकां पू० त० नमः ॥
३ समृद्धिप्रमोद " " " " ॥
३ कान्तिसुमुख " " " " ॥
३ मदनावतीदुर्मुख " " " " ॥
३ मदद्रवाविघ्न " पू० त० नमः ॥
३ द्राविणीविघ्नकर्तृ " " " " ॥
३ वसुधाराशंङ्खनिधि," " " " ॥
३ वसुमतीपद्मनिधि " " " " ॥

एताः द्वितीयावरदेवताः सांगाः सपरिवाराः सायुधाः सशक्तिकाः सर्वोपचारैः संपूजिताः संतर्पिताः संतुष्टाः सन्तु नमः । इति पुष्पं दत्वा । मूलेन देवं त्रिः संतर्प्य, पञ्चोपचारं कृत्वा ।

श्रीं ह्रीं क्लीं अभीष्टसिद्धिं मे देहि शरणागत वत्सल ।
भक्त्या समर्पये तुभ्यं द्वितीयावरणार्चनम् ॥

इति सामान्यार्घ्योदकेन देवताहस्ते पूजां समर्प्य—

अनेन द्वितीयावरणार्चनेन भगवान् श्रीमहागणपतिः प्रीयताम् । इति योनिमुद्रया प्रणमेत् ॥

तृतीयावरणम्

षडश्रसन्धिषट्के प्राग्वत् षडङ्गदेवताऽर्चनम् ।—

श्रीं ह्रीं क्लीं ओं गां हृदयशक्तिश्रीपादुकां पू० त० नमः ॥

३	श्रीं गीं	शिरशक्ति	,,	,,	,,	,,	॥
३	ह्रीं गूं	शिखाशक्ति	,,	,,	,,	,,	॥
३	क्लीं गैं	कवचशक्ति	,,	,,	,,	,,	॥
३	ग्लौं गौं	नेत्रशक्ति	,,	,,	,,	,,	॥
३	गं गः	अस्त्रशक्ति	,,	,,	,,	,,	॥

एताः तृतीयावरणदेवताः सांगाः सपरिवाराः सायुधाः सशक्तिकाः सर्वोपचारैः संपूजिताः संतर्पिताः संतुष्टाः सन्तु नमः ॥ इति पुष्पं दत्वा । मूलेन देवं त्रिः संतर्प्य । पंचोपचारं कृत्वा ।

श्रीं ह्रीं क्लीं अभीष्टसिद्धि............तृतीयावरणार्चनम् ॥ इति सामान्यार्घ्योदकेन देवताहस्ते पूजां समर्प्य—

अनेन तृतीयावरणार्चनेन भगवान् श्रीमहागणपतिः प्रीयताम् । इति योनिमुद्रया प्रणमेत् ॥

तुरीयावरणम्

अष्टदले पश्चिमादि दिक्षु वायव्यादि विदिक्षु च प्रादक्षिण्य क्रमेण—

श्रीं ह्रीं क्लीं आं ब्राह्मीश्रीपादुकां पू० त० नमः ॥

३	ईं माहेश्वरी	,,	,,	,,	,,	॥
३	ऊं कौमारी	,,	,,	,,	,,	॥
३	ॠं वैष्णवी	,,	,,	,,	,,	॥
३	ॡं वाराही		,,	,,	,,	॥
३	ऐं माहेन्द्री	,,	,,	,,	,,	॥
३	औं चामुण्डा	,,	,,	,,	,,	॥
३	अः महालक्ष्मी	,,	,,	,,	,,	॥

एताः तुरीयावरणदेवताः सांगाः सपरिवाराः सायुधाः सशक्तिकाः सर्वोपचारैः संपूजिताः सन्तर्पिताः संतुष्टाः सन्तु नमः ॥ इति पुष्पं दत्वा ॥ मूलेन देवं त्रिः संतर्प्य । पंचोपचारं कृत्वा ।

श्रीं ह्रीं क्लीं अभीष्ट..........तुरीयावरणार्चनम् । इति सामान्यार्घ्योदकेन देवताहस्ते पूजां समर्प्य—

अनेन तुरीयावरणार्चनेन भगवान् श्रीमहागणपतिः प्रीयताम् । इति योनिमुद्रया प्रणमेत् ॥

पञ्चमावरणम् ।

अथ चतुरश्रस्य रेखायां प्रागाद्यासु अष्टसु दिक्षु क्रमेण—

श्रीं ह्रीं क्लीं लां इन्द्राय वज्रहस्ताय सुराधिपतये ऐरावतवाहनाय
सपरिवाराय नमः इन्द्रश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः ॥

३ रां अग्नये शक्तिहस्ताय तेजोधिपतये अजवाहनाय
सपरिवाराय नमः अग्निश्रीपादुकां पू० त० नमः ॥

३ टां यमाय दण्डहस्ताय प्रेताधिपतये महिषवाहनाय
सपरिवाराय नमः यमश्रीपादुकां पू० त० नमः ॥

३ क्षां निरृतये खड्गहस्ताय रक्षोऽधिपतये नरवाहनाय
सपरिवाराय नमः निरृतिश्रीपादुकां पू० त० नमः ॥

३ वां वरुणाय पाशहस्ताय जलाधिपतये मकरवाहनाय
सपरिवाराय नमः वरुणश्रीपादुकां पू० त० नमः ॥

३ यां वायवे ध्वजहस्ताय प्राणाधिपतये रुरुवाहनाय
सपरिवाराय नमः वायुश्रीपादुकां पू० त० नमः ॥

३ सां सोमाय शङ्खहस्ताय नक्षत्राधिपतये अश्ववाहनाय
सपरिवाराय नमः सोमश्रीपादुकां पू० त० नमः ॥

३ हां ईशानाय त्रिशूलहस्ताय विद्याऽधिपतये वृषभवाहनाय
सपरिवाराय नमः ईशानश्रीपादुकां पू० त० नमः ॥

एताः पंचमावरणदेवताः सांगाः सपरिवाराः सायुधाः सशक्तिकाः सर्वोपचारैः संपूजिताः संतर्पिता संतुष्टाः सन्तु नमः ॥ इति पुष्पं दत्वा । मूलेन देवं त्रिः संतर्प्य । पंचोपचारं कृत्वा ।

श्रीं ह्रीं क्लीं अभीष्टसिद्धिं मे देहि शरणागतवत्सल ।
भक्त्या समर्पये तुभ्यं पञ्चमावरणार्चनम् ॥

इति सामान्यार्घ्योदकेन देवताहस्ते पूजां समर्प्य—

अनेन पञ्चमावरणार्चनेन भगवान् श्रीमहागणपतिः प्रीयताम् । इति योनिमुद्रया प्रणमेत् ॥

पुनः मूलेन दशवारं संतर्पयेत्

श्रीं ह्रीं क्लीं मूलं श्रीसिद्धलक्ष्मीसहित श्रीमहागणपति श्रीपादुकां पू० त० नमः ॥ इति दशवारं संतर्पयेत् ॥

षोडशनामार्चनम्

श्रीं ह्रीं क्लीं	सुमुखाय नमः ॥	३	धूमकेतवे नमः ॥
३	एकदन्ताय नमः ॥	३	गणाध्यक्षाय नमः ॥
३	कपिलाय नमः ॥	३	फालचन्द्राय नमः ॥
३	गजकर्णकाय नमः ॥	३	गजाननाय नमः ॥
३	लम्बोदराय नमः ॥	३	वक्रतुण्डाय नमः ॥
३	विकटाय नमः ॥	३	शूर्पकर्णाय नमः ॥
३	विघ्नराजाय नमः ॥	३	हेरम्बाय नमः ॥
३	गणाधिपाय नमः ॥	३	स्कन्दपूर्वजाय नमः ॥

पुनः पूर्वोक्त षोडषभिरुपचारैः पूजयेत् ।

श्रीं ह्रीं क्लीं श्रीमहागणपतये नमः ॥ नानाविध परिमलपत्र पुष्पाणि दूर्वादीनि समर्पयामि ॥ अथ यथावकाशं सहस्रनामादिना अर्चनं कुर्यात् ॥

धूपः

श्रीं ह्रीं क्लीं धूरसि धूर्व धूर्वन्तं धूर्व तं योऽस्मान् धूर्वति तं धूर्व यं वयं धूर्वामस्त्वं देवानामसि सस्नितमं प्रप्रितमं जुष्टतमं वह्नितमं देवहूतममह्रु-तमसि हविर्धानं दृँहस्व माह्वार्मित्रस्यत्वाचक्षुषा प्रेक्षे माभेर्मा संविक्था मात्वा हिँसिषम् ॥

३ श्रीसिद्धलक्ष्मीसहित श्रीमहागणपतये नमः धूपमाघ्रापयामि । धूपानन्तरं आचमनीयं समर्पयामि ॥

॥ दीपः ॥

श्रीं ह्रीं क्लीं उद्दीप्यस्व जातवेदोपघ्नन्निर्ऋतिं मम । पशूँश्च मह्यमावह जीवनं च दिशोदिश । मानो हिँसीर्जातवेदो गामश्वं पुरुषं जगत् । अबिभ्रदग्न आगहि श्रिया मा परिपातय ॥

३ श्रीसिद्धलक्ष्मीसहित श्रीमहागणपतये नमः दीपं दर्शयामि । दीपानन्तरं आचमनीयं समर्पयामि ॥

ततः—दन्त-पाश-अङ्कुश-विघ्न-परशु लड्डुक बीजापूराख्याः सप्तमुद्राः प्रदर्शयेत् ॥

॥ नैवेद्यम् ॥

श्रीदेवाग्रे, चतुरश्रमण्डलं, सामान्यार्घ्योदकेन विधाय, तत्र आधारोपरि स्थापितं, सौवर्ण रौप्य कांस्यादि स्थाली चषकभरितं भक्ष्य भोज्य चोष्यलेह्यपेयात्मकं रसवद्व्यञ्जनमञ्जुलं प्राज्यकपिलाज्यं दधिदुग्धमधु यथासंभवं वा नैवेद्यं निधाय-मूलेन निरीक्ष्य—

श्रीं ह्रीं क्लीं ऐं ह्रः—इति अस्त्रेण प्रोक्ष्य—

३ ओं जुं सः वौषट्-इति सप्तवारमभिमंत्रितजलेन प्रोक्ष्य—

३ चक्रमुद्रां प्रदर्श्य—

३ यं—इति वायुबीजेनाधोमुखवामकरेण सप्तवारम् जपन् तद्गतदोषान् संशोष्य—

३ रं—इति वह्निबीजेन अधोमुखदक्षकरेण संदह्य—

३ वं—इति धेनुमुद्रया अमृतीकृत्य—

३ मूलेन विशेषार्घ्यबिन्दुभिः प्रोक्ष्य—

३ मूलेन सप्तवारमभिमन्त्र्य—

३ ओं क्लीं कामदुघे अमोघे वरदे विच्चे स्फुरस्फुर श्रीं परश्रीं इति कामधेनुविद्यया धेनुमुद्रयाऽमृतीकृत्य देवस्य पाद्यं अर्घ्यं आचमनीयं च दत्वा—

३ मूलेन देवं त्रिः संतर्प्य—

पात्रान्तरे विशेषार्घ्यं किंचित् गृहीत्वा वामाङ्गुष्ठेन नैवेद्यपात्रं स्पृशन्—

३ मूलम् साङ्गाय सपरिवाराय सशक्तये श्रीसिद्धलक्ष्मीसहित श्रीमहागणपतये नैवेद्यं कल्पयामि नमः—इति नैवेद्यपरिसरे संस्थाप्य । कृताञ्जलिः—

३ हेमपात्रगतं दिव्यं परमान्नं सुसंस्कृतम् ।
पञ्चधा षड्रसोपेतं गृहाण परमेश्वर ॥
शर्करापायसापूपघृतव्यञ्जनसंयुतम् ।
विचित्ररुचि नैवेद्यं हृद्यमावेदयाम्यहम् ॥ इति निवेद्य—

ओं भूर्भुवस्सुवः + परिषिञ्चामि । अमृतोपस्तरणमसि—इति देवतायै आपोशनं दत्वा—वामकरेण ग्रासमुद्रां प्रदर्श्य, दक्षकरेण प्राणादिपञ्चमुद्राप्रदर्शनपूर्वकं पञ्चप्राणाहुतीः कल्पयेत् । यथा—

श्रीं ह्रीं क्लीं प्रणायस्वाहा ॥
३ अपानायस्वाहा ॥
३ व्यानायस्वाहा ॥
श्रीं ह्री क्लीं उदानायस्वाहा ॥
३ समानायस्वाहा ॥
३ ब्रह्मणेस्वाहा ॥

श्रीं ह्रीं क्लीं ओं गं आत्मतत्त्वव्यापकः श्रीसिद्धलक्ष्मीसहित
श्रीमहागणपतिस्तृप्यतु

३ ओं गं विद्यातत्त्वव्यापकः " "

३ ओं ग शिवतत्त्वव्यापकः " "

३ ओं गं सर्वतत्त्वव्यापकः " "

इति किंचित्किंचित् सामान्यर्ध्योदकं दद्यात् ।

श्री ह्रीं क्लीं चित्पात्रे सद्धविस्सौख्यं विविधानेकभक्षणम् ।
निवेदयामि ते देव सानुगस्त्वं जुषाण तत् ॥

श्रीं ह्रीं क्लीं मधुवाता ऋतायते मधुक्षरन्ति सिन्धवः । माध्वीर्नः सन्त्वोषधीः । मधुनक्तमुतोषसि मधुमत्पार्थिवँ रजः । मधुद्यौरस्तु नः पिता । मधुमान्नो वनस्पतिर्मधुमाँ अस्तु सूर्यः । माध्वीर्गावो भवन्तु नः ।

इति पुष्पाञ्जलिं विन्यस्य नैवेद्यजातं तादात्म्येन समर्पयेत् ।

श्रीं ह्रीं क्लीं नमस्ते देवदेवेश सर्वतृप्तिकरं परम् ।
अन्यानिवेदितं शुद्धं प्रकृतिस्थं सुशीतलम् ॥
अमृतानन्दसंपूर्णं गृहाण जलमुत्तमम् ॥

३ श्रीसिद्धलक्ष्मीसहित श्रीमहागणपतेः अमृतपानीयं समर्पयामि ॥

देवं भुक्तवन्तं सुतृप्तं ध्यात्वा
ओं अमृतापिधानमसि । इत्युत्तरापोशनं दत्वा—

श्रीं ह्रीं क्लीं हस्तप्रक्षालनं, गण्डूषं, पादप्रक्षालनं, आचमननीयं, कल्पयामि नमः । ताम्रबलिपात्रे निवेदन सामग्रीः किंचित्किंचिदादाय निवेदनपात्राणि निर्गमय्य तत्स्थलं अस्त्रेण शोधयेत् ।

ताम्बूलम्

श्रीं ह्रीं क्लीं वनस्पति दैवत्याय ताम्बूलाय नमः । इति सामान्यार्ध्योदकेन प्रोक्ष्य—

श्रीं ह्रीं क्लीं तमालदलकर्पूरपूगभागसमन्वितम् ।
एलापत्रसुसंयुक्तं ताम्बूलं प्रतिगृह्यताम् ॥

३ श्रीसिद्धलक्ष्मीसहित श्रीमहागणपतये ताम्बूलं कल्पयामि नमः ॥

कुलदीपः ।

३ मूलम्—अन्तस्तेजो बहिस्तेज एकीकृत्यामितप्रभम् ।
त्रिधा दीपं परिभ्राम्य कुलदीपं निवेदये ॥

कर्पूरनीराजनम् ।

श्रीं ह्रीं क्लीं सोमोवा एतस्य राज्यमादत्ते । यो राजा सन्राज्यो वा सोमेन यजते । देवसुवामेतानि हवीँषि भवन्ति । एतावन्तो वै देवानाँ सवाः । त एवास्मै सवान् प्रयच्छन्ति । त एनं पुनः सुवन्ते राज्याय । देवसू राजा भवति ॥

श्रीं ह्रीं क्लीं ॐ स्वस्ति साम्राज्यं भोज्यं स्वाराज्यं वैराज्य पारमेष्ठिकं राज्यं महाराज्यमाधिपत्यम् । न तत्र सूर्योभाति न चंद्रतारकं नेमा विद्युतो भान्ति कुतोऽयमग्निः । तमेव भान्तमनुभाति सर्वं तस्य भासा सर्वमिदं विभाति ।

राजाधिराजाय प्रसह्य साहिने नमो वयं वैश्रवणाय कुर्महे । समे कामान्कामकामाय मह्यम् । कामेश्वरो वैश्रवणों ददातु । कुबेराय वैश्रवणाय । महाराजाय नमः ॥ महागणपतये नमः कर्पूरनीराजनं प्रदर्शयामि ।

मन्त्रपुष्पम् ॥

योऽपां पुष्पं वेद । पुष्पवान् प्रजावान् पशुमान् भवति ।
चन्द्रमा वा अपां पुष्पम् । पुष्पवान् पशुमान् भवति ।
श्रीं ह्रीं क्लीं ओं तत्पुरुषाय विद्महे वक्रतुण्डाय धीमही ।
तन्नो दन्तिः प्रचोदयात् ॥
श्रीं ह्रीं क्लीं नमो नरगजाकृते नलिनवर्णदेहाकृते
नरासुरसुरेडित श्रुतिशिरोद्यदङ्घ्रिद्वय ।
नगेश्वरवरात्मजानयनपद्मभानो नमः
नतार्तिहरणाङ्घ्रियुक् कलित एष पुष्पाञ्जलिः ॥
श्रीं ह्रीं क्लीं श्रीसिद्धलक्ष्मीसहित श्रीमहागणपतये नमः । पुष्पाञ्जलिं समर्पयामि ॥

॥ तान्त्रिकनित्यहोमविधिः ॥

साधकः स्वस्तिपद्मं विरच्य तस्मिन् गणेशं साङ्गं सावरणं षोडशोपचारैः संपूज्य तदुत्तरतः लौकिकाग्निम् प्रतिष्ठाप्य। तस्मिन्नग्नौ साङ्गं सावरणं गणपतिं संपूज्य अष्टद्रव्यैः मध्वाज्यमिश्रितैः ग्रासमितैः त्रिसंख्यं पंचसंख्य वा हुनेत्। संभृताष्टद्रव्यं त्रिधा कृत्वा एकमंशं निवेदयेत्—द्वावंशौ जुहुयात्। ततः जपं कृत्वा गणपत्युपनिषदादिभिः स्तुवीत। पुनः पंचोपचारान् उपचर्य, नीराजनं प्रदक्षिणनमस्कारादि कृत्वा। अग्नेः स्वस्तिपद्मादपि गणपतिं उद्वासयेत्। अष्टद्रव्यालाभेतु नारीकेलेण मध्वाज्यगुडमिश्रितेन यथासंभवद्रव्येण जुहुयात्। इति नित्यहोमविधिः॥

विस्तरे तु गुरूपदिष्टमार्गेण चतुष्पात्रप्रयोगेणापि होमः कर्तव्यः। तस्मिन् प्रयोगे अग्निमुखानंतरं अग्नौ गणपतिमावाह्य पंचोपचारं कृत्वा गणपतिमूलमंत्रेण प्रधानाहुतिं दत्वा दशवारं मूलमंत्रेण अङ्गावरणदेवतानां एकैकामाज्याहुतिं जुहुयात्। ततो होम शेषः॥ स्वस्वशाखोक्तविधिना अग्निप्रतिष्ठापनं कुर्यात्॥

बलिदानम्

देवतादक्षभागे सामान्यार्घ्योदकेन वृत्तचतुरश्रात्मकं मण्डलं परिकल्प्य श्रीं ह्रीं क्लीं ऐं व्यापकमण्डलाय नमः। इति गन्धाक्षतैरभ्यर्च्य अन्नभक्तपूरितोदकं सक्षीरादित्रयं बलिपात्रं तत्र विन्यस्य—

श्रीं ह्रीं क्लीं ओं गां गीं गूं गैं गौं गः महागणपतये वरवरदसर्वजनं मे वशमानय सर्वोपचारसहितं इमं बलिं गृह्ण गृह्ण स्वाहा। इत्युच्चरन्। बलिपात्रे सामान्यार्घ्योदकं विसृजेत्। ततः पादौ प्रक्षाल्य आचम्य त्रिः प्रदक्षिणनमस्कारान् कृत्वा यथाशक्ति मूलमंत्रजपमाचरेत्। उत्तराङ्गं विधाय—

गुह्यातिगुह्यगोप्ता त्वं गृहाणास्मत्कृतं जपम्।
सिद्धिर्भवतु मे देव त्वत्प्रसादान्मयि स्थिरा॥

इति देवस्य हस्ते जपम् समर्पयेत्॥

॥ गणेशाष्टकम्

ओं विगायकैकभावनासमर्चनासमर्पित,
प्रमोदकैः प्रमोदकैः प्रमोदमोदमोदकम् ।
यदर्षितं समर्पितं नवन्यधान्यनिर्भितं,
न खण्डितं न खण्डितं न खण्डमण्डनं कृतम् ॥ १

सजातिकृद्विजातिकृत्स्वनिष्ठभेदवर्जितं
निरञ्जनं च निर्गुणं निराकृतिं च निष्क्रियम् ।
सदात्मकं चिदात्मकं सुखात्मकं परं पदं
भजामि तं गजाननं स्वमाययाऽऽत्तविग्रहम् ॥ २

गणाधिप त्वमष्टमूर्तिरीशसूनुरीश्वरः
त्वमम्बरं च शम्बरं धनञ्जयः प्रभञ्जनः ।
त्वमेव दीक्षितः क्षितिर्निशाकरः प्रभाकरः
चराचरप्रचारहेतुरन्तरायशान्तिकृत् ॥ ३

अनेकदं तमालनीलमेकदन्तसुन्दरं
गजाननं नुमो गजाननामृताब्धिमन्दिरम् ।
समस्तवेदवादसत्कलाकलापमन्दिरं
महान्तरायदुस्तमश्शमार्कमाश्रितोदरम् ॥ ४

सरत्नहेमघण्टिकानिनादनूपुरस्वनैः
मृदङ्गतालनादभेदसाधनानुरूपतः ।
धिमिद्धिमित्ततोऽङ्गतोङ्ग थेयिथेयिशब्दतो-
विनायकश्शशाङ्कशेखराग्रतः प्रनृत्यति ॥ ५

नमामि नाकनायकैकनायकं विनायकं
कलाकलापकल्पनानिदानमादिपूरुषम् ।
गणेश्वरं गुणेश्वरं महेश्वरात्मसम्भवं
स्वपादमूलसेविनामपारवैभवप्रदम् ॥ ६

भजे प्रचण्डतुन्दिलं सदन्तशूकभूषणं
सनन्दनादिवन्दितं समस्तसिद्धसेवितम् ।
सुरासुरौघयोस्सदा जयप्रदं भयप्रदं
समस्तविघ्नघातिनं स्वभक्तपक्षपातिनम् ॥ ७

कराम्बुजात्तकङ्कणःपदाब्जकिङ्किणीगणो-
गणेश्वरो गुणार्णवः फणीश्वराङ्गभूषणः ।
जगत्त्रयान्तरायशान्तिकारकोस्तुतारको-
भवार्णवादनेकदुर्गृहाच्चिदेकविग्रहः ॥ ८

यो भक्तिप्रवणः परावरगुरोस्स्तोत्रं गणेशाष्टकं
शुद्धस्संयतचेतसा यदि षठेन्नित्यं त्रिसन्ध्यं पुमान् ।
तस्य श्रीरतुला स्वसिद्धिसहिता श्रीशारदा सारदा
स्यातां तत्परिचारिके किल तदा काः कामनानां कथाः॥

॥ सुवासिनीपूजा ॥

श्रीं ह्रीं क्लीं प्राङ्निमन्त्रितां सुवासिनीमाहूय तां देवीरूपां विभाव्य ३ ऐं क्लीं सौः सुवासिन्यै अर्घ्यं कल्पयामि नमः। इत्यादिरीत्या अर्घ्य-आचमन-स्नान-गन्ध-हरिद्राकुङ्कुम-षुष्प-धूप-दीप-नैवेद्य-ताम्बूलानि दद्यात् (सति विभवे वसनादीनी च) ॥

॥ बटुकपूजा ॥

श्रीं ह्रीं क्लीं प्राङ्निमन्त्रितबटुकममाहूय तं गणपतिरूपं विभाव्य ३ वं वटुकाय अर्घ्यं कल्पयामि नमः। इत्यादिरीत्या, अर्घ्य-आचमन-स्नान वस्त्र-यज्ञोपवीत-गन्ध-पुष्प-धूप-दीप-नैवेद्य-ताम्बूलानि दद्यात् ॥

॥ सामयिकपूजा ॥

ततः संनिहिते गुरौ गुरुं नत्वा गंधकुङ्कुमादिभिरुपचर्य, गुरुपादुका-मन्त्रेण अभिपूज्य पात्राणि समर्पयेत्। असंनिहिते गुरौ स्वशिरसि गुरुत्रयं

यजेत्। सन्निहितान् सामयिकानाहूय गंधकुङ्कुमादिभिरुपचर्य पात्राणि दद्यात्। पश्चात् तत्त्वशोधनं कुर्यात्। सामयिकाश्च पात्रमादाय समस्तप्रकटेत्यादि समष्टिमन्त्रेण पुष्पाञ्जलिं दत्वा स्वशिरसि गुरुत्रयं, हृदये आत्मचतुष्टयं च इष्ट्वा देवं संतर्प्य तत्वशोधनं यथोपदिष्टं कुर्युः ॥

॥ तत्त्वशोधनम् ॥

श्रीं ह्रीं क्लीं ओं गं आत्मतत्त्वं शोधयामि स्वाहा ॥
३ ,, ,, विद्यातत्त्वं ,, ,, ॥
३ ,, ,, शिवतत्त्वं ,, ,, ॥
३ ,, ,, सर्वतत्त्वं ,, ,, ॥

॥ पूजासमर्पण-देवतोद्वासने ॥

श्रीं ह्रीं क्लीं साधु वाऽसाधु वा कर्म यद्यदाचरितं मया ।
तत्सर्वं कृपया देव गृहाणाराधनं मम ॥
३ देवनाथगुरोस्वामिन् देशिक स्वात्मनायक ।
त्राहि त्राहि कृपासिन्धो पूजां पूर्णतरां कुरु ॥

इति देवतावामहस्ते पूजां समर्प्य शङ्खमुद्धृत्य देवतोपरि त्रिः परिभ्राम्य, तज्जलं हस्ते समादाय सामयिकानात्मानं च मूलेन प्रोक्ष्य शङ्खं प्रक्षाल्य निदध्यात्। ततो मूलेन तीर्थनिर्माल्ये स्वीकृत्य,

श्रीं ह्रीं क्लीं ज्ञानतोऽज्ञानतो वापि यन्मयाचरितं विभो ।
तवकृत्यमिति ज्ञात्वा क्षमस्व परमेश्वर ॥

इति क्षमाप्य, सर्वासामावरणदेवतानां देवताङ्गे विलयं विभाव्य खेचरीं बद्ध्वा—

श्रीं ह्रीं क्लीं हृत्पद्मकर्णिकामध्ये शक्त्या सह गजानन ।
प्रविश त्वं गणेशान सर्वैरावरणैः सह ॥

इति तेजोरूपेण परिणतं देवं पूर्ववत् हृदयं नीत्त्वा, तत्र च मुर्तिं पञ्चोपचारैः संपूज्य पुनः आत्माभिन्नसंविद्रूपेण भावयेत् ॥

॥ शान्तिस्तवः ॥

सम्पूजकानां परिपालकानां यतेन्द्रियाणां च तपोधनानाम् ।
देशस्य राष्ट्रस्य कुलस्य राज्ञां करोतु शान्तिं भगवान् कुलेशः ॥
नन्दन्तु साधककुलान्यणिमाऽऽदिसिद्धाः
शापाः पतन्तु समयद्विषि योगिनीनाम् ।
सा शाम्भवी स्फुरतु काऽपि ममाऽप्यवस्था
यस्यां गुरोश्चरणपङ्कजमेव लभ्यम् ॥
शिवाद्यवनिपर्यन्तं ब्रह्मादिस्तम्बसंयुतम् ।
कालाग्न्यादिशिवान्तं च जगद्यज्ञेन तृप्यतु ॥

इत्यादिशान्तिश्लोकान् पठित्वा—

॥ विशेषार्घ्योद्वासनम् ॥

मूलेन विशेषार्घ्यपात्रं आमस्तकमुद्धृत्य तत्क्षीरं पात्रान्तरेणआदाय आर्द्रं ज्वलति इति मन्त्रेण आत्मनः कुण्डलिन्यग्नौ हुत्वा ब्राह्मणान् सुवासिनीश्च भोजयित्वा स्वयमपि भुक्त्वा यथासुखं विहरेत् ॥

॥ इति शिवम् ॥

श्रीगणेशपंचरत्नस्तोत्रम् ॥

मुदाकरात्तमोदकं सदाविमुक्तिसाधकम् ॥
कलाधरावतंसकं विलासिलोकरक्षकम् ॥
अनायकैकनायकं विनाशितेभदैत्यकम् ॥
नताशुभाशुनाशकं नमामि तं विनायकम् ॥ १
नतेतरातिभीकरं नवोदितार्कभास्वरम् ॥
नमत्सुरारिनिर्जरं नताधिकापदुद्धरम् ॥

सुरेश्वरं निधीश्वरं　गजेश्वरं गणेश्वरम्　॥
महेश्वरं तमाश्रये　परात्परं निरंतरम्　॥　२
समस्तलोकशंकरं　निरस्तदैत्यकुंजरम्　॥
दरेतरोदरं वरं　वरेभवक्त्रमक्षरम्　॥
कृपाकरं क्षमाकरं　मुदाकरं यशस्करम्　॥
मनस्करं नमस्कृतां　नमस्करोमि भास्वरम् ॥　३
अकिंचनार्तिमार्जनं　चिरन्तनोक्तिभाजनम् ॥
पुरारिपूर्वनंदनं　सुरारिगर्वचर्वणम्　॥
प्रपंचनाशभीषणं　धनंजयादिभूषणम्　॥
कपोलदानवारिणं　भजे पुराणवारणम्　॥　४
अचिन्त्यरूपमंतहीनमंतरायकृन्तनं　॥
नितांतकांतिदंतकांतमंतकांतकात्मजम्　॥
हृदंतरे निरंतरं वसन्तमेव योगिनां　॥
तमेकदन्तमेव संविचिंतयामि संततम्　॥　५
महागणेशपंचरत्नमादरेण योन्वहम्　॥
प्रजल्पंति प्रदोषके हृदि स्मरन् गणेश्वरम् ॥
अरोगतामदोषतां सुसाहितीं सुपुत्रताम्　॥
समाहिरायुरष्टभूतिमभ्युमैति सोऽचिरात्　॥　६

॥ अथ गणपत्यथर्वशीर्षम् ॥

श्रीगणेशाय नमः ॥ ॐ भद्रं कर्णेभिः श्रृणुयाम देवाः ॥ भद्रं पश्येमाक्षभिर्यजत्राः ॥ स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवाꣳ सस्तनूभिः ॥ व्यशेम देवहितं यदायुः ॥ स्वस्ति न इन्द्रो वृद्धश्रवाः ॥ स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः ॥ स्वस्ति नस्तार्क्ष्यो अरिष्टनेमिः ॥ स्वस्तिनो बृहस्पतिर्दधातु ॥ ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥ अथगणेशाथर्वशीर्षव्याख्यास्यामः ॥

ॐ नमस्तेगणपतये ॥ त्वमेवप्रत्यक्षंतत्वमसि ॥ त्वमेवकेवलं कर्तासि ॥ त्वमेवकेवलंधर्तासि ॥ त्वमेवकेवलंहर्तासि ॥ त्वमेवसर्वंखल्विदंब्रह्मासि ॥ त्वंसाक्षादात्मासि नित्यं ॥ ऋतंवच्मि ॥ सत्यंवच्मि ॥ अवत्वंमां ॥ अववक्तारं ॥ अवश्रोतारं ॥ अवदातारं ॥ अवधातारं ॥ अवानूचानमवशिष्यं ॥ अवपश्चात्तात् ॥ अवपुरस्तात् ॥ अवोत्तरात्तात् ॥ अवदक्षिणात्तात् ॥ अवचोर्ध्वात्तात् ॥ अवाधरात्तात् ॥ सर्वतोमांपाहिपाहिसमंतात् ॥ त्वंवाङ्मयस्त्वंचिन्मयः ॥ त्वमानन्दमयस्त्वं ब्रह्ममयः ॥ त्वंसच्चिदानंदाद्वितीयोसि ॥ त्वंप्रत्यक्षंब्रह्मासि ॥ त्वंज्ञानमयोविज्ञानमयोसि ॥ सर्वंजगदिदंत्वत्तोजायते ॥ सर्वंजगदिदंत्वत्तस्तिष्ठति ॥ सर्वंजगदिदंत्वयिलयमेष्यति ॥ सर्वंजगदिदंत्वयिप्रत्येति ॥ त्वंभूमिरापोनिलोनलोनभः ॥ त्वंचत्वारिवाक्पदानि ॥ त्वंगुणत्रयातीतः ॥ त्वंकालत्रयातीतः ॥ त्वंदेहत्रयातीतः ॥ त्वंमूलाधारस्थितोसिनित्यं ॥ त्वंशक्तित्रयात्मकः ॥ त्वांयोगिनोध्यायंतिनित्यं ॥ त्वंब्रह्मात्वंविष्णुस्त्वंरुद्रस्त्वमिन्द्रस्त्वमग्निस्त्वंवायुस्त्वंसूर्यस्त्वंचंद्रमास्त्वं ब्रह्मभूर्भुवःस्वरोम् ॥ गणादीन् पूर्वमुच्चार्य वर्णादींस्तदनंतरं ॥ अनुस्वारः परतरः ॥ अर्धेंदुलसितं ॥ तारेणरुद्धं ॥ एतत्तवमनुस्वरूपं ॥ गकारः पूर्वरूपं ॥ अकारोमध्यमरूपं ॥ अनुस्वारश्चांत्यरूपं बिंदुरुत्तररूपं ॥ नादः संधानं ॥ संहितासंधिः ॥ सैषागणेशविद्या ॥ गणकऋषिः ॥ निचृद्गायत्रीछंदः ॥ गणपतिर्देवता ॥ ॐ गं ॐ ॥

ओं एकदंतायविद्महे वक्रतुण्डायधीमहि ॥ तन्नोदन्तिः प्रचोदयात् ॥ एकदंतंचतुर्हस्तं पाशमंकुशधारिणम् ॥ रदंचवरदंहस्तैर्बिभ्राणं मूषकध्वजम् ॥ रक्तंलंबोदरंशूर्पकर्णकंरक्तवाससं ॥ रक्तगंधानुलिप्तांगंरक्तपुष्पैः सुपूजितम् ॥ भक्तानुकंपिनंदेवंजगत्कारणमच्युतं ॥ आविर्भूतंचसृष्ट्यादौप्रकृतेः पुरुषात्परं ॥ एवं ध्यायतियोनित्यंसयोगीयोगिनांवरः ॥ नमोव्रातपतये नमो गणपतये नमः प्रमथपतये नमस्ते अस्तुलंबोदरायैकदंतायविघ्ननाशिनेशिवसुतायश्रीवरदमूर्तयेनमः ॥ एतदथर्वशीर्षंयोधीते ॥ सब्रह्मभूयायकल्पते ॥ ससर्वतः सुखमेधते ॥ ससर्वविघ्नैर्नबाध्यते ॥ सपंचमहापापात्प्रमुच्यते ॥ सायमधी-

यानोदिवसकृतंपापंनाशयति ॥ प्रातरधीयानोरात्रिकृतंपापंनाशयति ॥ सायंप्रातः प्रयुंजानोऽपापोभवति ॥

सर्वत्राधीयानोऽपविघ्नोभवति ॥ धर्मार्थकाममोक्षंचविंदति ॥ इदमथर्वशीर्षमशिष्यायनदेयं ॥ योयदिमोहाद्दास्यति ॥ सपापीयान् भवति ॥ सहस्रावर्तनात् यंयंकाममधीते ॥ तं तमनेनसाधयेत् ॥ अनेनगणपतिमभिषिंचति ॥ सवाग्मीभवति ॥ चतुर्थ्यामनश्नन् जपति ॥ सविद्यावान् भवति ॥ इत्यथर्वणवाक्यं ॥ ब्रह्माद्याचरणंविद्यात् ॥ नबिभेतिकदाचनेति ॥ योदुर्वांकुरैर्यजति ॥ सवैश्रवणोपमोभवति ॥ योलाजैर्यजति ॥ सयशोवान्भवति ॥ समेधावान्भवति ॥ योमोदकसहस्रेणयजति ॥ सवांछितफलमवाप्नोति ॥ यः साज्यसमिद्भिर्यजति ॥ ससर्वंलभते ससर्वंलभते ॥ अष्टौब्राह्मणान् सम्यग्ग्राहयित्वा ॥ सूर्यवर्चस्वीभवति ॥ सूर्यग्रहेमहानद्यांप्रतिमासन्निधौवाजप्त्वा ॥ ससिद्धमंत्रो भवति ॥ महाविघ्नात्प्रमुच्यते ॥ महादोषात्प्रमुच्यते ॥ महाप्रत्यवायात्प्रमुच्यते ॥ महापापात्प्रमुच्यते ॥ ससर्वविद्भवतिससर्वविद्भवति ॥ यएवंवेद ॥ इत्युपनिषत् ॥ ॐ भद्रंकर्णेभिः० ॥ १ ॥ स्वस्तिनइन्द्रो० ॥ १ ॥

॥ इति गणपत्यथर्वशीर्षं समाप्तम् ॥

पुरश्चरणविधिः

एवं नित्यकर्मं प्रवर्तयन् श्यामाक्रमे वक्ष्यमाणेन विधिना अष्टाविंशति सहस्रसंख्या पुरश्चरण जपः। प्रकृते कलियुगत्वाच्चतुर्गुणितम्। प्रथमेऽह्नि-सहस्रम्। ततः प्रत्यहंसहस्रसंख्यञ्च कृत्वा जपदशांशेनहोमः। तद्दशांशेन तर्पणम् तद्दशांशेन ब्राह्मणभोजनानि च विदध्यात्। होमे द्रव्याणि च।

मोदकैः पृथुकैर्लाजैः सक्तुभिश्चेक्षुपर्वभिः।
नारिकेलैस्तिलैश्शुद्धैस्सुपक्वैः कदलीफलैः॥

इत्युक्तान्यष्टौ एतेषां प्रमाणन्तु—

मोदका अखण्डिता ग्रासमिताः पृथुकलाजसक्तवो मुष्टिपरिमिताः। इक्षुप्रमाणं श्लोक एवोक्तम्। नारिकेलम् अष्टधा खण्डितम्। तिलाःचुलुक-प्रमाणाः शतसंख्याका वा। कदली फलमल्पम् यद्यखण्डितम्। पृथु चेद्यथा रूचि खण्डितम्। अमीषां द्रव्याणां मधुक्षीरघृत सिक्तानां पृथक् पृथगाहुतयो होमसंख्या पिण्डाष्टम भागमिताः ३५० श्लोकपाठक्रमेण भवन्ति। अष्टद्रव्यहोमात् प्रागावरणदेवतानांमेकैकाहुतिः प्रधानदेवतायाश्च दशाहुतयः ताः आज्येनैव भवन्ति। तर्पणपूर्वाङ्गन्तु चतुरावृति तर्पणवदेव। इत्थं पुरश्चरणेन सिद्धमनुः, स्वातन्त्र्येणोपस्तौ च श्रीक्रमोक्तेन क्रमेण नैमित्तिकार्चनपरः काम्यापेक्षीचेत् श्यामा क्रमे वक्ष्यमाणेन तत्तत्कामनुगुणेन द्रव्येणेष्ट्वा सिद्धसंकल्पः सुखी विहरेत्, इति शिवम्।

अस्य श्रीमहागणपति सहस्रनाम स्तोत्रमन्त्रस्य महागणपतये नमः शिरसि अनुष्टुप्छन्दसे नमः मुखे श्रीमहागणपति देवतायै नमः हृदये गं बीजाय नमः गुह्ये हुं शक्तये नमः पादयोः स्वाहा कीलकायनमः नाभौ महागणपतिप्रसाद सिद्धये जपे विनियोगाय नमः करसम्पुटे।

ॐ गां	अंगुष्ठाभ्यां नमः,	हृदयाय नमः
ॐ गीं	तर्जनीभ्यां नमः,	शिरसे स्वाहा
ॐ गूं	मध्यमाभ्यां नमः,	शिखायैवषट्
ॐ गैं	अनामिकाभ्यां नमः,	कवचायहुम्
ॐ गौं	कनिष्ठिकाभ्यां नमः,	नेत्रत्रयाय वौषट्
ॐ गः	करतलकरपृष्ठाभ्यांनमः	अस्त्राय फट्

वीजापूरगदेक्षुकार्मुकरुजा चक्राब्जपाशोत्पल।
व्रीह्यग्रस्वविषाणरत्नकलश प्रोद्यत्कराम्भोरुहः॥
ध्येयोवल्लभया सपद्मकरया श्लिष्टोज्ज्वलद्भूषया।
विश्वोत्पत्ति विपत्ति संस्थितिकरो विघ्नेशइष्टार्थदः॥

॥ श्रीः ॥

॥ गणपतिसहस्रनामावलिः ॥

ओं गणेश्वराय नमः
गणक्रीडाय
गणनाथाय
गणाधिपाय
एकदंष्ट्राय
वक्रतुण्डाय
गजवक्त्राय
महोदराय
लम्बोदराय
धूम्रवर्णाय १०
विकटाय
विघ्ननायकाय
सुमुखाय
दुर्मुखाय
बुद्धाय
विघ्नराजाय
गजाननाय
भीमाय
प्रमोदाय
आमोदाय २०
सुरानन्दाय
मदोत्कटाय
हेरम्बाय
शम्बराय

ओं शम्भवे नमः
लम्बकर्णाय
महाबलाय
नन्दनाय
अलम्पटाय
अभीरवे ३०
मेघनादाय
गणञ्जयाय
विनायकाय
विरूपाक्षाय
धीरशूराय
वरप्रदाय
महागणपतये
बुद्धिप्रियाय
क्षिप्रप्रसादनाय
रुद्रप्रियाय ४०
गणाध्यक्षाय
उमापुत्राय
अघनाशनाय
कुमारगुरवे
ईशानपुत्राय
मूषकवाहनाय
सिद्धिप्रियाय
सिद्धिपतये

ओं सिद्धाय नमः
सिद्धिविनायकाय ५०
अविघ्नाय
तुंबुरवे
सिंहवाहनाय
मोहिनीप्रियाय
कटंकटाय
राजपुत्राय
शालकाय
सम्मिताय
अमिताय
कूश्माण्डसामसम्भूतये ६०
दुर्जयाय
धूर्जयाय
जयाय
भूपतये
भुवनेशानाय
भूतानां पतये
अव्ययाय
विश्वकर्त्रे
विश्वमुखाय
विश्वरूपाय ७०
निधये
घृणये
कवये
कवीनामृषभाय

ओं ब्रह्मण्याय नमः
ब्रह्मणस्पतये
ज्येष्ठराजाय
निधिपतये
निधिप्रियपतिप्रियाय
हिरण्मयपुरान्तःस्थाय८०
सूर्यमण्डलमध्यगाय
कराहतिध्वस्तसिन्धुसलिलाय
पूपदन्तभिदे
उमाङ्ककेलिकुतुकिने
मुक्तिदाय
कुलपालनाय
किरीटिने
कुण्डलिने
हारिणे
वनमालिने ९०
मनोमयाय
वैमुख्यहतदैत्यश्रिये
पादाहतिजितक्षितये
सद्योजातस्वर्णमुञ्जमेखलिने
दुर्निमित्तहृते
दुस्स्वप्नहृते
प्रसहनाय
गुणिने
नादप्रतिष्ठिताय
सुरूपाय १००

ओं सर्वनेत्राधिवासाय नमः
वीरासनाश्रयाय
पीताम्बराय
खण्डरदाय
खण्डेन्दुकृतशेखराय
चित्राङ्कश्यामदशनाग्र
भालचन्द्राय
चतुर्भुजाय
योगाधिपाय
तारकस्थाय १९०
पुरुषाय
गजकर्णकाय
गणाधिराजाय
विजयस्थिराय
गणपतिध्वजिने
देवदेवाय
स्मरप्राणदीपकाय
वायुकीलकाय
विपश्चिद्वरदाय
नादोन्नादभिन्नबलाह-
काय १२०
वराहरदनाय
मृत्युञ्जयाय नमः
व्याघ्राजिनाम्बराय
इच्छाशक्तिधराय
देवत्रात्रे

ओं दैत्यविमर्दनाय नमः
शम्भुवक्त्रोद्भवाय
शम्भुकोपघ्ने
शम्भुहास्यभुवे
शम्भुतेजसे १३०
शिवाशोकहारिणे
गौरीसुखावहाय
उमाङ्गमलजाय
गौरीतेजोभुवे
स्वर्धुनीभवाय
यज्ञकायाय
महानादाय
गिरिवर्ष्मणे
शुभाननाय
सर्वात्मने १४०
सर्वदेवात्मने
ब्रह्ममूर्ध्ने
ककुप्छ्रुतये नमः
ब्रह्माण्डकुम्भाय
चिद्व्योमभालाय
सत्यशिरोरुहाय
जगज्जन्मलयोन्मेषनिमेषाय
अग्न्यर्कसोमदृशे
गिरीन्द्रैकरदाय
धर्माधर्मोष्ठाय १५०
सामबृंहिताय

ओं ग्रहर्क्षदशनाय नमः
वाणीजिह्वाय
वासवनासिकाय
कुलाचलांसाय
सोमार्कघण्टाय
रुद्रशिरोधराय
नदीनदभुजाय
सर्पाङ्गुलीकाय
तारकानखाय १६०
भ्रूमध्यसंस्थितिकराय
ब्रह्मविद्यामदोत्कटाय
व्योमनाभये
श्रीहृदयाय
मेरुपृष्ठाय
अर्णवोदराय
कुक्षिस्थयक्षगन्धर्वरक्षः-
किन्नरमानुषाय
पृथ्वीकटये
सृष्टिलिङ्गाय
शैलोरवे १७०
दस्रजानुकाय
पातालजङ्घाय
मुनिपदे
कालाङ्गुष्ठाय
त्रयीतनवे
ज्योतिर्मण्डललाङ्गुलाय

ओं हृदयालाननिश्चलाय नमः
हृत्पद्मकर्णिकाशालि-
वियत्केलिसरोवराय
सद्भक्तध्याननिगडाय
पूजावारीनिवारिताय १८०
प्रतापिने
कश्यपसुताय
गणपाय
विष्टपिने
बलिने
यशस्विने
धार्मिकाय
स्वोजसे
प्रथमाय
प्रथमेश्वराय १९०
चिन्तामणिद्वीपपतये
कल्पद्रुमवनालयाय
रत्नमण्डपमध्यस्थाय
रत्नसिंहासनाश्रयाय
तीव्राशिरोधृतपदाय
ज्वालिनीमौलिलालिताय
नन्दानन्दितपीठश्रिये
भोगदाभूषितासनाय
सकामदायिनीपीठाय
स्फुरदुग्रासनाश्रयाय २००
तेजोवतीशिरोरत्नाय

ओं सत्यानित्यावतंसिताय नमः
सविघ्ननाशिनीपीठाय
सर्वशक्त्यम्बुजाश्रयाय
लिपिपद्मासनाधाराय
वह्निधामत्रयाश्रयाय
उन्नतप्रदाय
गूढगुल्फाय
संवृत्तपार्ष्णिकाय
पीनजङ्घाय २१०
श्लिष्टजानवे
स्थूलोरवे
प्रोन्नमत्कट्ये
निम्ननाभये
स्थूलकुक्षये
पीनवक्षसे
बृहद्भुजाय
पीनस्कन्धाय
कम्बुकण्ठाय
लम्बोष्ठाय २२०
लम्बनासिकाय
भग्नवामरदाय
तुंगाय सव्यदन्ताय
महाहनवे
ह्रस्वनेत्रत्रयाय
शूर्पकर्णाय
निबिडमस्तकाय
ओं स्तबकाकारकुम्भाग्राय नमः
रत्नमौल्ये
निरङ्कुशाय २३०
सर्पहारकटीसूत्राय
सर्पयज्ञोपवीतवते
सर्पकोटीरकटकाय
सर्पग्रैवेयकाङ्गदाय
सर्पकक्ष्योदराबन्धाय
सर्पराजोत्तरीयकाय
रक्ताय
रक्ताम्बरधराय
रक्तमाल्यविभूषणाय
रक्तेक्षणाय २४०
रक्तकराय
रक्तताल्वोष्ठपल्लवाय
श्वेताय
श्वेताम्बरधराय
श्वेतमाल्यविभूषणाय
श्वेतातपत्ररुचिराय
श्वेतचामरवीजिताय
सर्वावयवसम्पूर्णसर्वलक्षण-लक्षिताय
सर्वाभरणशोभाढ्याय
सर्वशोभासमन्विताय २५०
सर्वमङ्गलमाङ्गल्याय
सर्वकारणकारणाय

ओं सर्वदैककराय नमः
शार्ङ्गिणे
बीजापूरिणे
गदाधराय
इक्षुचापधराय
शूलिने
चक्रपाणये
सरोजभृते २६०
पाशिने
धृतोत्पलाय
शालीमञ्जरीभृते
स्वदन्तभृते
कल्पवल्लीधराय
विश्वाभयदैककराय
वशिने
अक्षमालाधराय
ज्ञानमुद्रावते
मुद्गरायुधाय २७०
पूर्णपात्रिणे
कम्बुधराय
विधृतालिसमुद्गकाय
मातुलिङ्गधराय
चूतकलिकाभृते
कुठारवते
पुष्करस्थस्वर्णघटीपूर्णरत्नाभि-
वर्षकाय

ओं भारतीसुन्दरीनाथाय नमः
विनायकरतिप्रियाय
महालक्ष्मीप्रियतमाय २८०
सिद्धलक्ष्मीमनोरमाय
रमारमेशपूर्वाङ्गाय
दक्षिणोमामहेश्वराय
महीवराहवामाङ्गाय
रतिकन्दर्पपश्चिमाय
आमोदमोदजननाय
सप्रमोदप्रमोदाय
समेधितसमृद्धश्रिये
ऋद्धिसिद्धिप्रवर्तकाय
दत्तसौमुख्यसुमुखाय २९०
कान्तिकन्दलिताश्रयाय
मदनावत्याश्रिताङ्घ्रये
कृतदौर्मुख्यदुर्मुखाय
विघ्नसम्पल्लवोपघ्नसेवाय
उन्निद्रमदद्रवाय
विघ्नकृन्निघ्नचरणाय
द्राविणीशक्तिसत्कृताय
तीव्राप्रसन्ननयनाय
ज्वालिनीपालितैकदृशे
मोहिनीमोहनाय ३००
भोगदायिनीकान्तिमण्डिताय
कामिनीकान्तवक्त्रश्रिये
अधिष्ठितवसुन्धराय

ओं वसुधरामदोन्नद्धमहाशङ्ख-
निधिप्रभवे नमः
नमद्वसुमतीमौलिमहापद्म-
निधिप्रभवे
सर्वसद्गुरुसंसेव्याय
शोचिष्केशहृदाश्रयाय
ईशानमूर्ध्ने
देवेन्द्रशिखाय
पवननन्दनाय　　३१०
अग्रप्रत्यग्रनयनाय
दिव्यास्त्राणां प्रयोगविदे
ऐरावतादिसर्वाशावारणाव-
रणप्रियाय
वज्राद्यस्त्रपरीवाराय
गणचण्डसमाश्रयाय
जयाजयपरिवाराय
विजया विजयावहाय
अजितार्चितपादाब्जाय
नित्यानित्यावतंसिताय
विलासिनीकृतोल्लासाय ३२०
शौंडीसौन्दर्यमण्डिताय
अनन्तानन्तसुखदाय
सुमङ्गलसुमङ्गलाय
इच्छाशक्तिज्ञानशक्तिक्रिया-
शक्तिनिषेविताय
सुभगासंश्रितपदाय

ओं ललिताललिताश्रयाय नमः
कामिनीकामनाय
काममालिनीकेलिलालिताय
सरस्वत्याश्रयाय
गौरीनन्दनाय　　३३०
श्रीनिकेतनाय
गुरुगुप्तपदाय
वाचासिद्धाय
वागीश्वरीपतये
नलिनीकामुकाय
वामारामाय
ज्येष्ठामनोरमाय
रौद्रीमुद्रितपादाब्जाय
हुंबीजाय
तुङ्गशक्तिकाय　　३४०
विश्वादिजननत्राणाय
स्वाहाशक्तये
सकीलकाय
अमृताब्धिकृतावासाय
मदघूर्णितलोचनाय
उच्छिष्टगणाय
उच्छिष्टगणेशाय
गणनायकाय
सार्वकालिकसंसिद्धये
नित्यशैवाय　　३५०
दिगम्बराय

ओं अनपायाय नमः
अनन्तदृष्टये
अप्रमेयाय
अजरामराय
अनाविलाय
अप्रतिरथाय
अच्युताय
अमृताय
अक्षराय ३६०
अप्रतर्क्याय
अक्षयाय
अजय्याय
अनाधाराय
अनामयाय
अमलाय
अमोघसिद्धये
अद्वैताय
अघोराय
अप्रतिमाननाय ३७०
अनाकाराय
अब्धिभूम्यग्निबलघ्नाय
अव्यक्तलक्षणाय
आधारपीठाय
आधाराय
आधाराधेयवर्जिताय
आखुकेतनाय

ओं आशापूरकाय नमः
आखुमहारथाय
इक्षुसागरमध्यस्थाय ३८०
इक्षुभक्षणलालसाय
इक्षुचापातिरेकश्रिये
इक्षुचापनिषेविताय
इन्द्रगोपसमानश्रिये
इन्द्रनीलसमद्युतये
इन्दीवरदलश्यामाय
इन्दुमण्डलनिर्मलाय
इध्मप्रियाय
इडाभागाय
इराधाम्ने ३९०
इन्दिराप्रियाय
इक्ष्वाकुविघ्नविध्वंसिने
इतिकर्तव्यतेप्सिताय
ईशानमौल्ये
ईशानाय
ईशानसुताय
ईतिघ्ने
ईषणात्रयकल्पान्ताय
ईहामात्रविवर्जिताय
उपेन्द्राय ४००
उडुभृन्मौल्ये
उंडेरकबलिप्रियाय
उन्नताननाय

ओं उत्तुङ्गाय नमः
उदारत्रिदशाग्रगण्ये
ऊर्जस्वते
ऊष्मलमदाय
ऊहापोहदुरासदाय
ऋग्यजुस्सामसम्भूतये
ऋद्धिसिद्धिप्रवर्तकाय ४१०
ऋजुचित्तैकसुलभाय
ऋणत्रयविमोचकाय
स्वभक्तानां लुप्तविघ्नाय
सुरद्विषां लुप्तशक्तये
विमुखार्चानां लुप्तश्रिये
लूताविस्फोटनाशनाय
एकारपीठमध्यस्थाय
एकपादकृतासनाय
एजिताखिलदैत्यश्रिये
एधिताखिलसंश्रयाय ४२०
ऐश्वर्यनिधये
ऐश्वर्याय
ऐहिकामुष्मिकप्रदाय
ऐरंमदसमोन्मेषाय
ऐरावतनिभाननाय
ओंकारवाच्याय
ओङ्काराय
ओजस्वते
ओषधीपतये
ओं औदार्यनिधये नमः ४३०
औद्धत्यधुर्याय
औन्नत्यनिस्वनाय
सुरनागानामङ्कुशाय
सुरविद्विषामङ्कुशाय
अःसमस्तविसर्गान्तपदेषु-
परिकीर्तिताय
कमण्डलुधराय
कल्पाय
कपर्दिने
कलभाननाय
कर्मसाक्षिणे ४४०
कर्मकर्त्रे
कर्माकर्मफलप्रदाय
कदम्बगोलकाकाराय
कूश्माण्डगणनायकाय
कारुण्यदेहाय
कपिलाय
कथकाय
कटिसूत्रभृते
खर्वाय
खड्गप्रियाय ४५०
खड्गखांतान्तस्थाय
खनिर्मलाय
खल्वाटशृङ्गनिलयाय
खट्वाङ्गिने

ओं खदुरासदाय नमः
गुणाढ्याय
गहनाय
गस्थाय
गद्यपद्यसुधार्णवाय
गद्यगानप्रियाय ४६०
गर्जाय
गीतगीर्वाणपूर्वजाय
गुह्याचाररताय
गुह्याय
गुह्यागमनिरूपिताय
गुहाशयाय
गुहाब्धिस्थाय
गुरुगम्याय
गुरोर्गुरवे
घण्टाघर्घरिकामालिने ४७०
घटकुम्भाय
घटोदराय
चण्डाय
चण्डेश्वरसुहृदे
चण्डीशाय
चण्डविक्रमाय
चराचरपतये
चिन्तामणिचर्वणलालसाय
छन्दसे
छन्दोवपुषे ४८०

ओं छन्दोदुर्लक्ष्याय नमः
छन्दविग्रहाय
जगद्योनये
जगत्साक्षिणे
जगदीशाय
जगन्मयाय
जपाय
जपपराय
जप्याय
जिह्वासिंहासनप्रभवे ४९०
झलज्झलोल्लसद्दानझङ्कारि-
भ्रमराकुलाय
टङ्कारस्फारसंरावाय
टंकारिमणिनूपुराय
ठद्वयीपल्लवान्तस्थसर्वमन्त्रैक-
सिद्धिदाय
डिण्डिमुण्डाय
डाकिनीशाय
डामराय
डिण्डिमप्रियाय
ढक्कानिनादमुदिताय
ढौकाय ५००
ढुंढिविनायकाय
तत्वानां परमाय तत्त्वाय
तत्वंपदनिरूपिताय
तारकान्तरसंस्थानाय

ओं तारकाय नमः
तारकान्तकाय
स्थाणवे
स्थाणुप्रियाय
स्थात्रे
स्थावराय जङ्गमाय जगते
दक्षयज्ञप्रमथनाय
दात्रे
दानवमोहनाय
दयावते
दिव्यविभवाय
दण्डभृते
दण्डनायकाय
दन्तप्रभिन्नाभ्रमालाय
दैत्यावारणदारणाय
दंष्ट्रालभ्रद्विपघटाय ५२०
देवार्थनृगजाकृतये
धनधान्यपतये
धन्याय
धनदाय
धरणीधराय
ध्यानैकप्रकटाय
ध्येयाय
ध्यानाय
ध्यानपरायणाय
नन्दाय ५३०

ओं नन्दिप्रियाय नमः
नादाय
नादमध्यप्रतिष्ठिताय
निष्कलाय
निर्मलाय
नित्याय
नित्यानित्याय
निरामयाय
परंव्योम्ने
परंधाम्ने ५४०
परमात्मने
परम्पदाय
परात्पराय
पशुपतये
पशुपाशविमोचकाय
पूर्णानन्दाय
परानन्दाय
पुराणपुरुषोत्तमाय
पद्मप्रसन्ननयनाय
प्रणताज्ञानमोचनाय ५५०
प्रमाणप्रत्ययातीताय
प्रणतार्तिनिवारणाय
फलहस्ताय
फणिपतये
फेत्काराय
फाणितप्रियाय

ओं बाणार्चिताङ्घ्रियुगलाय नमः
बालकेलिकुतूहलिने
ब्रह्मणे
ब्रह्मार्चितपदाय ५६०
ब्रह्मचारिणे
बृहस्पतये
बृहत्तमाय
ब्रह्मपराय
ब्रह्मण्याय
ब्रह्मवित्प्रियाय
बृहनांदाग्र्यचीत्काराय
ब्रह्माण्डावलिमेखलाय
भ्रूक्षेपदत्तलक्ष्मीकाय
भर्गाय ५७०
भद्राय
भयापहाय
भगवते
भक्तिसुलभाय
भूतिदाय
भूतिभूषणाय
भव्याय
भूतालयाय
भोगदात्रे
भ्रूमध्यगोचराय ५८०
मन्त्राय
मन्त्रपतये

ओं मन्त्रिणे नमः
मदमत्तमनोरमाय
खलावते
मन्दगतये
मतिमत्कमलेक्षणाय
महाबलाय
महावीर्याय
महाप्राणाय ५९०
महामनसे
यज्ञाय
यज्ञपतये
यज्ञगोप्त्रे
यज्ञफलप्रदाय
यशस्कराय
योगगम्याय
मेयाज्ञिकाय
याजकप्रियाय
रसाय ६००
रसप्रियाय
रस्याय
रञ्जकाय
रावणार्चिताय
रक्षोरक्षाकराय
रत्नगर्भाय
राज्यसुखप्रदाय
लक्ष्याय

ओं लक्ष्यप्रदाय नमः

लक्ष्याय ६१०
लयस्थाय
लड्डुकप्रियाय
लानप्रियाय
लास्यपराय
लाभकृते
लोकविश्रुताय
वरेण्याय
वह्निवदनाय
वन्द्याय
वेदान्तगोचाराय ६२०
विकर्त्रे
विश्वतश्चक्षुषे
विधात्रे
विश्वतोमुखाय
वामदेवाय
विश्वनेत्रे
वज्रिवज्रनिवारणाय
विश्वबन्धनविष्कम्भाधाराय
विश्वेश्वरप्रभवे
शब्दब्रह्मणे ६३०
शमप्राप्याय
शम्भुशक्तिगणेश्वराय
शास्त्रे
शिखाग्रनिलयाय

ओं शरण्याय नमः

शिखरीश्वराय
षड्‌ऋतुकुसुमस्रग्विणे
षडाधाराय
षडक्षराय
संसारवैद्याय ६४०
सर्वज्ञाय
सर्वभेषजभेषजाय
सृष्टिस्थितिलयक्रीडाय
सुरकुञ्जरभेदनाय
सिन्दूरितमहाकुम्भाय
सदसव्द्यक्तिदायकाय
साक्षिणे
समुद्रमथनाय
स्वसंवेद्याय
स्वदक्षिणाय ६५०
स्वतन्त्राय
सत्यसङ्कल्पाय
सामगानरताय
सुखिने
हंसाय
हस्तिपिशाचीशाय
हवनाय
हव्यकव्यभुजे
हव्याय
हुतप्रियाय ६६०

ओं हर्षाय नमः
हृल्लेखामन्त्रमध्यगाय
क्षेत्राधिपाय
क्षमाभर्त्रे
क्षमापरपरायणाय
क्षिप्रक्षेमकराय
क्षेमानन्दाय
क्षोणीसुरद्रुमाय
धर्मप्रदाय
अर्थदाय ६७०
कामदात्रे
सौभाग्यवर्धनाय
विद्याप्रदाय
विभवदाय
भुक्तिमुक्तिफलप्रदाय
अभिरूप्यकराय
वीरश्रीप्रदाय
विजयप्रदाय
सर्ववश्यकराय
गर्भदोषघ्ने ६८०
पुत्रपौत्रदाय
मेधादाय
कीर्तिदाय
शोकहारिणे
दौर्भाग्यनाशनाय
प्रतिवादिमुखस्तम्भाय

ओं रुष्टचित्तप्रसादनाय नमः
पराभिचारशमनाय
दुखभञ्जनकारकाय
लवाय ६९०
त्रुटये
कलायै
काष्ठायै
निमेषाय
तत्पराय
क्षणाय
घट्यै
मुहूर्ताय
प्रहराय
दिवानक्ताय ७००
अहर्निशाय
पक्षाय
मासाय
अयनाय
वर्षाय
युगाय
कल्पाय
महालयाय
राशये
तारायै ७१०
तिथये
योगाय

ओं वाराय नमः
करणाय
अंशकाय
लग्नाय
होरायै
कालचक्राय
मेरवे
सप्तर्षिभ्यो ७२०
ध्रुवाय
राहवे
मन्दाय
कवये
जीवाय
बुधाय
भौमाय
शशिने
रवये
कालाय ७३०
सृष्ट्यै
स्थितये
विश्वस्मै स्थावराय जङ्गमाय
यस्मै
भुवे
अद्भ्यो
अग्नये
मरुते

ओं व्योम्ने नमः
अहङ्कृतये
प्रकृतये ७४०
पुंसे
ब्रह्मणे
विष्णवे
शिवाय
रुद्राय
ईशाय
शक्तये
सदाशिवाय
त्रिदशेभ्यो
पितृभ्यो ७५०
सिद्धेभ्यो
यक्षेभ्यो
रक्षोभ्यो
किन्नरेभ्यो
साध्येभ्यो
विद्याधरेभ्यो
भूतेभ्यो
मनुष्येभ्यो
पशुभ्यो
खगेभ्यो ७६०
समुद्रेभ्यो
सरिद्भ्यो
शैलेभ्यो

ओं भूताय नमः
भव्याय
भवोद्भवाय
साङ्ख्याय
पातञ्जलाय
योगाय
पुराणेभ्यो ७७०
श्रुत्यै
स्मृत्यै
वेदाङ्गेभ्यो
सदाचाराय
मीमांसायै
न्यायविस्तराय
आयुर्वेदाय
धनुर्वेदाय
गान्धर्वाय
काव्यनाटकाय ७८०
वैखानसाय
भागवताय
सात्वताय
पाञ्चरात्रकाय
शैवाय
पाशुपताय
कालामुखाय
भैरवशासनाय
शाक्ताय

ओं वैनायकाय नमः ७९०
सौराय
जैनाय
आर्हतसंहितायै
सते
असते
व्यक्ताय
अव्यक्ताय
सचेतनाय
अचेतनाय
बन्धाय ८००
मोक्षाय
सुखाय
भोगाय
अयोगाय
सत्याय
अणवे
महते
स्वस्ति
हुं नमः
फट् नमः ८१०
स्वधा नमः
स्वाहा नमः
श्रौषड् नमः
वौषड् नमः
वषण्णमः

ओं नमो नमः

ज्ञानाय

विज्ञानाय

आनन्दाय

बोधाय ८२०

संविदे

शमाय

यमाय

एकस्मै

एकाक्षराधाराय

एकाक्षरपरायणाय

एकाग्रधिये

एकवीराय

एकानेकस्वरूपधृते

द्विरूपाय ८३०

द्विभुजाय

द्व्यक्षाय

द्विरदाय

द्वीपरक्षकाय

द्वैमातुराय

द्विवदनाय

द्वन्द्वातीताय

द्वयातिगाय

त्रिधाम्ने

त्रिकराय ८४०

त्रेतायै

ओं त्रिवर्गफलदायकाय नमः

त्रिगुणात्मने

त्रिलोकादये

त्रिशक्तीशाय

त्रिलोचनाय

चतुर्बाहवे

चतुर्दन्ताय

चतुरात्मने

चतुर्मुखाय ८५०

चतुर्विधोपायमयाय

चतुर्वर्णाश्रमाश्रयाय

चतुर्विधवचोवृत्तिपरि-
वृत्तिप्रवर्तकाय

चतुर्थीपूजनप्रीताय

चतुर्थीतिथिसम्भवाय

पञ्चाक्षरात्मने

पञ्चात्मने

पञ्चास्याय

पञ्चकृत्यकृते ८६०

पञ्चाधाराय

पञ्चवर्णाय

पञ्चाक्षरपरायणाय

पञ्चतालाय

पञ्चकराय

पञ्चप्रणवभाविताय

पञ्चब्रह्ममयस्फूर्तये

ओं पञ्चावरणवारिताय नमः
पञ्चभक्ष्यप्रियाय
पञ्चबाणाय
पञ्चशिवात्मकाय ८७०
षट्कोणपीठाय
षट्चक्रधाम्ने
षड्ग्रन्थिभेदकाय
षडध्वध्वान्तविध्वंसिने
षडङ्गुलमहाह्रदाय
षण्मुखाय
षण्मुखभ्रात्रे
षट्शक्तिपरिवारिताय
षड्वैरिवर्गविध्वंसिने
षडूर्मिभयभञ्जनाय ८८०
षट्तर्कदूराय
षट्कर्मनिरताय
षड्साश्रयाय
सप्तपातालचरणाय
सप्तद्वीपोरुमण्डलाय
सप्तस्वर्लोकमुकुटाय
सप्तसप्तिवरप्रदाय
सप्ताङ्गराज्यसुखदाय
सप्तर्षिगणमण्डिताय
सप्तछन्दोनिधये ८९०
सप्तहोत्रे
सप्तस्वराश्रयाय

ओं सप्ताब्धिकेलिकासाराय
सप्तमातृनिषेविताय
सप्तछन्दोमोदमदाय
सप्तछन्दोमखप्रभवे
अष्टमूर्तिध्येयमूर्तये
अष्टप्रकृतिकारणाय
अष्टाङ्गयोगफलभुवे
अष्टपत्राम्बुजासनाय
अष्टशक्तिसमृद्धश्रिये ९००
अष्टैश्वर्यप्रदायकाय
अष्टपीठोपपीठश्रिये
अष्टमातृसमावृताय
अष्टभैरवसेव्याय
अष्टवसुवन्द्याय
अष्टमूर्तिभृते
अष्टचक्रस्फुरन्मूर्तये
अष्टद्रव्यहविःप्रियाय
नवनागासनाध्यासिने
नवनिध्यनुशासित्रे ९१०
नवद्वारपुराधाराय
नवाधारनिकेतनाय
नवनारायणस्तुत्याय
नवदुर्गानिषेविताय
नवनाथमहानाथाय
नवनागविभूषणाय
नवरत्नविचित्राङ्गाय

ओं नवशक्तिकोधृताय नमः
दशात्मकाय
दशभुजाय ९२०
दशदिक्पतिवन्दिताय
दशार्घ्याय
दशप्राणाय
दशेन्द्रियनियामकाय
दशाक्षरमहामन्त्राय
दशाशाव्यापिविग्रहाय
एकादशभीरुद्रैः स्तुताय
एकादशाक्षराय
द्वादशोद्दण्डदोर्दण्डाय
द्वादशान्तनिकेतनाय ९३०
त्रयोदशाभिधाभिन्नविश्वेदेवा-
धिदैवताय
चतुर्दशेन्द्रवरदाय
चतुर्दशमनुप्रभवे
चतुर्दशादिविद्याढ्याय
चतुर्दशजगत्प्रभवे
सामपञ्चदशाय
पञ्चदशीशीतांशुनिर्मलाय
षोडशाधारनिलयाय
षोडशस्वरमातृकाय
षोडशान्तपदावासाय ९४०
षोडशेन्दुकलात्मकाय
कलासप्तदश्यै

ओं सप्तदशाय नमः
सप्तदशाक्षराय
अष्टादशद्वीपपतये
अष्टादशपुराणकृते
अष्टादशौषधीसृष्ट्ये
अष्टादशविधिःस्मृताय
अष्टादशलिपिव्यष्टिसमष्टि-
ज्ञानकोविदाय
एकविंशाय पुंसे ९५०
एकविंशत्यङ्गुलिपल्लवाय
चतुर्विंशतितत्त्वात्मने
पञ्चविंशाख्यपूरुषाय
सप्तविंशतितारेशाय
सप्तविंशतियोगकृते
द्वात्रिंशद्भैरवाधीशाय
चतुस्त्रिंशन्महाह्रदाय
षट्त्रिंशत्तत्त्वसम्भूतये
अष्टत्रिंशत्कलातनवे
नमदेकोनपञ्चाशन्मरुद्वर्ग-
निर्गलाय ९६०
पञ्चाशदक्षरश्रेण्यै
पञ्चाशद्रुद्रविग्रहाय
पञ्चाशद्विष्णुशक्तीशाय
पञ्चाशन्मातृकालयाय
द्विपञ्चाशद्वपुश्श्रेण्यै
त्रिषष्ट्यक्षरसंश्रयाय

ओं चतुष्षष्ट्यर्णनिर्णेत्रे नमः
चतुष्षष्टिकलानिधये
चतुष्षष्टिमहासिद्धयोगिनी
वृन्दवन्दिताय
अष्टषष्टिमहातीर्थक्षेत्रभरवै-
भावनाय ९७०
चतुर्नवतिमन्त्रात्मने
षण्णवत्यधिकप्रभवे
शतानन्दाय
शतधृतये
शतपत्रायतेक्षणाय
शतानीकाय
शतमखाय ।
शतधारावरायुधाय
सहस्रपत्रनिलयाय
सहस्रफणभूषणाय ९८०
सहस्रशीर्ष्णेपुरुषाय
सहस्राक्षाय
सहस्रपदे
सहस्रनामसंस्तुत्याय
सहस्राक्षबलापहाय

ओं दशसाहस्रफणभृत्फणिराज
कृतासनाय नमः
अष्टाशीतिसहस्राद्य
—महर्षिस्तोत्रयन्त्रिताय
लक्षाधारमनोमयाय
चतुर्लक्षजपप्रीताय ९९०
चतुर्लक्षप्रकाशिताय
चतुरशीतिलक्षाणांजीवानां-
देहसंस्थिताय
कोटिसूर्यप्रतीकाशाय
कोटिचन्द्रांशुनिर्मलाय
शिवाभवाध्युष्टकोटिविनायक-
धुरन्धराय
सप्तकोटिमहामन्त्रमन्त्रितावयवद्युतये
त्रयस्त्रिंशत्कोटिसुरश्रेणी
प्रणतपादुकाय
अनन्तनाम्ने
अनन्तश्रिये
अनन्तानन्तसौख्यदाय नमः
१०००

पुनरपिऋष्यादि कराङ्गन्यासौ विदध्यात् ।
श्रीगणपतिसहस्रनामावलिः समाप्ता ॥

॥ श्रीगणेशस्यैकविंशतिनामानि ॥

ओं गणंजयाय नमः	१	ओं निधये नमः	१२
गणपतये नमः	२	सुमंगलाय नमः	१३
हेरंबाय नमः	३	बीजाय नमः	१४
धरणीधराय नमः	४	आशापूरकाय नमः	१५
महागणपतये नमः	५	वरदाय नमः	१६
लक्षप्रदाय नमः	६	शिवाय नमः	१७
क्षिप्रप्रसादनाय नमः	७	काश्यपाय नमः	१८
अमोघसिद्धये नमः	८	नन्दनाय नमः	१९
अमिताय नमः	९	वाचासिद्धाय नमः	२०
मन्त्राय नमः	१०	ढुण्ढिविनायकाय नमः	२१
चिन्तामणये नमः	११		

॥ इति एकविंशतिनामानि ॥

गणंजयो गणपतिर्हेरंबोधरणीधरः ।
महागणपतिर्लक्षप्रदः क्षिप्रप्रसादनः ॥
अमोघ सिद्धिरमितो मन्त्रश्चिन्तामणिर्निधिः ।
सुमंगलो बीजमाशापूरको वरदःशिवः ॥
काश्यपो नन्दनो वाचासिद्धो ढुण्ढिविनायकः ।
मोदकैरेभिरत्रैकविंशत्यानामभिः पुमान् ॥
यः स्तौति मद्गतमना मदाराधनतत्परः ।
स्तुतो नाम्नां सहस्रेण तेनाहं नात्र संशयः ॥
नमो नमः सुरवरपूजितांघ्रये नमो नमो निरुपममंगलात्मने ।
नमो नमो विपुलपदैकसिद्धये नमो नमः करिकलभाननायते ॥

श्रीकरपात्रस्वामिविरचिते श्रीविद्यारत्नाकरे
महागणपतिक्रमः समाप्तः ।

॥ श्रीः ॥

अथ श्रीक्रमः

ब्राह्ममुहूर्तकृत्यम्

मन्त्रमहार्णवश्रीविद्यार्णवनित्योत्सवादिषु प्रतिपादितम् ।

ब्राह्मे मुहूर्ते चोत्थाय निद्रास्थानाद्वहिर्निर्गत्य हस्तौ पादौ मुखं च प्रक्षाल्याचम्य रात्रिवस्त्रं परित्यज्य शुद्धवस्त्रं परिधाय शुद्धासन उपविश्याज्ञाचक्रे कोटीन्दुप्रकाशे स्वगुरुं ध्यायेत्—

ओं आनन्दमानन्दकरं प्रसन्नं ज्ञानस्वरूपं निजबोधरूपम् ।
योगीन्द्रमीड्यं भवरोगवैद्यं श्रीमद्गुरुं नित्यमहं भजामि ॥

श्रीगुरुपादुकापञ्चकम्

ब्रह्मरन्ध्रसरसीरुहोदरे नित्यलग्नमवदातमद्भुतम् ।
कुण्डलीविवरकाण्डमण्डितं द्वादशार्णसरसीरुहं भजे ॥ १ ॥
तस्य कन्दलितकर्णिकापुटे क्लृप्तरेखमकथादिरेखया ।
कोणलक्षितहलक्षमण्डलीं भावलक्ष्यमबलालयं भजे ॥ २ ॥
तत्पुटे पटुतडित्कडारिमस्पर्द्धमानमणिपाटलप्रभम् ।
चिन्तयामि हृदिचिन्मयं वपुर्नादविन्दुमणिपीठमुज्ज्वलम् ॥ ३ ॥
ऊर्ध्वमस्य हुतभुक्शिखात्रयं तद्विलासपरिबृंहणास्पदम् ।
विश्वघस्मरमहोच्चिदोत्कटं व्यामृशामियुगमादिहंसयोः ॥ ४ ॥
तत्र नाथचरणारविन्दयोः कुङ्कुमासवपरीमरन्दयोः ।
द्वन्द्वविन्दुमकरन्दशीतलं मानसं स्मरति मङ्गलास्पदम् ॥ ५ ॥
निसक्तमणिपादुका नियमितौघकोलाहलम् ।
स्फुरत्किसलयारुणं नखसमुल्लसच्चन्द्रकम् ॥
परामृतसरोवरोदितसरोज सद्रोचिषम् ।
भजामि शिरसि स्थितं गुरुपदारविन्द द्वयम् ॥

अज्ञान तिमिरान्धस्य ज्ञानाञ्जनशलाकया ।
चक्षुरुन्मीलितं येन तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥

'ऐं ह्रीं श्रीं ह्स्ख्फ्रें हसक्षमलवरयूं सहक्षमलवरयीं ह्सौः स्हौःस्वरूपनिरूपणहेत्वमुकाम्बासहितश्रीगुरुपादुकां पूजयामि'

'स्वच्छप्रकाशविमर्शहेत्वमुकाम्बासहितश्रीपरमगुरुपादुकां पूजयामि'

'स्वात्मारामपञ्जरविलीनचेतस्कामुकाम्बासहित श्रीपरमेष्ठिगुरुपादुकां पूजयामि', इति गुरुपरमगुरुपरमेष्ठिगुरुपादुकां पूजयेत् ।

गुरुर्ब्रह्मा गुरुर्विष्णुः गुरुर्देवो महेश्वरः ।
गुरुस्साक्षात्परं ब्रह्म तस्मै श्रीगुरुवे नमः ॥

प्राणानायम्य तच्चरणयुगलविगलदमृतरस-विसरपरिप्लुताखिलाङ्गमात्मानं भावयेत् ।

ततश्च सर्वचैतन्यात्मिकां जाग्रदाद्यवस्थात्रयावभासिकां सर्वाधिष्ठानरूपां प्रत्यक्चैतन्याभिन्नब्रह्मात्मिकां सर्वचैत्यविवर्जितामखण्डां चितिं भावयेत् ।

आमूलाधाराद्ब्रह्मबिलं विलसन्तीं तडिल्लतासदृशाकृतिं तरुणारुणपिञ्जरां तैजसीं ज्वलन्तीं कुण्डलिरूपां सर्वाधिष्ठानभूतां परां संविदम् भावयेत् ।

नियमितपवनस्पन्दो मूलाधारे चतुर्दलपद्मे त्रिकोणात्मकं पीठस्थितज्योतिर्लिङ्गमावेष्ट्यावस्थितां सार्धत्रिवलयां ओं हूं बीजेनोत्थिताम् 'ऐं ह्रीं श्रीं' इति मन्त्रं च जपन् कुण्डलिनीं ध्यायेत् ।

कुण्डलिनीमन्त्रः

वाग्भवं भुवनेशी च श्री बीजन्तु तथैव च ।
त्र्यक्षरो मन्त्र आख्यातः कुण्डलिन्यास्सुसिद्धिदः ॥ १ ॥
ऋषिश्शक्तिस्समाख्यातो गायत्रीच्छन्द ईरितम् ।
चेतना कुण्डली शक्तिर्देवतात्र समीरिता ॥ २ ॥

वाग्भवं बीजमाम्नातं शक्तिः श्रीबीजमुच्यते ।
हृल्लेखाकीलकं प्रोक्तं कुण्डलिन्यास्तु चिन्तने ॥ ३ ॥
विनियोगस्समाख्यातः सर्वागमविशारदैः ।
बीजत्रयद्विरावृत्त्या षडङ्गन्यास ईरितः ॥ ४ ॥
ध्यानं वक्ष्यामि कुण्डल्यास्सावधानतया शृणु ।
मूलाधारे त्रिकोणे तु सूर्यकोटिसमत्विषि ॥ ५ ॥
प्रसुप्तभुजगाकारां सार्धत्रिवलयस्थिताम् ।
नीवारशूकवत्तन्वीं तडित्कोटिसमप्रभाम् ॥ ६ ॥
सूर्यकोटिप्रभां दीप्तां चन्द्रकोटिसुशीतलाम् ।
शिवशक्तिमयीं देवीं शंखावर्तक्रमात्स्थिताम् ॥ ७ ॥
सुषुम्नामध्यमार्गेण यान्तीं परशिवावधि ।
ह्रींकारबीजरूपेण चिन्तयेद्योगवर्त्मना ॥ ८ ॥
सिन्दूरारुणविग्रहां त्रिनयनां माणिक्यमौलिस्फुर-
त्तारानायकशेखरां स्मितमुखीमापीनवक्षोरुहाम् ।
पाणिभ्यामलिपूर्णरत्नचषकं रक्तोत्पलं बिभ्रतीं
सौम्यां रत्नघटस्थसव्यचरणां ध्यायेत्परामम्बिकाम् ॥

कुण्डलिनीस्तुतिः

मूलोन्निद्रभुजङ्गराजसदृशीं यान्तीं सुषुम्नान्तरं
भित्वाधारसमूहमाशु विलसत्सौदामिनीसन्निभाम् ।
व्योमाम्भोजगतेन्दुमण्डलगलद्दिव्यामृतौघैः पतिं
सम्भाव्य स्वगृहागतां पुनरिमां सञ्चिन्तयेत्कुण्डलीम् ॥
हंसं नित्यमनन्तमव्ययगुणं स्वाधारतो निर्गता
शक्तिः कुण्डलिनी समस्तजननी हस्ते गृहीत्वा च तम् ।
याता शम्भुनिकेतनं परसुखं तेनानुभूय स्वयं
यान्ती स्वाश्रममर्ककोटिरुचिरा ध्येया जगन्मोहिनी ॥

अव्यक्तं परबिम्बमश्रितरुचिं नीत्वा शिवस्यालयं
शक्तिः कुण्डलिनी गुणत्रयवपुर्विद्युल्लतासन्निभा ।
आनन्दामृतकन्दगं पुरमिदं चन्द्रार्ककोटिप्रभं
संवीक्ष्य स्वगृहं गता भगवती ध्येयानवद्या गुणैः ॥
मध्ये वर्त्म समीरणद्वयमिथस्सङ्घट्टसंक्षोभजं
शब्दस्तोममतीत्य तेजसि तडित्कोटिप्रभाभास्वराम् ।
उद्यन्तीं समुपास्महे नवजपासिन्दूरसान्द्रारुणां
सान्द्रानन्दसुधामयीं परशिवं प्राप्तां परां देवताम् ॥

गमनागमनेषु जाङ्घिकी सा
तनुयाद्योगफलानि कुण्डली ।
मुदिता कुलकामधेनुरेषा
भजतां वाञ्छितकल्पवल्लरी ॥

आधारस्थितशक्तिबिन्दुनिलयां नीवारसूकोपमां
नित्यानन्दमयीं गलत्परसुधावर्षैः प्रबोधप्रदैः ।
सिक्त्वा षट्सरसीरुहाणि विधिवत्कोदण्डमध्योदितां
ध्यायेद्भास्वरबन्धुजीवरुचिरां संविन्मयीं देवताम् ॥
हृत्पङ्के रुहभानुविम्बनिलयां विद्युल्लतामन्थरां
वालार्कारुणतेजसा भगवतीं निर्भर्त्सयन्तीं तमः ।
नादाख्यं परमर्धचन्द्रकुटिलं संविन्मयीं शाश्वतीं
यान्तीमक्षररूपिणीं विमलधीर्ध्यायेद्विभुं तेजसाम् ॥
भाले पूर्णनिशाकरप्रतिभटां नीहारहारत्विषा
सिञ्चन्तीममृतेन देवममितेनानन्दयन्तीं तनुम् ।
वर्णानां जननीं तदीयवपुषा संव्याप्य विश्वं स्थितां
ध्यायेत्सम्यगनाकुलेन मनसा संविन्मयीमम्बिकाम् ॥
मूले भाले हृदि च विलसद्वर्णरूपा सवित्री
पीनोत्तुङ्गस्तनभरनमन्मध्यदेशा महेशी ।

चक्रे चक्रे गलितसुधया सिक्तगात्री प्रकामं
दद्यादद्य श्रियमविकलां वाङ्मयी देवता नः ॥
आधारबन्धप्रमुखक्रियाभिः समुत्थिता कुण्डलिनी सुधाभिः ।
त्रिधामबीजं शिवमर्चयन्ती शिवाङ्गना वः शिवमातनोतु ॥
निजभवननिवासादुच्चलन्ती विलासैः
पथि पथि कमलानां चारु हासं विधाय।
तरुणतपनकान्तिः कुण्डली देवता सा
शिवसदनसुधाभि र्दीपयेदात्मतेजः ॥
सिन्दूरपुञ्जनिभमिन्दुकलावतंसमानन्दपूर्णनयनत्रयशोभिवक्त्रम् ।
आपीनतुङ्गकुचनम्रमनङ्गतन्त्रं शम्भोः कलत्रममितां श्रियमातनोतु ॥
वर्णैरर्णवषट्दिशा रविकलाचक्षुर्विभक्तैः क्रमा-
त्सान्तैरादिभिरावृतान् क्षहयुतैष्षट्चक्रमध्यानिमान् ।
डाकिन्यादिभिराश्रितान् परिचितान् ब्रह्मादिभिर्दैवतै
र्भिन्दाना परदेवता त्रिजगतां चित्तेषु दत्तां मुदम् ॥
आधाराद्गुणवृत्तशोभिततनुं निर्गत्वरीं सत्वरं
भिन्दन्तीं कमलानि चिन्मयघनानन्दप्रबोधोद्धुराम् ।
संक्षुब्धंध्रुवमण्डलामृतकरप्रस्यन्दमानामृत-
स्रोतःकन्दलिताममन्दतडिदाकारां शिवां भावये ॥
मूलाधारे त्रिकोणे तरुणतरणिभाभास्वरे विभ्रमन्तं
कामं बालार्ककालानलजरठकुरङ्गांककोटिप्रभाभम् ।
विद्युन्मालासहस्रद्युतिरुचिरलसद्बन्धुजीवाभिरामं
त्रैगुण्याक्रान्तबिन्दुं जगदुदयलयैकान्तहेतुं विचिन्त्य ॥
तस्योर्ध्वे विस्फुरन्तीं स्फुटरुचिरतडित्पुञ्जभाभास्वराङ्गी-
मुद्गच्छन्तीं सुषुम्नामनु सरणि शिखामा ललाटेन्दुबिम्बम् ।
चिन्मात्रां सूक्ष्मरूपां जगदुदयकरीं भावनामात्रगम्यां
मूलं या सर्वधाम्नां स्फुरति निरुपमा हूँकृतोदञ्चितोरः॥

नीता सा शनकैरधोमुखसहस्रारारुणाब्जोदरे
च्योतत्पूर्णशशांकबिम्बमधुनः पीयूषधारास्रु तिम् ।
रक्तां मन्त्रमयीं निपीय च सुधानिःष्यन्दरूपा विशे-
द्भूयोऽप्यात्मनिकेतनं पुनरपि प्रोत्थाय पीत्वा विशेत् ॥
योऽभ्यस्यत्यनुदिनमेवमात्मनोऽन्त-
र्बीजांशं दुरितजरापमृत्युरोगान् ।
जित्वासौ स्वयमिव मूर्तिमाननङ्गः
सञ्जीवेच्चिरमातिनीलकेशजालः ॥

इति तद्रश्मिनिकरभस्मितसकलकश्मलजालो मूलं मनसा दशवारमावर्तयेत् ।

अथ षट्शताधिकैकविंशतिसाहस्रिकां निःश्वासोच्छ्वासरूपिणीं मूलाधारादिब्रह्मरन्ध्रान्तसप्तचक्रनिवासिनीभ्यो देवताभ्यो निवेदयामि, यथा—

मूलाधारे चतुर्दलपद्मे वं शं षं सं चतुरक्षरे चतुष्कोणयन्त्रे ऐरावतवाहने लं बीजे स्थिताय शुद्धबुद्धिसहिताय कुंकुमवर्णाय महागणपतये षट्शतमजपागायत्रीजपं निवेदयामि,

स्वाधिष्ठाने षड्दलपद्मे बं भं मं यं रं लं षडक्षरे अर्धचन्द्रे यन्त्रे मकरवाहने वं बीजे स्थिताय सरस्वतीशक्तिसहिताय सिन्दूरवर्णाय ब्रह्मणे षट्सहस्रमजपाजपं निवेदयामि,

मणिपूरकचक्रे दशदलपद्मे डं ढं णं तं थं दं धं नं पं फं दशाक्षरे त्रिकोणयन्त्रे मेषवाहने रं बीजे स्थिताय लक्ष्मीशक्तिसहियाय नीलवर्णाय विष्णवे षट्सहस्रमजपाजपं निवेदयामि ।

अनाहतचक्रे द्वादशदलपद्मे कं खं गं घं ङं चं छं जं झं ञं टं ठं द्वादशाक्षरे षट्कोणयन्त्रे हरिणवाहने स्थिताय पार्वतीशक्तिसहिताय हेमवर्णाय परमशिवाय षट्सहस्रमजपाजपं निवेदयामि ।

विशुद्धिचक्रे षोडशदलपद्मे अं आं इं ईं उं ऊं ऋं ॠं लृं ॡं एं ऐं ओं

औं अं अः षोडशाक्षरे शून्ययन्त्रे हस्तिवाहने स्थिताय प्राणशक्तिसहिताय शुद्धस्फटिकसंकाशाय जीवाय सहस्रमेकमजपाजपं निवेदयामि,

आज्ञाचक्रे द्विदलपद्मे स्वेतवर्णे हं क्षं द्व्यक्षरे लिङ्गयन्त्रे नरवाहने स्थिताय ज्ञानशक्तिसहिताय विद्युद्वर्णाय गुरवे सहस्रमेकमजपाजपं निवेदयामि,

ब्रह्मरन्ध्रे सहस्रदलपद्मे चित्रवर्णे अं आं इं ईं उं ऊं ऋं ॠं लृं लॄं एं ऐं ओं औं अं अः कं खं गं घं ङं चं छं जं झं ञं टं ठं डं ढं णं तं थं दं धं नं पं फं बं भं मं यं रं लं वं शं षं सं हं लक्षं इति विंशतिवारोच्चारिते सहस्राक्षरे बिसर्गयन्त्रे विन्दुवाहने पूर्णचन्द्रमण्डले आनन्दमहासमुद्रमध्ये चिन्मयमणिद्वीपे चित्सारचिन्तामणिमयमन्दिरे कल्पवृक्षाधस्तले अव्याकृतब्रह्ममहासिंहासने स्थिताय नानावर्णाय वर्णातीताय चिच्छक्तिसहिताय परमात्मने सहस्रमेकमजपाजपं निवेदयामि इति निवेदयेत्।

अथ कतिचित् क्षणान् हंसः सोऽहमिति श्वासोच्छ्वासेषु भावयेत्।

हकारेण बहिर्याति सकारेण विशेत्पुनः।
हंसोऽतिपरमं मन्त्रं जीवो जपति सर्वदा॥

इति ध्यात्वा मानसैरुपचारैस्सर्वान् देवान् पूजयेत्।
लं पृथिव्यात्मकं गन्धं समर्पयामि (कनिष्ठिकांगुष्ठाभ्याम्)।
हं आकाशात्मकं पुष्पं " (अंगुष्ठतर्जनीभ्याम्)।
यं वाय्वात्मकं धूपमाघ्रापयामि (तर्जन्यंगुष्ठाभ्याम्)।
यं वन्ह्यात्मकं दीपं दर्शयामि (अंगुष्ठमध्यमाभ्याम्)।
वं अमृतात्मकं नैवेद्यं निवेदयामि (अंगुष्ठानामिकाभ्याम्)
सं सर्वात्मकं ताम्बूलादिसर्वोपचारान् समर्पयामि। (साङ्गुष्ठाभिस्सर्वाभिः)।

आमूलाधारादाब्रह्मबिलं विलसन्त्यां बिसतन्तुतनीयस्यां विद्युत्पुंजपिंजरायां विवस्वदयुतप्रकाशायां कुण्डलिन्यामेव निम्नांकितेषु चक्रेषु श्रीचक्रस्थितां देवतां भावयन् पूजयेत्।

तद्यथा—मूलाधारादधोगते अकुलसहस्रारे देहश्रीचक्रयोरभेदेन भूपुरस्थिताः अणिमादिदेवीः पूजयामि। तदुपरि स्थिते विषुवन्नाम्नि रक्तवर्णे षड्दले षोडशदलगतकामाकर्षिण्यादिदेवीः पूजयामि।

मूलाधारे चतुर्दलेऽष्टदलगतानङ्गकुसुमादिदेवीःपूजयामि।

स्वाधिष्ठाने षट्दले चतुर्दशारगतसर्वसंक्षोभिण्यादिदेवीःपूजयामि।

मणिपूरे दशदले बहिर्दशारगतसर्वसिद्धिप्रदादिदेवीः पूजयामि।

अनाहते द्वादशदलेऽन्तर्दशारगतसर्वज्ञादिदेवीः पूजयामि।

विशुद्धे षोडशदलेऽष्टारगतवशिन्यादिदेवीः पूजयामि।

लम्बिकाग्रे रेखात्रये आयुधदेवीः त्रिकोणगतमहाकामेश्वर्यादिदेवीश्च पूजयामि।

आज्ञायां द्विदले बिन्दुगतश्रीललितामहात्रिपुरसुन्दरीं कामेश्वरांकनिलयां देवीं पूजयामि, इति।

श्रीमहात्रिपुरसुन्दर्या सचक्रावयवान्यावरणानि विलीनानि विभाव्य मध्यत्र्यश्राग्रे स्थितजीवात्मना सहितां देवीं हृदयं नीत्वा स्वाञ्जलिगत-कुसुमैस्तां सम्पूज्य ततोऽकुलेन्दुगलितामृतधारारूपिणीः चन्दनकुसुमधूपदीप-नैवेद्यशालिकरकमलाःपीतासितश्यामरक्तशुक्लवर्णाः भूवियदनिलानलजल-लक्षणाः पञ्चभूतमयीः सर्वावयवसुन्दरीः पञ्च देवताः देव्यग्रे पञ्चोपचारमुद्राश्च प्रदर्शिता भावयेत्।

ततो देव्या नासायां गन्धदेवता, श्रोत्रे पुष्पदेवता, नाभौ धूपदेवता, नयने दीपदेवता, जिह्वायां नैवेद्यदेवता इति क्रमेण ताः विलीनाः विभाव्य मूलविद्यामुच्चरन् जीवात्मानं देवीपादमूले लीनं विभाव्य हृदयंगतदेवीरूपं मध्यत्र्यस्रसहितं तथैव केवलं ज्योतिर्मयतामापन्नं ध्यायन् संक्षोभिण्यादिमुद्रा भावयित्वा क्षणं न किञ्चदपि चिन्तयेत्।

रश्मिमालामन्त्राः

ततो रश्मिमालाप्रवर्तनम्। रश्मिमालामन्त्रेषु वैदिकान्मन्त्रान् सस्वरान् पठेत्।

ओं भूर्भुवस्स्वः, तत्सवितुर्वरेण्यं भर्गो देवस्य धीमहि, धियो यो नः प्रचोदयात्' इति गायत्री मूलाधारे ॥ १ ॥ 1

(सावित्र्या विश्वामित्र ऋषिः नृचिद्गायत्रीच्छन्दः सविता देवता, तत्प्रीत्यर्थे जपे विनियोगः । ध्यानम्—

मुक्ताविद्रुमहेमनीलधवल छायैर्मुखैस्त्रीक्षणै-
र्युक्तामिन्दुनिबद्धरत्नमकुटां तत्त्वार्थवर्णात्मिकाम् ।
गायत्रीं वरदाभयाङ्कुशकशः शुभ्रं कपालं गुणं
शङ्खं चक्रमथारविन्दयुगलं हस्तैर्वहन्तीं भजे ॥)

'यत इन्द्र भयामहे ततो नो अभयं कृधि । — 2
मघवञ्छग्धि तव तन्न ऊतये विद्विषो विमृधो जहि ॥
स्वस्तिदा विशस्पतिर्वृत्रहा विमृधो वशी ।
वृषेन्द्रः पुर एतु नः स्वस्तिदा अभयंकरः' ॥

इत्यैन्द्री विद्या सप्तषष्ट्यर्णा संकटे भयनाशिनी, हृदये ॥२॥

(अभयंकरमन्त्रस्य गृत्समद ऋषिः, त्रिष्टुप् छन्दः, अभयंकरा देवता, तत्प्रीत्यर्थे जपे विनियोगः । ध्यानम्—

आरूढो वारणेन्द्रं दशशतनयनः श्यामलः कोमलाङ्गः
वर्मी वीरः प्रतापी प्रतिभटदहनप्रज्ज्वलच्चक्रपाणिः ।
दोर्भिर्दिव्यायुधाढ्यैर्मणिगणखचितैर्देवमन्त्रीसनाथो
दत्वाभीष्टानि शश्वत्परिहृतदुरितः पातु विश्वं महेन्द्रः ॥

'ॐ घृणिस्सूर्य आदित्योम्' इत्यष्टार्णा सौरी तेजोदा, फाले ॥३॥ 3

(सौरमन्त्रस्य देवभाग ऋषिः, गायत्रीच्छन्दः, सूर्यो देवता, तत्प्रसादसिध्यर्थे जपे विनियोगः । ध्यानम्—

घृतपद्मद्वयं भानुं तेजोमण्डलमध्यगम् ।
सर्वाधिव्याधिशमनं छायाश्लिष्टतनुं भजे ॥)

'ॐ' इति प्रणवः केवलो ब्रह्मविद्या मुक्तिप्रदा, ब्रह्मरन्ध्रे ॥४॥ 4

(प्रणवस्य ब्रह्मा ऋषिः, गायत्रीच्छन्दः, परमात्मा देवता, तत्प्रसाद-सिध्यर्थे जपे विनियोगः। ध्यानम्—

ओंकारवाच्यमुच्चण्डचण्डांशुसदृशप्रभम् ।
वासुदेवाभिधं ब्रह्म विश्वगर्भमुपास्महे ॥)

'ओं परोरजसेऽसावदोम्' इति नवार्णा तुरीया गायत्रीस्वैक्यविमर्शिनी, द्वादशान्ते ॥५॥ 5

(तुरीयागायत्रीमन्त्रस्य विश्वामित्र ऋषिः, गायत्रीच्छन्दः, सविता देवता, तत्प्रत्यर्थे जपे विनियोगः। ध्यानम्—

देवीं तुरीयगायत्रीं तुर्यातीतपदाश्रयाम् ।
परोरजःप्रकाशात्मचितिरूपामहं भजे ॥)

रश्मिपञ्चकमेतन्मूलाधारहृत्फालविधिबिलद्वादशान्तस्थानबीजतया विभावनीयम्। द्वादशान्तस्थानन्तु ललाटस्योत्तरभागः।

'ओं सूर्याक्षितेजसे नमः। खेचराय नमः। असतो मा सद्गमय। तमसो मा ज्योतिर्गमय। मृत्योर्माऽमृतं गमय। उष्णो भगवान् शुचिरूपः। हंसो भगवान् शुचिरप्रतिरूपः। 6

विश्वरूपं घृणिनं जातवेदसं हिरण्मयं ज्योतिरेकं तपन्तम् ।
सहस्ररश्मिः शतधा वर्तमानः प्राणः प्रजानामुदयत्येष सूर्यः ॥

'ओं नमो भगवते सूर्यायाहोवाहिनि वाहिन्यहोवाहिनि वाहिनि स्वाहा'।

वयस्सुपर्णा उपसेदुरिन्द्रं प्रियमेधा ऋषयो नाथमानाः ।
अपध्वान्तमूर्णुहि पूर्धिचक्षुर्मुमुग्ध्यस्मान्निधयेव बद्धान् ॥

'पुण्डरीकाक्षाय नमः। पुष्करेक्षणाय नमः। अमलेक्षणाय नमः। कमलेक्षणाय नमः। विश्वरूपाय नमः। श्रीमहाविष्णवे नमः'। इति षोडशमन्त्रसमष्टिरूपिणी चक्षुष्मती विद्या दूरदृष्टिसिद्धिप्रदा मूलाधारे ॥६॥

(चक्षुष्मतीमन्त्रस्य भार्गव ऋषिः, नानाच्छन्दांसि, चक्षुष्मती देवता तत्प्रीत्यर्थे जपे विनियोगः। ध्यानम् :—

चक्षुस्तेजोमयं पुष्पकन्दुकं बिभ्रती करैः।
रौप्यसिंहासनारूढां देवीं चक्षुष्मतीं भजे ॥

'ओं गन्धर्वराज विश्वावसो ममाभिलषितां कन्यां प्रयच्छ स्वाहा' इत्युत्तमकन्याविवाहदायिनी हृदये ॥७॥

(विश्वावसुमन्त्रस्य संमोहन ऋषिः। गायत्रीच्छन्दः। विश्वावसु-दवता। तत्प्रीत्यर्थे जपे विनियोगः। ध्यानम्—

रक्ताङ्गरागारुणभूषणाढ्यं वीणाधरं वीटिकयोल्लसन्तम्।
गन्धर्वकन्याजनगीयमानं विश्वाबसुं सद्वहतीं नमामि ॥

'ओं नमो रुद्राय पथिषदे स्वस्ति मां सम्पारय' इति मार्गसंकट-हारिणी, फाले ॥८॥

(पथिषद्रुद्रमन्त्रस्य वामदेव ऋषिः पक्तिच्छन्दः, पथिषद्रुद्रो देवता। तत्प्रीत्यर्थे जपे विनियोगः। ध्यानम्—

आत्तसज्जधनुर्बाणकरं वृषभसंस्थितम्।
अन्नपूर्णासमाश्लिष्टं पथिषद्रुद्रमाश्रये ॥८)

'ओं तारे तुत्तारे तुरस्वाहा, इति जलापच्छमनी, ब्रह्मरन्ध्रे ॥६॥

(तारा मन्त्रस्य मत्स्य ऋषिः, ताराम्बा देवता, तत्प्रीत्यर्थे जपे विनियोगः। ध्यानम्—

नौकासिंहासनारूढां शाक्यदर्शनदेवताम्।
जलापच्छमनीं वन्दे तारां वारिदमेचकाम् ॥)

'अच्युताय नमः, अनन्ताय नमः, गोविन्दाय नमः, इति महाव्याधिनाशिनी नामत्रयी विद्या, द्वादशान्ते ॥१०॥

(नामत्रयमन्त्रस्य काश्यपात्रिभारद्वाजा ऋषयः, अनुष्टुप् छन्दः, श्रीमहाविष्णुर्देवता, तत्प्रीत्यर्थे जपे विनियोगः। ध्यानम्—

समस्तदुस्तरव्याधिसंघध्वंसपटीयसे ।
अच्युतानन्तगोविन्दनाम्ने धाम्ने नमो नमः ॥)

एतद्रश्मिपञ्चकं मूलधारादिपरिकरतया ज्ञेयम् ।

"ओं श्रीं ह्रीं क्लीं ग्लौं गं गणपतये वर वरद सर्वजनं मे वशमानय स्वाहा" इति महागणपतिविद्या प्रत्यूहशमनी, मूलधारे ॥११॥

(महागणपतिमन्त्रस्य गणक ऋषिः, निचृद्गायत्री छन्दः, श्रीमहागणपतिर्देवता, तत्प्रीत्यर्थे जपे विनियोगः । ध्यानम्—

बीजापूरगदेक्षुकार्मुकरुजा चक्राब्जपाशोत्पल-
व्रीह्यग्रस्वविषाणरत्नकलशप्रोद्यत्कराम्भोरुहः ।
ध्येयो वल्लभया सपद्मकरयाश्लिष्टोज्ज्वलद्भूषया
विश्वोत्पत्तिविपत्तिसंस्थितिकरो विघ्नेश्वरोऽभीष्टदः ॥

'ओं नमः शिवायै, ओं नमः शिवाय' इति द्वादशार्णा शिवतत्त्वविमर्शिनी, हृदये ॥१२॥

(शिवशक्त्यात्मकपञ्चाक्षरमन्त्रस्य वामदेव ऋषिः, पंक्तिच्छन्दः, उमामहेश्वरो देवता, तत्प्रीत्यर्थे जपे विनियोगः । ध्यानम्—

वामांसन्यस्तवामेतरकरकमलायास्तथा वामहस्त-
न्यस्तारक्तोत्पलायाःस्तनभरविलसद्वामहस्तः प्रियायाः ।
सर्वाकल्पाभिरामः श्रितपरशुमृगेष्टः करैःकाञ्चनाभः
ध्येयः पद्मासनस्थः स्मरललितवपुः सम्पदे पार्वतीशः ॥)

'ओं जुं सः मां पालय-पालय' इति दशार्णा मृत्योरपि मृत्युरेषा विद्या, फाले ॥१३॥

(अमृतमृत्युञ्जयस्य कहोल ऋषिः, विराट्छन्दः अमृतमृत्युञ्जयसदाशिवो देवता । तत्प्रीत्यर्थे जपे विनियोगः । ध्यानम्—

स्फुटितनलिनसंस्थं मौलिबद्धेन्दुरेखा-
स्रवदमृतरसार्द्रं चन्द्रवन्ह्यर्कनेत्रम् ।

स्वकरलसितमुद्रापाशवेदाक्षमालं

स्फटिकरजतमुक्तागौरमीशं नमामि ॥)

'ओं नमो ब्रह्मणे धारणं मे अस्तु निराकरणं धारयिता भूयासं कर्णयोः श्रुतं मा च्योढ्वं ममामुष्य ओं' इति श्रुतधारिणी विद्या, ब्रह्मरन्ध्रे ॥१४॥

(श्रुतधारिणीमन्त्रस्य भार्गव ऋषिः, अनुष्टुप् छन्दः, ब्रह्मा देवता, तत्प्रसादसिध्यर्थे जपे विनियोगः। ध्यानम्—

चतुराननमम्भोजनिषण्णं भारतीसखम्।

अक्षमालावराभीतिकमण्डलुधरं भजे ॥)

"अं आं ··· अः कं खं ······ क्षं' इति सबिन्दुरकारादि-क्षकारान्तवर्णमालिकामातृका सर्वज्ञताकरी द्वादशान्ते ॥१५॥

(मातृकामन्त्रस्य ब्रह्मा ऋषिः गायत्री छन्दः, मातृकासरस्वती देवता, तत्प्रीत्यर्थे जपे विनियोगः। ध्यानम्—

पञ्चाशता मातृकया ह्यारब्धाखिलदेहगा।

समस्तविद्यारूपिण्या धन्योऽहं मातृकाम्बया ॥)

पञ्चेमा रश्मयो मूलादिरक्षात्मकतया द्रष्टव्याः ॥

'हसकलह्रीं, हसकहलह्रीं, सकलह्रीं' इति लोपामुद्राविद्या स्वस्वरूपविमर्शिनो, मूलाधारे ॥१६॥

(श्रीहादिलोपामुद्रामन्त्रस्य दक्षिणामूर्त्तिः ऋषिः, पंक्तिच्छन्दः, श्रीमहात्रिपुरसुन्दरी देवता, ह ५ बीजम्, ह ६ शक्तिः, स ४ कीलकम्, तत्प्रसादसिध्यर्थे जपे विनियोगः। बालया षडङ्गम्।

ध्यानम्—

श्रीदेवीभूषितोत्सङ्गं सान्द्रसिन्दूररोचिषम्।

हकारादिमनोर्वाच्यं वन्दे कामेश्वरं हरम् ॥)

'क्लीं हैं ह्सौः स्हौः हैं क्लीं' इति षट्कूटा सम्पत्करी विद्या हृदये ॥१७॥

(सम्पत्करीमन्त्रस्य कण्व ऋषिः, गायत्रीच्छन्दः, सम्पत्सरस्वती देवता, तत्प्रसादसिध्यर्थे जपे विनियोगः । ध्यानम्—

अनेककोटिमातङ्गतुरङ्गरथपत्तिभिः ।
सेवितामरुणाकारां वन्दे सम्पत्सरस्वातीम् ॥)

'सं सृष्टिनित्ये स्वाहा, हं स्थितिपूर्णे नमः, रं महासंहारिणि कृशे चण्डकालि फट्, रं ह्स्ख्फ्रें महानाख्ये अनन्तभास्करि महाचण्डकालि फट्, रं महासंहारिणि कृशे चण्डकालि फट्, हं स्थितिपूर्णे नमः, स सृष्टिनित्ये स्वाहा, ह्स्ख्फ्रें महाचण्डयोगेश्वरि' इति विद्यापञ्चकरूपिणी कालसंकर्षणी परमायुःप्रदा, फाले ॥१८॥

(चण्डयोगीश्वरीमन्त्रस्य ईश्वर ऋषिः, नानाच्छन्दांसि, चण्डयोगीश्वरी देवता, तत्प्रसादसिध्यर्थे जपे विनियोगः । ध्यानम्—

सृष्टिस्थिताभ्यां संहृत्या नाख्यया भासया श्रिताम् ।
कूलंकषकपालाढ्यां चण्डयोगीश्वरीं भजे ॥)

'ऐं ह्रीं श्रीं ह्स्ख्फ्रें ह्सौःअहमहं अहमहं ह्सौःह्स्ख्फ्रें श्रीं ह्रीं ऐं' इति शुद्धज्ञानदा शाम्भवी विद्या । ब्रह्मरन्ध्रे ॥१९॥

(परशम्भुनाथमन्त्रस्य वामदेव ऋषिः, पंक्तिच्छन्दः, परशम्भुनाथो देवता, तत्प्रसादसिध्यर्थे जपे विनियोगः । ध्यानम्—

पूर्णाहन्तास्वरूपाय तस्मै परमशम्भवे ।
आनन्दताण्डवोद्दण्डपण्डिताय नमोनमः ॥)

'सौः' इयं परा विद्या । द्वादशान्ते ॥२०॥

(परामन्त्रस्य ब्रह्मा ऋषिः, गायत्रीच्छन्दः, परा सरस्वती देवता, तत्प्रसादसिध्यर्थे जपे विनियोगः । ध्यानम्—

अकलंकशशांकाभा त्र्यक्षा चन्द्रकलावती ।
मुद्रापुस्तकलसद्बाहा पातु मां परमा कला ॥)

एताः पञ्च रश्मयो मूलाद्यधिष्ठानतया कलनीयाः ।

'ऐं क्लीं सौः, सौः क्लीं ऐं, ऐं क्लीं सौः' इति नवाक्षरी श्रीदेव्य-ङ्गभूता बाला ॥२१॥

(बालामन्त्रस्य दक्षिणामूर्ति ऋषिः, गायत्रीच्छन्दः, बालात्रिपुर सुन्दरी देवता । तत्प्रसादसिध्यर्थे जपे विनियोगः । ध्यानम्—

अरुणकिरणजालैरञ्जिताशावकाशा
विधृतजपवटीका पुस्तकाभीतिहस्ता ।
इतरकरवराढ्या फुल्लकह्लारसंस्था
निवसतु हृदि बाला नित्यकल्याणशीला ॥)

'श्रीं ह्रीं क्लीं, ओं नमो, भगवति, अन्नपूर्णे, ममाभिलषितमन्नं देहि, स्वाहा', इति श्रीदेव्या उपाङ्गभूता अन्नपूर्णा ॥२२॥

(अन्नपूर्णेश्वरीमन्त्रस्य ब्रह्मा ऋषिः, गायत्रीच्छन्दः, अन्नपूर्णेश्वरी देवता । तत्प्रसादसिध्यर्थे जपे विनियोगः । ध्यानम्—

आदाय दक्षिणकरेण सुवर्णदर्वीं
दुग्धान्नपूर्णमितरेण च रत्नपात्रम् ।
अन्नप्रदाननिरतां नवहेमवर्णाम्
अम्बां भजे कनकभूषणमाल्यशोभाम् ॥)

'ओं आं ह्रीं क्रों एहि परमेश्वरि स्वाहा' इयं श्रीदेवीप्रत्यङ्गभूता अश्वारूढा ॥२३॥

(अश्वारूढामन्त्रस्य ब्रह्मा ऋषिः, गायत्रीच्छन्दः, अश्वारूढा देवता । तत्प्रसादसिध्यर्थे जपे विनियोगः । ध्यानम्—

बद्ध्वा पाशेनांकुशेन कृष्यमाणा स्वसाध्यकम् ।
घ्नन्तीं वेत्रेण फालस्थपाणिमश्वासनां भजे ॥)

ध्यानान्तरम्—

अश्वारूढा कराग्रे नवकनकमयीं वेत्रयष्टिं दधाना
दक्षेऽन्ये धारयन्ती स्फुरति धनुर्लता पाशहस्ता सुसाध्या ॥
देवी नित्यप्रसन्ना शशिशकललसत्केशपाशा त्रिणेत्रा
दद्यादद्यानवद्यां श्रियमखिलसुखप्राप्तिहृद्यां श्रियै नः ॥)

श्री विद्यागुरुपादुकामन्त्रस्तु आन्हिकप्रकरण एवोक्त इह पठितव्यः। तद्यथा—

'ऐं ह्रीं श्रीं ह्स्रूफ्रें ह स क्ष म ल व र यूं स ह क्ष म ल व र यीं ह्सौः, स्हौः अमुकानन्दनाथ श्रीगुरुपादुकां पूजयामि नमः ॥२४॥

(श्रीविद्यागुरुपादुकामन्त्रस्य दक्षिणामूर्तिः ऋषिः, पंक्तिच्छन्दः, श्रीविद्यागुरुपादुका देवता, तत्प्रसादसिध्यर्थे जपे विनियोगः। ध्यानम्—

तेजोमयमहाविद्यां शेखराश्रितमस्तकाम्।
रक्तां चतुर्भुजां वन्दे श्रीविद्यागुरुपादुकाम् ॥)

अथः मूलविद्या—सा च गुरुमुखादवगता कादिनाम्नी—

'कएईलह्रीं हसकहलह्रीं सकलह्रीं' ॥२५॥

बाला अन्नपूर्णा अश्वारूढा श्रीपादुका चेत्येताभिश्चतसृभिर्युक्ता मूलविद्या साम्राज्ञी मूलधारे विलोकनीया ॥

(ऋषिच्छन्दोदेवतादिकं गुरुपरम्परातः प्राप्तमवगन्तव्यम्।)

'ऐं नमः उच्छिष्टचाण्डालि मातङ्गि सर्ववशंकरि स्वाहा' इतिश्यामाङ्गभूता लघुश्यामा ॥२६॥

(लघुश्यामामन्त्रस्य मतङ्ग ऋषिः, विराट्छन्दः, श्रीलघुश्यामाम्बा देवता। तत्प्रसादसिध्यर्थे जपे विनियोगः। ध्यानम्—

स्मरेत्प्रथमपुष्पिणीं रुधिरविन्दुशोणाम्बरां
गृहीतमधुपात्रिकां मदविघूर्णनेत्राञ्चलाम् ।
घनस्तनभरालसां गलितचूलिकां श्यामलां
करस्फुरितवल्लकीविमलशंखताटंकिनीम् ॥
माणिक्यवीणामुपलालयन्तीं
मदालसां मञ्जुलवाग्विलासाम् ।
माहेन्द्रनीलद्युतिकोमलांगीम्
मातङ्गकन्यां मनसा स्मरामि ॥ इति वा ॥)

'ऐं क्लीं सौः वद वद वाग्वादिनि स्वाहा' ।
इयं श्यामाङ्गभूता वाग्वादिनी ॥२७॥

(वागीश्वरीमन्त्रस्य कण्व ऋषिः, विराट्छन्दः, वागीश्वरी देवता । तत्प्रसादसिध्यर्थे जपे विनियोगः । ध्यानम्—

अमलकमलसंस्था लेखनीपुस्तकोद्यत्
करयुगलसरोजा कुन्दमन्दारगौरा ।
धृतशशधरखण्डोल्लासिकोटीरपीठा
भवतु भवभयानां भङ्गिनी भारती नः ॥)

'ॐ ओष्ठपिधाना नकुलीदन्तैः परिवृता पविः
सर्वस्यै वाच ईशाना चारु मामिह वादयेत्' ॥

इयं श्यामाप्रत्यङ्गभूता नकुलीविद्या ॥२८॥

(नकुलीवागीश्वरीमन्त्रस्य कहोल ऋषिः, गायत्रीच्छन्दः, नकुली-वागीश्वरी देवता, तत्प्रसादसिध्यर्थे जपे विनियोगः । ध्यानम्—

नकुली वज्रदन्ताली साध्यजिह्वाहिदंशिनी ।
भक्तवक्तृत्वजननी भावनीया सरस्वती ॥)

श्रीविद्यागुरुपादुकैव प्रथमबीजत्रयस्थाने बालासहिता श्यामागुरुपादुका भवति । यथा—

'ऐं क्लीं सौः ह्स्ख्फ्रें हसक्षमलवरयूं सहक्षमलवरयीं ह्सौः स्हौः अमुकानन्दनाथश्रीगुरुपादुकां पूजयामि नमः' ॥२९॥

(श्यामागुरुपादुकामन्त्रस्य मतङ्ग ऋषिः, पक्तिश्छन्दः, श्यामा-गुरुपादुका देवता, तत्प्रसादसिध्यर्थे जपे विनियोगः । ध्यानम्—

वन्दे गुर्वङ्घ्रिमुकुटां श्यामलां शुकपाणिनीम् ।
समस्तसिद्धिजननीं श्यामलागुरुपादुकाम् ॥)

'ऐं ह्रीं श्रीं ऐं क्लीं सौः ओं नमो भगवति मातङ्गीश्वरि सर्वजन मनोहारि सर्वमुखरञ्जिनि, क्लीं ह्रीं श्रीः सर्वराजवशंकरि सर्वस्त्री-पुरुषवशंकरि सर्वदुष्टमृगवशंकरि सर्वसत्ववशंकरि सर्वलोकवशंकरि (त्रैलोक्यं)(अमुकं)मे वशमानय स्वाहा सौः क्लीं ऐं श्रीं ह्रीं ऐं' इत्यष्टनवतिवर्णा राजश्यामला पूर्वोक्ताभिरङ्गोपाङ्गपादुकेत्येताभिश्चतसृभिर्विद्याभिस्संहिता हृच्चक्रे यष्टव्या ॥३०॥

(ऋष्यादिकं गुरुपरम्परातोऽवगन्तव्यम्)

'लूं वाराहि लूं उन्मत्त भैरवि पादुकाभ्यां नमः'

इयं वार्ताल्यङ्गभूता लघुवार्ताली ॥३१॥

(लघुवाराहीमन्त्रस्य नारद ऋषिः, पंक्तिश्छन्दः, लघुवाराही देवता, तत्प्रसादसिध्यर्थे जपे विनियोगः । ध्यानम्—

महार्णवे निपतितामुद्धरन्तीं वसुन्धराम् ।
महादंष्ट्रां महाकायां नमाम्युन्मत्तभैरवीम् ॥)

'ओं ह्रीं नमो वाराहि घोरे स्वप्नं ठः ठ स्वाहा'

इयं स्वप्ने शुभाशुभवक्त्री वार्ताल्या उपाङ्गभूता स्वप्नवाराही ॥३२॥

(स्वप्नवाराहीमन्त्रस्य अग्निः ऋषिः, गायत्रीच्छन्दः, स्वप्नवाराही देवता। तत्प्रसादसिध्यर्थें जपे विनियोगः। ध्यानम्—

स्वप्ने शुभाशुभं भावि शासन्ती भक्तकार्ययोः।
दुःस्वप्नहारिणीं वन्दे वाराहीं स्वप्ननायिकाम्॥)

'ऐं नमो भगवति पशुजनमनोवाक्चक्षुस्तिरस्करणं कुरु कुरु हुं फट् स्वाहा' इयं वार्तालीप्रत्यङ्गभूता तिरस्करणी ॥३३॥

(तिरस्करिणीमन्त्रस्य ब्रह्मा ऋषिः, गायत्रीच्छन्दः, तिरस्करिणी देवता, तत्प्रसादसिध्यर्थें जपे विनियोगः। ध्यानम्—

मुक्तकेशीं विवसनां सर्वाभरणभूषिताम्।
स्वयोनिदर्शनान्मुह्यत्पशुवर्गां नमाम्यहम्॥)

'ऐं ग्लौं ह्स्ख्फ्रें हसक्षमलवरयूं सहक्षमलवरयीं ह्सौः स्हौः अमुकानन्दनाथश्रीपादुकां पूजयामि नमः'। एषा वार्ताली-गुरुपादुका ॥३४॥

(वाराहीगुरुपादुकामन्त्रस्य ब्रह्मा ऋषिः गायत्रीच्छन्दः, वाराही-गुरुपादुकादेवता, तत्प्रसादसिध्यर्थें जपे विनियोगः। ध्यानम्—

देशिकांघ्रिलसन्मौलिं खड्गिनीञ्च कपालिनीम्।
भावयामि घनच्छायां पञ्चमीगुरुपादुकाम्॥)

'ऐं ग्लौं ऐं नमो भगवति वार्तालि वार्तालि वाराहि वाराहि वराहमुखि वराहमुखि अन्धे अन्धिनि नमः। रुन्धे रुन्धिनि नमः। जम्भे जृम्भिनि नमः। मोहे मोहिनि नमः। स्तम्भे स्तम्भिनि नमः। सर्वदुष्टप्रदुष्टानां सर्वेषां सर्ववाक्चित्तचक्षुर्मुखगतिजिह्वास्तम्भनं कुरुकुरु शीघ्रं वश्यं ऐं ग्लौं ठः ठः ठः ठः हुं अस्त्राय फट् इति द्वादशोत्तर शताक्षरो महावाराहीमन्त्रः ॥३५॥

(पूर्वोक्ताभिश्चतसृभिर्युक्तेयं महावाराही आज्ञाचक्रे परिपूज्या।)

प्रथमद्वितीयकूटयोः हृल्लेखावर्जं पञ्चदश्येव त्रयोदशाक्षरी श्रीपूर्तिविद्या ब्रह्मरन्ध्रे यष्टव्या ।

तद्यथा—'क ए ई ल ह स क ह ल स क ल ह्रीं' इयं कादिपूर्तिविद्या ।
'ह स क ल ह स क ह ल स क ल ह्रीं' इयं हादिपूर्तिविद्या ॥३६॥ ३६

(श्रीपूर्तिविद्यामन्त्रस्य दक्षिणामूर्ति ऋषिः, पंक्तिश्छन्दः, श्री पूर्तिविद्या देवता, तत्प्रसादसिध्यर्थे जपे विनियोः ।)

प्रथमत्रिकस्थाने त्रितारी कुमारी वाक् ग्लौं इत्यष्टबीजपूर्वा श्रीगुरुपादुकैव महापादुका सर्वमन्त्रसमष्टिरूपिणी स्वैक्यविमर्शिनी महासिद्धिप्रदायिनी द्वादशान्ते वरिवस्या । यथा—

"ऐं ह्रीं श्रीं ऐं क्लीं सौः ऐं ग्लौं ह स्ख्फ्रें हसक्षमलवरयूं सहक्षमलवरयीं ह सौः स्हौः अमुकानन्दनाथश्रीगुरुपादुकां पूजयामि नमः ॥३७॥ ३७

(महापादुकामन्त्रस्य दक्षिणामूर्ति ऋषिः, पंक्तिश्चछन्दः, श्री महापादुका देवता, तत्प्रसादसिध्यर्थे जपे विनियोगः ।

ध्यानम्—

सर्वविद्यामयीं सर्वशक्तिपीठस्वरूपिणीम् ।
कराग्रे हृदये मूले देशिकांघ्रियुगत्रयम् ॥
दधतीं दीप्तभूषाढ्यां श्रीमहापादुकां नुमः ॥)

इति ऋष्यादिसहितरश्मिमाला । रश्मिमालामन्त्रा आहत्य सप्तत्रिंशत् । एते ब्राह्मे मुहूर्ते सकृदावर्तनीयाः सर्व एवेमे मन्त्राः श्रीगुरुमुखादवगत्यैव पठिताः महते श्रेयसे, नान्यथेति शिवशासनम् ।

पुस्तके लिखितान् मन्त्रानवलोक्य जपेत्तु यः ।
स जीवन्नेव चाण्डालो मृतःश्वा चाभिजायते ॥

इति सांख्यायनतन्त्रवचनेन गुरुमुखागमं विना जपस्य निषेधात् ॥

प्रातःकृत्यम्

भूप्रार्थनादिमुखक्षालनान्तम्

प्रातः प्रभृति सायान्तं सायादिप्रातरन्ततः ।
यत्करोमि जगद्योने तदस्तु तव पूजनम् ॥
मञ्जुसिञ्जितमञ्जीरं वाममर्धं महेशितु ।
आश्रयामि जगन्मूलं यन्मूलं सचराचरम् ॥

प्रातः स्मरामिललितावदनारविन्दं
बिम्बाधरं पृथुलमौक्तिक शोभिनासम् ।
आकर्णदीर्घनयनं मणिकुण्डलाढ्यं
मन्दस्मितं मृगमदोज्ज्वलभालदेशम् ॥१॥

प्रातर्भजामि ललिता भुजकल्पवल्लीं
रक्ताङ्गुलीयलसदङ्गुलिपल्लवाढ्याम् ।
माणिक्यहेमवलयाङ्गदशोभमानां
पुण्ड्रेक्षुचापकुसुमेषुसृणीर्दधानाम् ॥२॥

प्रातर्नमामि ललिताचरणारविन्दं
भक्तेष्टदाननिरतं भवसिन्धुपोतम् ।
पद्मासनादिसुरनायकपूजनीयं
पद्माङ्कुशध्वजसुदर्शनलाञ्छनाढ्यम् ॥३॥

प्रातः स्तुवे परशिवां ललितां भवानीं
त्रय्यन्तवेद्यविभवां करुणानवद्याम् ।
विश्वस्य सृष्टिविलयस्थितिहेतुभूतां
विद्येश्वरीं निगमवाङ्मनसातिदूराम् ॥४॥

प्रातर्वदामि ललिते तव पुण्यनाम
कामेश्वरीति कमलेति महेश्वरीति ।
श्रीशाम्भवीति जगतां जननी परेति
वाग्देवतेति वचसा त्रिपुरेश्वरीति ॥५॥

यः श्लोकपञ्चकमिदं ललिताम्बिकायाः
सौभाग्यदं सुललितं पठति प्रभाते ।
तस्मै ददाति ललिता झटिति प्रसन्ना
विद्यां श्रियं विमलसौख्यमनन्तकीर्तिम् ॥६॥

समुद्र सवने देवि पर्वतस्तनमण्डिते ।
विष्णुपत्नि नमस्तुभ्यं पादचारं क्षमस्व मे ॥

इति भूमिं संप्रार्थ्य धरणीतलन्यस्तवहन्नाड़ीपार्श्वपादमुत्थाय ग्रामाद्बहिः स्मार्तेन विधिना निर्वर्तितशौचक्रमः,

आयुर्बलं यशो वर्चः प्रजा पशुवसूनि च ।
ब्रह्मप्रज्ञाञ्च मेधाञ्च त्वं नो देहि वनस्पते ॥

इति मन्त्रेण दन्तधावनकाष्ठमभिमन्त्र्य 'ऐं ह्लीं श्रीं क्लीं कामदेवाय सर्वजनप्रियाय नमः' इति मन्त्रेण दन्तधावनम्, ऐं ह्लीं श्रीं हृल्लेखया जिह्वोल्लेखनं च विधाय कफविमोचननासाशोधनदूषिकानिरसनपूर्वकं विहितविंशतिगण्डूषः 'ऐं ह्लीं श्रीं श्रीं, ऐं ह्लीं श्रीं ओं ह्लीं श्रीं कमले कमलालये प्रसीद प्रसीद श्रीं ह्लीं श्रीं ओं महालक्ष्म्यै नमः, ऐं ह्लीं श्रीं श्रीं ह्लीं क्लीं, ऐं ह्लीं श्रीं सहकलह्लीं श्रीं' इति मन्त्रचतुष्टयेन मुखं प्रक्षाल्य यथा स्मृत्याचामेत् ।

स्नानविधिः

ततो नद्यादौ वैदिकस्नानोत्तरं श्रीललिताप्रीत्यर्थं तान्त्रिकस्नानं करिष्य इति संकल्प्य, जले पुरतो हस्तमात्रं चतुरश्रमण्डलं परिगृह्य तत्र—

ब्रह्माण्डोदरतीर्थानि करैःस्पृष्टानि ते रवे ।
तेन सत्येन मे देव तीर्थं देहि दिवाकर ॥

इति सूर्यमभ्यर्च्य,

आवाहयामि त्वां देवि स्नानार्थमिह सुन्दरि ।
एहि गङ्गे नमस्तुभ्यं सर्वतीर्थसमन्विते ॥

इति गङ्गामर्थयित्वा ऐं ह्रीं श्रीं ह्वां ह्वीं ह्वूं ह्वैं ह्वौं ह्वः क्रों इत्यंकुशमुद्रया सूर्यमण्डलं भित्वा ततो गङ्गादिसर्वतीर्थावाहनोत्तरं वं इति सलिलबीजेन सप्तवारमभिमन्त्र्य मुहुर्मुहुरावर्तयन् मुर्धनि त्रीनुदकाञ्जलीन् दत्वा त्रींश्च पीत्वा, मूलपूर्वं श्रीललितां तर्पयामीति त्रिस्तर्पणं मूलेन त्रिःप्रोक्षणञ्चात्मनो योनिमुद्रया विदध्यात् ।

गृहे तु विना तर्पणम् । अशक्तौ च स्मार्तेन यथा मन्त्रभस्मनोरन्यतरन्निर्वर्त्य मूलेन त्रिराचमनप्रोक्षणे केवलं कुर्यात् ।

सन्ध्याविधि

अथ धौते वाससी परिधाय विधृतपुण्ड्रः वैदिकीं सन्ध्यामविन्द्य तान्त्रिकीमाचरेत् । यथा—मूलेन त्रिराचम्य द्विः परिमृज्य सकृदुपस्पृश्य चक्षुषी नासिके श्रोत्रे अंसौ नाभिं हृदयं शिरश्चाभिमृशेत् । एवं त्रिराचम्य पूर्ववत्प्राणानायम्य त्रिरात्मानञ्च प्रोक्ष्य अञ्जलिना सलिलमादाय ऐं ह्रीं श्रीं ह्रां ह्रीं ह्रूं सः मार्तण्डभैरवाय प्रकाशशक्तिसहिताय स्वाहा' इति मन्त्रेण उदयते विवस्वते त्रिरर्घ्यं दत्वा तन्मण्डले श्रीचक्रमनुचिन्त्य तत्र ध्यायेत्—

ध्यायेत्कामेश्वरांकस्थां कुरुविन्दमणिप्रभाम् ।
शोणाम्बरस्रगालेपां सर्वाङ्गीणविभूषणाम् ॥
सौन्दर्यशेवधिं सेषुचापपाशाङ्कुशोज्ज्वलाम् ।
स्वभाभिरणिमाद्याभिः सेव्यां सर्वनियामिकाम् ॥
सच्चिदानन्दवपुषं सदयापाङ्गविभ्रमाम् ।
सर्वलोकैकजननीं स्मेरास्यां ललिताम्बिकाम् ॥

(अत्रायुधानां क्रमः स्वरूपञ्च सपर्याप्रकरणे वक्ष्यते)

ततः—'ऐं ह्रीं श्रीं क ए ई ल ह्रीं त्रिपुरसुन्दरि विद्महे,
ऐं ह्रीं श्रीं ह स क ह ल ह्रीं पीठकामनि धीमहि,
ऐं ह्रीं श्रीं स क ल ह्रीं तन्नः क्लिन्ने प्रचोदयात्'

इति मन्त्रेण महेश्यै त्रिरर्घ्यं दत्वा मूलेन त्रिस्सन्तर्प्य मूलेन पूर्ववदाचम्य जपप्रकरणे वक्ष्यमाणान् ऋष्यादीन् न्यस्य मूलमष्टोत्तरशतवारमावर्तयेत् । ततः पुनः कराङ्गन्यासादिकं कृत्वा जपं वक्ष्यमाणमन्त्रेण श्री देव्यै समर्प्याचम्य मण्डलस्थं तीर्थं विसर्जनमुद्रया सूर्ये विसृजेत् । अथ सपर्यासाधनानि सम्पाद्य ब्रह्मयज्ञादि निर्वर्तयेत् इति शिवम् ॥

प्रथममाह्निकप्रकरणं समाप्तम्

श्रीविद्यासपर्या प्रकरणम्

ओं श्रीगुरुभ्यो नमः ।

ओं श्रीमहागणपतये नमः ।

ओं श्रीललितामहात्रिपुरसुन्दर्यै नमः ।

ब्रह्मविद्यासंप्रदायगुरुस्तोत्रम्

आब्रह्मलोकादाशेषादालोकालोकपर्वतात् ।
ये वसन्ति द्विजा देवास्तेभ्यो नित्यं नमाम्यहम् ॥

ओं नमो ब्रह्मादिभ्यो ब्रह्मविद्यासम्प्रदायकर्तृभ्यो वंशर्षिभ्यो नमो गुरुभ्यः सर्वोपप्लवरहितप्रज्ञानघनप्रत्यगर्थो ब्रह्माहमस्मि, सोहमस्मि, ब्रह्माहमस्मि ॥

श्रीनाथादिगुरुत्रयं गणपतिं पीठत्रयं भैरवं,
सिद्धौघं वटुकत्रयं पदयुगं दूतीक्रमं मण्डलम् ।
वीरान्द्व्यष्ट चतुष्कषष्टिनवकं वीरावलीपञ्चकं,
श्रीमन्मालिनिमन्त्रराजसहितं वन्दे गुरोर्मण्डलम् ॥

गुरुर्ब्रह्मा गुरुर्विष्णुर्गुरुर्देवो महेश्वरः ।
गुरुः साक्षात्परं ब्रह्म तस्मै श्रीगुरवे नमः ॥

वन्दे गुरुपदद्वन्द्वमवाङ्मनसगोचरम् ।
रक्तशुक्लप्रभामिश्रमतर्क्यं त्रैपुरं महः ॥

नारायणं पद्मभुवं वसिष्ठं, शक्तिं च तत्पुत्रपराशरं च ।
व्यासं शुकं गौडपदं महान्तं, गोविन्दयोगीन्द्रमथास्य शिष्यम् ॥
श्रीशंकराचार्यमथास्य पद्मपादं च हस्तामलकं च शिष्यम् ।
तं तोटकं वार्तिककारमन्यानस्मद्गुरून् संततमानतोऽस्मि ॥

यागमन्दिर प्रवेशः

ऐं ह्रीं श्रीं भं भद्रकाल्यै नमः । (द्वारस्य दक्षशाखायां)
३ भं भैरवाय नमः । („ वामशाखायां)
३ लं लम्बोदराय नमः । („ ऊर्ध्वशाखायां)

इति द्वारदेवताः संपूज्य ।

तत्त्वाचमनम्

ऐं ह्रीं श्रीं ऐं कएईलह्रीं आत्मतत्त्वं शोधयामि स्वाहा ।
३ क्लीं हसकहलह्रीं विद्यातत्त्वं शोधयामि स्वाहा ।
३ सौः सकलह्रीं शिवतत्त्वं शोधयामि स्वाहा ।
३ ऐं कएईलह्रीं क्लीं हसकहलह्रीं सौः सकलह्रीं सर्वतत्त्वं शोधयामि स्वाहा ॥

गुरुपादुकामन्त्र

ओं ऐं ह्रीं श्रीं, ऐं क्लीं सौः, हंसः शिवः सोहं, ह्स्ख्फ्रें हसक्षमलवरयूं ह्सौः सहक्षमलवरयीं स्हौः हंसः शिवः सोहं स्वरूपनिरूपणहेतवे श्रीगुरवे नमः, अमुकानन्दनाथश्रीपादुकां पूजयामि नमः ॥

ओं ऐं ह्रीं श्रीं, ऐं क्लीं सौः, सोहं हंसः शिवः, ह्स्ख्फ्रें हसक्षमलवरयूं ह्सौः सहक्षमलवरयीं स्हौः सोहं हंसः शिवः स्वच्छप्रकाशविमर्शहेतवे श्रीपरमगुरवे नमः, अमुकानन्दनाथश्रीपादुकां पूजयामि नमः ॥

ओं ऐं ह्रीं श्रीं, ऐं क्लीं सौः, हंसः शिवः सोहं हंसः, ह्स्ख्फ्रें हसक्षमलवरयूं ह्सौः सहक्षमलवरयीं स्हौः हंसः शिवः सोहं हंसः स्वात्मारामपञ्जरविलीनतेजसे श्रीपरमेष्ठिगुरवे नमः अमुकानन्दनाथश्रीपादुकां पूजयामि नमः ॥

इति मृगीमुद्रया गुरुपादुकामुच्चार्य, सुमुख-सुवृत्त-चतुरश्रमुद्गर-योन्याख्याभिः श्रीगुरून् वामभुजे प्रणम्य, गणपतिमूलेन स्वदक्षभुजे योनिमुद्रया महागणपतिं प्रणमेत् ॥

घण्टापूजा

हे घण्टे सुस्वरे पीठे घण्टाध्वनिविभूषिते ।
वादयन्ति परानन्दे घण्टादेवं प्रपूजयेत् ॥
आगमार्थं च देवानां गमनार्थं तु रक्षसाम् ।
कुर्यात् घण्टारवं तत्र देवताह्वानलाञ्छनम् ॥

इति घण्टानादं कृत्वा ॥

सङ्कल्पः

शुक्लाम्बरधरं विष्णुं शशिवर्णं चतुर्भुजम् ।
प्रसन्नवदनं ध्यायेत्सर्वविघ्नोपशान्तये ॥

(मूलेन प्राणानायम्य । देशकालौ संकीर्त्य—)

मम श्रीललितामहात्रिपुरसुन्दरीप्रीत्यर्थं यथासंभवद्रव्यैः यथाशक्ति सपर्याक्रमं निर्वर्तयिष्ये, तेन परमेश्वरं प्रीणयामि ॥

आत्मानं अलंकृत्य ताम्बूलेन सुरभिलवदनः सन् प्रमुदितचित्तः शिवोऽहं इति भावयेत् ॥

आसनपूजा

आसनमास्तीर्य दक्षिणहस्ते जलमादाय सौः इति द्वादशवारमभिमन्त्र्य तज्जलेन मूलमन्त्रेण आसनं प्रोक्षयेत् ॥

अस्य श्री आसनमहामन्त्रस्य—पृथिव्याःमेरुपृष्ठ ऋषिः, सुतलं छन्दः, कूर्मो देवता, आसने विनियोगः ॥

पृथ्वि त्वया धृता लोका देवि त्वं विष्णुना धृता ।
त्वं च धारय मां देवि पवित्रं कुरु चासनम् ॥

योगासनाय नमः, वीरासनाय नमः, शरासनाय नमः,
ओं ऐं ह्रीं श्रीं ओं ह्रीं आधारशक्तिकमलासनाय नमः ॥
इति पुष्पाक्षतैः आसनमभ्यर्च्य आसने उपविशेत् ॥
२ रक्तद्वादशशक्तियुक्ताय द्वीपनाथाय नमः ।
इति भूमौ पुष्पाञ्जलिं विकिरेत् ॥

देहरक्षा

३ श्रीमहात्रिपुरसुन्दरि आत्मानं रक्ष रक्ष—

इति देहे त्रिः व्यापकं कृत्वा ।

गुं गुरुभ्यो नमः । (दक्षबाहौ)

गं गणपतये नमः । (वामबाहौ)

दुं दुर्गायै नमः । (दक्षोरौ)

वं वटुकाय नमः । (वामोरौ)

यां योगिनीभ्यो नमः । (पादयोः)

क्षं क्षेत्रपालाय नमः । (नाभौ)

पं परमात्मने नमः । (हृदये)

३ ओं नमो भगवति तिरस्करिणि महामाये महानिद्रे सकलपशु-जनमनश्चक्षुःश्रोत्रतिरस्करणं कुरु कुरु स्वाहा ॥

३ हसन्ति हसितालापे मातङ्गिपरिचारिके मम भयविघ्नापदां नाशं कुरु कुरु ठः ठः ठः हुं फट् स्वाहा ॥

३ ओन्नमो भगवति ज्वालामालिनि देवदेवि सर्वभूतसंहारकारिके जातवेदसि ज्वलन्ति ज्वल ज्वल प्रज्वल प्रज्वल ह्रां ह्रीं ह्रूं र र र र र र र हुं फट् स्वाहा—इति परितोवह्निप्राकारं विभाव्य भूर्भुवस्सुवरों इति दिग्बन्धः ॥

परमामृतवर्षेण स्रावयन्तं चराचरम् ।
संचिन्त्य परमद्वैतभावनाऽमृतसेवया ॥
मोदमानो विस्मृतान्यविकल्पविभवभ्रमः ।
चिदम्बुधिमहाभङ्गच्छिन्नसंकोचसङ्कटः ॥

३ समस्तप्रकट-गुप्त-गुप्ततर-संप्रदाय-कुलोत्तीर्ण-निगर्भ-रहस्यातिरहस्य-परापरातिरहस्ययोगिनीदेवताभ्यो नमः ॥ इति पुष्पाञ्जलिं दत्वा ॥

३ ऐं ह्रः अस्त्राय फट्—इति अस्त्रमन्त्रेण मुहुरावृत्तेन अङ्गुष्ठादि-कनिष्ठिकान्तं करतलयोः कूर्परयोः देहे च व्यापकं कुर्यात् ॥

३ श्रीगुरो दक्षिणामूर्ते भक्तानुग्रहकारक ।
अनुज्ञां देहि भगवन् श्रीचक्रयजनाय मे ॥
३ अतिक्रूर महाकाय कल्पान्तदहनोपम ।
भैरवाय नमस्तुभ्यमनुज्ञां दातुमर्हसि ॥

लघुप्राणप्रतिष्ठा

३ आं ह्रीं क्रों यं रं लं वं शं षं सं हं ओं हंसः सोहं, सोहं हंसः शिवः, श्रीचक्रस्य प्राणा इह प्राणाः ॥

३ आं ह्रीं क्रों श्रीचक्रस्य जीव इह स्थितः । सर्वेन्द्रियाणि वाङ्मनश्चक्षुःश्रोत्रजिह्वाघ्राणा इहैवागत्य अस्मिन् चक्रे सुखं चिरं तिष्ठन्तु स्वाहा ॥

३ ओं असुनीते पुनरस्मासु चक्षुः पुनः प्राणमिह नो धेहि भोगम् ।
ज्योक्पश्येम सूर्यमुच्चरन्तमनुमते मृडया नस्स्वस्ति ॥

मन्दिरपूजा

ऐं ह्रीं श्रीं अमृताम्भोनिधये नमः
३ रत्नद्वीपाय नमः
३ नानावृक्षमहोद्यानाय नमः
३ कल्पवाटिकायै नमः
३ संतानवाटिकायै नमः
३ हरिचन्दनवाटिकायै नमः
३ मन्दारवाटिकायै नमः
३ पारिजातवाटिकायै नमः
३ कदम्बवाटिकायै नमः
३ पुष्परागरत्नप्राकाराय नमः
३ पद्मरागरत्नप्राकाराय नमः
३ गोमेधकरत्नप्राकाराय नमः

ऐं ह्रीं श्रीं वज्ररत्नप्राकाराय नमः
३ वैडूर्यरत्नप्राकाराय नमः
३ इन्द्रनीलरत्नप्राकाराय नमः
३ मुक्तारत्नप्राकाराय नमः
३ मरकतरत्नप्राकाराय नमः
३ विद्रुमरत्नप्राकाराय नमः
३ माणिक्यमण्डपाय नमः
३ सहस्रस्तम्भमण्डपाय नमः
३ अमृतवापिकायै नमः
३ आनन्दवापिकायै नमः
३ विमर्शवापिकायै नमः
३ बालातपोद्गाराय नमः

ऐं ह्रीं श्रीं चन्द्रिकोद्वाराय नमः
३ महाश्रृङ्गारपरिघायै नमः
३ महापद्माटव्यै नमः
३ चिन्तामणिमयगृहराजाय
३ पूर्वाम्नायमयपूर्वद्वाराय नमः
३ दक्षिणाम्नायमयदक्षिण-
द्वाराय नमः
३ पश्चिमाम्नायमयपश्चिम-
द्वाराय नमः
३ उत्तराम्नायमयोत्तरद्वाराय
३ रत्नप्रदीपवलयाय नमः

ऐं ह्रीं श्रीं मणिमयमहासिंहासनाय
३ ब्रह्ममयैकमञ्चपादाय नमः
३ विष्णुमयैकमञ्चपादाय नमः
३ रुद्रमयैकमञ्चपादाय नमः
३ ईश्वरमयैकमञ्चपादाय नमः
३ सदाशिवमयैकमञ्चफलकाय
३ हंसतूलिकातल्पाय नमः
३ हंसतूलिकामहोपधानाय
३ कौसुम्भास्तरणाय नमः
३ महावितानकाय नमः
३ महामायायवनिकायै नमः

इति चतुश्चत्वारिंशन्मन्दिरमन्त्रैः तत्तदखिलं भावयन्कुसुमाक्षतै-रभ्यर्चयेत्

दीपपूजा

स्वदक्षभागे गन्धपुष्पाक्षतादीन्निधाय दीपानभितः प्रज्वाल्य ॥

घृतदीपो दक्षिणे स्यात्तैलदीपस्तु वामतः ।
सितवर्तियुतो दक्षे रक्तवर्तिस्तु वामतः ॥
(दक्षवामभागौ देव्या एव)

ऐं ह्रीं श्रीं दीपदेवि महादेवि शुभं भवतु मे सदा ।
यावत्पूजासमाप्तिः स्यात्तावत्प्रज्वल सुस्थिरा ॥
इति पुष्पाञ्जलिं दद्यात् ॥

मूलेन चक्रमध्ये पुष्पाञ्जलिं विकीर्य, मूलत्रिखण्डेन स्वाग्रवामदक्षकोणेषु पुष्पाञ्जलीन्दद्यात् ॥

भूतशुद्धिः

यथा—सुषुम्ना वर्त्मना वायुमाकृष्य हुं बीजेन मूलाधारस्थपद्मस्थित त्रिकोणस्थितज्योतिर्मयलिङ्गं परिवेष्टय स्थितां सार्धत्रिवलयां कुण्डलिनीं विद्युत्पुञ्जपिञ्जरां विवस्वदयुतभास्वत्प्रकाशां परःशतसुधामयूखशीतलां तेजस्स्वरूपामुत्थाप्य 'जीवशिवं परमशिवे संयोजयामि स्वाहा' इति मन्त्रेण दीपकलिकाकारं हृदिस्थं जीवं कुण्डलिनीमुखेन ब्रह्मरन्ध्रं नीत्वा परमशिवेनैकीभूतं हंसः सोऽहमिति भावयन् वायुमिडया रेचयेत्। ततो वामकुक्षिस्थितं पापपुरुषमंगुष्टपरिमाणकं विप्रहत्याशिरोयुक्तं कनकस्तेयबाहुकं मदिरापानहृदयं गुरुतल्पकटीयुक्तं तत्संयोगिपरद्वन्द्वमुपपातकरोमकं खड्गचर्मधरं दुष्टमधोवक्त्रं चिन्तयेत्। ततो यं यं इति वायुबीजं स्मरन् वायुं पिङ्गलयापूर्यैनं शोषयेत्। ततो रं रं इति वन्हिबीजेन पूरकयेक्षया द्विगुणितकालं कुम्भकं विधाय पापपुरुषं यं इति वायुबीजं ततोऽप्यधिककाल जपित्वेडया तद्भस्म रेचकेन बहिर्निष्कासयेत्। ब्रह्मरन्ध्रगते चन्द्रमण्डलेऽमृतवर्षिणीं भवानीं भूमिशुध्यर्थं भावयेत्। ततस्तन्मौलिनिः-स्यन्दसुधाकल्लोलवृष्टिभिश्चिन्तयेन्मनसाऽऽत्मानम्। इयं भूमिशुद्धिः। ततश्च स्वशिरसि कामेश्वरीकामेश्वरयोः रक्तशुक्ल चरणन्यासं भावयित्वा तदमृतक्षरणेन सबाह्याभ्यन्तरमात्मानं भावयेदिति भूशुद्धिः।

अत्र केचिद्वदन्ति—मातृकाः प्रणवे भूतानि च ब्रह्मरन्ध्रे प्रविलाप्य सच्चिन्मयो भूत्वा पापपुरुषं चिन्तयेत्। पापपुरुषोत्थं भस्म वं इति सुधाबीजेन सम्प्लावयेत्। लं लं इति भूबीजेन तद्भस्म कनकाण्डवद् घनीभावमापाद्य विशुद्धमुकुराकारं ब्रह्मरन्ध्रगतं तत्स्मरेत्। आकाशदीनि भूतानि पुनरुत्पादयेत्। ततोऽखण्डं ब्रह्म, तस्मात्तत्प्रेरकः पुरुषः, ततः, प्रकृतिः, प्रकृतेर्महान्, ततोऽहंकारः, ततोऽहं त्रिगुणात्मकः, तत आकाशः, आकाशाद्वायुः, वायोस्तेजः, तेजसो जलम्, जलात्पृथ्वी, पृथ्व्या ओषधयः, ओषधीभ्योऽन्नम्, अन्नाद्रेतः, रेतसः पुरुषः, पुरुषोऽन्नरसमयः हंसः सोऽहमिति-

कुण्डलिनीं जीवमादाय परसङ्गात्सुधामयीं संस्थाप्य हृदयाम्भोजे मूलाधारगतां स्मरेदिति ।

वयन्तु पापपुरुषोत्थभस्मनस्सकाशादप्रामाणिकतमोमहदाद्युत्पत्त्यपेक्षया पापपुरुषदाहोत्थं भस्म पार्थिवप्रपञ्चेन साकं पृथिव्यां प्रविलीयते, पृथिव्यादिकं क्रमेण ब्रह्मणि प्रविलीयते, ततस्तमोमहदादीनामुत्पत्तिरिति युक्तं पश्यामः, अत्र श्रुतिस्मृतिप्रमाणबहुलस्योपलब्धेः ।

मन्त्रमहार्णवरीत्या तु—स्वशरीरयुतं पापं रं इति वन्हिबीजेन कुम्भके दहेत्, ततो रेचके स्वशीरात् पापोत्थं भस्म बहिर्निष्कासयेत् । ततो देहोत्थं भस्म वं इति सुधाबीजेन सम्प्लाव्य लं बीजेन घनीभूतं पिण्डं कृत्वा कनकाण्डवद्भावयेत् । ततो मूर्धादिनखान्ताः देहावयवाः मनसा रचनीया इति ।

वस्तुतस्तु देहोत्थभस्मपिण्डं पृथिव्यां पृथिव्यादिकं सर्वंजगद्ब्रह्मणि विलाप्य ततो महदादिक्रमेण पञ्च भूतानि समुत्पाद्य ततो दिव्यदेहं रचयेदित्येव शोभनम् । अत एवेड्या लं वं रं यं हं इति पञ्च भूतबीजानि स्मरन् हंसः सोऽहमिति च स्मरन् उपसंहारक्रमेण मातृका भूतानि प्रणवे ब्रह्मणि विलापयेत् । तद्यथा—सकारं हकारे, हकारं सकारे, सकारं षकारे, षकारं शकारे, शकारं वकारे, वकारम् अःकारे, अःकारं अंकारे, अंकारं अकारे अकारं ब्रह्मरन्ध्रे प्रणवात्मके ब्रह्मणि प्रविलापयेत् ।

भूतोपसंहारः

पाददिजानुपर्यन्तं चतुष्कोणं लं बीजाढ्यं स्वर्णवर्णं स्मरेदवनिमण्डलम् । जान्वोरुपरि नाभिपर्यन्तं चन्द्रार्धनिभं पद्मद्वयाकृति वं बीजयुक्तं श्वेताभं मं सोममण्डलं स्मरेत् । नाभेर्हृदयपर्यन्तं त्रिकोणं स्वस्तिकासनं रं बीजेन युतं रक्तं स्मरेत् पावकमण्डलम् । हृदो भ्रूमध्यपर्यन्तं वृत्तं षड्बिन्दुलाञ्छितं यं बीजयुक्तं धूम्राभं वायव्यं मण्डलं स्मरेत् । आब्रह्मरन्ध्रं भ्रूमध्याद्वृत्तं स्वच्छं मनोहरं हं बीजयुक्तमाकाशमण्डलञ्च विचिन्तयेत् । एवं भूतानि विचिन्त्य प्रत्येकं स्वकारणे प्रविलापयेत्—भुवं-

जले, जलं वन्हौ वन्हिं वायौ वायुं नभसि, अमुम् अहंकारे, महत्तत्वेऽप्यहंकृतं, महान्तं प्रकृतौ, मायामात्मनि च प्रविलापयेत् ।

पुनश्च वमित्यमृतबीजेनेडया वायुमापूर्य तस्मादेव ब्रह्मणस्तमोमहदादिक्रमेण भूतान्युत्पाद्य तैर्दिव्यमुपासनोपयोगि देहमुत्पादयेत् । तथा हि—ब्रह्मणोऽव्यक्तं, ततो महान्, महतोऽहंकारः, तत आकाशः, ततो वायुः, वायोरग्निः, अग्नेरापः, ततो भूः इति दिव्यैः पञ्चभूतैर्दिव्यभावनया दिव्यदेहोत्पत्तिं भावयेत् । ततः कुण्डलिनीं ब्रह्मरन्ध्रादवतार्य हृदयाम्भोजे जीवं निधाय मूलाधारस्थितां कुण्डलिनीं विभावयेदिति भूतशुद्धिः ।

आत्म प्राण प्रतिष्ठा

अथ हृदि हस्तं दत्वा ओं आं ह्रीं क्रों मम सर्वेन्द्रियाणि, ओं आं ह्रीं क्रों मम वाङ्मनस्त्वक्चक्षुःश्रोत्रजिह्वाघ्राणप्राणा इहागत्य सुखं चिरं तिष्ठन्तु स्वाहा । ततो मम गर्भाधानादिपञ्चदशसंस्कारसिध्यर्थं पञ्चदशामुकमन्त्रावृत्तीः करिष्य इति संकल्प्य पञ्चदशबारं प्रणवं स्वेष्टं मन्त्रं वा आवर्तयेत् ।

रक्ताम्भोधिस्थपोतोल्लसदरुणसरोजाधिरूढा कराब्जैः
पाशं कोदण्डमिक्षूद्भवमथगुणमप्यंकुशं पञ्चबाणान् ।
बिभ्राणाऽसृक्कपालं त्रिनयनलसिता पीनवक्षोरुहाढ्या
देवी बालार्कवर्णा भवतु सुखकरी प्राणशक्तिः परा नः ॥

इति प्राणप्रतिष्ठा ।

नित्योत्सवरीत्या पाञ्चभौतिकं संकोचशरीरमेव यमिति वायुबीजेन शोषितं विभाव्य रं बीजेन प्लुष्टं भस्मीकृतं विभाव्य वमित्यमृतबीजेन तद्भस्म सहस्रारेन्दुमण्डलविगलदमृतरसेन सिक्तं विभाव्य लमिति भूबीजेन तद्भस्माना शाम्भवं दिव्यं शरीरमुत्पन्नं विभाव्य हंसः सोऽहम् इति शिवपदाज्जीवमवतार्य मूलाधारे स्थापितं भावयेत् । तस्मिन्नेव आं सोऽहमिति त्रिःपठित्वा प्राणप्रतिष्ठां कुर्यात् ।

मूलेन षोडशधा दशधा त्रिधा वा प्राणानायच्छेत् ।

'ऐं ह्रीं श्रीं' अपसर्पन्तु ते भूता ये भूता भुवि संस्थिताः।
ये भूता विघ्नकर्तारस्ते नश्यन्तु शिवाज्ञया ॥

इत्युच्चार्य युगपद्वामपार्ष्णिभूतलाघातत्रय-करास्फोटनत्रय-क्रूरदृष्टयवलोकन-तालत्रयेण भौमान्तरिक्षदिव्यान् भेदावभासकान् विघ्नानुत्सारयेत्। अथ नम इत्यंगुष्ठमन्त्रमुच्चारयन् अंकुशेन शिखां बद्ध्वा श्रीदेवीरूपं भावयन्नात्मानं स्वदेहे न्यासजालात्मकं वज्रकवचं विदधीत।

मातृकान्यासः

अस्य श्रीमातृकासरस्वतींन्यासमहामन्त्रस्य ब्रह्मणे ऋषये नमः शिरसि, गायत्री छन्दसे नमः मुखे, श्रीमातृकासरस्वती देवतायै नमः हृदि, हल्भ्यो बीजेभ्यो नमः गुह्ये, स्वरेभ्यः शक्तिभ्यो नमः पादायोः, बिन्दुभ्यः कीलकेभ्यो नमः नाभौ, मम श्रीविद्याङ्गत्वेन न्यासे विनियोगाय नमः करसम्पुटे ॥

सर्वमातृकया सर्वाङ्गे अञ्जलिना त्रिर्व्यापकं कुर्यात् ॥

६ अं कं खं गं घं ङं आं अङ्गुष्ठाभ्यां नमः
६ इं चं छ जं झं ञं ईं तर्जनीभ्यां नमः
६ उं टं ठं ड ढ णं ऊं मध्यमाभ्यां नमः
६ एं तं थं दं धं नं ऐं अनामिकाभ्यां नमः
६ ओं पं फं बं भ मं औं कनिष्ठिकाभ्यां नमः
६ अं यं रं लं वं शं षं सं ह लं क्षं अः
करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः

एवं हृदयादिन्यासः। भूर्भुवस्स्वरोम् इति दिग्बन्धः ॥

ध्यानम्

पञ्चाशद्वर्णभेदैर्विहितवदनदोःपादयुक्कुक्षिवक्षो-
देशां भास्वत्कपर्दाकलितशशिकलामिन्दुकुन्दावदाताम्।
अक्षस्रक्कुम्भचिन्तालिखितवरकरां त्रीक्षणामब्जसंस्था-
मच्छाकल्पामतुच्छस्तनजघनभरां भारतीं तां नमामि ॥

लमित्यादि पञ्चपूजां कृत्वा।

बहिर्मातृका

मातृकाः त्रितारीबालापूर्विकाः स्वाङ्गेषु न्यसेत् ।

ऐं ह्रीं श्रीं ऐं क्लीं सौः
अं नमः (शिरसि)
६ आं ,, (मुखवृत्ते)
६ इं ,, (दक्षनेत्रे)
६ ईं ,, (वामनेत्रे)
६ उं ,, (दक्षकर्णे)
६ ऊं ,, (वामकर्णे)
६ ऋं ,, (दक्षनासापुटे)
६ ॠं ,, (वामनासापुटे)
६ ऌं ,, (दक्षकपोले)
६ ॡं ,, (वामकपोले)
६ एं ,, (ऊर्ध्वोष्ठे)
६ ऐं ,, (अवरोष्ठे)
६ ओं ,, (ऊर्ध्वदन्तपंक्तौ)
६ औं ,, (अधोदन्तपंक्तौ)
६ अं ,, जिह्वाग्रे)
६ अः ,, (कण्ठे)
६ कं ,, (दक्षबाहुमूले)
६ खं ,, (दक्षकूर्परे)
६ गं ,, (दक्षमणिबन्धे)
६ घं ,, (दक्षकराङ्‌लिमूले)
६ ङं ,, (दक्षकराङ्‌गुल्यग्रे)
६ चं ,, (वामबाहुमूले)
६ छं नमः (वामकूर्परे)
६ जं ,, (वाममणिबन्त्रे)
६ झं ,, (वामकराङ्‌गुलिमूले)
६ ञं ,, (वामकराङ्‌गुल्यग्रे)
६ टं ,, (दक्षोरुमूले)
६ ठं ,, (दक्षजानुनि)
६ डं ,, (दक्षगुल्फे)
६ ढं ,, (दक्षपादाङ्‌गुलिमूले)
६ णं ,, (दक्षपादाङ्‌गुल्यग्रे)
६ तं ,, (वामोरुमूले)
६ थं ,, (वामजानुनि)
६ दं ,, (वामगुल्फे)
६ धं ,, वामपादाङ्‌गुलिमूले)
६ नं ,, (वामपादाङ्‌गुल्यग्रे)
६ पं ,, (दक्षपार्श्वे)
६ फं ,, (वामपार्श्वे)
६ बं ,, (पृष्ठे)
६ भं ,, (नाभौ)
६ मं ,, (जठरे)
६ यं ,, (हृदये)
६ रं ,, (दक्षकक्षे)
६ लं ,, (गलपृष्ठे)
६ वं ,, (वामकक्षौ)

६ शं नमः (हृदयादिदक्षकराङ्गुल्यन्तं)
६ षं ,, (हृदयादिवामकराङ्गुल्यन्तं)
६ सं ,, (हृदयादिदक्षपादाङ्गुल्यन्तं)
६ हं ,, (हृदयादिवामपादाङ्गुल्यन्तं)
६ लं ,, (कट्यादिपादाङ्गुल्यन्तं)
६ क्षं ,, (कट्यादिब्रह्मरन्ध्रान्तं)

अन्तर्मातृका

६ अं नमः, आं नमः + + अः नमः ॥
कण्ठे विशुद्धिचक्रे षोडशदलकमले ॥
६ कं नमः, खं नमः + + ठं नमः ॥
हृदये अनाहते द्वादशदलकमले ॥
६ डं नमः, ढं नमः + + फं नमः ॥
नाभौ मणिपूरे दशदलकमले ॥
६ बं नमः, भं नमः + + लं नमः ॥
लिङ्गमूले स्वाधिष्ठाने षड्दलकमले ॥
६ वं नमः, शं नमः षं नमः सं नमः ॥
गुदोपरि मूलाधारे चतुर्दलकमले ॥
६ हं नमः, क्षं नमः ॥ भ्रुवोर्मध्ये आज्ञाचक्रे द्विदले ॥
६ अं नमः, आं नमः + + क्षं नमः ॥
(५० वर्णाः) मूर्ध्नि सहस्रारे ॥

करशुद्धिन्यासः

३ अं नमः (दक्षकरतले)
३ आं नमः (तत्पृष्ठे)
३ सौः नमः (तत्पार्श्वयोः)
३ अं नमः (वामकरतले)
३ आं नमः (तत्पृष्ठे)
३ सौः नमः (तत्पार्श्वयोः)
३ अं नमः (मध्यमयोः)
३ आं नमः (अनामिकयोः)

३ सौः नमः (कनिष्ठिकयोः) ३ आं नमः (तर्जन्योः)
३ अं नमः (अङ्गुष्ठयोः) ३ सौः नमः (करतलकरपृष्ठयोः)

आत्मरक्षान्यासः

३ ऐं क्लींसौः श्रीमहात्रिपुरसुन्दरि आत्मानं रक्ष रक्ष इत्यञ्जलिं हृदये दद्यात् ॥

बालाषडङ्गन्यासः

३ ऐं हृदयाय नमः -३ ऐं कवचाय हुं
३ क्लीं शिरसे स्वाहा ३ क्लीं नेत्रत्रयाय वौषट्
३ सौः शिखायै वषट् ३ सौः अस्त्राय फट्

चतुरासनन्यासः

३ ह्रीं क्लीं सौः देव्यात्मासनाय नमः (पादयोः)
३ हैं ह्क्लीं ह्सौः श्रीचक्रासनाय नमः (जान्वोः)
३ ह्सैं ह्स्क्लीं ह्स्सौः सर्वमन्त्रासनाय नमः (ऊरुमूले)
३ ह्रीं क्लीं ब्लें साध्यासिद्धासनाय नमः (मूलाधारे)

वाग्देवतान्यासः

३ अं आं ++ अः ब्लूं वशिनीवाग्देवतायै नमः (शिरसि)
३ कं खं गं घं ङं क्ल्ह्रीं कामेश्वरीवाग्देवतायै नमः (ललाटे)
३ चं छं जं झं ञं न्व्लीं मोदिनीवाग्देवतायै नमः (भ्रूमध्ये)
३ टं ठं डं ढं णं य्लूं विमलावाग्देवतायै नमः (कण्ठे)
३ तं थं दं धं नं ज्म्रीं अरुणावाग्देवतायै नमः (हृदये)
३ पं फं बं भं मं ह्स्ल्व्यूं जयिनीवाग्देवतायै नमः (नाभौ)
३ यं रं लं वं झ्म्र्यूं सर्वेश्वरीवाग्देवतायै नमः (गुह्ये)
३ शं षं सं हं ळं क्षं क्ष्म्रीं कौलिनीवाग्देवतायै नमः (मूलाधारे)

बहिश्चक्रन्यासः

/ ३ अं आं सौः चतुरश्रत्रयात्मकत्रैलोक्यमोहनचक्राधिष्ठात्र्यै अणिमाद्यष्टाविंशतिशक्तिसहितप्रकटयोगिनीरूपायै त्रिपुरादेव्यै नमः (पादयोः)

३ ऐं क्लीं सौः षोडशदलपद्मात्मकसर्वाशापरिपूरकचक्राधिष्ठात्र्यै कामाकर्षिण्यादिषोडशशक्तिसहितगुप्तयोगिनीरूपायै त्रिपुरेश्वरीदेव्यै नमः (जान्वोः)

३ ह्रीं क्लीं सौः अष्टदलपद्मात्मकसर्वसंक्षोभणचक्राधिष्ठात्र्यै अनङ्गकुसुमाद्यष्टशक्तिसहित—गुप्ततरयोगिनीरूपायै त्रिपुरसुन्दरीदेव्यै नमः (ऊरुमूलयोः)

३ हैं ह्क्लीं ह्सौः चतुर्दशारात्मकसर्वसौभाग्यदायकचक्राधिष्ठात्र्यै सर्वसंक्षोभिण्यादिचतुर्दशशक्तिसहितसंप्रदाययोगिनीरूपायै त्रिपुरवासिनीदेव्यै नमः (नाभौ)

३ ह्सैं ह्स्क्लीं ह्स्सौः बहिर्दशारात्मकसर्वार्थसाधकचक्राधिष्ठात्र्यै सर्वसिद्धिप्रदादिदशशक्तिसहितकुलोत्तीर्णयोगिनीरूपायै त्रिपुराश्रीदेव्यै नमः (हृदये)

३ ह्रीं क्लीं ब्लें अन्तर्दशारात्मकसर्वरक्षाकरचक्राधिष्ठात्र्यै सर्वज्ञादिदशशक्तिसहित—निगर्भयोगिनीरूपायै त्रिपुरमालिनीदेव्यै नमः (कण्ठे)

३ ह्रीं श्रीं सौः अष्टारात्मकसर्वरोगहरचक्राधिष्ठात्र्यै वशिन्याद्यष्टशक्तिसहित रहस्ययोगिनीरूपायै त्रिपुरासिद्धादेव्यै नमः मुखे)

३ ह्स्रैं ह्स्क्ल्रीं ह्स्रौः त्रिकोणात्मकसर्वसिद्धिप्रदचक्राधिष्ठात्र्यै कामेश्वर्यादित्रिशक्तिसहितातिरहस्ययोगिनीरूपायै त्रिपुराम्बादेव्यै नमः (नेत्रयोः)

३ पञ्चदशी बिन्द्वात्मकसर्वानन्दमयचक्राधिष्ठात्र्यै षडङ्गायुधदशशक्तिसहित—परापरातिरहस्ययोगिनीरूपायैमहात्रिपुरसुन्दरीदेव्यै नमः (मूर्ध्नि) ॥

अन्तश्चक्रन्यासः

३ अं आं सौः चतुरश्रत्रयात्मकत्रैलोक्यमोहनचक्राधिष्ठात्र्यै अणिमाद्यष्टाविंशतिशक्तिसहितप्रकटयोगिनीरूपायै त्रिपुरादेव्यै नमः (अधःसहस्रारे)

३ ऐं क्लीं सौः षोडशदलपद्मात्मकसर्वाशापरिपूरकचक्राधिष्ठात्र्यै कामाकर्षिण्यादिषोडशशक्तिसहितगुप्तयोगिनीरूपायै त्रिपुरेश्वरीदेव्यै नमः (अधःसहस्रारस्योपरि विषुसंज्ञे षड्दले)

३ ह्रीं क्लीं सौः अष्टदलपद्मात्मकसर्वसंक्षोभणचक्राधिष्ठात्र्यै अनङ्गकुसुमाद्यष्टशक्तिसहित—गुप्ततरयोगिनीरूपायै त्रिपुरसुन्दरीदेव्यै नमः (मूलाधारे)

३ हैं ह्क्लीं ह्सौः चतुर्दशारात्मकसर्वसौभाग्यदायकचक्राधिष्ठात्र्यै सर्व-संक्षोभिण्यादिचतुर्दशशक्तिसहितसंप्रदाययोगिनीरूपायै त्रिपुरवासिनी-देव्यै नमः (स्वाधिष्ठाने)

३ ह्सैं ह्स्क्लीं ह्स्सौः बहिर्दशारात्मकसर्वार्थसाधकचक्राधिष्ठात्र्यै सर्व-सिद्धिप्रदादिदशशक्तिसहितकुलोत्तीर्णयोगिनीरूपायै त्रिपुराश्रीदेव्यै नमः (मणिपूरे।

३ ह्रीं क्लीं ब्लें अन्तर्दशारात्मकसर्वरक्षाकरचक्राधिष्ठात्र्यै सर्वज्ञादि-दशशक्तिसहित-निगर्भयोगिनीरूपायै त्रिपुरमालिनीदेव्यै नमः (अनाहते)

३ ह्रीं श्रीं सौः अष्टारात्मकसर्वरोगहरचक्राधिष्ठात्र्यै वशिन्याद्यष्टशक्ति सहित—रहस्ययोगिनीरूपायै त्रिपुरासिद्धादेव्यै नमः (विशुद्धौ)

३ ह्स्रैं ह्स्क्ल्रीं ह्स्रौः त्रिकोणात्मकसर्वसिद्धिप्रदचक्राधिष्ठात्र्यै कामे-श्वर्यादित्रिशक्तिसहितातिरहस्ययोगिनीरूपायै त्रिपुराम्बादेव्यै नमः (लम्बिकाग्रे)

३ पञ्चदशी विन्द्वात्मकसर्वानन्दमयचक्राधिष्ठात्र्यै षडङ्गायुधदशशक्तिसहित-परापरातिरहस्ययोगिनीरूपायै महात्रिपुरसुन्दरीदेव्यै नमः (आज्ञायां)

पुनः आज्ञाचक्रस्य एकैकाङ्गुलोपरि देशे

अं आं सौः नमः (विन्दौ)
ऐं क्लीं सौः नमः (अर्धचन्द्रे)
ह्रीं क्लीं सौः नमः (रोधिन्यां)
हैं ह्क्लीं ह्सौः नमः (नादे)
ह्सैं ह्स्क्लीं ह्स्सौः नमः (नादान्ते)
ह्रीं क्लीं ब्लें नमः (शक्तौ)
ह्रीं श्रीं सौः नमः (व्यापिकायां)
ह्स्रैं ह्स्क्ल्री ह्स्रौः नमः (समनायां)
पञ्चदशी नमः (उन्मनायां)
षोडशी नमः (ब्रह्मरन्ध्रे महाविन्दौ)

कामेश्वर्यादिन्यासः

३ ऐं कएईलह्रीं अग्निचक्रे कामगिरिपीठे मित्रेशनाथ-नव-योनिचक्रात्मक-आत्मतत्व-सृष्टिकृत्य-जाग्रद्दशाधिष्ठायके - इच्छाशक्ति-वाग्भवात्मक-वागीश्वरीस्वरूप-ब्रह्मात्मशक्तिश्रीपादुकां पूजयामि नमः। (मूलाधारे)

३ क्लीं हसकहलह्रीं सूर्यचक्रे जालन्धरपीठे षष्टीशनाथ-दशार-द्वय चतुर्दशारचक्रात्मक-विद्यातत्व-स्थितिकृत्य-स्वप्नदशाधिष्ठायक ज्ञानशक्ति-कामराजात्मक कामकलास्वरूप - महावज्रेश्वरी - विष्ण्वात्मशक्तिश्रीपादुकां पूजयामि नमः। (अनाहते)

३ सौः सकलह्रीं सोमचक्रे पूर्णगिरिपीठे उड्डीशनाथ-अष्टदल-षोडशदल चतुरश्रचक्रात्मक-शिवतत्व - संहारकृत्य - सुषुप्ति दशाधिष्ठायक-क्रियाशक्ति-शक्तिबीजात्मक-परापरशक्ति-स्वरूप-महाभगमालिनी रुद्रात्मशक्तिश्री-पादुकां पूजयामि नमः। (आज्ञायां)

३ ऐं कएईलह्रीं क्लीं हसकहलह्रीं सौः सकलह्रीं परब्रह्मचक्रे महोड्याण-पीठे चर्यानन्दनाथ-समस्तचक्रात्मक-सपरिवार-परमतत्व-सृष्टिस्थिति-संहारकृत्य - तुरीयदशाधिष्ठायकेच्छा - ज्ञानक्रियाशान्ताशक्ति-वाग्भव-कामराजशक्तिबीजात्मक-परमशक्तिस्वरूप-श्रीमहात्रिपुरसुन्दरी-परब्रह्मा-त्मशक्ति-श्रीपादुकां पूजयामि नमः। (ब्रह्मरन्ध्रे)

मूलविद्यान्यासः

३ कं नमः (शिरसि)
३ एं नमः (मूलाधारे
३ ईं नमः (हृदि)
३ लं नमः (दक्षनेत्रे)
३ ह्रीं नमः (वामनेत्रे)
३ हं नमः (भ्रूमध्ये)
३ सं नमः (दक्षश्रोत्रे)
३ कं नमः (वामश्रोत्रे
३ हं नमः (मुखे)
३ लं नमः (दक्षभुजे)
३ ह्रीं नमः (वामभुजे)
३ सं नमः (पृष्ठे)
३ कं नमः (दक्षजानुनि)
३ लं नमः (वामजानुनि)
३ ह्रीं नमः (नाभौ)

अथ ऋष्यादिषडङ्गन्यासं यथोपदेशं कुर्यात् ॥

षोडश्युपासकानां विशेषन्यासाः

श्रीषोडशाक्षरीन्यासः

३ मूलं नमः। दक्षमध्यमानामिकाभ्यां शिरसि न्यसेत्। तत्र तां दीपाभां स्रवत्सुधारसां महासौभाग्यदां ध्यात्वा—

३ मूलं नमः महासौभाग्यं मे देहि परसौभाग्यं दण्डयामि। सौभाग्य-दण्डिन्या मुद्रया वामकर्णसंवेष्टनपूर्वकं आमस्तकचरणं वामाङ्गे न्यसेत्॥

३ मूलं नमः मम शत्रून्निगृह्णामि। रिपुजिह्वाग्रया मुद्रया वामपादाधो न्यसेत्॥

३ मूलं नमः त्रैलोक्यस्याहं कर्ता। त्रिखण्डया मुद्रया फाले न्यसेत्॥

३ मूलं नमः। त्रिखण्डया मुद्रया मुखवेष्टनत्वेन न्यसेत्॥

३ मूलं नमः। त्रिखण्डया मुद्रया दक्षकर्णादिवामकर्णान्तं मुखवेष्टनत्वेन न्यसेत्॥

३ ओं मूलं नमः। त्रिखण्डया गलोर्ध्वमामस्तकं न्यसेत्॥

३ ओं मूलं ओं नमः। त्रिखण्डया मुद्रया मस्तकात् पादपर्यन्तं पादादा-मस्तकं च न्यसेत्॥

३ मूलं नमः। योनिमुद्रया मुखे न्यसेत्॥

३ मूलं नमः। योनिमुद्रया ललाटे न्यसेत्॥

संमोहनन्यासः

३ मूलं। मूलविद्यां स्मृत्वा तत्प्रभया जगदरुणं विभावयन् अनामिकां-मूर्ध्नि त्रिः परिभ्राम्य—

३ मूलं। ब्रह्मरन्ध्रे अङ्गुष्ठानामिके न्यसेत्॥

३ मूलं। मणिबन्धद्वये ,,

३ मूलं। फाले ,,

३ मूलं। शाक्ततिलकं धारयेत्॥

संहारन्यासः

अथ त्रिसारीनमस्सम्पुटितान् मूलविद्याषोडशार्णान् क्रमेण पादयोः जंघयोः जान्वोः कटिभागद्वये पृष्ठे लिङ्गे नाभौ पार्श्वयोः स्तनयोरंसयोः कर्णयोः मूर्ध्नि मुखे नेत्रयोः कर्णयुगलसन्निधौ कर्णवेष्टनयोश्च न्यसेन्। अत्र कूटत्रयस्य वर्णत्रयत्वेन षोडशार्णत्वव्यपदेशः। पादादिषु प्रथमं दक्षः ततो वाम इति बोध्यम्। यथा—

ओं ऐं ह्रीं श्रीं श्रीं नमः पादयोः, ह्रीं नमः जङ्घयोः, क्लीं नमः जान्वोः, ऐं नमः कटिभागद्वये, सौः नमः पृष्ठे, ओं नमः लिङ्गे, ह्रीं नमः नाभौ, श्रीं नमः पार्श्वयोः, क ए ई ल ह्रीं नमः स्तनयोः, हसकहलह्रीं नमः अंसयोः, सकलह्रीं नमः कर्णयोः, सौः नमः मूर्ध्नि, ऐं नमः मुखे, क्लीं नमः नेत्रयोः, ह्रीं नमः कर्णयुगसन्निधौ, श्रीं नमः कर्णवेष्टनयोः।

सृष्टिन्यासः

पुनस्तथैव मूलविद्यार्णान् क्रमेण ब्रह्मरन्ध्रे भाले दृशोः कर्णयोः घ्राण-पुटयोः गण्डयोः दन्तपंक्त्योः ऊर्ध्वाधरोष्ठयोः जिह्वायां चोरकूपे पृष्ठे सर्वाङ्गे हृदि स्तनयोरुदरे लिङ्गे च न्यस्य मूलेन व्यापकं कुर्यात्। यथा—

ओं ऐं ह्रीं श्रीं श्रीं नमः ब्रह्मरंध्रे, ह्रीं नमः फाले, क्लीं नमः नेत्रयोः, ऐं नमः कर्णयोः, सौः नमः नासापुटयोः, ओं नमः गण्डयोः, ह्रीं नमः दन्तपंक्तौ, श्रीं नमः ओष्ठयोः, क ए ई ल ह्रीं नमः जिह्वायाम्, ह स क ह ल ह्रीं नमः कण्ठे, सकलह्रीं नमः पृष्ठे, सौः नमः सर्वांगे, ऐं नमः हृदि, क्लीं नमः स्तनयोः, ह्रीं नमः उदरे, श्रीं नमः लिङ्गे।

स्थितिन्यासः

अथ पूर्वक्रमणैवांगुष्ठादिकनिष्ठिकान्तकराङ्गुलिषु मूर्ध्नि मुखे हृदि आनाभेः पादद्वयावधि, कण्ठादानाभि मूर्ध्न आकण्ठं पूर्ववत्पादांगुलिषु च न्यसेत्। अत्र दक्षवामकरचरणांगुलिषु द्वयोर्द्वयोरेकैकमक्षरम्। तथाहि—

ओं ऐं ह्रीं श्रीं श्रीं नमः अंगुष्ठयोः, ह्रीं नमः तर्जन्योः, क्लीं नमः मध्यमयोः, ऐं नमः अनामिकयोः, सौः नमः कनिष्ठिकयोः, ओं नमः मूर्ध्नि,

ह्लीं नमः मुखे, श्रीं नमः हृदि, क ए ई ल ह्लीं नमः नाभौ, ह स क ह ल ह्लीं नमः कण्ठादिनाभ्यन्तम्, सकलह्लीं नमः मूर्धादिकण्ठान्तम्, सौः नमः पादांगुष्ठयोः, ऐं नमः पादतर्जन्योः, क्लीं नमः पादमध्यमयोः, ह्लीं नमः पादानामिकयोः, श्रीं नमः पादकनिष्ठिकयोः ।

एते पञ्चैव ज्ञानार्णवमते । तन्त्रान्तरेषु तु अन्येऽपि पञ्चोपलभ्यन्ते ।

एते पूर्वोक्तान्यासाः कर्तव्या एव, अन्येषामकरणे न प्रत्यवायः-करणे त्वभ्युदय एव ।

लघुषोढ़ान्यासः

अस्य श्री लघुषोढान्यासस्य दक्षिणामूर्तये ऋषये नमः, (शिरसि) गायत्र्यै छन्दसे नमः, (मुखे) गणेशग्रहनक्षत्रयोगिनीराशिपीठरूपिण्यै श्रीमहात्रिपुरसुन्दर्यै देवतायै नमः (हृदये) श्रीविद्याङ्गत्वेन न्यासे विनियोगाय नमः (करसम्पुटे)

ऐं ह्लीं श्रीं अं कं खं गं घं ङं आं ऐं अङ्गुष्ठाभ्यां नमः
" " " ईं चं छं जं झं ञं क्लीं तर्जनीभ्यां नमः
" " " उं टं ठं डं ढं णं ऊं सौः मध्यमाभ्यां नमः
" " " ए तं थं दं धं नं ऐं ऐं अनामिकाभ्यां नमः
" " " ओं पं फं बं भं मं औं क्लीं कनिष्ठिकाभ्यां नमः
" " " अं यं रं लं वं शं षं सं हं लं क्षं अःसौःकरतलकरपृष्टाभ्यां नमः ।

एवमेव हृदयादिन्यासः । ध्यानम्—

उद्यत्सूर्यसहस्राभां पीनोन्नतपयोधराम् ।
रक्तमाल्याम्बरालेपां रक्तभूषणभूषिताम् ॥
पाशांकुशधनुर्बाणभास्वत्पाणिचतुष्टयाम् ।
लसन्नेत्रत्रयां स्वर्णमुकुटोद्भासिमस्तकाम् ॥
गणेशग्रहनक्षत्रयोगिनीराशिरूपिणीम् ।
देवीं पीठमयीं ध्यायेन्मातृकां सुन्दरीं पराम् ॥

आयुधक्रमस्तु सपर्याप्रकरण एवोक्त इहानुसन्धेयः । इति श्रीदेवीं समष्टिरूपेण ध्यात्वा गणेशादिव्यष्टिरूपेण च ध्यायेत् ।

17

गणेशन्यासः

तरुणादित्यसङ्काशान् गजवक्त्रांस्त्रिलोचनान् ।
पाशांकुशवराभीतिकरान् शक्तिसमन्वितान् ॥
ते तु सिन्दूरवर्णाभाः सर्वालंकारभूषिताः ।
एकहस्तधृताम्भोजा इतरालिङ्गितप्रियाः ॥

वामोर्ध्वकरमारभ्य वामाधःकरपर्यन्तं गणेशानां पाशादिध्यानम्। शक्तीनान्तु वामकरे कमलं दक्षिणे च प्रियाश्लेष इति ध्यात्वा, मातृकास्थानेषु त्रितारोमातृकापूर्वकं गणेशान् न्यसेत्। यथा—

ऐं ह्रीं श्रीं अं श्रीयुक्ताय विघ्नेशाय नमः शिरसि,
३ आं ह्रीयुक्ताय विघ्नराजाय नमः मुखवृत्ते,
३ इं तुष्टियुक्ताय विनायकाय नमः दक्षनेत्रे,
३ ईं शान्तियुक्ताय शिवोत्तमाय नमः वामनेत्रे,
३ उं पुष्टियुक्ताय विघ्नहृते नमः दक्षकर्णे,
३ ऊं सरस्वतीयुक्ताय विघ्नकर्त्रे नमः वामकर्णे,
३ ऋं रतियुक्ताय विघ्नराजे नमः दक्षनासापुटे,
३ ॠं मेधायुक्ताय गणनायकाय नमः वामनासापुटे,
३ ऌं कान्तियुक्ताय एकदन्ताय नमः दक्षगण्डे,
३ ॡं कामिनीयुक्ताय द्विदन्ताय नमः वामगण्डे,
३ एं मोहिनीयुक्ताय गजवक्त्राय नमः ऊर्ध्वोष्ठे,
३ ऐं जटायुक्ताय निरञ्जनाय नमः अधरोष्ठे,
३ ओं तीव्रायुक्ताय कपर्दभृते नमः ऊर्ध्वदन्तपंक्तौ,
३ औं ज्वालिनीयुक्ताय दीर्घमुखाय नमः अधोदन्तपंक्तौ,
३ अं नन्दायुक्ताय शंकुकर्णाय नमः जिह्वाग्रे,
३ अः सुरसायुक्ताय वृषध्वजाय नमः कण्ठे,
३ कं कामरूपिणीयुक्ताय गणनाथाय नमः दक्षबाहुमूले,
३ खं सुभ्रूयुक्ताय गजेन्द्राय नमः दक्षकूर्परे,

३ गं जयिनीयुक्ताय शूर्पकर्णाय नमः दक्षमणिबन्धे,
३ घं सत्यायुक्ताय त्रिलोचनाय नमः दक्षकरांगुलिमूले,
३ ङं विघ्नेशीयुक्ताय लम्बोदराय नमः दक्षकरांगुल्यग्रे,
३ चं सुरूपायुक्ताय महानादाय नमः वामबाहुमूले,
३ छं कामदायुक्ताय चतुर्मूर्तये नमः वामकूर्परे,
३ जं मदविह्वलायुक्ताय सदाशिवाय नमः वाममणिबन्धे,
३ झं विकटायुक्ताय आमोदाय नमः वामकरांगुलिमूले,
३ ञँ पूर्णायुक्ताय दुर्मुखाय नमः वामकरांगुल्यग्रे,
३ टं भूतिदायुक्ताय सुमुखाय नमः दक्षोरुमूले,
३ ठं भूमियुक्ताय प्रमोदाय नमः दक्षजानुनि,
३ डं शक्तियुक्ताय एकपादाय नमः दक्षगुल्फे,
३ ढं रमायुक्ताय द्विजिह्वाय नमः दक्षपादांगुलिमूले,
३ णं मानुषीयुक्ताय शूराय नमः दक्षपादांगुल्यग्रे,
३ तं मकरध्वजायुक्ताय वीराय नमः वामोरुमूले,
३ थं वीरिणीयुक्ताय षण्मुखाय नमः वामजानुनि,
३ दं भ्रुकुटीयुक्ताय वरदाय नमः वामगुल्फे,
३ धं लज्जायुक्ता वामदेवाय नमः वामपादांगुलिमूले,
३ नं दीर्घघोणायुक्ताय वक्रतुण्डाय नमः वामपादांगुल्यग्रे,
३ पं धनुर्धरायुक्ताय द्विरण्डकाय नमः दक्षपार्श्वे,
(नित्यषोडशिकार्णवे द्वितुण्डाय नमः)
३ फं यामिनीयुक्ताय सेनान्ये नमः वामपार्श्वे,
३ बं रात्रियुक्ताय ग्रामण्ये नमः पृष्ठे,
३ भं चन्द्रिकायुक्ताय मत्ताय नमः नाभौ,
३ मं शशिप्रभायुक्ताय विमत्ताय नमः जठरे,
३ यं लोलायुक्ताय मत्तवाहनाय नमः हृदये,
३ रं चपलायुक्ताय जटिने नमः दक्षस्कन्धे,

३ लं ऋद्धियुक्ताय मुण्डिने नमः गलपृष्ठे (ककुदि),
३ वं दुर्भगायुक्ताय खड्गिने नमः वामस्कन्धे,
३ शं सुभगायुक्ताय वरेण्याय नमः हृदयादिदक्षकरांगुल्यन्तम्,
३ षं शिवायुक्ताय वृषकेतनाय नमः हृदयादिवामकरांगुल्यन्तम्,
३ सं दुर्गायुक्ताय भक्ष्यप्रियाय नमः हृदयादिदक्षपादांगुल्यन्तम्,
३ हं कालीयुक्ताय गणेशाय नमः हृदयादिवामपादाङ्गुल्यन्तम्,
३ लं कालकुब्जिकायुक्ताय मेघनादाय नमः हृदयादिगुह्यान्तम्,
३ क्ष विघ्नहारिणीयुक्ताय गणेश्वराय नमः हृदयादिमूर्धान्तम् ।

ग्रहन्यासः

रक्तं श्वेतं तथा रक्तं श्यामं पीतञ्च पाण्डुरम् ।
कृष्णं धूम्रं धूम्रधूम्रं भावयेद्रविपूर्वकान् ॥
कामरूपधरान्देवान् दिव्याभरणभूषितान् ।
वामोरुन्यस्तहस्तांश्च दक्षहस्तवरप्रदान् ॥
शक्तयोऽपि तथा ध्येया वराभयकराम्बुजाः ।
स्वस्वप्रियांकनिलयाः सर्वाभरणभूषिताः ॥ इति ध्यात्वा

ऐं ह्रीं श्रीं अं आं इं ईं उं ऊं ऋं ॠं ऌं ॡं एं ऐं ओं औं अं अः
रेणुकायुक्ताय सूर्याय नमः हृदयाधः हृज्जठरसन्धौ ।

३ यं रं लं वं अमृतायुक्ताय चन्द्राय नमः भ्रूमध्ये,
३ कं खं गं घं ङं धर्मायुक्ताय भौमाय नमः नेत्रयोः,
३ चं छं जं झं ञं यशस्विनीयुक्ताय बुधाय नमः श्रोत्रकूपाधः,
३ टं ठं डं ढं णं शांकरीयुक्ताय बृहस्पतये नमः कण्ठे,
३ तं थं दं धं नं ज्ञानरूपायुक्ताय शुक्राय नमः हृदि,
३ पं फं बं भं मं शक्तियुक्ताय शनैश्चराय नमः नाभौ,
३ शं षं सं हं कृष्णायुक्ताय राहवे नमः मुखे,
३ लं क्षं धूम्रायुक्ताय केतवे नमः गुदे ॥

डा. रा मा मा रा डा रा

नक्षत्रन्यासः

ज्वलत्कालानलप्रख्या वरदाभयपाणयः ।
नतिपाण्योऽश्विनीपूर्वाः सर्वाभरणभूषिता ॥ इति ध्यात्वा,

ऐं ह्रीं श्रीं अं आं अश्विन्यै नमः, ललाटे
३ इं भरण्यै नमः, दक्षनेत्रे
३ ईं उं ऊं कृत्तिकायै नमः, वामनेत्रे
३ ऋं ॠं लृं ॡं रोहिण्यै नमः, दक्षकर्णे
३ एं मृगशिरसे नमः, वामकर्णे
३ ऐं आर्द्रायै नमः, दक्षनासापुटे
३ ओं औं पुनर्वसवे नमः, वामनासापुटे
३ कं पुष्याय नमः, (दक्षस्कन्धे) कण्ठे (...) खं गं आश्लेषायै नमः
३ घं ङं मघायै नमः, वामस्कन्धे
३ चं पूर्वफाल्गुन्यै नमः, पृष्ठे
३ छं जं उत्तरफाल्गुन्यै नमः, दक्षकूर्परे
३ झं ञं हस्तायै नमः, वामकूर्परे
३ टं ठं चित्रायै नमः, दक्षमणिबन्धे
३ डं स्वात्यै नमः वाममणिबन्धे,
३ ढं णं विशाखायै नमः, दक्षहस्ते
३ तं थं दं अनुराधायै नमः, वामहस्ते
३ धं ज्येष्ठायै नमः, नाभौ
३ नं पं फं मूलाय नमः, कटिबन्धे
३ बं पूर्वाषाढायै नमः, दक्षोरौ
३ भं उत्तराषाढायै नमः, वामोरौ
३ मं श्रवणाय नमः, दक्षजानुनि
३ यं रं धनिष्ठायै नमः, वामाजानुनि
३ लं शततारकायै नमः, दक्षजंघायाम्
३ वं शं पूर्वभाद्रपदायै नमः, वामजंघायाम
३ षं सं हं उत्तरभाद्रपदायै नमः, दक्षपादे
३ ळं क्षं अं अः रेवत्यै नमः, वामपदे ।

योगिनीन्यासः

कण्ठस्थाने विशुद्धौ नृपदलकमले श्वेतवर्णां त्रिणेत्रां
हस्तैः खट्वाङ्गखड्गौ त्रिशिखमपि महाचर्म सन्धारयन्तीम्।
वक्त्रेणैकेन युक्तां पशुजनभयदां पायसान्नैकसक्तां
त्वक्स्थां वन्देऽमृताद्यैः परिवृतवपुषं डाकिनीं वीरवन्द्यम्॥ इति ध्यात्वा,

'ऐं ह्रीं श्रीं डां डीं ड म ल व र यूं डाकिन्यै नमः। ऐं ह्रीं श्रीं अं आं इं ईं उं ऊं ऋं ॠं ऌं ॡं एं ऐं ओं औं अं अः मां रक्ष-रक्ष त्वगात्मानं नमः' इति मन्त्रेण कण्ठस्थषोडशदलविशुद्धिकमलकर्णिकायां डाकिनीं न्यस्य तद्दलेषु पुरोभागादि प्रादक्षिण्येन तदावरणशक्तीः न्यसेत्। यथा—

ऐं ह्रीं श्रीं अं अमृतायै नमः, आं आकर्षिण्यै नमः, इं इन्द्राण्यै नमः, ईं ईशान्यै नमः, उं उमायै नमः, ऊं ऊर्ध्वकेश्यै नमः, ऋं ऋद्धिदायै नमः, ॠं ॠकारायै नमः, ऌं ऌकारायै नमः, ॡं ॡकारायै नमः, एं एकपदायै नमः, ऐं ऐश्वर्यात्मिकायै नमः, ओं ओंकारायै नमः, औं औषध्यै नमः, अं अम्बिकायै नमः, अः अक्षरायै नम इति।

ततो ध्यानम्—

हृत्पद्मे भानुपत्रद्विवदनलसितां दंष्ट्रिणीं श्यामवर्णाम्
अक्षं शूलं कपालं डमरुमपि भुजैर्धारयन्तीं त्रिणेत्राम्।
रक्तस्थां कालरात्रिप्रभृतिपरिवृतां स्निग्धभक्तैकसक्तां
श्रीमद्वीरेन्द्रवन्द्यामभिमतफलदां राकिणीं भावयामः॥ इति ध्यात्वा,

'ऐं ह्रीं श्रीं रां रीं र म ल व र यूं राकिण्यै नमः, ऐं ह्रीं श्रीं कं खं गं घं ङं चं छं जं झं ञं टं ठं मां रक्ष रक्ष असृगात्मानं नमः' इति हृदयस्थितद्वादशदलानाहतनलिनकर्णिकायां राकिणीं न्यस्य तद्दलेषु प्राग्वत् तदावृतिशक्तीर्न्यसेत्। यथा—

ऐं ह्रीं श्रीं कं कालरात्र्यै नमः, खं खण्डितायै नमः, गं गायत्र्यै नमः, घं घण्टाकर्षिण्यै नमः, ङं ङार्णायै नमः चं चण्डायै नमः छं छायायै नमः, जं जयायै नमः, झं झंकारिण्यै नमः, ञँ ज्ञानरूपायै नमः, टं टंकहस्ता नमः, ठं ठंकारिण्यै नम इति।

दिक्पत्रे नाभिपद्मे त्रिवदनलसितां दंष्ट्रिणीं रक्तवर्णां
शक्तिं दम्भोलिदण्डावभयमपि भुजैर्धारयन्तीं महोग्राम् ।
डामर्याद्यैः परीतां पशुजनभयदां मांसधात्वेकनिष्ठां
गौडान्नासक्तचित्तां सकलसुखकरीं लाकिनीं भावयामः ।। इति ध्यात्वा,

'ऐं ह्रीं श्रीं ला लीं ल म ल व र यूं लाकिन्यै नमः । ऐं ह्रीं श्रीं डं ढं णं त थं दं धं नं पं फं मां रक्ष रक्ष मांसात्मानं नमः' इति नाभिगतं-दशदलमणिपूरकसरोजकर्णिकायां लाकिनीं न्यस्य तद्दलेषु पूर्ववत्तत्परिवार-शक्तीर्न्यसेत् । यथा —

ऐं ह्रीं श्रीं डं डामर्यै नमः, ढं ढंकारिण्यै नमः, णं णार्णायै नमः, तं तामस्यै नमः, थं स्थाण्व्यै नमः, दं दाक्षायण्यै नमः, धं धात्र्यै नमः, नं नार्यै नमः, पं पार्वत्यै नमः, फं फट्कारिण्यै नमः । तदनु—

स्वाधिष्ठानाख्यपद्मे रसदललसिते वेदवक्त्रां त्रिणेत्रां
हस्ताब्जैर्धारयन्तीं त्रिशिखगुणकपालाङ्कुशानात्तगर्वाम् ।
मेदोधातुप्रनिष्ठामलिमदमुदितां बन्धिनीमुख्ययुक्तां
पीतां दध्योदनेष्टामभिमतफलदां काकिनीं भावयामः ।। इति ध्यात्वा,

'ऐं ह्रीं श्रीं कां कीं क म ल व र यूं काकिन्यै नमः, ऐं ह्रीं श्रीं बं भं मं यं रं लं मां रक्ष रक्ष मेद आत्मानं नमः' इति गुह्यस्थानगतषड्दलस्वाधि-ष्ठानसरसिजकर्णिकायां काकिनीं न्यस्य तद्दलेषु तदावरणशक्तीः प्राग्व-न्न्यसेत् । यथा—

ऐं ह्रीं श्रीं वं बन्धिन्यै नमः, भं भद्रकाल्यै नमः, मं महामायायै नमः, यं यशस्विन्यै नमः, रं रक्तायै नमः, लं लम्बोष्ठ्यै नमः । ततः—

मूलाधारस्य पत्रे श्रुतिदललसिते पञ्चवक्त्रां त्रिणेत्रां
धूम्राभामस्थिसंस्थां सृणिमपि कमलं पुस्तकं ज्ञानमुद्राम् ।
बिभ्राणां बाहुदण्डैः सुललितवरदापूर्वशक्त्यावृतां तां
मुद्गान्नासक्तचित्तां मधुमदमुदितां साकिनीं भावयामः ।। इति ध्यात्वा,

'ऐं ह्रीं श्रीं सां सीं स म ल व र यूं साकिन्यै नमः। ऐं ह्रीं श्रीं वं शं षं सं मां रक्ष रक्ष अस्थ्यात्मानं नमः' इति पायूपस्थमध्यगतचतुर्दलमूलाधारकमलकर्णिकायां साकिनीं न्यस्य तद्दलेषु पूर्ववत्तदावृतिशक्तीर्न्यसेत्। यथा—

ऐं ह्रीं श्रीं वं वरदायै नमः, शं श्रियै नमः, षं षण्डायै नमः, सं सरस्वत्यै नमः। अथ—

भ्रूमध्ये विन्दुपद्मे दलयुगकलिते शुक्लवर्णां कराब्जै-
बिभ्राणां ज्ञानमुद्रां डमरुकममलामक्षमालां कपालम्।
षड्वक्त्रां मज्जसंस्थां त्रिणयनलसितां हंसवत्यादियुक्तां
हारिद्रान्नैकसक्तां सकलसुखकरीं हाकिनीं भावयामः॥ इति ध्यात्वा

'ऐं ह्रीं श्रीं हां हीं ह म ल व र यूं हाकिन्यै नमः, ऐं ह्रीं श्रीं हं क्षं मां रक्ष-रक्ष मज्जात्मानं नमः' इति भ्रूमध्यगतद्विदलाज्ञाकमलकर्णिकायां हाकिनीं न्यस्य तद्दक्षवामदलयोः क्रमेण—

'ऐं ह्रीं श्रीं हं हंसवत्यै नमः, क्षं क्षमावत्यै नमः इति तच्छक्तिद्वयं न्यसेत्। तदनु—

मुण्डव्योमस्थपद्मे दशशतदलके कर्णिकाचन्द्रसंस्थां
रेतोनिष्ठां समस्तायुधकलितकरां सर्वतो वक्त्रपद्माम्।
आदिक्षान्तार्णशक्तिप्रकरपरिवृतां सर्ववर्णां भवानीं
सर्वान्नासक्तचित्तां परशिवरसिकां याकिनीं भावयामः॥ इति ध्यात्वा,

'ऐं ह्रीं श्रीं यां यीं य म ल व र यूं याकिन्यै नमः। ऐं ह्रीं श्रीं अं आं············क्षं (५१) मां रक्ष-रक्ष शुक्रात्मानं नमः' इति ब्रह्मरन्ध्रगतसहस्रदलसरसिजकर्णिकायां याकिनीं न्यस्य तद्दलेषु प्रतिविंशतिदलं तदावरणशक्तीः अमृताद्याः क्षमावत्यन्ताः पूर्वोक्ताः प्राग्वन्न्यसेत्।

राशिन्यासः

रक्तश्वेतहरित्पाण्डुचित्रकृष्णपिशङ्गकान्।
कपिशबभ्रुकिर्मीरकृष्णधूम्रान् क्रमात्स्मरेत्॥
राशीनिति शेषः। इति ध्यात्वा,

ऐं ह्रीं श्रीं अं आं इं ईं मेषाय नमः, दक्षिणपादे
३ उं ऊं (वृषाय) नमः, लिङ्गदक्षभागे वृषभाय
३ ऋं ॠं लृं ॡं मिथुनाय नमः, दक्षकुक्षौ
३ एं ऐं कर्काय नमः, हृदयदक्षभागे
३ ओं औं सिंहाय नमः, दक्षबाहुमले
३ अं अः शं षं सं हं लं कन्यायै नमः दक्षशिरोभागे
३ कं खं गं घं ङं तुलायै नमः, वामशिरोभागे
३ चं छं जं झं ञँ वृश्चिकाय नमः, वामबाहुमूले
३ टं ठं डं ढं णं धनुषे नमः, हृदयवामभागे
३ तं थं दं धं नं मकराय नमः, वामकुक्षौ
३ पं फं बं भं मं कुम्भाय नमः, लिङ्गवामभागे
३ यं रं लं वं क्षं मीनाय नमः, वामपादे ।

पीठन्यासः

सितासितारुणश्यामहरित्पीतान्यनुक्रमात् ।
पुनःक्रमेण देवेशि पञ्चाशत्पीठसञ्चय ॥

इति भावयित्वा मातृकाभिस्समं पूर्वोक्तेषु तासां स्थानेषु पीठानि क्रमेण विन्यसेत् । यथा—

ऐं ह्रीं श्रीं अं कामरूपाय नमः, शिरसि
३ आं वाराणस्यै नमः, मुखवृत्ते
३ इं नेपालाय नमः, दक्षनेत्रे
३ ईं पौण्ड्रवर्धनाय नमः, वामनेत्रे
३ उं पुरस्थितकाश्मीराय नमः, दक्षकर्णे
३ ऊं कान्यकुब्जाय नमः, वामकर्णे
३ ऋं पूर्णशैलाय नमः, दक्षनासापुटे
३ ॠं अर्बुदाचलाय नमः, वामनासापुटे
३ लृं आम्रातकेश्वराय नमः, दक्षगण्डे
३ ॡं एकाम्राय नमः, वामगण्डे

ऐं ह्रीं श्रीं एं त्रिस्रोतसे नमः, ऊर्ध्वोष्ठे
३ ऐं कामकोट्ये नमः, अधरोष्ठे
३ ओं कैलासाय नमः, ऊर्ध्वदन्तपंक्तौ
३ औं भृगुनगराय नमः, अधोदन्तपंक्तौ
३ अं केदाराय नमः, जिह्वाग्रे
३ अः चन्द्रपुष्करिण्यै नमः, कण्ठे
३ कं श्रीपुराय नमः, दक्षबाहुमूले
३ खं ओंकाराय नमः, दक्षकूर्परे
३ गं जालन्धराय नमः, दक्षमणिबन्धे
३ घं मालवाय नमः, दक्षकरांगुलिमूले
३ ङं कुलान्तकाय नमः, दक्षकरांगुल्यग्रे
३ चं देवीकोटाय नमः, वामबाहुमूले
३ छं गोकर्णाय नमः, वामकूर्परे
३ जं मारुतेश्वराय नमः, वाममणिबन्धे
३ झं अट्टहासाय नमः, वामकरांगुलिमूले
३ ञं वैराजायै नमः, वामकरांगुल्यग्रे
३ टं राजगेहाय नमः, दक्षोरुमूले
३ ठं महापथाय नमः, दक्षजानुनि
३ डं कोलापुराय नमः, दक्षगुल्फे
३ ढं एलापुराय नमः, दक्षपादांगुलिमूले
३ णं कालेश्वराय नमः, दक्षपादांगुल्यग्रे
३ तं जयन्तिकायै नमः, वामोरुमूले
३ थं उज्जयिन्यै नमः, वामजानुनि
३ दं चित्रायै नमः, वामगुल्फे
३ धं क्षीरिकायै नमः, वामपादांगुलिमूले
३ नं हस्तिनापुराय नमः, वामपादांगुल्यग्रे
३ पं उड्डीशाय नमः दक्षपार्श्वे
३ फं प्रयागाय नमः, वामपार्श्वे

ऐं ह्लीं श्रीं बं षष्ठीशाय नमः, पृष्ठे
३ भं मायापुर्यै नमः, नाभौ
३ मं जलेशाय नमः, जठरे
३ यं मलयाय नमः, हृदये
३ रं श्रीशैलाय नमः, दक्षस्कन्धे
३ लं मेरवे नमः, गलपृष्ठे
३ वं गिरिवराय नमः, वामस्कन्धे
३ शं महेन्द्राय नमः, हृदयादिदक्षकरांगुल्यन्तम्
३ षं वामनाय नमः, हृदयादिवामकरांगुल्यन्तम्
३ सं हिरण्यपुराय नमः, हृदयादिदक्षपादांगुल्यन्तम्
३ हं महालक्ष्मीपुराय नमः, हृदयादिवामपादांगुल्यन्तम्
३ ळं ओड्याणाय नमः, हृदयादिगुह्यान्तम्
३ क्षं छायाच्छत्राय नमः, हृदयादिमूर्धान्तम्
(इति षडवयवकः षोढान्यासस्समाप्तः)

अथ श्रीचक्रन्यासः

अस्य श्री श्रीचक्रन्यासस्येत्यनन्तरं जपप्रकरणे वक्ष्यमाणान् ऋष्यादीन्न्यस्याह्निकप्रकरणोक्तवद् ध्यात्वा श्रीदेव्या उपचारमन्त्रेण पुष्पाञ्जलिं दत्वा,

शरीरं चिन्तयेदादौ निजं श्रीचक्ररूपकम् ।
त्वगाद्याकारनिर्मुक्तं ज्वलत्कालाग्निसन्निभम् ॥ इति ध्यात्वा—

ऐं ह्लीं श्रीं समस्तप्रकटगुप्तगुप्ततरसम्प्रदायकुलोत्तीर्णनिगर्भरहस्यातिरहस्यपरापररहस्ययोगिनीचक्रदेवताभ्यो नमः इति सर्वाङ्गे व्यापकं न्यस्य,

ऐं ह्लीं श्रीं गं गणपतये नमः, दक्षोरौ
३ क्षं क्षेत्रपालाय नमः, दक्षांसे
३ यां योगिनीभ्यो नमः, वामांसे
३ वं बटुकाय नमः, वामोरौ
३ लं इन्द्राय नमः, पादांगुष्ठद्वयाग्रे

ऐं ह्रीं श्रीं रं अग्नये नमः, दक्षजानुनि
३ टं यमाय नमः, दक्षपार्श्वे
३ क्षं निर्ऋतये नमः, दक्षांसे
३ वं वरुणाय नमः, मूर्ध्नि
३ यं वायवे नमः, वामांसे
३ सं सोमाय नमः, वामपर्श्वे
३ हुं ईशानाय नमः, वामजानुनि
३ हंसः ब्रह्मणे नमः, मूर्ध्नि
३ अं अनन्ताय नमः, मूलाधारे।

त्रैलोक्यमोहनचक्रन्यासः

ऐं ह्रीं श्रीं अं आं सौः त्रैलोक्यमोहनचक्राय नम इति व्यापकं न्यस्य ततः ऐं ह्रीं श्रीं आद्यचतुरस्ररेखायै नम इति दक्षांसपृष्ठादिवक्ष्यमाणेषु स्थानेष्वञ्जलिना व्यापकं न्यस्य,

ऐं ह्रीं श्रीं अणिमासिद्ध्यै नमः, दक्षांसपृष्ठे
३ लघिमासिद्ध्यै नमः, दक्षपाण्यंगुल्यग्रेषु
३ महिमासिद्ध्यै नमः, दक्षोरुसन्धौ
३ ईशित्वसिद्ध्यै नमः, दक्षपादांगुल्यग्रेषु
३ वशित्वसिद्ध्यै नमः, वामपादांगुल्यग्रेषु
३ प्राकाम्यसिद्ध्यै नमः वामोरुसन्धौ
३ भुक्तिसिद्ध्यै नमः, वामपाण्यंगुल्यग्रेषु
३ इच्छासिद्ध्यै नमः, वामांसपृष्ठे
३ प्राप्तिसिद्ध्यै नमः, शिखामूले
३ सर्वकामसिद्ध्यै नमः, शिरःपृष्ठे।

ऐं ह्रीं श्रीं चतुरस्रमध्यरेखायै नम इति वक्ष्यमाणाङ्गेषु व्यापकं न्यस्य,

ऐं ह्रीं श्रीं ब्राह्म्यै नमः, पादांगुष्ठद्वये
३ माहेश्वर्यै नमः, दक्षपार्श्वे
३ कौमार्यै नमः, मूर्ध्नि

ऐं ह्रीं श्रीं वैष्णव्यै नमः, वामपार्श्वे
३ वाराह्यै नमः, वामजानुनि
३ इन्द्राण्यै नमः, दक्षजानुनि
३ चामुण्डायै नमः, दक्षांसे
३ महालक्ष्म्यै नमः, वामांसे

ऐं ह्रीं श्रीं चतुरस्रान्त्यरेखायै नम इति वक्ष्यमाणाङ्गेषु व्यापकं न्यस्य,

ऐं ह्रीं श्रीं सर्वसंक्षोभिण्यै नमः, पादांगुष्ठद्वये
३ सर्वविद्राविण्यै नमः, दक्षपार्श्वे
३ सर्वाकर्षिण्यै नमः, मूर्ध्नि
३ सर्ववशंकर्यै नमः, वामपार्श्वे
३ सर्वोन्मादिन्यै नमः, वामजानुनि
३ सर्वमहांकुशायै नमः, दक्षजानुनि
३ सर्वखेचर्यै नमः, दक्षांसे
३ सर्वबीजायै नमः, वामांसे
३ सर्वयोनये नमः, द्वादशान्ते
३ सर्वत्रिखण्डायै नमः, पादांगुष्ठद्वये

ऐं ह्रीं श्रीं अं आं सौः त्रैलोक्यमोहनचक्रेश्वर्यै त्रिपुरायै नमः हृदये ।

एताः प्रकटयोगिन्यः त्रैलोक्यमोहने चक्रे समुद्राः ससिद्धयस्सायुधाः सशक्तयः सवाहनाः सपरिवाराः सर्वाः न्यस्तास्सन्त्विति हृदि चक्रसमर्पणं न्यस्य,

2 सर्वाशापरिपूरकचक्रन्यासः

ऐं क्लीं सौः सर्वाशापरिपूरकचक्राय नम इति व्यापकं न्यस्य,

ऐं ह्रीं श्रीं कामाकर्षिण्यै नित्याकलायै नमः, दक्षकर्णपृष्ठे
३ बुध्याकर्षिण्यै नमः, दक्षांसे
३ अहंकाराकर्षिण्यै नमः दक्षकूर्परे
३ शब्दाकर्षिण्यै नमः, दक्षकरपृष्ठे, हस्ततलपृष्ठयोः

ऐं ह्रीं श्रीं स्पर्शाकर्षिण्यै नमः दक्षोरौ, दक्षस्फिजि,

३ रूपाकर्षिण्यै नमः दक्षजानुनि,

३ रसाकर्षिण्यै नमः दक्षगुल्फे,

३ गन्धाकर्षिण्यै नमः दक्षपादतले, दक्षप्रपदे,

३ चित्ताकर्षिण्यै नमः वामपादतले, वामप्रपदे,

३ धैर्याकर्षिण्यै नमः वामगुल्फे,

३ स्मृत्याकर्षिण्यै नमः वामजानुनि,

३ नामाकर्षिण्यै नमः वामोरौ, वामस्फिजि,

३ बीजाकर्षिण्यै नमः वामकरपृष्ठे, वामकरतलपृष्ठयोः,

३ आत्माकर्षिण्यै नमः वामकूर्परे,

३ अमृताकर्षिण्यै नमः वामांसे,

३ शरीराकर्षिण्यै नमः वामकर्णपृष्ठे,

३ ऐं क्लीं सौः सर्वाशापरिपूरकचक्रेश्वर्यै नमः हृदये,

एता गुप्तयोगिन्यस्सर्वाशापरिपूरके चक्रे समुद्रा इत्यादि प्राग्वत् ।

3 सर्वसंक्षोभणचक्रन्यासः

ऐं ह्रीं श्रीं ह्रीं क्लीं सौः सर्वसंक्षोभणचक्राय नम इति व्यापकं न्यस्य,

ऐं ह्रीं श्रीं अनङ्गकुसुमायै नमः दक्षांशे, (ललाटास्थि)

३ अनङ्गमेखलायै नमः दक्षजत्रुणि, (बाहुमूलसन्धिः)

३ अनङ्गमदनायै नमः दक्षोरौ,

३ अनङ्गमदनातुरायै नमः दक्षगुल्फे,

३ अनङ्गरेखायै नमः वामगुल्फे,

३ अनङ्गवेगिन्यै नमः वामोरौ,

३ अनङ्गांकुशायै नमः वामजत्रुणि,

३ अनङ्गमालिन्यै नमः वामशंखे,

३ ह्रीं क्लीं सौः सर्वसंक्षोभणचक्रेश्वर्यै नमः हृदये ।

एता गुप्ततरयोगिन्यः सर्वसंक्षोभणचक्रे समुद्रा इत्यादि प्राग्वत् ।

4 सर्वसौभाग्यदायकचक्रन्यासः

ऐं ह्रीं श्रीं हैं ह्क्लीं ह्सौः सर्वसौभाग्यदायकचक्राय नम इति व्यापकं न्यस्य,

ऐं ह्रीं श्रीं सर्वसंक्षोभिण्यै नमः ललाटमध्ये,

ऐं ह्रीं श्रीं सर्वविद्राविण्यै नमः ललाटदक्षभागे,
३ सर्वाकर्षिण्यै नमः दक्षगण्डे,
३ सर्वाह्लादिन्यै नमः दक्षांसे,
३ सर्वसंमोहिन्यै नमः दक्षपार्श्वे,
३ सर्वस्तम्भिन्यै नमः दक्षोरौ,
३ सर्वजृम्भिण्यै नमः दक्षजङ्घायाम्,
३ सर्ववशंकर्यै नमः वामजङ्घायाम्,
३ सर्वरञ्जिन्यै नमः वामोरौ,
३ सर्वोन्मादिन्यै नमः, वामपार्श्वे
३ सर्वार्थसाधिन्यै नमः, वामांसे
३ सर्वसम्पत्तिपूरिण्यै नमः, वामगण्डे
३ सर्वमन्त्रमय्यै नमः, ललाटवामभागे
३ सर्वद्वन्द्वक्षयंकर्यै नमः, शिरःपृष्ठे
३ हैं ह्क्लीं ह्सौः सर्वसौभाग्यदायकचक्रेश्वर्यै त्रिपुरवासिन्यै नमः, हृदये ।

एताः सम्प्रदाययोगिन्यः सर्वसौभाग्यदायके चक्रे समुद्रा इत्यादि समर्पणं न्यसेत् ।

5 सर्वार्थसाधकचक्रन्यासः

ऐं ह्रीं श्रीं ह्सैं ह्स्क्लीं ह्स्सौः सर्वार्थसाधकचक्राय नम इति व्यापकं न्यस्य,
ऐं ह्रीं श्रीं सर्वसिद्धिप्रदायै नमः, दक्षनेत्रे, दक्षनासापुटे
३ सर्वसम्पत्प्रदायै नमः नासामूले, दक्षसृक्विणि
३ सर्वप्रियंकर्यै नमः वामनेत्रे, दक्षस्तने
३ सर्वमङ्गलकारिण्यै नमः, वामबाहुमूले, दक्षवृषणे
३ सर्वकामप्रदायै नमः, वामोरुमूले, सीविन्या दक्षभागे
३ सर्वदुःखविमोचिन्यै नमः, वामजानुनि, सीविन्या दक्षभागे
३ सर्वमृत्युप्रशमन्यै नमः, दक्षजानुनि, वामस्तने
३ सर्वविघ्नविनाशिन्यै नमः, गुदे वामवृषणे
३ सर्वाङ्गसुन्दर्यै नमः, दक्षोरुमूले वामसृक्विणि
३ सर्वसौभाग्यदायिन्यै नमः, दक्षबाहुमूले वामनासापुटे,

ह्सैं ह्स्क्लीं ह्स्सौः सर्वार्थसाधकचक्रेश्वर्यै त्रिपुराश्रिये नमः हृदये ।

एताः कुलोत्तीर्णयोगिन्यःसर्वार्थसाधके चक्रे समुद्रा इत्यादि पूर्ववत् ।

6 सर्वरक्षाकरचक्रन्यासः

ऐं ह्रीं श्रीं ह्रीं क्लीं ब्लें सर्वरक्षाकरचक्राय नम इति व्यापकं न्यस्य,

ऐं ह्रीं श्रीं सर्वज्ञायै नमः, दक्षनासापुटे

३ सर्वशक्त्यै नमः, दक्षसृक्विणि (ओष्ठप्रान्ते)

३ सर्वैश्वर्यप्रदायिन्यै नमः, दक्षस्तने

३ सर्वज्ञानमय्यै नमः, दक्षमुष्के

३ सर्वव्याधिविनाशिन्यै नमः, सीविन्यां (तस्या दक्षभागे)
(सीविनी-अण्डद्वयमध्यवर्तिनी सिरा)

३ सर्वाधारस्वरूपायै नमः, वाममुष्के सीविन्या वामभागे

३ सर्वपापहरायै नमः, वामस्तने

३ सर्वानन्दमय्यै नमः, वामसृक्विणि

३ सर्वरक्षास्वरूपिण्यै नमः, वामनासापुटे

३ सर्वेप्सितफलप्रदायै नमः नासाग्रे

३ ह्रीं क्लीं ब्लें सर्वरक्षाकरचक्रेश्वर्यै त्रिपुरमालिन्यै नमः हृदि ।

एता निगर्भयोगिन्यः सर्वरक्षाकरे चक्रे समुद्रा इत्यादि प्राग्वत् ।

7 सर्वरोगहरचक्रन्यासः

ऐं ह्रीं श्रीं ह्रीं श्रीं सौःसर्वरोगहरचक्राय नम इति व्यापकं न्यस्य,

३ अं·········अः (१६) ब्लूं वशिनीवाग्देवतायै नमः दक्षचिबुके,

३ कं खं गं घं ङं क्ल्ह्रीं कामेश्वरीवाग्देवतायै नमः, दक्षकण्ठे

३ चं छं जं झं ञं न्व्लीं मोदिनीवाग्देवतायै नमः, हृदयदक्षभागे

३ टं ठं डं ढं णं य्लूं विमलावाग्देवतायै नमः नाभिदक्षभागे,

३ तं थं दं धं नं ज्म्रीं अरुणावाग्देवतायै नमः नाभिवामभागे,

३ पं फं बं भं मं ह्स्ल्व्यूं जयिनीवाग्देवतायै नमः हृदयवामभागे,

३ यं रं लं वं झ्म्र्यूं सर्वेश्वरीवाग्देवतायै नमः वामकण्ठे,

३ शंषंसंहंलंक्षं क्ष्म्रीं कौलिनीवाग्देवतायै नमः वामचिबुके,

३ ह्रीं श्रीं सौः सर्वरोगहरेचक्रेश्वर्यै त्रिपुरासिद्धायै नमः हृदि ।

एता रहस्ययोगिन्यः सर्वरोगहरे चक्रे समुद्रा इत्यादि पूर्ववत् ।

आयुधन्यासः

अथ हृदि त्रिकोणं विभाव्य तत्र प्रागादिदिक्षु क्रमेणायुधानां चतुष्टयं न्यसेत् यथा—ऐं ह्रीं श्रीं द्रां द्रीं क्लीं ब्लूं सः सर्वजम्भनेभ्यो बाणेभ्यो नमः त्रिकोणपृष्ठे,

३ धं सर्वसंमोहनाय धनुषे नमः त्रिकोणदक्षे, वामे,

३ ह्रीं सर्ववशीकरणाय पाशाय नमः त्रिकोणाग्रे, ऊर्ध्वभागे,

३ क्रों सर्वस्तम्भनाय अंकुशाय नमः त्रिकोणवामे, दक्षभागे।

सर्वसिद्धिप्रदचक्रन्यासः

३ ह्स्रैं ह्स्क्लीं ह्स्रौः सर्वसिद्धिप्रदचक्राय नम इति व्यापकं न्यस्य,

३ मूलप्रथमकूटं कामरूपपीठस्थायै महाकामेश्वर्यै नमः त्रिकोणाग्रकोणे,

३ मूलद्वितीयकूटं पूर्णगिरिपीठस्थायै महावज्रेश्वर्यै नमः तद्दक्षकोणे,

३ मूलतृतीयकूटं जालन्धरपीठस्थायै महाभगमालिन्यै नमः तद्वामकोणे,

ऐं ह्रीं श्रीं मूल ओड्याणपीठस्थायै महात्रिपुरसुन्दर्यै नमः तन्मध्ये।

अथ तदन्तस्सपर्याप्रकरणोक्तप्रकारेण षोडशस्वरान् विभाव्य षोडशनित्या न्यसेत्। यथा—कामेश्वरीनित्यामन्त्रमुच्चार्य कामेश्वरीनित्यायै नमः। एवं प्रकारेणावविष्टाश्चतुर्दश नित्या विन्यस्य मध्ये मूलमुच्चार्य षोडशीं न्यसेत्।

३ ह्स्रैं ह्स्क्लीं ह्स्रौः सर्वसिद्धिप्रदचक्रेश्वर्यै त्रिपुराम्बायै नमः हृदि।

एता अतिरहस्ययोगिन्यः सर्वसिद्धिप्रदे चक्रे समुद्रा इत्यादि प्राग्वत्

सर्वानन्दमयचक्रन्यासः

ऐं ह्रीं श्रीं मूलं सर्वानन्दमयचक्राय नम इति व्यापकं न्यस्य,

३ मूलं श्रीललितायै नमः हृदयमध्ये,

एषा परापररहस्ययोगिनी सर्वानन्दमये चक्रे समुद्रा ससिद्धिः सायुधा सशक्तिःसवाहना सपरिवारा न्यस्ताऽस्तु।

ऐं ह्रीं श्रीं मूलं सर्वानन्दमयचक्रेश्वर्यै श्रीललितायै नम इति हृदिन्यस्य योनिमुद्रां प्रदर्श्य मूलं जप्त्वा पुनः कराङ्गन्यासं कुर्यात्।

इति नित्यार्णवोक्तश्रीचक्रन्यासः।

पूर्वोक्तौ षोढाचक्रन्यासौ श्रीषोडशाक्षर्या अपि समानौ।

अथ महाषोढान्यासः

प्रपञ्चो भुवन मूर्तिर्मन्त्रदैवतमातरः ।
महाषोढ़ाह्वयो न्यासः सर्वन्यासोत्तमोत्तमः ॥

अस्य श्री महाषोढान्यासस्य ब्रह्मा ऋषिः, जगतीच्छन्दः, श्रीमदर्धनारीश्वरो देवता, श्रीविद्याङ्गत्वेन न्यासे विनियोग इति ऋष्यादिकं स्मृत्वा मूर्धादिषु विन्यस्याङ्गन्यासं कुर्यात् ।

अङ्गन्यासस्तु—अंगुलीदेहवक्त्रात्मकः । ओं ऐं ह्रीं श्रीं ह्सौः स्हौः (६) इति षडक्षरमन्त्रपूर्वकं सर्वं न्यसेत् ।

ओ ऐं ह्रीं श्रीं ह्सौः स्हौः हौं ईशानाय नमः अंगुष्ठयोः 1
६ हें तत्पुरुषाय नमः तर्जन्योः 2
६ हुं अघोराय नमः मध्यमयोः 3
६ हिं वामदेवाय नमः अनामिकयोः 4
६ हं सद्योजाताय नमः कनिष्ठिकयोः 5
६ हौं ईशानाय नमः मूर्ध्नि 6
६ हें तत्पुरुषाय नमः मुखे 7
६ हुं अघोराय नमः हृदये 8
६ हिं वामदेवाय नमः गुह्ये 9
६ हं सद्योजाताय नमः पादयोः 10
६ हौं ईशानायोर्ध्ववक्त्राय नमः मूर्ध्नि, 11
६ हें तत्पुरुषाय पूर्ववक्त्राय नमः मुखे 12
६ हुं अघोराय दक्षिणवक्त्राय नमः दक्षकर्णे, 13
६ हिं वामदेवायोत्तरवक्त्राय नमः वामकर्णे, 14
६ हं सद्योजातायपश्चिमवक्त्राय नमः चोरकूपे, 15

अयं पञ्चवक्त्रन्यासः क्रमेणांगुष्ठादिपञ्चांगुलीभिरेकैकाङ्गुलिनैकैकवक्त्रे न्यस्तव्यः । एवमङ्गन्यासं विधाय ततो ह्सां ह्सीं ह्सूं ह्सैं इत्यादिभिः करषडङ्गन्यासं कृत्वा वक्ष्यमाणरूपं देवं हृदये ध्यात्वा न्यसेत् ।

ओघप्रकारान्तरेण ध्यानम्—

पञ्चवक्त्रं चतुर्बाहुं सर्वाभरणभूषितम् ।
चन्द्रसूर्यसहस्राभं शिवशक्त्यात्मकं भजे ॥

प्रपञ्चन्यासः

ओं ऐं ह्रीं श्रीं ह्सौः स्हौः अं प्रपञ्चरूपायै श्रियै नमः (शिरसि)
६ आं द्वीपरूपायै मायायै नमः (मुखवृत्ते)
६ इं जलधिरूपायै कमलायै नमः (दक्षनेत्रे)
६ ईं गिरिरूपायै विष्णुवल्लभायै नमः (वामनेत्रे)
६ उं पत्तनरूपायै पद्मधारिण्यै नमः (दक्षकर्णे)
६ ऊं पीठरूपायै समुद्रतनयायै नमः (वामकर्णे)
६ ऋं क्षेत्ररूपायै लोकमात्रे नमः (दक्षनासापुटे)
६ ॠं वनरूपायै कमलवासिन्यै नमः (वामनासापुटे)
६ ऌं आश्रमरूपायै इन्दिरायै नमः (दक्षगण्डे)
६ ॡं गुहारूपायै मायायै नमः (वामगण्डे)
६ एं नदीरूपायै रमायै नमः (उर्ध्वोष्ठे)
६ ऐं चत्वररूपायै पद्मायै नमः (अधरोष्ठे)
६ ओं उद्भिज्जरूपायै नारायणप्रियायै नमः (उर्ध्वदन्तपंक्तौ)
६ औं स्वेदजरूपायै सिद्धलक्ष्म्यै नमः (अधोदन्तपंक्तौ)
६ अं अण्डजरूपायै राजलक्ष्म्यै नमः (जिह्वाग्रे)
६ अः जरायुजरूपायै महालक्ष्म्यै नमः (कण्ठे)
६ कं लवरूपायै आर्यायै नमः (दक्षबाहुमूले)
६ खं त्रुटिरूपायै उमायै नमः (दक्षकूर्परे)
६ गं कलारूपायै चण्डिकायै नमः (दक्षमणिबन्धे)
६ घं काष्ठारूपायै दुर्गायै नमः (दक्षकराङ्गुलिमूले)
६ ङं निमेषरूपायै शिवायै नमः (दक्षकराङ्गुल्यग्रे)
६ चं श्वासरूपायै अपर्णायै नमः (वाममणिबन्धे) बाहुमूले
६ छं घटिकारूपायै अम्बिकायै नमः (वामकूर्परे)
६ जं मुहूर्तरूपायै सत्यै नमः (वाममणिबन्धे)
६ झं प्रहररूपायै ईश्वर्यै नमः (वाम कराङ्गुलिमूले)
६ ञं दिवसरूपायै शाम्भव्यै नमः (वाम कराङ्गुल्यग्रे)
६ टं सन्ध्यारूपायै ईशान्यै नमः (दक्षोरुमूले)

१३५

६	ठं रात्रिरूपायै पार्वत्यै नमः	(दक्षजानुनि)
६	डं तिथिरूपायै सर्वमङ्गलायै नमः	(दक्षगुल्फे)
६	ढं वाररूपायै दाक्षायण्यै नमः	(दक्षपादाङ्गुलिमूले)
६	णं नक्षत्ररूपायै हैमवत्यै नमः	(दक्षपादाङ्गुल्यग्रे)
६	तं योगरूपायै महामायायै नमः	(वामोरुमूले)
६	थं करणरूपायै महेश्वर्यै नमः	(वामजानुनि
६	दं पक्षरूपायै मृडान्यै नमः	(वामगुल्फे)
६	धं मासरूपायै इन्द्राण्यै नमः	(वामपादाङ्गुलिमूले)
६	नं राशिरूपायै सर्वाण्यै नमः	(वामपादाङ्गुल्यग्रे)
६	पं ऋतुरूपायै परमेश्वर्यै नमः	(दक्षपार्श्वे)
६	फं अयनरूपायै काल्यै नमः	(वामपार्श्वे)
६	बं वत्सररूपायै कात्यायन्यै नमः	(पृष्ठे)
६	भं युगरूपायै गौर्यै नमः	(नाभौ)
६	मं प्रलयरूपायै भवान्यै नमः	(जठरे)
६	यं पञ्चभूतरूपायै ब्राह्म्यै नमः	(हृदये)
६	रं पञ्चतन्मात्रारूपायै वागीश्वर्यै नमः	(दक्षकक्षे)
६	लं पञ्चकर्मेन्द्रियरूपायै वाण्यै नमः	(गलपृष्ठे)
६	वं पञ्चज्ञानेन्द्रियरूपायै सावित्र्यै नमः	(वामकक्षे)

६ शं पञ्चप्राणरूपायै सरस्वत्यै नमः (हृदयादि दक्षकराङ्गुल्यन्तं)

६ ष गुणत्रयरूपायै गायत्र्यै नमः (हृदयादि वामकराङ्गुल्यन्तं)

६ सं अन्तःकरणचतुष्टयरूपायै वाक्प्रदायै नमः (हृदयादि दक्षपादाङ्गुल्यन्तं)

६ हं अवस्थाचतुष्ठयरूपायै शारदायै नमः (हृदयादि वामपादाङ्गुल्यन्तं)

६ लं सर्वधातुरूपायै भारत्यै नमः (कट्यादिपादाङ्गुल्यन्तं)

६ क्षं दोषत्रयरूपायै विद्यात्मिकायै नमः (कट्यादि ब्रह्मरन्ध्रान्तं)

इत्येकपञ्चाशच्छक्तिमातृकास्थानेषु विन्यस्य ततः ओं ऐं ह्रीं श्रीं ह्सौः स्हौः अकारादिक्षकारान्तां मातृकामुच्चार्य सकलप्रपञ्चाधिदेवतायै श्रीपराम्बादेव्यै नमः ह्सौः स्हौः श्रीं ह्रीं ऐं ओं इति सर्वाङ्गे व्यापकं कुर्यात् । इति प्रपञ्चन्यासः

अथ भुवनन्यासः

तत्र पादयोः—ओं ऐं ह्रीं श्रीं ह्सौः स्हौः अं आं इं अतललोकनिलय-
शतकोटिगुह्याद्ययोगिनीमूलदेवतायुताधारशक्त्यम्बादेव्यै नमः ।

गुल्फयोः—६ ईं उ ऊं वितललोकनिलयशतकोटिगुह्यतरानन्तयोगिनी-
मूलदेवतायुताधारशक्त्यम्बादेव्यै नमः ।

जङ्घयोः -६ ऋं ॠं ऌं सुतललोकनिलयशतकोट्यतिगुह्याचिन्त्य-
योगिनीमूलदेवतायुताधारशक्त्यम्बादेव्यै नमः ।

जान्वोः—६ ॡं एं ऐं महातललोकनिलयशतकोटिमहागुह्येच्छा-
योगिनीमूलदेवतायुताधारशक्त्यम्बादेव्यै नमः ।

ऊर्वोः—६ ओंऔं तलातललोकनिलयशतकोटिपरमगुह्येच्छायोगिनी-
मूलदेवतायुताधारशक्त्यम्बादेव्यै नमः ।

स्फिचोः—६ अं अः रसातललोकनिलयशतकोटिरहस्यज्ञानयोगिनी-
मूलदेवतायुताधारशक्त्यम्बादेव्यै नमः ।

मूलाधारे—६ कं खं गं घं ङं पाताललोकनिलयशतकोटिरहस्यतर-
क्रियायोगिनीमूलदेवतायुताधारशक्त्यम्बादेव्यै नमः ।

स्वाधिष्ठाने ६ चं छं ज झं ञं भूर्लोकनिलयशतकोट्यतिरहस्य-
डाकिनीयोगिनीमूलदेवतायुताधारशक्त्यम्बादेव्यै नमः ।

मणिपूरके—६ टं ठं डं ढं णं भुवर्लोकनिलयशतकोटिमहारहस्यराकिनी-
योगिनीमूलदेवतायुताधारशक्त्यम्बादेव्यै नमः ।

अनाहते—६ तं थं दं धं नं स्वर्लोकनिलयशतकोटिपरमरहस्यलाकिनी-
योगिनीमूलदेवतायुताधारशक्त्यम्बादेव्यै नमः ।

विशुद्धौ—६ पं फं ब भं म महर्लोकनिलयशतकोटिगुप्तकाकिनी-
योगिनीमूलदेवतायुताधारशक्त्यम्बादेव्यै नमः ।

आज्ञायां—६ यं रं लं वं जनलोकनिलयशतकोटिगुप्ततरसाकिनी-
योगिनीमूलदेवतायुताधारशक्त्यम्बादेव्यै नमः ।

ललाटे—६ शं षं सं हं तपोलोकनिलयशतकोट्यतिगुप्तहाकिनी-
योगिनीमूलदेवतायुताधारशक्त्यम्बादेव्यै नमः ।

ब्रह्मरन्ध्रे—६ लं क्षं सत्यलोकनिलयशतकोटिमहागुह्ययाकिनीयोगिनी-मूलदेवतायुताधारशक्त्यम्बादेव्यै नमः, इति विन्यस्य ६ समस्तमातृका-मुच्चार्य सकलभुवनाधिपायै श्रीपराम्बादेव्यै नमः ह्सौः स्हौः श्रीं ह्रीं ऐं ओं इति व्यापकं कूर्यात्।

शोधनं { जान्वोः'''इत्यत्र इच्छायोगिनी स्थाने स्वतन्त्रयोगिनी,
स्वाधिष्ठाने'''इत्यत्र राकिनी स्थाने-डकिनी, इति परिवर्तनं विधेयम्

इति भुवनन्यासः।

अथ मूर्तिन्यासः

शिरसि—ओं ऐं ह्रीं श्रीं ह्सौः स्हौः अं केशवायाक्षरशक्त्यै नमः।
मुखे—६ आं नारायणाद्यशक्त्यै नमः,
दक्षिणांसे—६ इ माधवायेष्टदायै नमः,
वामांसे—६ ईं गोविन्दायेशान्यै नमः,
दक्षपार्श्वे—६ उं विष्णवे उग्रायै नमः,
वामपार्श्वे—६ ऊं मधुसूदनायोर्ध्वनयनायै नमः,
दक्षकट्यां—६ ऋं त्रिविक्रमाय ऋध्यै नमः,
वामकट्यां—६ ॠं वामनाय रूपिण्यै नमः,
दक्षोरौ—६ ऌं श्रीधराय लुप्तायै नमः,
वामोरौ—६ॡं हृषीकेशाय लूनदोषायै नमः,
दक्षजानुनि—६ एं पद्मनाभायैकनायिकायै नमः,
वामजानुनि—६ ऐं दामोदरायैकारिण्यै नमः,
दक्षजंघायां—६ ओं वासुदेवायौघवत्यै नमः,
वामजंघायां—६ औं सङ्कर्षणायौर्वकामायै नमः,
दक्षपादे—६ अं प्रद्युम्नायाञ्जनप्रभायै नमः,
वामपादे—६ अः अनिरुद्धायास्थिमालाधरायै नमः,
दक्षपादाग्रादूरुमूलपर्यन्तम् - ६ कं भं भवाय कराभायै नमः,
वामपादाग्रादूरुमूलपर्यन्तम्—६ खं बं शर्वाय खगबलायै नमः,
दक्षपार्श्वे—६ गं फं हराय गरिमफलप्रदायै नमः,
वामपार्श्वे—६ घं पं पशुपतये घोरपादायै नमः,
दक्षदोर्मूले—६ ङं मं उग्राय पंक्तिवासायै नमः,
वामदोर्मूले—६ ङं धं महादेवाय चन्द्रार्धधारिण्यै नमः, धं
कण्ठे—६ छं दं भीमाय छन्दोमय्यै नमः,

वदने—६ जं थं ईशानाय जगत्स्थानायै नमः,
दक्षकर्णे—६ झं तं तत्पुरुषाय झंकृत्यै नमः,
वामकर्णे—६ ञं नं अघोराय ज्ञानदायै नमः,
भाले—६ टं ढं सद्योजाताय टंकढक्कधरायै नमः,
शिरसि—६ ठं डं वामदेवाय ठंकृतिडामर्यै नमः,
मूलाधारे—६ यं ब्रह्मणे यक्षिण्यै नमः,
स्वाधिष्ठाने—६ रं प्रजापतये रञ्जिन्यै नमः,
मणिपूरके—६ लं वेधसे लक्ष्म्यै नमः,
अनाहते—६ वं परमेष्ठिने वज्रिण्यै नमः,
विशुद्धौ—६ शं पितामहाय शशिधरायै नमः,
आज्ञायां—६ षं विधात्रे षडाधारालयायै नमः,
अर्धेन्दौ—६ सं विरिञ्चये सर्वनायिकायै नमः,
रोधिन्यां—६ हं स्रष्ट्रे हसिताननायै नमः,
नादे—६ लं चतुराननाय ललितायै नमः,
नादान्ते—६ क्षं हिरण्यगर्भाय क्षमायै नमः, इमि विन्यस्य,
ओं ऐं ह्रीं श्रीं ह्सौः स्हौः सकलमातृकामुच्चार्य सकलत्रिमूर्त्यात्मिकायै श्रीपराम्बादेव्यै नमः ह्सौः स्हौः श्रीं ह्रीं ऐं ओं इति व्यापकं कुर्यात्।

इति मूर्तिन्यासः

अथ मन्त्रन्यासः

मूलाधारे—ओं ऐं ह्रीं श्रीं ह्सौः स्हौः अं आं इं एकलक्षकोटिभेदप्रणवाद्येकाक्षरात्मकाखिलमन्त्राधिदेवतायै सकलफलप्रदायै एककूटेश्वर्यम्बा-देव्यै नमः।

स्वाधिष्ठाने—६ ईं उं ऊं द्विलक्षकोटिभेदहंसादिद्व्यक्षरात्मकाखिल-मन्त्राधिदेवतायै सकलफलप्रदायै द्विकूटेश्वर्यम्बादेव्यै नमः।

मणिपूरके—६ ऋं ॠं ऌं त्रिलक्षकोटिभेदवन्ह्यादित्र्यक्षरात्मका-खिलमन्त्राधिदेवतायै सकलफलप्रदायै त्रिकूटेश्वर्यम्बादेव्यै नमः।

अनाहते—६ ॡं एं ऐं चतुर्लक्षकोटिभेदचन्द्रादिचतुरक्षरात्मका-खिलमन्त्राधिदेवतायै सकलफलप्रदायै चतुष्कूटेश्वर्यम्बादेव्यै नमः।

विशुद्धे—६ ओं औं अं अः पञ्चलक्षकोटिभेदसूर्यादिपञ्चाक्षरात्मिका-खिलमन्त्राधिदेवतायै सकलफलप्रदायै पञ्चकूटेश्वर्यम्बादेव्यै नमः।

आज्ञायां—६ कं खं गं षड्लक्षकोटिभेदस्कन्दादिषडक्षरात्मकाखिल मन्त्राधिदेवतायै सकलफलप्रदायै षट्कूटेश्वर्यम्बादेव्यै नमः।

विन्दौ—६ घं ङं चं सप्तलक्षकोटिभेदगणपत्यादिसप्ताक्षरात्मकाखिल मन्त्राधिदेवतायै सकलफलप्रदायै सप्तकूटेश्वर्यम्बादेव्यै नमः।

अर्धेन्दौ—६ छं जं झं अष्टलक्षकोटिभेदवटुकाद्यष्टाक्षरात्मकाखिल मन्त्राधिदेवतायै सकलफलप्रदायै अष्टकूटेश्वर्यम्बादेव्यै नमः।

रोधिन्यां—६ ञं टं ठं नवलक्षकोटिभेदब्रह्मादिनवाक्षरात्मकाखिल मन्त्राधिदेवतायै सकलफलप्रदायै नवकूटेश्वर्यम्बादेव्यै नमः।

नादे—६ डं ढं णं दशलक्षकोटिभेदविष्ण्वादिदशाक्षरात्मकाखिल मन्त्राधिदेवतायै सकलफलप्रदायै दशकूटेश्वर्यम्बादेव्यै नमः।

नादान्ते—६ तं थं दं एकादशलक्षकोटिभेदरुद्राद्येकादशाक्षरात्मका-खिल मन्त्राधिदेवतायै सकलफलप्रदायै एकादशकूटेश्वर्यम्बादेव्यै नमः।

शक्तौ—धं नं पं द्वादशलक्षकोटिभेदवाण्यादिद्वादशाक्षरात्मकाखिल मन्त्राधिदेवतायै सकलफलप्रदायै द्वादशकूटेश्वर्यम्बादेव्यै नमः।

व्यापिकायां—६ फं बं भं त्रयोदशलक्षकोटिभेदलक्ष्म्यादित्रयोदशाक्षरा-त्मिकाखिल मन्त्राधिदेवतायै सकलफलप्रदायै त्रयोदशकूटेश्वर्यम्बादेव्यै नमः।

समनस्थाने—६ मं यं रं चतुर्दशलक्षकोटिभेदगौर्यादिचतुर्दशाक्षरात्म-काखिल मन्त्राधिदेवतायै सकलफलप्रदायै चतुर्दशकूटेश्वर्यम्बादेव्यै नमः।

उन्मन्यां—६ लं वं शं पञ्चदशलक्षकोटिभेददुर्गादिपञ्चदशाक्षरात्मकाखिल मन्त्राधिदेवतायै सकलफलप्रदायै पञ्चदशकूटेश्वर्यम्बादेव्यै नमः।

ध्रुवमण्डले—६ षं सं हं ळं क्षं षोडशलक्षकोटिभेदत्रिपुरादिषोडशाक्ष-रात्मकाखिलमन्त्राधिदेवतायै सकलफलप्रदायै षोडशकूटेश्वर्यम्बादेव्यै नमः।

ओं ऐं ह्रीं श्रीं ह्सौः स्हौः सकलमातृकामुच्चार्य सकलमन्त्राधिदेवतायै श्रीपराम्बादेव्यै नमः ह्सौः स्हौः श्रीं ह्रीं ऐं ओं इति व्यापकं कुर्यात्।

इति मन्त्रन्यासः

अथ देवतान्यासः

दक्षपादे—ओं ऐं ह्रीं श्रीं ह्सौः स्हौः अं आं सहस्रकोटिऋषिकुलसेवितायै निवृत्त्यम्बादेव्यै नमः ।

वामपादे—९ इं ईं सहस्रकोटियोगिनीकुलसेवितायै प्रतिष्ठाम्बादेव्यै नमः ।
दक्षगुल्फे—९ उं ऊं सहस्रकोटितपस्विकुलसेवितायै विद्याम्बादेव्यै नमः ।
वामगुल्फे—९ ऋं ॠं सहस्रकोटिशान्तकुलसेवितायै शान्ताम्बादेव्यै नमः ।
दक्षजंघायां-९ ऌं ॡं सहस्रकोटिमुनिकुलसेवितायै शान्त्यतीताम्बादेव्यै नमः ।
वामजंघायां—९ एं ऐं सहस्रकोटिदैवतकुलसेवितायै हृल्लेखाम्बादेव्यै नमः ।
दक्षजानुनि—९ ओं औं सहस्रकोटिराक्षसकुलसेवितायै गगनाम्बादेव्यै नमः ।
वामजानुनि—९ अं अः सहस्रकोटिविद्याधरकुलसेवितायै रक्ताम्बादेव्यै नमः ।
दक्षोरौ—९ कं खं सहस्रकोटिसिद्धकुलसेवितायै महोच्छुष्माम्बादेव्यै नमः ।
वामोरौ—९ गं घं सहस्रकोटिसाध्यकुलसेवितायै करालिकाम्बादेव्यै नमः ।
दक्षोरुमूले—९ ङं चं सहस्रकोट्यप्सरःकुलसेवितायै जयाम्बादेव्यै नमः ।
वामोरुमूले—९ छं जं सहस्रकोटिगन्धर्वकुलसेवितायै विजयाम्बादेव्यै नमः ।
दक्षपार्श्वे—९ झं ञं सहस्रकोटिगुह्यककुलसेवितायै अजिताम्बादेव्यै नमः ।
वामपार्श्वे—९ टं ठं सहस्रकोटियक्षकुलसेवितायै अपराजिताम्बादेव्यै नमः ।
दक्षस्तने-९ डं ढं सहस्रकोटिकिन्नरकुलसेवितायै वामाम्बादेव्यै नमः ।
वामस्तने—९ णं तं सहस्रकोटिपन्नगकुलसेवितायै ज्येष्ठाम्बादेव्यै नमः ।
दक्षदोर्मूले—९ थं दं सहस्रकोटिपितृकुलसेवितायै रौद्र्यम्बादेव्यै नमः ।
वामदोर्मूले—९ धं नं सहस्रकोटिगणेश्वरकुलसेवितायै मायाम्बादेव्यै नमः ।
दक्षभुजे—९ पं फं सहस्रकोटिभैरवकुलसेवितायै कुण्डलिन्यम्बादेव्यै नमः ।
वामभुजे—९ बं भं सहस्रकोटिवटुककुलसेवितायै काल्यम्बादेव्यै नमः ।
दक्षांसे—९ मं यं सहस्रकोटिक्षेत्रेशकुलसेवितायै कालरात्र्यम्बादेव्यै नमः ।
वामांसे—९ रं लं सहस्रकोटिप्रमथकुलसेवितायै भगवत्यम्बादेव्यै नमः ।
दक्षकर्णे—९ वं शं सहस्रकोटिब्रह्मकुलसेवितायै सर्वैश्वर्यम्बादेव्यै नमः ।
वामकर्णे—९ षं सं सहस्रकोटिविष्णुकुलसेवितायै सर्वज्ञात्र्यम्बादेव्यै नमः ।
भाले—९ हं ळं सहस्रकोटिरुद्रकुलसेवितायै सर्वकर्त्र्यम्बादेव्यै नमः ।

ब्रह्मरन्ध्रे—६ क्षं सहस्रकोटिचराचरकुलसेवितायै कुलशक्त्यम्बादेव्यै नमः। ओं ऐं ह्रीं श्रीं ह्सौः स्हौः सकलमातृकामुच्चार्य समस्तदेवताधिपायै श्रीपराम्बादेव्यै नमः ह्सौः स्हौः श्रीं ह्रीं ऐं ओं इति व्यापकं कुर्यात् ॥

इति देवतान्यासः

अथ मातृकान्यासः

मूलाधारे—ओं ऐं ह्रीं श्रीं ह्सौः स्हौः कं खं गं घं ङं अनन्तकोटि भूचरीकुलसहितायै आं क्षां मङ्गलाम्बादेव्यै आं क्षां ब्रह्माण्यम्बादेव्यै अनन्तकोटिभूचरकुलसहिताय अं क्षं मङ्गलनाथाय अं क्षं असिताङ्ग-भैरवनाथाय नमः।

स्वाधिष्ठाने—६ चं छं ज झं ञं अनन्तकोटिखेचरीकुलसहितायै ईं लां चर्चिकाम्बादेव्यै ईं लां माहेश्वर्यम्बादेव्यै अनन्तकोटि वेतालकुलसहिताय इं लं चर्चिकनाथाय इं लं रुरुभैरवनाथाय नमः।

मणिपूरके—६ टं ठं डं ढं णं अनन्तकोटिपातालचरीकुलसहितायै ऊं हां योगेश्वर्यम्बादेव्यै ऊं हां कौमार्यम्बादेव्यै अनन्तकोटिपिशाचकुलसहिताय उं हं योगेश्वरनाथाय उं हं चण्डभैरवनाथाय नमः।

अनाहते—६ तं थं दं धं न अनन्तकोटिदिक्चरीकुलसहितायै ॠं सां हरसिद्धाम्बादेव्यै ॠं सां वैष्णव्यम्बादेव्यै अनन्तकोट्यपस्मारकुलसहिताय ऋं सं हरसिद्धनाथाय ऋं सं क्रोधभैरवनाथाय नमः।

विशुद्धौ—६ पं फं बं भं मं अनन्तकोटिसहचरीकुलसहितायै ॡं षां भट्टिन्यम्बादेव्यै ॡं षां वाराह्यम्बादेव्यै अनन्तकोटिब्रह्मराक्षसकुलसहिताय ऌं षं भट्टिनाथाय ऌं षं उन्मत्तभैरवनाथाय नमः।

आज्ञायां—६ यं रं लं वं अनन्तकोटिगिरिचरीकुलसहितायै ऐं शां किलिकिलाम्बादेव्यै ऐं शां इन्द्राण्यम्बादेव्यै अनन्तकोटिचेटककुलसहिताय एं शं किलिकिलनाथाय एं शं कपालिभैरवनाथाय नमः।

भाले—६ शं षं सं हं अनन्तकोटिवनचरीकुलसहितायै औं वां काल-रात्र्यम्बादेव्यै औं वां चामुण्डादेव्यै अनन्तकोटिप्रेतकुलसहिताय ओं वं काल-रात्रिनाथाय ओं वं भीषणभैरवनाथाय नमः।

ब्रह्मरन्ध्रे—६ लं क्षं अनन्तकोटिजलचरीकुलसहितायै अः लां भीषणाम्बादेव्यै अः लां महालक्ष्म्यम्बादेव्यै अनन्तकोटिकूष्माण्डकुलसहिताय अं लं भीषणनाथाय अं लं संहारभैरवनाथाय नमः ।

ओं ऐं ह्रीं श्रीं ह्सौः स्हौः समस्तमातृका उच्चार्य समस्तमातृकाभैरवाधिदेवतायै श्रीपराम्बादेव्यै नमः ह्सौः स्हौः श्रीं ह्रीं ऐं ओं इति व्यापकं कुर्यात् । इति मातृकान्यासः

अनन्तरं पूर्वोक्तैः ह्सां ह्सीं इत्यादिभिः करषडङ्गन्यासं विधाय देवं ध्यायेत् । यथा—

अमृतार्णवमध्योद्यत्स्वर्णद्वीपे मनोरमे ।
कल्पवृक्षवनान्तःस्थे नवमाणिक्यमण्डपे ॥
नवरत्नमयश्रीमत् सिंहासनगताम्बुजे ।
त्रिकोणांन्तस्समासीनं चन्द्रसूर्यायुतप्रभम् ॥
अर्धाम्बिकासमायुक्तं प्रविभक्तविभूषणम् ।
कोटिकन्दर्पलावण्यं सदा षोडशवार्षिकम् ॥
मन्दस्मितमुखाम्भोजं त्रिणेत्रं चन्द्रशेखरम् ।
दिव्याम्बरस्रगालेपं दिव्याभरणभूषितम् ॥
पानपात्रञ्च चिन्मुद्रां त्रिशूलं पुस्तकं करैः ।
विद्यासंसदि बिभ्राणं सदानन्दमुखेक्षणम् ॥
महाषोढोदिताशेषदेवतागणसेवितम् ।
एवं चित्ताम्बुजे ध्यायेदर्धनारीश्वरं शिवम् ॥
पुरुषं वा स्मरेद्देवि स्त्रीरूपंवा विचिन्तयेत् ।
अथवा निष्कलं ध्यायेत्सच्चिदानन्दक्षणम् ॥
सर्वतेजोमयं ध्यायेत्सचराचरविग्रहम् ।

इति स्वाभेदेन ध्यात्वा योनि-लिङ्ग-सुरभि-कपाल-ज्ञान-त्रिशूल-पुस्तक-वनमाला-नभो-महामुद्रा इति दशमुद्राः प्रदर्श्य शिरसि श्रीगुरुं ध्यायेत् ।

सहस्रदलपंकजे सकलशीतरश्मिप्रभं
वराभयकराम्बुजं विमलगन्धपुष्पाम्बरम् ।
प्रसन्नवदनेक्षणं सकलदेवतारूपिणं
स्मरेच्छिरसि हंसगं तदभिधानपूर्वं गुरुम् ॥

इति श्रीगुरुं ध्यात्वा तद्विद्यया तत्पादुकां शिरसि विन्यस्य प्रणम्य स्वगुरुकृतं स्वनाम स्वमूलाधारे स्मृत्वा शिवरूपं स्वात्मानं ध्यायेत् ॥

इति महाषोढान्यासः

महाषोढान्यासफलं कुलार्णवे

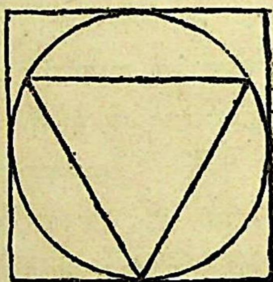
एवं न्यासे कृते देवि साक्षात्परशिवो भवेत् ।
मन्त्री न चात्र सन्देहो निग्रहानुग्रहक्षमः ॥
महाषोढाह्वयं न्यासं यः करोति दिने दिने ।
देवास्सर्वे नमस्यन्ति तं नमामि न संशयः ॥
महाषोढाह्वयं न्यासं यत्र मन्त्री न्यसेत्ततः ।
दिव्यक्षेत्रं समुद्दिष्टं समन्ताद्दशयोजनम् ॥
कृत्वा न्यासमिमं देवि यत्र गच्छति मानवः ।
तत्र श्रीर्विजयो लाभः स मान्यः पुरुषः प्रिये ॥
महाषोढाकृतन्यासः त्वदीक्षायाभिवन्दिते ।
स मासान्मृत्युमाप्नोति यदि त्राता शिवः स्वयम् ॥
वज्रपञ्जरनामानमेवं न्यासं करोति यः ।
दिव्यान्तरिक्षभूशैलजलारण्यनिवासिनः ॥
उद्दण्डभूतवेतालदेवरक्षोग्रहादयः ।
भयग्रस्तेन मनसा नेक्षन्ते साधकं प्रिये ॥
महाषोढाह्वयं न्यासं ब्रह्मविष्णुशिवादयः ।
देवास्सर्वे प्रकुर्वन्ति ऋषयश्च मुनीश्वराः ॥
बहुनोक्तेन किं देवि सुशिष्याय प्रकाशयेत् ।
अक्षयां लभते सिद्धिं रहसि न्यासमाचरेत् ॥
अस्मात्परतरस्साक्षाद्देवताभावसिद्धिदः ।
लोके नास्ति न सन्देहः सत्यं सत्यं न संशयः ॥
ऊर्ध्वाम्नायप्रवेशश्च पराप्रासादचिन्तनम् ।
महाषोढापरिज्ञानं नाल्पस्य तपसः फलम् ॥

इति महाषोढान्यासफलम् ॥

अथ पात्रासादनम्

वर्धनीकलशस्थापनम्

स्वपुरतः वामभागे त्रिकोणवृत्तचतुरश्रात्मकं मण्डल मत्स्यमुद्रया विलिख्य—

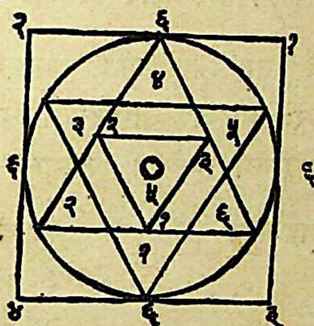
मण्डलं मूलेन समभ्यर्च्य, कर्पूरादिवासितजलपूरितं कलशं गन्धपुष्पाक्षतैः अलंकृत्य मण्डलोपरि स्थापयेत् ॥

ॐ कलशस्य मुखे विष्णुः कण्ठे रुद्रः समाश्रितः ।
मूले तत्र स्थितो ब्रह्मा मध्ये मातृगणाः स्मृताः ॥
कुक्षौ तु सागराः सर्वे सप्तद्वीपा वसुन्धारा ।
ऋग्वेदोऽथ यजुर्वेदः सामवेदोऽप्यथर्वणः ॥
अङ्गैश्च सहिताः सर्वे कलशाम्बुसमाश्रिताः ।
गङ्गे च यमुने चैव गोदावरि सरस्वति ॥
नर्मदे सिन्धु कावेरि जलेऽस्मिन्सन्निधिं कुरु ।
सर्वे समुद्राः सरितस्तीर्थानि च नदा ह्रदाः ॥
आयान्तु देवीपूजार्थं दुरितक्षयकारकाः ।

मूलेन अष्टवारमभिमन्त्र्य, धेनुमुद्रां प्रदर्श्य, तज्जलेन पूजोपकरणानि आत्मानं च प्रोक्षयेत् ॥

सामान्यार्घ्यविधिः

वर्धनीपात्रस्य दक्षिणतः वर्धनीपात्रगतेन जलेन बिन्दु-त्रिकोण-षट्कोण-वृत्त-चतुरश्रात्मकं मण्डलं मत्स्यमुद्रया निर्माय ॥

चतुरश्रे अग्नीशासुरवायुकोणेषु मध्ये दिक्षु च बालाषडङ्गैः संपूजयेत् । यथा-

३ ऐं हृदयाय नमः । हृदयशक्तिश्रीपादुकां पूजयामि नमः ॥
३ क्लीं शिरसे स्वाहा । शिरःशक्तिश्रीपादुकां ,,
३ सौः शिखायै वषट् । शिखाशक्तिश्रीपादुकां ,,
३ ऐं कवचाय हुं । कवचशक्तिश्रीपादुकां ,,
३ क्लीं नेत्रत्रयाय वौषट् । नेत्रशक्तिश्रीपादुकां ,,
३ सौः अस्त्राय फट् । अस्त्रशक्तिश्रीपादुकां ,,

षट्कोणे स्वाग्रादिप्रादक्षिण्येन—

३ ऐं क-५ हृदयाय नमः । हृदयशक्तिश्रीपादुकां ,,
३ क्लीं ह-६ शिरसे स्वाहा । शिरःशक्तिश्रीपादुकां ,,
३ सौः स-४ शिखायै वषट् । शिखाशक्तिश्रीपादुकां ,,
३ ऐं क-५ कवचाय हुँ । कवचशक्तिश्रीपादुकां ,,
३ क्लीं ह-६ नेत्रत्रयाय वौषट् । नेत्रशक्तिश्रीपादुकां ,,
३ सौः स-४ अस्त्राय फट् । अस्त्रशक्तिश्रीपादुकां ,,

त्रिकोणे स्वाग्रादिप्रादक्षिण्येन—

३ ऐं क-५ नमः
३ क्लीं ह-६ नमः
३ सौः स-४ नमः
३ मूलं नमः (बिन्दौ)

ततः ३ अस्त्राय फट्—इति सामान्यार्घ्यपात्रस्य आधारं प्रक्षाल्य
३ अं अग्निमण्डलाय धर्मप्रददशकलात्मने श्रीमहात्रिपुरसुन्दर्या सामान्यार्घ्यपात्राधाराय नमः ॥

इति मण्डलोपरि संस्थाप्य

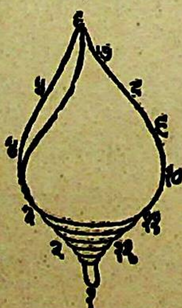
३ अग्निं दूतं वृणीमहे होतारं विश्ववेदसं अस्य यज्ञस्य सुक्रतुम् । रां रीं रूं रैं रौं रः रमलवरयूं अग्निमण्डलाय नमः इति अग्निमण्डलं विभाव्य दश वह्निकलाः पूजयेत् । तद्यथा—

३ यं धूम्रार्चिष्कलायै नमः	३ षं सुश्री कलायै नमः
३ रं ऊष्मा ,, ,,	३ सं सुरूपा ,, ,,
३ लं ज्वलिनी ,, ,,	३ हं कपिला ,, ,,
३ वं ज्वालिनी ,, ,,	३ लं हव्यवाहिनी ,,
३ शं विस्फुलिङ्गिनी ,,	३ क्षं कव्यवाहिनी ,,

३ अस्त्राय फट्—इति क्षालितं शङ्खं गृहीत्वा—

३ उं सुर्यमण्डलायार्थप्रदद्वादशकलात्मने श्रीमहात्रिपुरसुन्दर्याः सामान्यार्घ्यपात्राय नमः —इति संस्थाप्य

३ आ सत्येन रजसा वर्तमानो निवेशयन्नमृतं मर्त्यं च हिरण्ययेन सविता रथेना देवो याति भुवनानि पश्यन् । हां हीं हूं हैं हौं हः हमलवरयूम् । सूर्यमण्डलाय नमः—इति सूर्यमण्डलं विभाव्य द्वादश सूर्यकलाः पूजयेत् तद्यथा —

३ कं भं तपिनी कलायै नमः	३ छं दं सुषुम्ना कलायै नमः
३ खं बं तापिनी ,,	३ जं थं भोगदा ,,
३ गं फं धूम्रा ,,	३ झं त विश्वा ,,
३ घ पं मरीची ,,	३ ञं णं बोधिनी ,,
३ ङं नं ज्वालिनी ,,	३ टं ढं धारिणी ,,
३ चं धं रुचि ,,	३ ठं डं क्षमा ,,

३ मं सोममण्डलाय कामप्रदषोडशकलात्मने श्रीमहात्रिपुरसुन्दर्याः सामान्यार्घ्यामृताय नमः—इति वर्धनीसलिलमापूर्य क्षीरविन्दुं दत्वा

३ आप्यायस्व समेतु ते विश्वतः सोमवृष्णियं भवावाजस्य संगथे। सां सीं सूं सैं सौं सः समलवरयूं सोममण्डलाय नमः—इति सोममण्डलं विभाव्य षोडश सोमकलाः पूजयेत्। तद्यथा—

३ अं अमृता कलायै नमः	३ लृं चन्द्रिका कलायै नमः
३ आं मानदा ,,	३ लॄं कान्ति ,,
३ इं पूषा ,,	३ एं ज्योत्स्ना ,,
३ ईं तुष्टि ,,	३ ऐं श्री ,,
३ उं पुष्टि ,,	३ ओं प्रीति ,,
३ ऊं रति ,,	३ औं अङ्गदा ,,
३ ऋं धृति ,,	३ अं पूर्णा ,,
३ ॠं शशिनी ,,	३ अः पूर्णामृता ,,

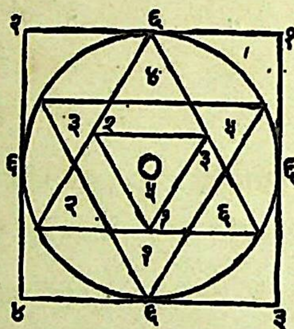
ततस्तस्मिन्शङ्खे अग्नीशासुरवायुकोणेषु मध्ये दिक्षु च क्रमेण षडङ्गैः संपूज्य, अस्त्राय फट् इति संरक्ष्य, कवचाय हुं इति अवगुण्ठ्य, धेनुयोनिमुद्रे प्रदर्श्य, मूलेन सप्तवारमभिमन्त्र्य, तत्सलिलपृषतैः पूजोपकरणानि, आत्मानं च प्रोक्ष्य, शङ्खजलं किंचित् वर्धन्यां निक्षिपेत् ॥

विशेषार्घ्यविधिः

सामान्यार्घ्योदकेन तद्दक्षिणतः बिन्दु—त्रिकोण—षट्कोण वृत्त चतुरश्रात्मकं मण्डलं मत्स्यमुद्रया विलिख्यं, बिन्दौ सानुस्वारं तुरीयस्वरं विलिख्य,

चतुरश्रे प्राग्वत् षडङ्गं विन्यस्य, षट्कोणे स्वाग्रकोणादिप्रादक्षिण्येन षडङ्गैरभ्यर्च्य, त्रिकोणे मूलत्रिखण्डैरभ्यर्च्य, मूलेन बिन्दुं चार्चयेत् ।

तद्यथा—

चतुरश्रे अग्नीशासुरवायुकोणेषु मध्ये दिक्षु च —

३ ऐं क ५ हृदयाय नमः ।	हृदयशक्तिश्रीपादुकां पूजयामि नमः
३ क्लीं ह-६ शिरसे स्वाहा ।	शिरःशक्तिश्रीपादुकां ,,
३ सौः स-४ शिखायै वषट् ।	शिखाशक्तिश्रीपादुकां ,,
३ ऐं क ५ कवचाय हुं ।	कवचशक्तिश्रीपादुकां ,,
३ क्लीं ह-६ नेत्रत्रयाय वौषट् ।	नेत्रशक्तिश्रीपादुकां ,,
३ सौः स-४ अस्त्राय फट् ।	अस्त्रशक्तिश्रीपादुकां ,,

ततः षट्कोणे स्वाग्रादिप्रादक्षिण्येन—

३ ऐं क-५ हृदयाय नमः ।	हृदयशक्तिश्रीपादुकां पूजयामि नमः
३ क्लीं ह-६ शिरसे स्वाहा ।	शिरःशक्तिश्रीपादुकां ,,
३ सौः स-४ शिखायै वषट् ।	शिखाशक्तिश्रीपादुकां ,,
३ ऐं क-५ कवचाय हुं ।	कवचशक्तिश्रीपादुकां ,,
३ क्लीं ह-६ नेत्रत्रयाय वौषट् ।	नेत्रशक्तिश्रीपादुकां ,,
३ सौः स-४ अस्त्राय फट् ।	अस्त्रशक्तिश्रीपादुकां ,,

ततस्त्रिकोणे स्वाग्रादिप्रादक्षिण्येन—

३ ऐं क-५ नमः
३ क्लीं ह-६ नमः
३ सौः स-४ नमः
३ मूलं नमः (बिन्दौ)

षोडश्युपासकैस्तु षोडशीमन्त्रेणैव सर्वत्र पूजा विधेया।

अथ ३ अस्त्राय फट् इति आधारं प्रक्षाल्य,

३ ऐं क-५ अं अग्निमण्डलाय धर्मप्रद्दशकलात्मने श्रीमहात्रिपुरसुन्दर्याः विशेषार्घ्यपात्राधाराय नमः इति आधारं संस्थाप्य

३ अग्निं दूतं वृणीमहे होतारं विश्ववेदसं अस्य यज्ञस्य सुक्रतुम्। रां रीं रूं रैं रौं रः रमलवरयूं अग्निमण्डलाय नमः—इति अग्निमण्डलं विभाव्य दशवह्निकलाः पूजयेत्। यथा—

३ यं धूम्रार्चिष्कलायै नमः	३ षं सुश्री कलायै नमः
३ रं ऊष्मा ,,	३ सं सुरूपा ,,
२ लं ज्वलिनी ,,	३ हं कपिला ,,
३ वं ज्वालिनी ,,	३ लं हव्यवाहिनी ,,
३ शं विस्फुलिङ्गिनी ,,	३ क्षं कव्यवाहिनी ,,

ततः—

३ अस्त्राय फट् इति अस्त्रमन्त्रेण विशेषार्घ्यपात्रं प्रक्षाल्य

३ क्लीं ह-६ उं सूर्यमण्डलाय अर्थप्रदद्वादशकलात्मने श्रीमहात्रिपुरसुन्दर्याः विशेषार्घ्यपात्राय नमः, इति आधारोपरि संस्थाप्य॥

३ ह्रीं ऐं महालक्ष्मीश्वरि परमस्वामिनि ऊर्ध्वशून्यप्रवाहिनि सोमसूर्याग्निभक्षिणि परमाकाशभासुरे आगच्छागच्छ विश विश पात्रं प्रतिगृह्ण प्रतिगृह्ण हुं फट् स्वाहा इति पुष्पाञ्जलिं विकीर्य॥

३ आ सत्येन रजसा वर्तमानो निवेशयन्नमृतं मर्त्यं च हिरण्ययेन सविता रथेना देवो याति भुवनानि पश्यन्। हां हीं हूं हैं हौं हः हमलवरयूं सूर्यमण्डलाय नमः इति सूर्यमण्डलं विभाव्य द्वादश सूर्यकलाः पूजयेत्।

३ कं भं तपिनी कलायै नमः	३ छं दं सुषुम्ना कलायै नमः
३ खं बं तापिनी ,,	३ जं थं भोगदा ,,
३ गं फं धूम्रा ,,	३ झं तं विश्वा ,,
३ घं पं मरीचि ,,	३ ञं णं बोधिनी ,,
३ ङं नं ज्वालिनी ,,	३ टं ढं धारिणी ,,
३ चं धं रुचि ,,	३ ठं डं क्षमा ,,

ततो विशेषार्घ्यपात्रे—

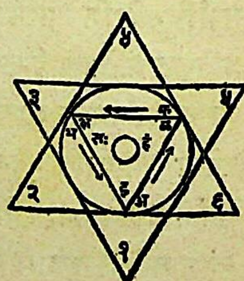
३ सौः स-४ मं सोमभण्डलाय कामप्रदषोडशकलात्मने श्रीमहात्रिपुर-सुन्दर्याः विशेषार्घ्यामृताय नमः—इति अकारादिक्षकारान्तं क्षकारा-द्यकारान्तं सविन्दुमातृकयार्पितं कस्तूरीकाद्यधिवासितं क्षीरं-पूरयित्वा अष्टगन्धलोलितं पुष्पं निधाय नागरखण्डं निक्षिप्य ॥

३ आप्यायस्व समेतु ते विश्वतः सोमवृष्णियम् । भवावाजस्य संगथे ॥ सां सीं सूं सैं सौं सः समलवरयूं सोममण्डलाय नमः—इति सोममण्डल विभाव्य षोडश सोमकलाः पूजयेत् । यथा—

३	अं	अमृता कलायै नमः		३	लृं	चन्द्रिका कलायै नमः	
३	आं	मानदा	,,	३	लॄं	कान्ति	,,
३	इं	पूषा	,,	३	एं	ज्योत्स्ना	,,
३	ईं	तुष्टि	,,	३	ऐं	श्री	,,
३	उं	पुष्टि	,,	३	ओं	प्रीति	,,
३	ऊं	रति	,,	३	औं	अङ्गदा	,,
३	ऋं	धृति	,,	३	अं	पूर्णा	,,
३	ॠं	शशिनी	,,	३	अः	पूर्णामृता	,,

ततः ३ ओं जुंसः स्वाहा इति अष्टवारमभिमन्त्र्य ।

तत्रार्घ्यामृते स्वाग्राद्यप्रादक्षिण्येन अकथादि-षोडशवर्णात्मक-रेखा-त्रयं त्रिकोणं विलिख्य, तदन्तः स्वाग्रादिकोणेषु अप्रादक्षिण्येन हलक्षान्, बहिः प्रादक्षिण्येन पञ्चदशीमूल-खण्डत्रयं, बिन्दौ सविन्दुतुरीयस्वरं (ईं , तद्वामदक्षयोः क्रमेण हं सः इति च विलिख्य-

३ हसः नमः इति आराध्य, त्रिकोणस्य परितः वृत्तं, तद्बहिश्च षट्कोणं निर्माय, स्वाग्रकोणादिप्रादक्षिण्येन षडङ्गमन्त्रैः षट्कोणमभ्यर्च्य

३ मूलं तां चिन्मयीं आनन्दलक्षणां अमृतकलशपिशितहस्तद्वयां प्रसन्नां देवीं पूजयामि नमः स्वाहा इति सुधादेवीं समभ्यर्च्य तदर्घ्यात्किंचित् पात्रान्तरेण—

३ वषट्। इत्युद्धृत्य, ३ स्वाहा। इति तत्रैव निक्षिप्य,
३ हुं। इति अवकुण्ठ्य, ३ वौषट्। इति धेनुमुद्रया अमृतीकृत्य
३ फट्। इति संरक्ष्य ३ नमः। इति पुष्पं दत्वा
३ मूलेन गालिन्या निरीक्ष्य ३ ऐं इति योनिमुद्रया नत्वा

३ मूलेन सप्तवारमभिमन्त्र्य, सुधादेवीं षोडशोपचारैः संपूज्य तद्बिन्दुभिः सपर्यासाधनानि प्रोक्ष्य सर्वं विद्यामयं विभावयेत् ॥

शुद्धिसंस्कारः

विशेषार्घ्यपात्रस्य दक्षिणतः सामान्यार्घ्योदकेन त्रिकोण-वृत्त-चतुरश्रात्मक मण्डलं मत्स्यमुद्रया विलिख्य*

३ ओं ह्रीं ह्रौं नमःशिवाय इति मण्डलं अभ्यर्च्य शुद्धिपात्रं संस्थाप्य
३ ओं श्लीं पशु हुं फट् इति अष्टवारमभिमन्त्र्य
३ सद्योजातं प्रपद्यामि सद्योजाताय वै नमो नमः।
भवे भवे नाति भवे भवस्व मां भवोद्भवाय नमः ॥
३ वामदेवाय नमो ज्येष्ठाय नमः श्रेष्ठाय नमो रुद्राय नमः कालाय नमः कलविकरणाय नमो बलविकरणाय नमो बलाय नमो बलप्रमथनाय नमः सर्वभूतदमनाय नमो मनोन्मनाय नमः ॥
३ अघोरेभ्योऽथ घोरेभ्यो घोरघोरतरेभ्यः सर्वेभ्यः सर्वशर्वेभ्यो नमस्ते अस्तु रुद्ररूपेभ्यः ॥
३ तत्पुरुषाय विद्महे महादेवाय धीमहि तन्नो रुद्रः प्रचोदयात्
३ ईशानस्सर्वविद्यानमीश्वरस्सर्वभूतानां ब्रह्माधिपतिर्ब्रह्मणोऽधिपतिर्ब्रह्मा शिवो मे अस्तु सदाशिवों ॥ इत्यभ्यर्च्य ॥)

तदधः त्रिकोण-वृत्त-चतुरश्रात्मकं मण्डलद्वयं विलिख्य। प्रथममण्डले—
३ हंसश्शिवस्सोहं, सोहं हंसश्शिवः, हंसश्शिवस्सोहं हंसः, हस्ख्फ्रें हसक्षमलवरयूं नमः। इत्यभ्यर्च्य, गुरुपात्रं निधाय। द्वितीयमण्डले—
३ हंसः नमः। इत्यभ्यर्च्य, आत्मपात्रं निदध्यात् ॥ ततो विशेषार्घ्यपात्रं करेण संस्पृश्य वक्ष्यमाणचतुर्नवतिमन्त्रैः अभिमन्त्रयेत्—

* अस्य चित्रं १४४ पुटे द्रष्टव्यम्।

वह्निकलाः

३ यं धूम्रार्चिषे नमः	३ षं सुश्रियै नमः
३ रं ऊष्मायै ,,	३ सं सुरूपायै ,,
३ लं ज्वलिन्यै ,,	३ हं कपिलायै ,,
३ वं ज्वालिन्यै ,,	३ ळं हव्यवाहिन्यै ,,
३ शं विस्फुलिङ्गिन्यै ,,	३ क्षं कव्यवाहिन्यै ,,

सूर्यकलाः

३ कं भं तपिन्यै नमः	३ छं दं सुषुम्नायै नमः
३ खं बं तापिन्यै ,,	३ जं थं भोगदायै ,,
३ गं फं धूम्रायै ,,	३ झं तं विश्वायै ,,
३ घं पं मरीच्यै ,,	३ ञं णं बोधिन्यै ,,
३ ङं नं ज्वालिन्यै ,,	३ टं ढं धारिण्यै ,,
३ चं धं रुच्यै ,,	३ ठं डं क्षमायै ,,

सोमकलाः

३ अं अमृतायै नमः	३ ऌं चन्द्रिकायै नमः
३ आं मानदायै ,,	३ ॡं कान्त्यै ,,
३ इं पूषायै ,,	३ एं ज्योत्स्नायै ,,
३ ईं तुष्ट्यै ,,	३ ऐं श्रियै ,,
३ उं पुष्ट्यै ,,	३ ओं प्रीत्यै ,,
३ ऊं रत्यै ,,	३ औं अङ्गदायै ,,
३ ऋं धृत्यै ,,	३ अं पूर्णायै ,,
३ ॠं शशिन्यै ,,	३ अः पूर्णामृतायै ,,

ब्रह्मकलाः

३ कं सृष्ट्यै नमः	३ चं लक्ष्म्यै नमः
३ खं ऋद्ध्यै ,,	३ छं द्युत्यै ,,
३ गं स्मृत्यै ,,	३ जं स्थिरायै ,,
३ गं मेधायै ,,	३ झं स्थित्यै ,,
३ ङं कान्त्यै ,,	३ ञं सिद्ध्यै ,,

३ हंसश्शुचिषद्वसुरन्तरिक्षसद्धोता वेदिषदतिथिर्दुरोणसत्। नृषद्वरसदृत-सद्व्योमसदब्जा गोजा ऋतजा अद्रिजा ऋतं बृहत् ॥ नमः ॥

विष्णुकलाः

३ टं जरायै नमः
३ ठं पालिन्यै ,,
३ डं शांत्यै ,,
३ ढं ईश्वर्यै ,,
३ णं रत्यै ,,
३ तं कामिकायै नमः
३ थं वरदायै ,,
३ दं ह्लादिन्यै ,,
३ धं प्रीत्यै ,,
३ नं दीर्घायै ,,

३ प्रतद्विष्णुस्तवते वीर्याय मृगो न भीमः कुचरो गिरिष्ठाः। यस्योरुषु त्रिषु विक्रमणेष्वधिक्षियन्ति भुवनानि विश्वा ॥ नमः ॥

रुद्रकलाः

३ पं तीक्ष्णायै नमः
३ फं रौद्र्यै ,,
३ बं भयायै ,,
३ भं निद्रायै ,,
३ मं तंद्र्यै ,,
३ यं क्षुधायै नमः
३ रं क्रोधिन्यै ,,
३ लं क्रियायै ,,
३ वं उद्गार्यै ,,
३ शं मृत्यवे ,,

३ त्र्यम्बकं यजामहे सुगन्धिं पुष्टिवर्धनम्। उर्वारुकमिव बन्धनान्मृत्योर्मुक्षीय मामृतात् ॥ नमः ॥

ईश्वरकलाः

३ षं पीतायै नमः
३ सं श्वेतायै ,,
३ हं अरुणायै नमः
३ क्षं असितायै ,,

३ तद्विष्णोः परमं पदं सदा पश्यन्ति सूरयः। दिवीव चक्षुराततम्। तद्विप्रासो विपन्यवो जागृवाँसः समिन्धते विष्णोर्यत्परमं पदम् ॥ नमः ॥

सदाशिवकलाः

३ अं निवृत्त्यै नमः
३ आं प्रतिष्ठायै ,,
३ इं विद्यायै ,,
३ ईं शान्त्यै ,,
३ उं इन्धिकायै नमः
३ ऊं दीपिकायै ,,
३ ऋं रेचिकायै ,,
३ ॠं मोचिकायै ,,

३ लृं परायै	नमः	३ ओं ज्ञानामृतायै	नमः
३ लॄं सूक्ष्मायै	,,	३ औं आप्यायिन्यै	,,
३ एं सूक्ष्मामृतायै	,,	३ अं व्यापिन्यै	,,
३ ऐं ज्ञानायै	,,	३ अः व्योमरूपायै	,,

३ विष्णुर्योनिं कल्पयतु त्वष्टा रूपाणि पिँशतु ।
आसिञ्चतु प्रजापतिर्धाता गर्भं दधातु ते ॥
गर्भं धेहि सिनीवालि गर्भं धेहि सरस्वति ।
गर्भं ते अश्विनौ देवावाधत्तां पुष्करस्रजा ॥ नमः ॥

३ मूलं नमः ॥

३ अखण्डैकरसानन्दकरे परसुधात्मनि ।
स्वच्छन्दस्फुरणामत्र निधेहि कुलनायिके ॥ नमः ॥

३ अकुलस्थामृताकारे शुद्धज्ञानकरे परे ।
अमृतत्वं निधेह्यस्मिन् वस्तुनि क्लिन्नरूपिणि ॥ नमः ॥

३ तद्रूपिण्यैकरस्यत्वं कृत्वा ह्येतत्स्वरूपिणि ।
भूत्वा परामृताकारा मयि चित्स्फुरणं कुरु ॥ नमः ॥

३ ऐं ब्लूं झ्रौं जुं सः अमृते अमृतोद्भवे अमृतेश्वरि अमृतवर्षिणि अमृतं स्रावय स्रावय स्वाहा ॥ नमः ॥

३ ऐं वद वद वाग्वादिनि ऐं क्लीं क्लिन्ने क्लेदिनि क्लेदय महाक्षोभं कुरु कुरु क्लीं सौः मोक्षं कुरु कुरु हसौः स्हौः ॥ नमः ॥

एवमभिमन्त्रितविशेषार्घ्यामृतात् किंचित् गुरुपात्रे उद्धृत्य गुरुत्रयं यजेत् । गुरुः सन्निहितो यदि तस्मै निवेदयेत् ।

पुनः आत्मपात्रे किंचिद्विशेषार्घ्यामृतमुद्धृत्य, मूलाधारे वालाग्रामात्रं अनादिवासनारूपेन्धनप्रज्वलितं कुण्डलिन्यधिष्ठितं चिदग्निमण्डलं ध्यात्वा—

३ कुण्डलिन्यधिष्ठितचिदग्निमण्डलाय नमः । इति मनसा संपूज्य

३ मूलं पुण्यं जुहोमि स्वाहा		३ मूलं सङ्कल्पं जुहोमि स्वाहा	
३ मूलं पापं	,,	३ मूलं विकल्पं	,,
३ मूलं कृत्यं	,,	३ मूलं धर्मं	,,
३ मूलं अकृत्यं	,,	३ मूलं अधर्मं	,,

३ मूलं अधर्मं जुहोमि वौषट्

३ इतः पूर्वं प्राणबुद्धिदेहधर्माधिकारतः जाग्रत्स्वप्नसुषुप्त्यवस्थासु मनसा वाचा कर्मणा हस्ताभ्यां पद्भ्यां उदरेण शिश्ना यत्स्मृतं यदुक्तं यत्कृतं तत्सर्वं ब्रह्मार्पणं भवतु स्वाहा—इति पूर्णाहुतिं विभाव्य

३ आर्द्रं ज्वलति ज्योतिरहमस्मि ज्योतिर्ज्वलति ब्रह्माहमस्मि। योऽहमस्मि ब्रह्माहमस्मि अहमस्मि ब्रह्माहमस्मि। अहमेवाहं मां जुहोमि स्वाहा ॥

इति आत्मनः कुण्डलिनीरूपे चिदग्नौ होमबुद्ध्या जुहुयात्। विशेषार्ध्यपात्रात्किंचित्क्षीरं क्षीरकलशे निक्षिपेत् ॥

आविसर्जनं शङ्खं विशेषार्ध्यपात्रञ्च न चालयेत्।

अन्तर्यागः

सच ज्ञानार्णवे दृष्टः, यथा मूलाधारादाब्रह्मविलं विलसन्तीं विसतन्तुतनीयसीं विद्युत्पुञ्जपिञ्जरां विवस्वदयुतभास्वत्प्रकाशां परश्शतसुधामयूखशीतलतेजोदण्डरूपां परचितिं भावयेत्। ततस्तत्तेजसि—

मूलाधारादधोगते अकुलसहस्रारे भूपुरस्थितदेवीः,

तदुपरि स्थिते विषुवनाम्नि रक्तवर्णषड्दलपद्मे षोडशदलदेवीः,

मूलाधारे चतुर्दले अष्टदलदेवीः, स्वाधिष्ठाने षड्दले चतुर्दशारदेवीः, मणिपूरके दशदले बहिर्दशारदेवीः, अनाहते द्वादशदले अन्तर्दशारदेवीः, विशुद्धौ षोडशदले अष्टारदेवी, लम्बिकाग्रे आयुधदेवीः त्रिकोणदेवीश्च, आज्ञायां द्विदले बिन्दुगतदेवीं च, ध्यात्वा

तत्तदग्रे जीवात्मानं पुष्पपूरिताञ्जलिनिविष्टं भावयन् तत्तत्पूजामन्त्रैः तत्तदावरणपूजां, देव्या वामहस्ते पूजासमर्पणं च विभाव्य श्रीमहात्रिपुरसुन्दर्यां सचक्रावयवानि आवरणानि विलीनानि विभाव्य, मध्यत्र्यश्राग्रे (देवीपादमूले) स्थितजीवात्मना सहितां श्रीदेवीं हृदयं नीत्वा स्वाञ्जलिगतकुसुमैः तत्र तां संपूज्य, ततः अकुलेन्दुगलितामृतधारारूपिणीः चन्दनकुसुमधूपदीपनैवेद्यशालिकरकमलाः पीतासितश्यामरक्त-

शुक्लवर्णाः धरणिवियदनिलानलजललक्षणपञ्चभूतमयीः सर्वावयवसुन्दरीः पञ्चदेवताः देव्यग्रे संस्मृत्य, ताभिः चन्दनाद्युपचारान् श्रीदेव्यै समर्पितान् स्मारं स्मारं पञ्चोपचारमुद्राश्च प्रदर्शिता भावयेत् ॥

ततो देव्या नासायां गन्धदेवता, श्रोत्रे पुष्पदेवता, नाभौ धूपदेवता, नयने दीपदेवता, जिह्वायां नैवेद्यदेवता इति क्रमेण विलीनाः विभाव्य, मूलविद्यां उच्चरन्, जीवात्मानं श्रीदेवीपादारविन्दमूले लीनं विभाव्य, हृदयगतदेवीरूपं मध्यत्र्यश्रसहितं तत्रैव केवलं ज्योतिर्मयतामापन्नं ध्यायन् संक्षोभिण्यादिनवमुद्राः* भावयित्वा, क्षणं न किंचिदपि चिन्तयेत् ॥

अथ देव्या प्रेरितमानसः सन् पुनः प्रकृतिमालम्ब्य तेजोरूपेण परिणतां परमशिवज्योतिरभिन्नप्रकाशात्मिकां वियदादिविश्वकारणां स्वात्माभिन्नां परचितिं सुषुम्नापथेन उद्गमय्य विनिर्भिन्नविधिबिलविलसदमलदशशतदल-कमलात् वहन्नासापुटेन निर्गतां त्रिखण्डामुद्रामण्डितशिखण्डे कुसुम-गर्भितेऽञ्जलौ समानीय—

३ ह्रीं श्रीं सौः श्रीललितायाः अमृतचैतन्यमूर्तिं कल्पयामि नमः ॥

ध्यानम्

ध्यायेन्निरामयं वस्तु जगत्त्रयविमोहिनीम् ।
अशेषव्यवहाराणां स्वामिनीं संविदं पराम् ॥
उद्यत्सूर्यसहस्राभां दाडिमीकुसुमप्रभाम् ।
जपाकुसुमसंकाशां पद्मरागमणिप्रभाम् ॥
स्फुरत्पद्मनिभां तप्तकाञ्चनाभां सुरेश्वरीम्
रक्तोत्पलदलाकारपादपल्लवराजिताम् ॥
अनर्घरत्नखचितमञ्जीरचरणद्वयाम् ।
पादाङ्गुलीयकक्षिप्तरत्नतेजोविराजिताम् ॥
कदलीललितस्तम्भसुकुमारोरुकोमलाम् ।
नितम्बबिम्बविलसद्रक्तवस्त्रपरिष्कृताम् ॥
मेखलाबद्धमाणिक्यकिङ्किणीनादविभ्रमाम् ।
उद्यदादित्यसंकाशताटङ्कसुमुखप्रभाम् ॥
पूर्णचन्द्रमुखी पद्मवदनां वरनासिकाम् ।
स्फुरन्मदनकोदण्डसुभ्रुवं पद्मलोचनाम् ॥
ललाटपट्टसंराजद्रत्नाढ्यतिलकाङ्किताम् ।
मुक्तामाणिक्यघटितमुकुटस्थलकिङ्किणीम्
स्फुरच्चन्द्रकलाराजन्मुकुटां च त्रिलोचनाम्
प्रवालवल्लीविलसद्बाहुवल्लीचतुष्टयाम् ॥
इक्षुकोदण्डपुष्पेषुपाशाङ्कुशचतुर्भुजाम् ।
सर्वदेवमयीमम्बां सर्वसौभाग्यसुन्दरीम् ॥
सर्वतीर्थमयीं दिव्यां सर्वकामप्रपूरिणीम् ।
सर्वमन्त्रमयीं नित्यां सर्वागमविशारदाम् ॥

*षोडश्युपासकानां तु दशमुद्राः ।

अलक्ष्यमध्यमां निम्ननाभिं शातोदरीं पराम्
रोमराजिलतोद्भूतमहाकुचफलान्विताम् ।
सुवृत्तनिबिडोत्तुङ्गकुचमण्डलराजिताम् ॥
अनर्घमौक्तिकस्फारहारभारविराजिताम् ।
नवरत्नप्रभाराजद्ग्रैवेयकविभूषणाम् ॥
श्रुतिभूषामनोरम्यकपोलस्थलमञ्जुलाम् ।
सर्वक्षेत्रमयीं देवीं सर्वविद्यामयीं शिवाम् ।
सर्वयागमयीं विद्यां सर्वदेवस्वरूपिणीम् ॥
सर्वशास्त्रमयीं नित्यां सर्वागमनमस्कृताम् ।
सर्वाम्नायमयीं देवीं सर्वायतनसेविताम् ॥
सर्वानन्दमयीं ज्ञानगह्वरां संविदं पराम् ।
एवं ध्यायेत्परामम्बां सच्चिदानन्दरूपिणीम्

इति निजलीलाङ्गीकृतललितवपुषं विचिन्त्य

३ ह्स्रैं ह्स्क्ल्रीं ह्स्रौः

महापद्मवनान्तस्थे कारणानन्दविग्रहे ।
सर्वभूतहिते मातः एह्येहि परमेश्वरि ॥

श्रीललितामहात्रिपुरसुन्दरीपराभट्टारिकामावाहयामि नमः ॥

नित्यादिकमणिमान्तं श्रीकामेश्वराङ्कोपवेशनं विना श्रीदेवीसमानाकृतिवेषभूषणायुधशक्तिचक्रं ओघत्रयगुरुमण्डलं च वक्ष्यमाणेषु निजस्वामिन्यभिमुखोपविष्टमवमृश्य

३ मूलं आवाहिता भव ॥
३ ,, संस्थापिता भव ॥
३ ,, सन्निधापिता भव ॥
३ मूलं संनिरुद्धा भव ॥
३ ,, संमुखी भव ॥
३ ,, अवगुण्ठिता भव ॥

इति मन्त्रैरावाहनादिषण्मुद्राः प्रदर्श्य, वन्दनधेनुयोनिमुद्राश्च प्रदर्शयेत् । अथ हृदयादिषडङ्गमुद्राः बाणाद्यायुधमुद्राश्च तत्तन्मन्त्रपूर्वकं प्रदर्शयेत् ॥

चतुःषष्ट्युपचारपूजाः

अथ श्रीपरदेवतायाः चतुष्षष्ट्युपचारानाचरेत् । तेष्वशक्तानां भावनया पुष्पाक्षतानर्पयेत् ॥

३ श्रीललितायै पाद्यं कल्पयामि नमः

,, आभरणावरोपणं ,,
,, सुगन्धितैलाभ्यङ्गं ,,
,, मज्जनशालाप्रवेशनं ,,
श्रीललितायै मज्जनशालामणिपीठोपवेशनं क० नमः
,, दिव्यस्नानीयोद्वर्तनं ,,

शुक्लवर्णाः धरणिवियदनिलानलजललक्षणपञ्चभूतमयीः सर्वावयवसुन्दरीः पञ्चदेवताः देव्यग्रे संस्मृत्य, ताभिः चन्दनाद्युपचारान् श्रीदेव्यै समर्पितान् स्मारं स्मारं पञ्चोपचारमुद्राश्च प्रदर्शिता भावयेत् ॥

ततो देव्या नासायां गन्धदेवता, श्रोत्रे पुष्पदेवता, नाभौ धूपदेवता, नयने दीपदेवता, जिह्वायां नैवेद्यदेवता इति क्रमेण विलीनाः विभाव्य, मूलविद्यां उच्चरन्, जीवात्मानं श्रीदेवीपादारविन्दमूले लीनं विभाव्य, हृदयगतदेवीरूपं मध्यत्र्यश्रसहितं तत्रैव केवलं ज्योतिर्मयतामापन्नं ध्यायन् संक्षोभिण्यादिनवमुद्राः* भावयित्वा, क्षणं न किंचिदपि चिन्तयेत् ॥

अथ देव्या प्रेरितमानसः सन् पुनः प्रकृतिमालम्ब्य तेजोरूपेण परिणतां परमशिवज्योतिरभिन्नप्रकाशात्मिकां वियदादिविश्वकारणां स्वात्माभिन्नां परचितिं सुषुम्नापथेन उद्गमय्य विनिर्भिन्नविधिबिलविलसदमलदशशतदल-कमलात् वहन्नासापुटेन निर्गतां त्रिखण्डामुद्रामण्डितशिखण्डे कुसुम-गर्भितेऽञ्जलौ समानीय—

३ ह्रीं श्रीं सौः श्रीललितायाः अमृतचैतन्यमूर्तिं कल्पयामि नमः ॥

ध्यानम्

ध्यायेन्निरामयं वस्तु जगत्त्रयविमोहिनीम् ।
अशेषव्यवहाराणां स्वामिनीं संविदं पराम् ॥
उद्यत्सूर्यसहस्राभां दाडिमीकुसुमप्रभाम् ।
जपाकुसुमसंकाशां पद्मरागमणिप्रभाम् ॥
स्फुरत्पद्मनिभां तप्तकाञ्चनाभां सुरेश्वरीम्
रक्तोत्पलदलाकारपादपल्लवराजिताम् ॥
अनर्घरत्नखचितमञ्जीरचरणद्वयाम् ।
पादाङ्गुलीयकक्षिप्तरत्नतेजोविराजिताम् ॥
कदलीललितस्तम्भसुकुमारोरुकोमलाम् ।
नितम्बबिम्बविलसद्रक्तवस्त्रपरिष्कृताम् ॥
मेखलाबद्धमाणिक्यकिङ्किणीनादविभ्रमाम् ।
उद्यदादित्यसंकाशताटङ्कसुमुखप्रभाम् ॥
पूर्णचन्द्रमुखीं पद्मवदनां वरनासिकाम् ।
स्फुरन्मदनकोदण्डसुभ्रुवं पद्मलोचनाम् ॥
ललाटपट्टसंराजद्रत्नाढ्यतिलकाङ्किताम् ।
मुक्तामाणिक्यघटितमुकुटस्थलकिङ्किणीम्
स्फुरच्चन्द्रकलाराजन्मुकुटां च त्रिलोचनाम्
प्रवालवल्लीविलसद्बाहुवल्लीचतुष्टयाम् ॥
इक्षुकोदण्डपुष्पेषुपाशाङ्कुशचतुर्भुजाम् ।
सर्वदेवमयीमम्बां सर्वसौभाग्यसुन्दरीम् ॥
सर्वतीर्थमयीं दिव्यां सर्वकामप्रपूरिणीम् ।
सर्वमन्त्रमयीं नित्यां सर्वागमविशारदाम् ॥

*षोडश्युपासकानां तु दशमुद्राः ।

अलक्ष्यमध्यमां निम्ननाभिं शातोदरीं पराम्
रोमराजिलतोद्भूतमहाकुचफलान्विताम् ।
सुवृत्तनिबिडोत्तुङ्गकुचमण्डलराजिताम् ॥
अनर्घमौक्तिकस्फारहारभारविराजिताम् ।
नवरत्नप्रभाराजद्ग्रैवेयकविभूषणाम् ॥
श्रुतिभूषामनोरम्यकपोलस्थलमञ्जुलाम् ।

सर्वक्षेत्रमयीं देवीं सर्वविद्यामयीं शिवाम् ।
सर्वयागमयीं विद्यां सर्वदेवस्वरूपिणीम् ॥
सर्वशास्त्रमयीं नित्यां सर्वागमनमस्कृताम् ।
सर्वाम्नायमयीं देवीं सर्वायतनसेविताम् ॥
सर्वानन्दमयीं ज्ञानगह्वरां संविदं पराम् ।
एवं ध्यायेत्परामम्बां सच्चिदानन्दरूपिणीम्

इति निजलीलाङ्गीकृतललितवपुषं विचिन्त्य

३ ह्स्त्रैं ह्स्क्ल्रीं ह्स्त्रौः

महापद्मवनान्तस्थे कारणानन्दविग्रहे ।
सर्वभूतहिते मातः एह्येहि परमेश्वरि ॥

श्रीललितामहात्रिपुरसुन्दरीपराभट्टारिकामावाहयामि नमः ॥

नित्यादिकमणिमान्तं श्रीकामेश्वराङ्कोपवेशनं विना श्रीदेवीसमानाकृतिवेषभूषणायुधशक्तिचक्रं ओघत्रयगुरुमण्डलं च वक्ष्यमाणेषु निजस्वामिन्यभिमुखोपविष्टमवमृश्य

३ मूलं आवाहिता भव ॥
३ ,, संस्थापिता भव ॥
३ ,, सन्निधापिता भव ॥
३ मूलं संनिरुद्धा भव ॥
३ ,, संमुखी भव ॥
३ ,, अवगुण्ठिता भव ॥

इति मन्त्रैरावाहनादिषण्मुद्राः प्रदर्श्य, वन्दनधेनुयोनिमुद्राश्च प्रदर्शयेत् । अथ हृदयादिषडङ्गमुद्राः बाणाद्यायुधमुद्राश्च तत्तन्मन्त्रपूर्वकं प्रदर्शयेत् ॥

चतुःषष्ट्युपचारपूजाः

अथ श्रीपरदेवतायाः चतुष्षष्ट्युपचारानाचरेत् । तेष्वशक्तानां भावनया पुष्पाक्षतानर्पयेत् ॥

३ श्रीललितायै पाद्यं कल्पयामि नमः

,, आभरणावरोपणं ,,
,, सुगन्धितैलाभ्यङ्गं ,,
,, मज्जनशालाप्रवेशनं ,,
श्रीललितायै मज्जनशालामणिपीठोपवेशनं क० नमः
,, दिव्यस्नानीयोद्वर्तनं ,,

३ श्रीललितायै उष्णोदकस्नानं क० नमः
,, *कनककलशच्युत-
सकलतीर्थाभिषेकं ,,
,, धौतवस्त्रपरिमार्जनं ,,
,, अरुणदुकूलपरिधानं ,,
,, अरुणकुचोत्तरीयं ,,
,, आलेपमण्टपप्रवेशनं ,,
,, आलेपमण्डपमणि-
पीठोपवेशनं ,,
,, दिव्यगन्धसर्वाङ्गीण-
विलेपनं ,,
,, केशभारस्य कालागरुधूपं
,, कुसुममालाः ,,
,, भूषणमण्डपप्रवेशनं
,, भूषणमण्डपमणि-
पीठोपवेशनं ,,
,, नवमणिमकुटं ,,
,, चन्द्रशकलं ,,
,, सीमन्तसिन्दूरं ,,
,, तिलकरत्नं ,,
,, कालाञ्जनं ,,
,, वालीयुगलं ,,
,, मणिकुण्डलयुगलं ,,
,, नासाभरणं ,,
,, अधरयावकं ,,

श्रीललितायै प्रथमभूषणं
(माङ्गल्यसूत्रं) क० नमः
,, कनकचिन्ताकं ,,
,, पदकं ,,
,, महापदकं ,,
,, मुक्तावलिं ,,
,, एकावलिं ,,
,, छन्नवीरं ,,
,, केयूरयुगलचतुष्टयं ,,
,, वलयावलिं ,,
,, ऊर्मिकावलिं ,,
,, काञ्चीदाम ,,
,, कटिसूत्रं ,,
,, सौभाग्याभरणं ,,
,, पादकटकं ,,
,, रत्ननूपुरं ,,
,, पादाङ्गुलीयकं ,,
,, एककरे पाशं ,,
,, अन्यकरेऽङ्कुशं ,,
,, इतरकरे पुण्ड्रेक्षुचापं ,,
,, अपरकरे पुष्पबाणान् ,,
,, श्रीमन्माणिक्यपादुके ,,
,, स्वसमानवेषाभिरावरण-
देवताभिः सह महा-
चक्राधिरोहणं ,,
,, कामेश्वराङ्कपर्यङ्को-
पवेशनं ,,
,, अमृतासवचषकं ,,

* इह श्रीसूक्तेनाभिषेको विधेयः ॥

151

३ श्रीललितायै आचमनीयं कल्पयामि नमः।
,, *कर्पूरवीटिकां ,, ,,
,, आनन्दोल्लासविलासहासं ,, ,,

अथ मङ्गलारार्तिकम्—कलधौतादिभाजने कुङ्कुमचन्दनादिलिखितस्याष्टषट्चतुर्दलाद्यन्यतमस्य कमलस्य चन्द्राकारचरुगोलकवत्यां चणकमुद्गजुषि वा कर्णिकायां दलेषु च पयःशर्करापिण्डीकृतयवगोधूमादिपिष्टोपादानकानि त्रिकोणशिरस्कडमर्वाकृतीनि चतुरङ्गुलोत्सेधानि घृतपाचितानि नवसप्तपञ्चान्यतमसंख्यानि दीपपात्राणि निधाय तेषु गोघृतं कर्षप्रमितं आपूर्य कर्पूरगर्भितां वर्तिकां हृल्लेखया प्रज्वाल्य—

३ श्रीं ह्रीं ग्लूं स्लूं म्लूं प्लूं न्लूं ह्रीं श्रीं—इति नवाक्षर्या रत्नेश्वरीविद्यया अभिमन्त्र्य चक्रमुद्रां प्रदर्श्य मूलेनाभ्यर्च्य—

३ जगद्ध्वनिमन्त्रमातः स्वाहा—इति मन्त्रपूर्वकं गन्धाक्षतादिना घण्टां संपूज्य तां वादयन् जानुचुम्बितभूतलः तत्पात्रं आमस्तकमुद्धृत्य—

३ श्रीललितायै मङ्गलारार्तिकं कल्पयामि नमः।
समस्तचक्रचक्रेशीयुते देवि नवात्मिके।
आरार्तिकमिदं तुभ्यं गृहाण मम सिद्धये॥

इति नववारं श्रीदेव्या आचूडं आचरणाब्जं परिभ्राम्य दक्षभागे स्थापयेत्।

३ श्रीललितायै छत्रं कल्प० नमः		३ श्रीललितायै गन्धं कल्प० नमः	
,, चामरयुगलं	,,	,, पुष्पं	,,
,, दर्पणं	,,	,, धूपं	,,
,, तालवृन्तं	,,	,, दीपं	,,

अथ नैवेद्यम्—देव्याः पुरतः स्वदक्षिणे चतुरश्रमण्डलं निर्माय तत्र आधारोपरि नैवेद्यं निधाय मूलेन प्रोक्ष्य वं इति धेनुमुद्रया अमृतीकृत्य मूलेन त्रिवारं अभिमन्त्र्य आपोशनं दत्वा—

३ श्रीललितायै नैवेद्यं कल्पयामि नमः॥

अथ श्रीललितायै पानीयं उत्तरापोशनं हस्तप्रक्षालनं गण्डूषं आचमनीयं ताम्बूलं च कल्पयेत्।

* एलालवङ्गकर्परकस्तूरीकेसरादिभिः, जातीफलदलैः पूगैः लाङ्गल्यूषणनागरैः चर्णैःखदिरसारैश्च युक्ता कर्पूरवीटिका।

३ द्रां द्रीं क्लीं ब्लूं सः क्रों ह्स्ख्फ्रें ह्सौः ऐं—इति सर्वसंक्षोभिण्यादिनव-मुद्राः प्रदर्शयेत् ।

षोडश्युपासकास्तु ह्स्रैं ह्स्क्ल्रीं ह्स्रौः इति त्रिखण्डामपि प्रदर्शयेयुः ॥

चतुरायतनपूजा

नित्योत्सवे तु, तत्तद्देवतामन्त्रैः तर्पणमात्रमेव । विस्तरेणापि लिख्यते यथेच्छं विधेयम् ।

नैर्ऋते च गणेशानं सूर्यं वायव्य एव च ।
ईशाने विष्णुमाग्नेये शिवं चैव प्रपूजयेत् ॥

गणपतिपूजा

बीजापूरगदेक्षुकार्मुकरुजाचक्राब्जपाशोत्पल
व्रीह्यग्रस्वविषाणरत्नकलशप्रोद्यत्कराम्भोरुहः ।
ध्येयो वल्लभया सपद्मकरया श्लिष्टोज्ज्वलद्भूषया
विश्वोत्पत्तिविपत्तिसंस्थितिकरो विघ्नेश इष्टार्थदः ॥

श्रीमहागणपतिं ध्यायामि । आवाहयामि । महागणपतये नमः । आसनं समर्पयामि । पाद्यं समर्पयामि । अर्घ्यं समर्पयामि । आचमनीयं समर्पयामि । मधुपर्कं समर्पयामि । स्नानं समर्पयामि । वस्त्रालंकारान् समर्पयामि । यज्ञोपवीतं समर्पयामि गन्धान् धारयामि ।

ओं सुमुखाय	नमः	ओं धूमकेतवे	नमः
एकदन्ताय	,,	गणाध्यक्षाय	,,
कपिलाय	,,	फालचन्द्राय	,,
गजकर्णकाय	,,	गजाननाय	,,
लम्बोदराय	,,	वक्रतुण्डाय	,,
विकटाय	,,	शूर्पकर्णाय	,,
विघ्नराजाय	,,	हेरम्बाय	,,
विनायकाय	,,	स्कन्दपूर्वजाय	,,

श्रीमहागणपतये नमः नानाविधपरिमलपत्रपुष्पाणि समर्पयामि ॥

३ गणपतिमूलं महागणपतिश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः । इति त्रिः संतर्पयेत् ॥

महागणपतये नमः। धूपमाघ्रापयामि। दीपं दर्शयामि। नैवेद्यं समर्पयामि। मध्ये मध्ये पानीयं, उत्तरापोशनं, हस्तप्रक्षालनं, पादप्रक्षालनं, आचमनीयं, ताम्बूलं च समर्पयामि। कर्पूरनीराजनं दर्शयामि॥

ॐ तत्पुरुषाय विद्महे वक्रतुण्डाय धीमहि। तन्नो दन्तिः प्रचोदयात्। महागणपतये नमः मन्त्रपुष्पं समर्पयामि। प्रदक्षिणनमस्कारान् समर्पयामि। समस्तराजोपचारदेवोपचारान् समर्पयामि। अनया पूजया भगवान्सर्वदेवात्मकः श्रीमहागणपतिः सुप्रसन्नो वरदो भवतु॥

सूर्यपूजा

अध्यारूढं रथेन्द्रे वसुदलसहिते वृत्तषट्कोणमध्ये
भास्वन्तं भास्करन्तं शुभदमसिगदाशङ्खचक्राब्जयुग्मम्।
वेदाकारं त्रिमूर्तिं त्रिविधनयगुणं विश्वरूपं पुराणं
ह्रांह्रींह्रूंकाररूपं सुरनुतमनिशं भावयेद्धृत्सरोजे॥

आदित्यं ध्यायामि। आवाहयामि। आदित्याय नमः आसनं समर्पयामि। पाद्यं समर्पयामि। अर्घ्यं समर्पयामि। आचमनीयं समर्पयामि। मधुपर्कं समर्पयामि। स्नानं समर्पयामि। आचमनीयं समर्पयामि। वस्त्रालंकारान् समर्पयामि। यज्ञोपवीतं समर्पयामि गन्धान् धारयामि।

ओं मित्राय	नमः	ओं सूर्याय	नमः
रवये	,,	भानवे	,,
खगाय	,,	आदित्याय	,,
पूष्णे	,,	सवित्रे	,,
हिरण्यगर्भाय	,,	अर्काय	,,
मरीचये	,,	भास्कराय	,,

आदित्याय नमः नानाविधपरिमलपत्रपुष्पाणि समर्पयामि॥

३ आदित्यमूलं आदित्यश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः। इति त्रिः संतर्पयेत्॥

आदित्याय नमः। धूपमाघ्रापयामि। दीपं दर्शयामि। नैवेद्यं समर्पयामि। मध्ये मध्ये पानीयं, उत्तरापोशनं, हस्तप्रक्षालनं, पादप्रक्षालनं आचमनीयं, ताम्बूलं च समर्पयामि। कर्पूरनीराजनं दर्शयामि॥

ॐ भास्कराय विद्महे महाद्युतिकराय धीमहि। तन्नो आदित्यः प्रचोदयात्। आदित्याय नमः मन्त्रपुष्पं समर्पयामि। प्रदक्षिणनमस्कारान् समर्पयामि। समस्तराजोपचारदेवोपचारान् संमर्पयामि। अनया पूजया भगवान्सर्वदेवात्मकः आदित्यः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु ॥

विष्णु पूजा

शान्ताकारं भुजगशयनं पद्मनाभं सुरेशं
विश्वाकरं गगनसदृशं मेघवर्णं शुभाङ्गम्।
लक्ष्मीकान्तं कमलनयन योगिभिर्ध्यानगम्यं
वन्दे विष्णुं भवभयहरं सर्वलोकैकनाथम् ॥

श्रीमहाविष्णुं ध्यायामि। आवाहयामि। महाविष्णवे नमः आसनं समर्पयामि। पाद्यं समर्पयामि। अर्घ्यं समर्पयामि। आचमनीयं समर्पयामि। मधुपर्कं समर्पयामि। स्नानं समर्पयामि। आचमनीयं समर्पयामि। वस्त्रालंकारान् समर्पयामि। यज्ञोपवीतं समर्पयामि। गन्धान् धारयामि।

ओं केशवाय	नमः	ओं त्रिविक्रमाय	नमः
नारायणाय	,,	वामनाय	,,
माधवाय	,,	श्रीधराय	,,
गोविन्दाय	,,	हृषीकेशाय	,,
विष्णवे	,,	पद्मनाभाय	,,
मधुसूदनाय	,,	दामोदराय	,,

महाविष्णवे नमः नानाविधपरिमलपत्रपुष्पाणि समर्पयामि ॥

३ अष्टाक्षरी महाविष्णुश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः। इति त्रिः संतर्पयेत्।

महाविष्णवे नमः। धूपमाघ्रापयामि। दीपं दर्शयामि। नैवेद्यं समर्पयामि। मध्ये मध्ये पानीयं, उत्तरापोशनं, हस्तप्रक्षानं, पादप्रक्षालनं, आचमनीयं, ताम्बूलं च समर्पयामि कर्पूरनीराजनं दर्शयामि ॥

ॐ नारायणाय विद्महे वासुदेवाय धीमहि। तन्नो विष्णुः प्रचोदयात्। महाविष्णवे नमः मन्त्रपुष्पं समर्पयामि। प्रदक्षिणनमस्कारन् समर्पयामि।

समस्तराजोपचारदेवोपचारान् समर्पयामि। अनया पूजया भगवान्सर्वदेवात्मकः श्रीमहाविष्णुः सुप्रसन्नो वरदो भवतु ॥

शिवपूजा

मूले कल्पद्रुमस्य द्रुतकनकनिभं चारुपद्मासनस्थं
वामाङ्कारूढगौरीनिबिडकुचभराभोगगाढोपगूढम् ।
सर्वालंकारकान्तं वरपरशुमृगाभीतिहस्तं त्रिणेत्रं
वन्दे बालेन्दुमौलिं गजवदनगुहाश्लिष्टपार्श्वं महेशम् ॥

साम्बपरमेश्वरं ध्यायामि। आवाहयामि। परमेश्वराय नमः। आसनं समर्पयामि। पाद्यं समर्पयामि। अर्घ्यं समर्पयामि। आचमनीयं समर्पयामि। मधुपर्कं समर्पयामि। स्नानं समर्पयामि। आचमनीयं समर्पयामि। वस्त्रालंकारान् समर्पयामि। यज्ञोपवीतं समर्पयामि। गन्धान् धारयामि।

ओं भवाय देवाय नमः	ओं रुद्राय देवाय नमः
शर्वाय ,,	उग्राय ,,
ईशानाय ,,	भीमाय ,,
पशुपतये ,,	महते ,,

परमेश्वराय नमः। नानाविधपरिमलपत्रपुष्पाणि समर्पयामि।

३ पञ्चाक्षरी साम्बपरमेश्वरश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः। इति त्रिः संतर्पयेत् ॥

परमेश्वराय नमः। धूपमाघ्रापयामि। दीपं दर्शयामि। नैवेद्यं समर्पयामि। मध्ये मध्ये पानीयं, उत्तरापोशनं, हस्तप्रक्षालनं, पादप्रक्षालनं, आचमनीयं, ताम्बूलं च समर्पयामि। कर्पूरनीराजनं दर्शयामि ॥

ॐ तत्पुरुषाय विद्महे महादेवाय धीमहि। तन्नो रुद्रः प्रचोदयात्। परमेश्वराय नमः मन्त्रपुष्पं समर्पयामि। प्रदक्षिणनमस्कारान् समर्पयामि। समस्तराजोपचारदेवोपचारान् समर्पयामि। अनया पूजया भगवान्सर्वदेवात्मकः साम्बपरमेश्वरः सुप्रीतः सुप्रसन्नो वरदो भवतु ॥

अभीष्टसिद्धिं मे देहि शरणागतवत्सले ।
भक्त्या समर्पये तुभ्यं चतुरायतनार्चनम् ॥

इति सामान्यार्घ्योदकेन देव्या वामहस्ते पूजां समर्पयेत् ॥

लयाङ्गपूजा

३ मूलं श्रीललितामहात्रिपुरसुन्दरी (पराभट्टारिका) श्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः इति बिन्दौ देवीं त्रिः संतर्पयेत् ।

षडङ्गार्चनम्

देव्यङ्गे (बिन्दौ) अग्नीशासुरवायुकोणेषु मध्ये दिक्षु च—

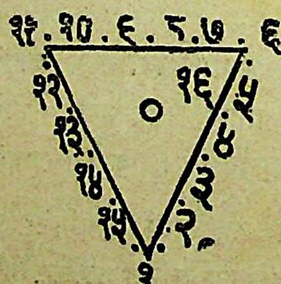
३ ऐं क-५ हृदयाय नमः । हृदयशक्तिश्रीपादुकां पू० त० नमः
३ क्लीं ह-६ शिरसे स्वाहा । शिरःशक्तिश्रीपादुकां ,,
३ सौः स-४ शिखायै वषट् । शिखाशक्तिश्रीपादुकां ,,
३ ऐं क-५ कवचाय हुं । कवचशक्तिश्रीपादुका ,,
३ क्लीं ह-६ नेत्रत्रयाय वौषट् । नेत्रशक्तिश्रीपादुकां ,,
३ सौः स-४ अस्त्राय फट् । अस्त्रशक्तिश्रीपादुकां ,,

षोडश्युपासकानां तु षोडशीषट्कूटेन षडङ्गपूजा ।

नित्यादेवीयजनम्

३ अः पञ्चदशी अः श्रीललितामहानित्याश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः । इति बिन्दौ महानित्यां त्रिर्यजेत् ॥

अथ तत्तत्तिथिनित्यामन्त्रेण तत्तत्तिथिनित्यां बिन्दौ त्रिर्यजेत् ।
ततः पूर्ववत् महानित्यां त्रिर्यजेत् ॥

ततो मध्यत्रिकोणस्य दक्षिणरेखायां वारुण्याद्यग्नेयान्तं क्रमेण अं आं इं ईं उं इति, पूर्वरेखायां आग्नेयादीशानान्तं ऊं ऋं ॠं ऌं ॡं इति,

उत्तररेखायां ईशानादिवारुण्यन्तं एं ऐं ओं औं अं इति, पञ्चपञ्चस्वरान् विभाव्य तेषु वामावर्तेन कामेश्वर्यादिनित्या यजेत्। बिन्दौ षोडशं स्वरं (अः) विचिन्त्य महानित्यां यजेत्। यथा—

३ अं ऐं सकलह्रीं नित्यक्लिन्ने मदद्रवे सौः अं कामेश्वरीनित्याश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः ॥

३ आं ऐं भगभुगे भगिनि भगोदरि भगमाले भगावहे भगगुह्ये भगयोनि भगनिपातिनि सर्वभगवशंकरि भगरूपें नित्यक्लिन्ने भगस्वरूपे सर्वाणि भगानि मे ह्यानय वरदे रेते सुरेते भगक्लिन्ने क्लिन्नद्रवे क्लेदय द्रावय अमोघे भगविच्चे क्षुभ क्षोभय सर्वसत्वान् भगेश्वरि ऐं ब्लूं जं ब्लूं भें ब्लूं मों ब्लूं हें ब्लूं हें क्लिन्ने सर्वाणि भगानि मे वशमानय स्त्रीं हर ब्लें ह्रीं आं भगमालिनीनित्याश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः ॥

३ इं ओं ह्रीं नित्यक्लिन्ने मदद्रवे स्वाहा इं नित्यक्लिन्नानित्या·श्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः ॥

३ ईं ओं क्रों भ्रों क्रौं भ्रौं छ्रौं ज्रौं स्वाहा ईं भेरुण्डानित्याश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः ॥

३ उं ओं ह्रीं वह्निवासिन्यै नमः उं वह्निवासिनीनित्याश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः ॥

३ ऊं ह्रीं क्लिन्ने ऐं क्रों नित्यमदद्रवे ह्रीं ऊं महावज्रेश्वरीनित्या श्रीपादुकां पूजयामि तर्पयायि नमः ॥

३ ऋं ह्रीं शिवदूत्यै नमः ऋं शिवदूतीतित्यापादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः ॥

३ ॠं ओं ह्रीं हुं खे च छे क्षः स्त्रीं हुं क्षें ह्रीं फट् ॠं त्वरितानित्याश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः ॥

३ ऌं ऐं क्लीं सौः ऌं कुलसुन्दरीनित्याश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः ॥

३ ॡं ह्स्क्लर्डें ह्स्क्लर्डीं ह्स्क्लर्डौः ॡं नित्यानित्याश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः ॥

३ एं ह्रीं फ्रें स्रूं क्रों आं क्लीं ऐं ब्लूं नित्यमदद्रवे हुं फ्रें ह्रीं एं निलपताका नित्याश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः ॥

३ ऐं ह्म्र्यूं ऐं विजया नित्याश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः ॥

३ ओं स्वौं ओं सर्वमङ्गलानित्याश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः ॥

३ औं ओं नमो भगवति ज्वालामालिनि देवदेवि सर्वभूतसंहारकारिके जातवेदसि ज्वलन्ति ज्वलज्वल प्रज्वल प्रज्वल ह्लां ह्लीं ह्लूं र र र र र र र हुं फट् स्वाहा औं ज्वालामालिनीनित्याश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः ।

३ अं च्क्रौं अं चित्रानित्याश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः ॥

३ अः पञ्चदशी अः ललितामहानित्याश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः ॥

एवं शुक्लपक्षे। कृष्णपक्षे तु चित्राद्याः कामेश्वर्यन्ताः स्वस्वमन्त्रेण तथैव संपूज्य विन्दौ महानित्यां यजेत् ॥

गुरुमण्डलार्चनम्

३ परौघेभ्यो नमः। इति बिन्दुत्रिकोणयोः पुष्पाञ्जलिं दत्त्वा बिन्दौ महापादुकां यजेत् ॥ यथा—

३ ऐं ह्रीं श्रीं ऐं क्लीं सौः ऐं ग्लौं ह्स्ख्फ्रें हसक्षमलवरयूं ह्सौः सहक्षमलवरयीं स्हौः श्रीविद्यानन्दनाथात्मकचर्यानन्दनाथश्रीमहापादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः ॥

त्रिकोणे वामकोणादारभ्य पूर्वरेखायां—

३ उड्डीशानन्दनाथ श्रीपादुकां पू० त० नमः

३ प्रकाशानन्दनाथ ,,

३ विमर्शानन्दनाथ ,,

३ आनन्दानन्दनाथ ,,

दक्षकोणादारभ्य दक्षरेखायां—

३ षष्ठीशानन्दनाथ ,,

३ ज्ञानानन्दनाथ ,,

३ सत्यानन्दनाथ श्रीपादुकां पू० त० नमः

३ पूर्णानन्दनाथ ,,

स्वाग्रकोणादारभ्य वामरेखायां—

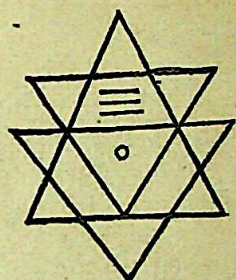
३ मित्रेशानन्दनाथ ,,

३ स्वभावानन्दनाथ ,,

३ प्रतिभानन्दनाथ ,,

३ सुभगानन्दनाथ ,,

ततो देव्याः पश्चात् मूलत्रिकोणपूर्व-रेखायाः तदव्यवहितप्रागग्रत्रिकोणपश्चिम-रेखायाश्चान्तरे विमलाजयिन्योर्मध्ये अरुणा-वाग्देवतासन्निधौ दक्षिणोत्तरायतं रेखात्रयं विभाव्य दक्षिणसंस्थाक्रमेण दिव्यसिद्धमान-वाख्यमोघत्रयं मुनिवेदवसुसङ्ख्यं समर्चयेत् ।

३
२
१

यथा -

३ दिव्यौघसिद्धौघमानवौघेभ्यो नमः—इति पुष्पाञ्जलिः ।

दिव्यौघः । प्रथमरेखायां—

३ परप्रकाशानन्दनाथश्रीपादुकां पू० त० नमः
३ परशिवानन्दनाथ ,,
३ पराशक्त्यम्बा ,,
३ कौलेश्वरानन्दनाथ ,,
३ शुक्लदेव्यम्बा ,,
३ कुलेश्वरानन्दनाथ ,,
३ कामेश्वर्यम्बा ,,

सिद्धौघः । द्वितीयरेखायां—

३ भोगानन्दनाथ ,,
३ क्लिन्नानन्दनाथ ,,
३ समयानन्दनाथ ,,
३ सहजानन्दनाथ ,,

मानवौघः । तृतीयरेखायां—

३ गगनानन्दनाथ श्रीपादुकां पू० त० नमः
३ विश्वानन्दनाथ ,,
३ विमलानन्दनाथ ,,
३ मदनानन्दनाथ ,,
३ भुवनानन्दनाथ ,,
३ लीलाम्बा ,,
३ स्वात्मानन्दनाथ ,,
३ प्रियानन्दनाथ ,,
३ आत्मानन्द नाथ ,,

ततः प्रथयरेखायां परमेष्ठिगुरुमन्त्रेण परमेष्ठिगुरुं द्वितीयरेखायां परम-गुरुमन्त्रेण परमगुरुं, तृतीयरेखायां स्वगुरुमन्त्रेण स्वगुरुं च यजेत् ॥

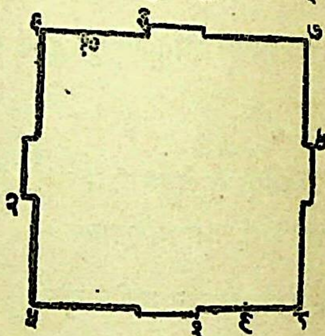
आवरणपूजा

३ संविन्मये परे देवि परामृतरुचि प्रिये ।
अनुज्ञां त्रिपुरे देहि परिवारार्चनाय मे ॥

प्रथमावारणम्

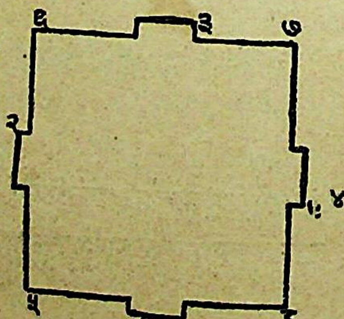
३ अं आं सौः त्रैलोक्यमोहनचक्राय नमः । इति पुष्पाञ्जलिं दद्यात् ॥

क्रमेण शुक्लारुणपीतवर्णरेखात्रयस्य लकारप्रकृतिकपृथिव्यात्मकस्य चतुरश्रस्य प्रवेशरीत्या प्रथमरेखायां पश्चिमादिद्वारचतुष्टयदक्षिणभागेषु वाय्वादिकोणेषु च पश्चिमनैरृतयोः पूर्वेशानयोश्च मध्ये क्रमेण—

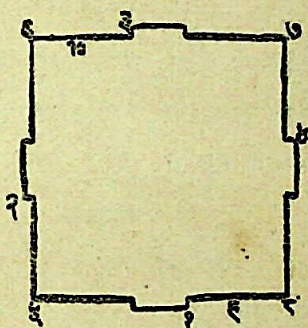
३ अं अणिमासिद्धि श्रीपादुकां पू० त० नमः
३ लं लघिमासिद्धि ,,
३ मं महिमासिद्धि ,,
३ ईं ईशित्वसिद्धि ,,
३ वं वशित्वसिद्धि ,,
३ पं प्राकाम्यसिद्धि श्रीपादुकां पू० त० नमः
३ भुं भुक्तिसिद्धि ,,
३ इं इच्छासिद्धि ,,
३ पं प्राप्तिसिद्धि ,,
३ सं सर्वकामसिद्धि ,,

इति स्वस्य तत्तदाभिमुख्यं भावयन् पूजयेत् । एवमुत्तरत्रापि ॥
अथ चतुरश्रमध्यरेखायां प्रागुक्तद्वारवामभागेषु च क्रमेण—

३ आं ब्राह्मीमातृ श्रीपादुकां पू० त० नमः
३ इं माहेश्वरीमातृ ,,
३ ऊं कौमारीमातृ ,,
३ ऋं वैष्णवीमातृ ,,
३ लृं वाराहीमातृ श्रीपादुकां पू० त० नमः
३ ऐं माहेन्द्रीमातृ ,,
३ औं चामुण्डामातृ ,,
३ अः महालक्ष्मीमातृ ,,

ततः चतुरश्रान्त्यरेखायां प्रथमरेखोक्तक्रमेण—

३ द्रां सर्वसंक्षोभिणीमुद्राशक्ति श्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः।
३ द्रीं सर्वविद्राविणीमुद्राशक्ति ,,
३ क्लीं सर्वाकर्षिणीमुद्राशक्ति ,,
३ ब्लूं सर्ववशङ्करीमुद्राशक्ति ,,
३ सः सर्वोन्मादिनीमुद्राशक्ति ,,
३ क्रों सर्वमहाङ्कुशामुद्राशक्ति ,,
३ ह्स्ख्फ्रें सर्वखेचरीमुद्राशक्ति ,,
३ ह्सौः सर्वबीजमुद्राशक्ति ,,
३ ऐं सर्वयोनिमुद्राशक्ति ,,

३ ह्स्रैं ह्स्क्ल्रीं ह्स्रौः सर्वत्रिखण्डामुद्राशक्ति श्रीपादुकां पू० त० नमः।

३ एताः प्रकटयोगिन्यः त्रैलोक्यमोहने चक्रे समुद्राः ससिद्धयः सायुधाः सशक्तयः सवाहनाः सपरिवारा सर्वोपचारैः संपूजिताः संतर्पिताः संतुष्टाः सन्तु नमः। (पुष्पाञ्जलिः)

अणिमासिद्धेः पुरतः—

३ अं आं सौः त्रिपुराचक्रेश्वरी श्रीपादुकां पू० त० नमः

३ अं *अणिमासिद्धि ,,

३ द्रां सर्वसंक्षोभिणीमुद्राशक्ति ,,

३ द्रां इति सर्वसंक्षोभिणीमुद्रां प्रदर्श्य—

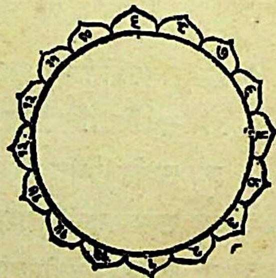
३ अभीष्टसिद्धिं मे देहि शरणागतवत्सले ।
भक्त्या समर्पये तुभ्यं प्रथमावरणार्चनम् ॥
इति सामान्यार्घ्योदकेन देव्या वामहस्ते पूजां समर्प्य—

३ प्रकटयोगिनीमयूखायै प्रथमावरणदेवतासहितायै श्रीललितामहात्रिपुरसुन्दरीपराभट्टारिकायै नमः । इति योनिमुद्रया प्रणमेत् ॥

द्वितीयावरणम

३ ऐं क्लीं सौः सर्वाशापरिपूरकचक्राय नमः । (पुष्पाञ्जलिः)

श्वेतवर्णे सकारप्रकृतिकषोडशकलात्मके चन्द्रस्वरूपे स्रवदमृतरसे षोडशदलकमले देव्यग्रदलमारभ्य वामावर्तेन—

३ अं कामाकर्षिणी नित्याकलादेवी श्रीपादुकां पू० त० नमः

३ आं बुद्ध्याकर्षिणी नित्याकलादेवी ,,

३ इं अहङ्काराकर्षिणी नित्याकलादेवी ,,

३ ईं शब्दाकर्षिणी नित्याकलादेवी ,,

३ उं स्पर्शाकर्षिणी नित्याकलादेवी ,,

३ ऊं रूपाकर्षिणी नित्याकलादेवी ,,

३ ऋं रसाकर्षिणी नित्याकलादेवी ,,

---

*चक्रेश्वर्या दक्षे सिद्धिः, वामे मुद्रा । एवमुत्तरत्रापि ।

३ ॠं गन्धाकर्षिणी नित्याकलादेवी श्रीपादुकां पू० त० नमः
३ ऌं चित्ताकर्षिणी नित्याकलादेवी ,,
३ ॡं धैर्याकर्षिणी नित्याकलादेवी ,,
३ एं स्मृत्याकर्षिणी नित्याकलादेवी ,,
३ ऐं नामाकर्षिणी नित्याकलादेवी ,,
३ ओं बीजाकर्षिणी नित्याकलादेवी ,,
३ औं आत्माकर्षिणी नित्याकलादेवी ,,
३ अं अमृताकर्षिणी नित्याकलादेवी ,,
३ अः शरीराकर्षिणी नित्याकलादेवी ,,

३ एताः गुप्तयोगिन्यः सर्वाशापरिपूरके चक्रे समुद्राः ससिद्धयः सायुधाः सशक्तयः सवाहनाः सपरिवाराः सर्वोपचारैः संपूजिताः संतर्पिताः संतुष्टाः सन्तु नमः। पुष्पाञ्जलिः)

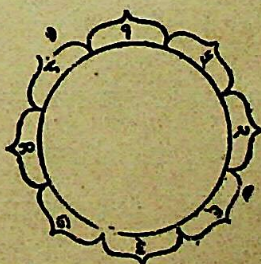
कामाकर्षिण्याः पुरतः—

३ ऐं क्लीं सौः त्रिपुरेशीचक्रेश्वरी श्रीपादुकां पू० त० नमः
३ लं लघिमासिद्धि ,,
३ द्रीं सर्वविद्राविणीमुद्राशक्ति ,,
३ द्रीं—इति सर्वविद्राविणीमुद्रां प्रदर्श्य—
३ अभीष्टसिद्धिं मे देहि शरणागतवत्सले।
भक्त्या समर्पये तुभ्यं द्वितीयावरणार्चनम् ॥ इति पूजां समर्प्य—

३ गुप्तयोगिनीमयूखायै द्वितीयावरणदेवतासहितायै श्रीललितामहात्रिपुरसुन्दरीपराभट्टारिकायै नमः। इति योनिमुद्रया प्रणमेत्।

तृतीयावरणम

३ ह्रीं क्लीं सौः सर्वसंक्षोभणचक्राय नमः। (पुष्पाञ्जलिः)

हकारप्रकृतिक—अष्टमूर्त्यात्मक-शिवाभिन्ने जपाकुसुममित्रे अष्टपत्रे श्रीदेव्याः पृष्ठदलमारभ्य पूर्वादिदिक्षु आग्नेयादिविदिक्षु च क्रमेण—

३ कं खं गं घं ङं अनङ्गकुसुमादेवी श्रीपादुकां पू० त० नमः
३ चं छं जं झं ञं अनङ्गमेखलादेवी ,,
३ टं ठं डं ढं णं अनङ्गमदनादेवी ,,
३ तं थं दं धं नं अनङ्गमदनातुरादेवी ,,
३ पं फं बं भं मं अनङ्गरेखादेवी ,,
३ यं रं लं वं अनङ्गवेगिनीदेवी ,,
३ शं षं सं हं अनङ्गाङ्कुशादेवी ,,
३ ळं क्षं अनङ्गमालिनीदेवी ,,

३ एताः गुप्ततरयोगिन्यः सर्वसंक्षोभणे चक्रे समुद्राः ससिद्धयः सायुधाः सशक्तयः सवाहनाः सपरिवाराः सर्वोपचारैः संपूजिताः संतर्पिताः संतुष्टाः सन्तु नमः। (पुष्पाञ्जलिः)

अनङ्गकुसुमायाः पुरतः—

३ ह्रीं क्लीं सौः त्रिपुरसुन्दरीचक्रेश्वरी श्रीपादुकां पू० त० नमः
३ मं महिमासिद्धि ,,
३ क्लीं सर्वाकर्षिणीमुद्राशक्ति ,,
३ क्लीं—इति सर्वाकर्षिणीमुद्रां प्रदर्श्य—

३ अभीष्टसिद्धिं मे देहि शरणागतवत्सले।
भक्त्या समर्पये तुभ्यं तृतीयावरणार्चनम्॥ इति पूजां समर्प्य—

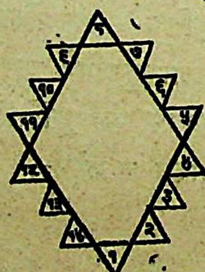
३ गुप्ततरयोगिनीमयूखायै तृतीयावरणदेवतासहितायै श्रीललितामहात्रिपुरसुन्दरीपराभट्टारिकायै नमः।

इति योनिमुद्रया प्रणमेत्॥

तुरीयावरणम्

३ हैं ह्क्लीं ह्सौः सर्वसौभाग्यदायकचक्राय नमः। (पुष्पाञ्जलिः)

ईकारप्रकृतिकचतुर्दशभुवनात्मक-महामायारूपे दाडिमीप्रसूनसहोदरे चतुर्दशारे देव्यग्रकोणमारभ्य वामावर्तेन—

३ कं सर्वसंक्षोभिणीशक्ति
श्रीपादुकां पू०त० नमः
३ खं सर्वविद्राविणीशक्ति ,,
३ गं सर्वाकर्षिणीशक्ति ,,
३ घं सर्वाह्लादिनीशक्ति ,,
३ ङं सर्वसंमोहिनीशक्ति ,,
३ चं सर्वस्तम्भिनीशक्ति ,,
३ छं सर्वजृम्भिणीशक्ति ,,

३ जं सर्ववशंकरीशक्ति
श्रीपादुकां पू०त० नमः
३ झं सर्वरञ्जिनीशक्ति ,,
३ ञं सर्वोन्मादिनीशक्ति ,,
३ टं सर्वार्थसाधिनीशक्ति ,,
३ ठं सर्वसंपत्तिपूरणीशक्ति ,,
३ डं सर्वमन्त्रमयीशक्ति ,,
३ ढं सर्वद्वन्द्वक्षयंकरीशक्ति ,,

३ एताः संप्रदाययोगिन्यः सर्वसौभाग्यदायके चक्रे समुद्राः ससिद्धयः सायुधाः सशक्तयः सवाहनाः सपरिवाराः सर्वोपचारैः संपूजिताः संतर्पिताः संतुष्टाः सन्तु नमः (पुष्पाञ्जलिः)। सर्वसंक्षोभिण्याः पुरतः—

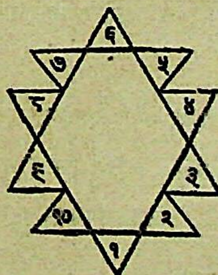
३ हैं ह्क्लीं ह्सौः त्रिपुरवासिनीचक्रेश्वरी श्रीपादुकां पू० त० नमः
३ ईं ईशित्वसिद्धि ,,
३ ब्लूं सर्ववशंकरीमुद्राशक्ति ,,
३ ब्लूं इति सर्ववशंकरीमुद्रां प्रदर्श्य—
३ अभीष्टसिद्धिं मे देहि शरणागतवत्सले ।
भक्त्या समर्पये तुभ्यं तुरीयावरणार्चनम् ॥ इति पूजां समर्प्य —
३ संप्रदाययोगिनीमयूखायै तुरीयावरणदेवतासहितायै
श्रीललितामहात्रिपुरसुन्दरीपराभट्टारिकायै नमः ।

इति योनिमुद्रया प्रणमेत् ।

पञ्चमावरणम् ।

३ ह्सैं ह्स्क्लीं ह्स्सौः सर्वार्थसाधकचक्राय नमः। (पुष्पाञ्जलिः)

एकारप्रकृतिकदशावतारात्मक-विष्णुस्वरूपे प्रभापराभूतसिन्दूरे बहिर्दशारे देव्यग्रकोणमारभ्य वामावर्तेन—

३ णं सर्वसिद्धिप्रदादेवी श्रीपादुकां पू० त० नमः
३ तं सर्वसंपत्प्रदादेवी ,,
३ थं सर्वप्रियंकरीदेवी ,,
३ दं सर्वमङ्गलकारिणीदेवी ,,
३ धं सर्वकामप्रदादेवी ,,
३ नं सर्वदुःखविमोचिनीदेवी श्रीपादुकां पू० त० नमः
३ पं सर्वमृत्युप्रशमनीदेवी ,,
३ फं सर्वविघ्ननिवारिणीदेवी ,,
३ बं सर्वाङ्गसुन्दरीदेवी ,,
३ भं सर्वसौभाग्यदायिनीदेवी ,,

३ एताः कुलोत्तीर्णयोगिन्यः सर्वार्थसाधके चक्रे समुद्राः ससिद्धयः सायुधाः सशक्तयः सवाहनाः सपरिवाराः सर्वोपचारैः संपूजिताः संतर्पिताः संतुष्टाः सन्तु नमः। (पुष्पाञ्जलिः) सर्वसिद्धिप्रदायाः पुरतः—

३ ह्सैं ह्स्क्लीं ह्स्सौः त्रिपुराश्रीचक्रेश्वरी श्रीपादुकां पू० त० नमः
३ वं वशित्वसिद्धि ,,
३ सः सर्वोन्मादिनीमुद्राशक्ति ,,
३ सः—इति सर्वोन्मादिनीमुद्रां प्रदर्श्य—

३ अभीष्टसिद्धिं मे देहि शरणागतवत्सले।
भक्त्या समर्पये तुभ्यं पञ्चमावरणार्चनम् ॥ इति पूजां समर्प्य—

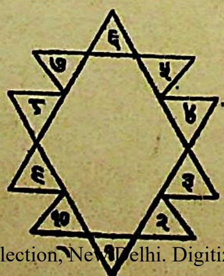
३ कुलोत्तीर्णयोगिनीमयूखायै पञ्चमावरणदेवतासहितायै श्रीललितामहात्रिपुरसुन्दरीपराभट्टारिकायै नमः।

इति योनिमुद्रया प्रणमेत् ॥

षष्ठावरणम्

३ ह्रीं क्लीं ब्लें सर्वरक्षाकरचक्राय नमः। (पुष्पाञ्जलिः)

रेफप्रकृतिक— दशकलात्मक-वैश्वानराभिन्ने जपासुमनःसहचरे अन्तर्दशारे देव्यग्रकोणमारभ्य वामावर्तेन :—

३ मं सर्वज्ञादेवी श्रीपादुकां पू० त० नमः
३ यं सर्वशक्तिदेवी ,,
३ रं सर्वैश्वर्यप्रदादेवी ,,
३ लं सर्वज्ञानमयीदेवी ,,
३ वं सर्वव्याधिविनाशिनीदेवी ,,
३ शं सर्वाधारस्वरूपादेवी श्रीपादुकां पू० त० नमः
३ षं सर्वपापहरादेवी ,,
३ सं सर्वानन्दमयीदेवी ,,
३ हं सर्वरक्षास्वरूपिणीदेवी ,,
३ क्षं सर्वेप्सितफलप्रदादेवी ,,

३ एताः निगर्भयोगिन्यः सर्वरक्षाकरे चक्रे समुद्राः ससिद्धयः सायुधाः सशक्तयः सवाहनाः सपरिवाराः सर्वोपचारैः संपूजिताः संतर्पिताः संतुष्टाः सन्तु नमः। (पुष्पाञ्जलिः)

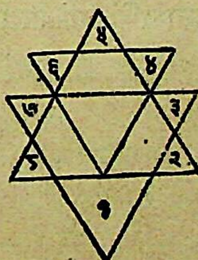
सर्वज्ञायाः पुरतः

३ ह्रीं क्लीं ब्लें त्रिपुरमालिनीचक्रेश्वरी श्रीपादुकां पू० त० नमः
३ पं प्राकाम्यसिद्धि ,,
३ क्रों सर्वमहाङ्कुशामुद्राशक्ति ,,
३ क्रों—इति सर्वमहाङ्कुशामुद्रां प्रदर्श्य —
३ अभीष्टसिद्धिं मे देहि शरणागतवत्सले।
भक्त्या समर्पये तुभ्यं षष्ठाख्यावरणार्चनम् ॥ इति पूजां समर्प्य—
३ निगर्भयोगिनीमयूखायै षष्ठावरणदेवतासहितायै श्रीललितामहात्रिपुरसुन्दरीपराभट्टारिकायै नमः। इति योनिमुद्रया प्रणमेत् ॥

सप्तमावरणम्

३ ह्रीं श्रीं सौः सर्वरोगहरचक्राय नमः। (पुष्पाञ्जलिः)

ककारप्रकृतिक-अष्टमूर्त्यात्मक-कामेश्वरस्वरूपे पद्मरागरुचिरे अष्टारे देव्यग्रकोणमारभ्य वामावर्तेन—

३ अं आं इं ईं उं ऊं ऋं ॠं लृं लॄं एं ऐं ओं औं अं अः ब्लूं वशिनी वाग्देवता श्रीपादुकां पू० त० नमः

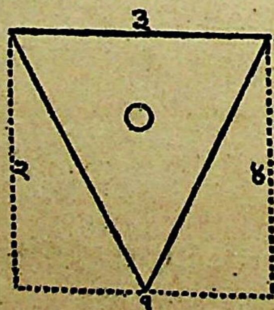
३ कं खं गं घं ङं क्ल्ह्रीं कामेश्वरी वाग्देवता श्रीपादुकां पू० त० नमः
३ चं छं जं झं ञं न्व्लीं मोदिनी वाग्देवता ,,
३ टं ठं डं ढं णं य्लूं विमला वाग्देवता ,,
३ तं थं दं धं नं ज्म्रीं अरुणा वाग्देवता ,,
३ पं फं बं भं मं ह्स्ल्व्यूं जयिनी वाग्देवता ,,
३ यं रं लं वं झ्म्र्यूं सर्वेश्वरी वाग्देवता ,,
३ शं षं सं हं लं क्षं क्ष्म्रीं कौलिनी वाग्देवता ,,

३ एताः रहस्ययोगिन्यः सर्वरोगहरे चक्रे समुद्राः ससिद्धयः सायुधाः सशक्तयः सवाहनाः सपरिवाराः सर्वोपचारैः संपूजिताः संतर्पिताः संतुष्टाः सन्तु नमः। (पुष्पाञ्जलिः) वशिन्याः पुरतः—

३ ह्रीं श्रीं सौः त्रिपुरासिद्धाचक्रेश्वरी श्रीपादुकां पू० त० नमः
३ भुं भुक्तिसिद्धि ,,
३ ह्स्ख्फ्रें सर्वखेचरीमुद्राशक्ति ,,
३ ह्स्ख्फ्रें—इति सर्वखेचरीमुद्रां प्रदर्श्य—
३ अभीष्टसिद्धिं मे देहि शरणागतवत्सले।
भक्त्या समर्पये तुभ्यं सप्तमावरणार्चनम्॥ इति पूजां समर्प्य—
३ रहस्ययोगिनीमयूखायै सप्तमावरणदेवतासहितायै श्रीललितामहात्रिपुरसुन्दरीपराभट्टारिकायै नमः। इति योनिमुद्रया प्रणमेत्॥

अष्टमावरणम्।

मध्यत्र्यश्रस्य बहिः पश्चिमादिदिक्षु प्रादक्षिण्येन—

३ यां रां लां वां सां द्रां द्रीं क्लीं ब्लूं सः सर्वजम्भनेभ्यः कामेश्वरीकामेश्वरबाणेभ्यो नमः। बाणशक्तिश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः।

३ थं धं सर्वसंमोहनाभ्यां कामेश्वरीकामेश्वरधनुर्भ्यां नमः। धनुःशक्तिश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः।

३ ह्रीं आं सर्ववशीकरणाभ्यां कामेश्वरीकामेश्वरपाशाभ्यांनमः पासशक्तिश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः।

३ क्रों क्रों सर्वस्तम्भनाभ्यां कामेश्वरीकामेश्वराङ्कुशाभ्यां नमः। अङ्कुशशक्तिश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः।

इत्यायुधार्चनं विदध्यात्। ततः—

३ ह्स्रैं ह्स्क्ल्रीं ह्स्रौः सर्वसिद्धिप्रदचक्राय नमः। (पुष्पाञ्जलिः)

नादप्रकृतिकगुणत्रयप्रधानत्रिशक्तिरूपरेखात्रयात्मके बन्धूकपुष्पवन्धुकिरणे त्रिकोणे अग्रदक्षवामकोणेषु बिन्दौ च क्रमेण—

३ ऐं क-५ अग्निचक्रे कामगिरिपीठे मित्रेशनाथ-नवयोनिचक्रात्मक-आत्मतत्व-सृष्टिकृत्य जाग्रद्दशाधिष्ठायक-इच्छाशक्ति-वाग्भवात्मक - वागीश्वरीस्वरूप रुद्रात्मशक्ति महाकामेश्वरी-श्रीपादुकां पू० त० नमः।

३ क्लीं ह-६ सूर्यचक्रे जालन्धरपीठे षष्ठीशनाथ-दशारद्वयचतुर्दशारचक्रात्मक विद्यातत्व-स्थितिकृत्य-स्वप्नदशाधिष्ठायक-ज्ञानशक्ति-कामराजात्मक—कामकलास्वरूप विष्णवात्मशक्ति-महावज्रेश्वरीश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः।

३ सौः स-४ सोमचक्रे पूर्णगिरिपीठे उड्डीशनाथ-अष्टदलषोडशदलचतुरश्रचक्रात्मक शिवतत्व - संहारकृत - सुषुप्तिदशाधिष्ठायक-क्रियाशक्ति—शक्तिबीजात्मक - परापरशक्तिस्वरूप ब्रह्मात्मशक्ति - महाभगमालिनी श्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः।

३ ऐं क-५ क्लीं ह-६ सौः स-४ परब्रह्मचक्रे महोड्याणपीठे चर्यानन्दनाथ-समस्तचक्रात्मक-सपरिवारपरमतत्व- सृष्टिस्थितिसंहारकृत्य - तुरीयदशाधिष्ठायक-इच्छाज्ञानक्रिया-शान्ताशक्ति - वाग्भवकामराजशक्तिबीजात्मक—परमशक्तिस्वरूप - परब्रह्मात्मशक्ति - श्रीमहात्रिपुरसुन्दरी श्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः।

३ एताः अतिरहस्ययोगिन्यः सर्वसिद्धिप्रदे चक्रे समुद्राः ससिद्धयः सायुधाः सशक्तयः सवाहनाः सपरिवाराः सर्वोपचारैः संपूजिताः संतर्पिताः संतुष्टाः सन्तु नमः । (पुष्पाञ्जलिः) महाकामेश्वर्याः पुरतः—

३ ह्स्रैं ह्स्क्ल्रीं ह्स्रौः त्रिपुराम्बाचक्रेश्वरी श्रीपादुकां पू० त० नमः ।

३ इं इच्छासिद्धि ,,

३ ह्सौः—सर्वबीजमुद्राशक्ति ,,

३ ह्सौः इति सर्वबीजमुद्रां प्रदर्श्य—

३ अभीष्टसिद्धिं मे देहि शरणागतवत्सले ।
भक्त्या समर्पये तुभ्यमष्टमावरणार्चनम् ॥ इति पूजां समर्प्य—

३ अतिरहस्ययोगिनीमयूखायै अष्टमावरणदेवतासहितायै श्रीललितामहात्रिपुरसुन्दरीपराभट्टारिकायै नमः । योनिमुद्रया प्रणमेत् ॥

नवमावरणम् ।

३ क-१५ सर्वानन्दमयचक्राय नमः । (पुष्पाञ्जलिः)
बिन्द्वभिन्नपरब्रह्मात्मके बिन्दुचक्रे—

३ मूलं श्रीललितामहात्रिपुरसुन्दरीपराभट्टारिका श्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः । इति त्रिः संतर्प्य ।

३ एषा परापरातिरहस्ययोगिनी सर्वानन्दमये चक्रे समुद्रा ससिद्धिः सायुधा सशक्तिः सवाहना सपरिवारा सर्वोपचारैः संपूजिता संतर्पिता संतुष्टास्तु नमः । (पुष्पाञ्जलिः) महात्रिपुरसुन्दर्याः पुरतः—

३ पञ्चदशी श्रीमहात्रिपुरसुन्दरीचक्रेश्वरी श्रीपादुकां पू० त० नमः ।

३ पं प्राप्तिसिद्धि ,,

३ ऐं सर्वयोनिमुद्राशक्ति ,,

३ ऐं—इति सर्वयोनिमुद्रां प्रदर्श्य*

३ अभीष्टसिद्धिं मे देहि शरणागतवत्सले ।
भक्त्या समर्पये तुभ्यं नवमावरणार्चनम् ॥ इति पूजां समर्प्य—

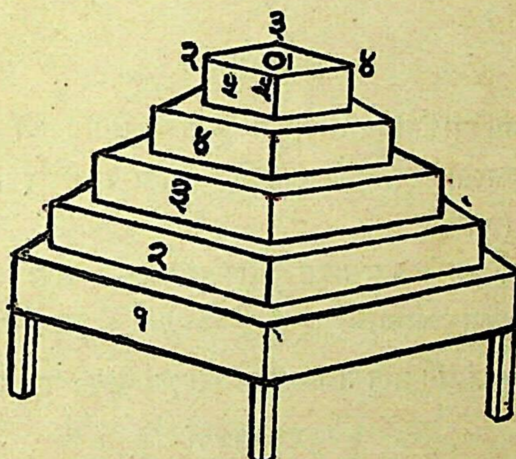
---

* षोडश्युपासकानामेव—
३ हसकल हसकहल सकलह्रीं तुरीयाम्बा श्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः । इति त्रिः संतर्प्य—

३ परापरातिरहस्ययोगिनीमयूखायै नवमावरणदेवतासहितायै श्रीललितामहात्रिपुरसुन्दरीपराभट्टारिकायै नमः। योनिमुद्रया प्रणमेत्।

पञ्चपञ्चिकापूजा।

विन्दुचक्रोपरि सिंहासनाकारेण पीठभावनां कृत्वा मध्ये वाय्वीशानाग्निनिर्ऋतिकोणेषु च क्रमेण यजेत्॥

१ पञ्च लक्ष्म्यः।

३ मूलं। श्रीविद्यालक्ष्म्यम्बाश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः। (मध्ये)

३ श्रीं। लक्ष्मीलक्ष्म्यम्बाश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः। (वायव्ये)

---

३ सर्वानन्दमये चक्रे महोड्याणपीठे चर्यानन्दनाथत्मकतुरीयातीतदशाधिष्ठायक-शान्त्यतीतकलात्मक—प्रकाशविमर्शसामरस्यात्मक परब्रह्मस्वरूपिणी परामृतशक्तिः सर्वमन्त्रेश्वरी सर्वपीठेश्वरी सर्वयोगेश्वरी सर्ववागीश्वरी सर्वसिद्धेश्वरी सर्ववीरेश्वरी सकलजगदुत्पत्तिमातृका सचक्रा सदेवता सासना सायुधा सशक्तिः सवाहना सपरिवारा सचक्रेशिका परया अपरया परापरया सपर्ययासर्वोपचारैः संपूजिता संतर्पिता संतुष्टास्तु नमः। इति समष्ट्यञ्जलिं विधाय।

३ सं सर्वकामसिद्धि श्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः।

३ ह्स्रैं ह्स्क्ल्रीं ह्स्रौः सर्वत्रिखण्डामुद्राशक्तिश्रीपादुकां पू० त० नमः।

३ ह्स्रैं ह्स्क्ल्रीं ह्स्रौः सर्वत्रिखण्डामुद्रां प्रदर्श्य।

३ ओं श्रीं ह्रीं श्रीं कमले कमलालये प्रसीद प्रसीद श्रीं ह्रीं श्रीं ओं महालक्ष्म्यै नमः। महालक्ष्मीलक्ष्म्यम्बाश्रीपादुकां पू० त० नमः। (ईशाने)

३ श्रीं ह्रीं क्लीं। त्रिशक्तिलक्ष्म्यम्बाश्रीपादुकां पू० त० नमः। (आग्नेये)

३ श्रीं सहकलह्रीं श्रीं। सर्वसाम्राज्यलक्ष्म्यम्बाश्रीपादुकां पू० त० नमः। (नैर्ऋते)

२ पञ्च कोशाम्बाः

३ मूलं। श्रीविद्याकोशाम्बाश्रीपादुकां पू० त० नमः। (मध्ये)

३ ओं ह्रीं हंसस्सोहं स्वाहा। परंज्योतिः- कोशाम्बाश्रीपादुकां पू० त० नमः। (वायव्ये

३ ओं हंसः। परानिष्कलाकोशाम्बाश्रीपादुकां पू० त० नमः। (ईशाने)

३ हंसः। अजपाकोशाम्बाश्रीपादुकां पू० त० नमः। (आग्नेये)

३ अं आं + लं क्षं। मातृकाकोशाम्बाश्रीपादुकां पू०त० नमः। (नैर्ऋते)

३ पञ्च कल्पलताः

३ मूलं। श्रीविद्याकल्पलताम्बाश्रीपादुकां पू० त० नमः। (मध्ये)

३ ह्रीं क्लीं ऐं ब्लूं स्त्रीं। (पञ्चकामेश्वरी) त्वरिताकल्पलताम्बाश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः। (वायव्ये)

३ ओं ह्रीं ह्रां हसकलह्रीं ओं सरस्वत्यै नमः ह्स्त्रैं। पारिजातेश्वरीकल्पलताम्बाश्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः। (ईशाने)

३ श्रीं ह्रीं क्लीं ऐं क्लीं सौः। (कुमारी) त्रिपुटाकल्पलताम्बाश्रीपादुकां पू० त० नमः। (आग्नेये)

३ द्रां द्रीं क्लीं ब्लूं सः। पञ्चबाणेश्वरीकल्पलताम्बाश्रीपादुकां पू०त० नमः। (नैर्ऋते)

४ पञ्च कामदुघाः

३ मूलं। श्रीविद्याकामदुघाम्बाश्रीपादुकां पू० त० नमः। (मध्ये)

३ ओं ह्रीं हंसः जुं संजीवनि जीवं प्राणग्रन्थिस्थं कुरु कुरु स्वाहा। अमृतपीठेश्वरीकामदुघाम्बाश्रीपादुकां पू० त० नमः। (वायव्ये)

३ ऐं वद वद वाग्वादिनि ह्स्रैं क्लीं क्लिन्ने क्लेदिनि महाक्षोभं कुरु कुरु ह्स्क्लरीं सौः ओं मोक्षं कुरु कुरु ह्स्रौः। सुधासूकामदुघाम्बाश्रीपादुकां पू० त० नमः। (ईशाने
३ ऐं ब्लूं भ्रौं जुं सः अमृते अमृतोद्भवे अमृतेश्वरि अमृतवर्षिणि अमृतं स्रावय स्रावय स्वाहा। अमृतेश्वरीकामदुघाम्बाश्रीपादुकां पू०त०नमः। (आग्नेये)
३ ओं ह्रीं श्रीं ओं नमो भगवति माहेश्वरि अन्नपूर्णे ममाभिलषितमन्नं देहि स्वाहा। अन्नपूर्णाकामदुघाम्बाश्रीपादुकां पू०त० नमः। नैर्ऋते)

५ पञ्च रत्नाम्बाः

३ मूलं। श्रीविद्यारत्नाम्बा श्रीपादुकां पू० त० नमः। (मध्ये)
३ ज्भ्रीं महाचण्डे तेजःसंकर्षिणि कालमन्थाने हः। सिद्धलक्ष्मीरत्नाम्बा-श्रीपादुकां पू०त० नमः। (वायव्ये)
३ ऐं ह्रीं श्रीं ऐं क्लीं सौः ओं नमो भगवति राजमातङ्गीश्वरि सर्वजन-मनोहरि सर्वमुखरञ्जनि क्लीं ह्रीं श्रीं सर्वराजवशंकरि सर्वस्त्रीपुरुषवशंकरि सर्वदुष्टमृगवशंकरि सर्वसत्ववशंकरि सर्वलोकवशंकरि त्रैलोक्यं मे वशमानय स्वाहा सौः क्लीं ऐं श्रीं ह्रीं ऐं। राजमातङ्गीश्वरीरत्ना-म्बाश्रीपादुकां पू० त० नमः। (ईशाने
३ श्रीं ह्रीं श्रीं। भुवनेश्वरीरत्नाम्बाश्रीपादुकां पू० त० नमः। (आग्नेये)
३ ऐं ग्लौं ऐं नमो भगवति वार्तालि वार्तालि वाराहि वाराहि वराहमुखि वराहमुखि अन्धे अन्धिनि नमः रुन्धे रुन्धिनि नमः जम्भे जम्भिनि नमः मोहे मोहिनि नमः स्तम्भे स्तम्भिनि नमः सर्वदुष्टप्रदुष्टानां सर्वेषां सर्ववाक्चित्तचक्षुर्मुखगतिजिह्वास्तम्भनं कुरु कुरु शीघ्रं वश्यं ऐं ग्लौं ऐं ठः ठः ठः ठः हुं फट् स्वाहा। वाराहीरत्नाम्बाश्रीपादुकां पू०त० नमः। (नैर्ऋते)

षड्दर्शनविद्या।

३ तारे तुत्तारे तुरे स्वाहा। तारादेवताधिष्ठितबौद्धदर्शनश्रीपादुकां पू० त० नमः।

३ गायत्री परोरजसे सावदों । ब्रह्मदेवताधिष्ठितवैदिकदर्शनश्रीपादुकां पू० त० नमः ।

३ ओं ह्रीं नमश्शिवाय । रुद्रदेवताधिष्ठितशैवदर्शनश्रीपादुकां पू०त० नमः

३ ओं ह्रीं घृणिस्सूर्य आदित्यों । सूर्यदेवताधिष्ठितसौरदर्शनश्रीपादुकां पू० त० नमः ।

३ ओं नमो नारायणाय । विष्णुदेवताधिष्ठितवैष्णवदर्शनश्रीपादुकां पू० त० नमः ।

३ ओं श्रीं ह्रीं श्रीं । भुवनेश्वरीदेवताधिष्ठितशाक्तदर्शनश्रीपादुकां पू०त० नमः ।

षडाधारपूजा ।

३ सां हंसः मूलाधाराधिष्ठानदेवतायै साकिनीसहितगणनाथस्वरूपिण्यै नमः । गणनाथस्वरूपिण्यम्बाश्रीपादुकां पू० त० नमः ।

३ कां सोहं स्वाधिष्ठानाधिष्ठानदेवतायै काकिनीसहितब्रह्मस्वरूपिण्यै नमः । ब्रह्मस्वरूपिण्यम्बाश्रीपादुकां पू० त० नमः ।

३ लां हंसस्सोहं मणिपूरकाधिष्ठानदेवतायै लाकिनीसहितविष्णुस्वरूपिण्यै नमः । विष्णुस्वरूपिण्यम्बाश्रीपादुकां पू० त० नमः ।

३ रां हंसश्शिवस्सोहं अनाहताधिष्ठानदेवतायै राकिणीसहितसदाशिव-स्वरूपिण्यै नमः । सदाशिवस्वरूपिण्यम्बाश्रीपादुकां पू० त० नमः ।

३ डां सोहं हंसश्शिवः विशुद्ध्यधिष्ठानदेवतायै डाकिनीसहितजीवेश्वर-स्वरूपिण्यै नमः । जीवेश्वरस्वरूपिण्यम्बाश्रीपादुकां पू० त० नमः ।

३ हां हंसश्शिवस्सोहं सोहं हंसश्शिवः आज्ञाधिष्ठानदेवतायै हाकिनी-सहितपरमात्मस्वरूपिण्यै नमः । परमात्मस्वरूपिण्यम्बाश्रीपादुकां पू० त० नमः ।

आम्नायसष्टिपूजा

३ ह्स्रैं ह्स्क्ल्रीं ह्स्रौ। पूर्वाम्नायसमयविद्येश्वर्युन्मोदिनीदेव्यम्बाश्रीपादुकां पू० त० नमः।

३ ओं ह्रीं ऐं क्लिन्ने क्लिन्नमदद्रवे कुले ह्सौः। दक्षिणाम्नायसमयविद्येश्वरीभोगिनीदेव्यम्बाश्रीपादुकां पू० त० नमः।

३ ह्स्रैं ह्स्रीं ह्स्रौ ह्स्ख्फ्रें भगवत्यम्बे हसक्षमलवरयूं ह्स्ख्फ्रें अघोरमुखि छ्रां छ्रीं किणि किणि विच्चे ह्स्रौः ह्स्ख्फ्रें ह्स्रौः। पश्चिमाम्नायसमयविद्येश्वरीकुब्जिकादेव्यम्बाश्रीपादुकां पू० त० नमः।

३ ह्स्ख्फ्रें महाचण्डयोगीश्वरि कालिके फट्। उत्तराम्नायसमयविद्येश्वरीकालिकादेव्यम्बाश्रीपादुकां पू० त० नमः।*

दण्डनाथानामानि

ओं पञ्चम्यै	नमः	ओं पोत्रिण्यै	नमः
दण्डनाथायै	,,	शिवायै	,,
संकेतायै	,,	वार्तल्यै	,,
समयेश्वर्यै	,,	महासेनायै	,,
समयसंकेतायै	,,	आज्ञाचक्रेश्वर्यै	,,
वाराह्यै	,,	अरिघ्न्यै	,,

---

* षोडश्युपासकानाम्।

३ मखपरयघच् महिचनडयङ् गंशफर् ऊर्ध्वाम्नायसमयविद्येश्वर्यम्बाश्रीपादुकां पू० त० नमः।

३ भगवति विच्चे महामाये मातङ्गिनि ब्लूं अनुत्तरवाग्वादिनि ह्स्ख्फ्रें ह्स्ख्फ्रें ह्स्रौः। अनुत्तरशाङ्कर्यम्बाश्रीपादुकां पू० त० नमः।

मन्त्रिणीनामानि

ओं संगीतयोगिन्यै	नमः	ओं वीणावत्यै	नमः
श्यामायै	,,	वैणिक्यै	,,
श्यामलायै	,,	मुद्रिण्यै	,,
मन्त्रनायिकायै	,,	प्रियकप्रियायै	,,
मन्त्रिण्यै	,,	नीपप्रियायै	,,
सचिवेशान्यै	,,	कदम्बेश्यै	,,
प्रधानेश्यै	,,	कदम्बवनवासिन्यै	,,
शुकप्रियायै	,,	सदामदायै	,,

ललितानामानि

ओं सिंहासनेश्यै	नमः	ओं कामेश्यै	नमः
ललितायै	,,	परमेश्वर्यै	,,
महाराज्ञ्यै	,,	कामराजप्रियायै	,,
वराङ्कुशायै	,,	कामकोटिकायै	,,
चापिन्यै	,,	चक्रवर्तिन्यै	,,
त्रिपुरायै	,,	महाविद्यायै	,,
महात्रिपुरसुन्दर्यै	,,	शिवायै	,,
सुन्दरिचक्रनाथायै	,,	अनङ्गवल्लभायै	,,
सम्राज्ञ्यै	,,	सर्वपाटलायै	,,
चक्रिण्यै	,,	कुलनाथायै	,,
चक्रेश्वर्यै	,,	आम्नायनाथायै	,,
महादेव्यै	,,	सर्वाम्नायनिवासिन्यै	,,

ओं शृङ्गारनायिकायै नमः

अथ यथावकाशं सहस्रनामावल्यादिना अर्चनं कुर्यात् ।

अथ पुनरपि श्रीदेव्यै पूर्ववत् धूपदीपौ कल्पयित्वा सर्वसंक्षोभिण्यादि-मुद्राः सबीजाः प्रदर्श्य, मूलेन त्रिवारं सन्तर्प्य महानैवेद्यं समर्पयेत्। यथा—श्रीदेव्यग्रे चतुरस्रमण्डलं सामान्योदकेन विधाय तत्र आधारोपरि स्थापितं सौवर्णरौप्यकांस्यादिस्थालीचषकभरितं भक्ष्यभोज्य-चोष्यलेह्यपेयात्मकं सद्रव्यशुध्यादिरसवद्व्यञ्जनमञ्जुलं प्राज्यकपि-लाज्यं दधिदुग्धमुग्धं यथासम्भवं वा नैवेद्यं विधाय, "स्विन्नं वामे आमं दक्षिणे निदध्यात्" इति श्यामारहस्ये दृष्टम्। सुन्दरीमहोदये तु—"देव्या वामे दीपो दक्षिणे नैवेद्यम्" इत्युक्तम् 'ऐं ह्रीं श्रीं मूलेन त्रिः प्रोक्ष्य, वं इति धेनुमुद्रया अमृतीकृत्य, सप्तवारं मूले-नाभिमन्त्र्य, पूर्ववत् अपोशनं कल्पयित्वा,

हेमपात्रगतं देवि परमान्नं सुसंस्कृतम्।
पञ्चधा षड्रसोपेतं गृहाण परेश्वरि॥

इति प्रार्थ्य, पूर्वोक्तनैवेद्योपचारमन्त्रेण निवेद्य, तत्तन्मुद्राविधान-पूर्वकं पञ्चप्राणाहुतीः कल्पयेत्। यथा—

ऐं ह्रीं श्रीं ऐं प्राणाय स्वाहा, ३ क्लीं अपानाय स्वाहा, ३ सौः व्यानाय स्वाहा, ३ ऐंक्लीं उदानाय स्वाहा, ३ ऐं क्लीं सौः समानाय स्वाहा। ब्रह्मणे स्वाहा। ततः—

३ क ए ई ल ह्रीं नमः आत्मतत्त्वव्यापिनी श्रीललिता तृप्यतु।
३ ह स क ह ल ह्रीं नमः विद्यातत्त्वव्यापिनी श्रीललिता तृप्यतु।
३ स क ल ह्रीं नमः शिवतत्त्वव्यापिनी श्रीललिता तृप्यतु॥
३ क ए ई ल ह्रीं ह स क ह ल ह्रीं स क ल ह्रीं नमः सर्वतत्त्वव्यापिनी श्रीललिता तृप्यतु।

इति किञ्चित् किञ्चित् सामान्यार्घ्योदकं समर्पयेत्।

पुनः निमीलितनयनः क्षणमवस्थाय, श्रीदेवीं भुक्तवतीं विभाव्य, पूर्ववद् उपचारमन्त्रैः पानीयोत्तरापोशनकरप्रक्षालनगण्डूषपाद्यादि कल्पयित्वा, भोजनपात्रं नैर्ऋत्यां निरस्य, अस्त्रेण स्थलं संशोध्य, ततः पुनः प्राग्वदाचमनीयकर्पूरवीटिकादक्षिणाकर्पूरनीराजनानि दत्वा, सुवर्णादिभाजनलिखितं कुङ्कुमपङ्करेखात्मकम् अष्टदलकमलकर्णिका-

स्थापितमणिमयचषकपूरितं प्रथमं प्रज्वाल्य पुष्पाक्षतैरभ्यर्च्य, उपचारमन्त्रपूर्वकम्—

अन्तस्तेजो बहिस्तेजो एकीकृत्यामितप्रभम् ।
त्रिधा दीपं परिभ्राम्य कुलदीपं निवेदये ।।

इति चतुर्दशधा नवधा त्रिधा वा परिभ्राम्य दक्षभागे स्थापयेत् । अथाञ्जलौ पुष्पाण्यादाय मन्त्रपुष्पम् । यथा—

मन्त्रपुष्पम्

शिवे शिवसुशीतलामृततरङ्गगन्धोलस-
न्नवावरणदेवते नवनवामृतस्यन्दिनि ।
गुरुक्रमपुरस्कृते गुणशरीरनित्योज्ज्वले
षडङ्गपरिवारिते कलित एष पुष्पाञ्जलिः ।।

इति उक्त्वा पुष्पाञ्जलिं समर्पयेत् । इत्येते कतिचिच्चतुष्षष्ट्युपचारातिरिक्ता उपचारास्तु पूर्ववत् धूपदीपेतिसूत्रगतेनादिपदेन गृह्यन्ते ।

कामकलाध्यानम्

अथ विन्दुना मुखं बिन्दुद्वयेन स्तनौ सपरार्धेन योनिरिति सानुस्वारे तुरीयस्वरे कामकलात्मिकां ध्यात्वा, सौः इति देवीशक्तिबीजं श्रीदेव्या हृदयत्वेन भावयेत् ।

होमस्य कृताकृतत्वम्

अथ होमः । स च "यद्यग्निकार्यसम्पत्तिः" इति सूत्रगतेन यदिशब्देन कृताकृतः सूचितः । तस्य च करणपक्षे तदितिकर्तव्यता होमप्रकरणाद् ज्ञातव्या । तत्र च महाव्याहृतिहोमादर्वागेव बलिदानम् । होमाकरणपक्षे तु वलिदानमात्रम् ।

वलिदानविधिः

यथा—देव्या दक्षभागे सामान्योदकेन त्रिकोणवृत्तचतुरस्रात्मकं मण्डलं परिकल्प्य, ३ ऐं व्यापकमण्डलाय नमः इति गन्धाक्षतैरभ्यर्च्य,

अर्घभक्तपूरितोदकं सक्षीरादित्रयं पात्रं तत्र विन्यस्य ३ ओं ह्रीं सर्वविघ्नकृद्भ्यः सर्वभूतेभ्यो हुं फट् स्वाहा इति मन्त्रं त्रिः पठित्वा दक्षकरार्पितं वामकरतत्त्वमुद्रास्पृष्टं सलिलं बल्युपरि दत्वा वामपार्ष्णिघातकरास्फोटौ कुर्वाणः समुदञ्चितवक्त्रो वाणमुद्रया बलिं भूतैः ग्रासितं विभाव्य प्रणमेत् । इति बलिदानविधिः ।

प्रदक्षिणा

अजेशशक्तिगणपभास्कराणां क्रमादिमाः ।
वेदार्थचन्द्रवह्न्यद्रिसंख्याः स्युः सर्वसिद्धये ॥

प्रदक्षिणनमस्कारानन्तरं जपप्रकरणोक्तविधिना जपं निर्वर्त्य स्तुवीत—

पुष्पाञ्जलि स्तोत्रम्

शिवे शिवसुशीतलामृततरङ्गगन्धोल्लस-
न्नवावरणदेवते नवनवामृतस्यन्दिनि ।
गुरुक्रमपुरस्कृते गुणशरीरनित्योज्ज्वले
षडङ्गपरिवारिते कलित एष पुष्पाञ्जलिः ॥
समस्तमुनियक्षकिम्पुरुषसिद्धविद्याधर-
गुहासुरसुराप्सरोगणमुखैर्गणैः सेविते ।
निवृत्तितिलकाम्बरप्रकृतिशान्तिविद्याकला-
कलापमधुराकृते कलित एष पुष्पाञ्जलिः ॥
त्रिवेदकृतविग्रहे त्रिविधकृत्यसन्धायिनि
त्रिरूपसमवायिनि त्रिपुरमार्गसञ्चारिणि ।
त्रिलोचनकुटुम्बिनि त्रिगुणसंविदुद्यत्पदे
त्रयि त्रिपुरसुन्दरि त्रिजगदीशि पुष्पाञ्जलिः ॥
पुरन्दरजलाधिपान्तककुबेररक्षोहर-
प्रभञ्जनधनञ्जयप्रभृतिवन्दनानन्दिते ।
प्रवालपदपीठिकानिकटनित्यवर्तिस्वभू-
विरिञ्चिविहितस्तुते विहित एष पुष्पाञ्जलिः ॥
यदानतिबलादलङ्कृतिरुदेति विद्यावय-
स्तपोद्रविणसौरभाकृतिकवित्वसंविन्मयी ।

जरामरणजन्मजं भयमुपैति तस्यै समा-
हिताखिलसमीहितप्रसवभूमि तुभ्यं नमः ।।
निरावरणसंविदुद्गमपरास्तभेदोल्लस-
त्पदास्पदचिदेकतावरशरीरिणि स्वैरिणि ।
रसायनतरङ्गिणीरुचितरङ्गसञ्चारिणि
प्रकामपरिपूरणि प्रसृत एष पुष्पाञ्जलिः ।।
तरङ्गयति सम्पदं तदनु संहरत्यापदं
सुखं वितरति श्रियं परिधिनोति हन्ति द्विषः ।
क्षिणोति दुरितानि यत्प्रणतिरम्ब तस्यै सदा
शिवङ्करि शिवे परे शिवपुरन्ध्रि तुभ्यं नमः ।।
त्वमेव जननी पिता त्वमथ बान्धवस्त्वं सखा
त्वमायुरपरं त्वमाभरणमात्मनस्त्वं कला ।
त्वमेव वपुषःस्थितिस्त्वमखिलायतिस्त्वं गुरुः
प्रसीद परमेश्वरि प्रणतिपात्रि तुभ्यं नमः ।।
कञ्जासनादिसुरवृन्दलसत्किरीट
कोटिप्रघर्षणसमुज्ज्वलदङ्घ्रिपीठे ।
त्वामेव यामि शरणं विगतान्यभावं
दीनं विलोकय दयार्द्रविलोचनेन ।।

महामन्त्रराजान्त्र बीजं पराख्यं स्वतो न्यस्तविन्दुं स्वयं न्यस्तहार्दम् ।
भवद्वक्त्रवक्षोजगुह्याभिधानं स्वरूपं सकृद्भावयेत् स त्वमेव ।।
तथान्ये विकल्पेषु निर्विण्णचित्तास्तदेकं समाधाय बिन्दुत्रयं ते ।
परानन्दसंधानसिन्धौ निमग्नाः पुनर्गर्भरन्ध्रं न पश्यन्ति धीराः ।।
श्रीललितामहात्रिपुरसुन्दर्यै नमः पुष्पाञ्जलिं समर्पयामि ।

अथ मूलदेवता स्तुतिः

कल्याणवृष्टिभिरिवामृतपूरिताभि-
र्लक्ष्मी स्वयंवरणमङ्गलदीपिकाभिः ।
सेवाभिरम्ब तव पादसरोजमूले
नाकारि किं मनसि भक्तिमतां जनानाम् ।।१।।

एतावदेव जननि स्पृहणीयमास्ते
त्वद्वन्दनेषु सलिलस्थगिते च नेत्रे ।
सांनिध्यमुद्यदरुणायतसोदरस्य
त्वद्विग्रहस्य सुधया परयाऽऽप्लुतस्य ।।२।।

ईशित्वभावकलुषाः कतिनाम सन्ति
ब्रह्मादयः प्रतियुगं प्रलयाभिभूताः ।
एकः स एव जननि स्थिरसिद्धिरास्ते
यः पादयोस्तव सकृत् प्रणतिं करोति ।।३।।

लब्ध्वा सकृत् त्रिपुरसुन्दरि तावकीनं
कारुण्यकन्दलितकान्तिभरं कटाक्षम् ।
कन्दर्पभावसुभगास्त्वयि भक्तिभाजः
संमोहयन्ति तरुणीर्भुवनत्रयेषु ।।४।।

ह्रींकारमेव तव नाम गृणन्ति वेदाः
मातस्त्रिकोणनिलये त्रिपुरे त्रिनेत्रे ।
यत्संस्मृतौ यमभटादिभयं विहाय
दीव्यन्ति नन्दनवने सह लोकपालैः ।।५।।

हन्तुः पुरामधिगलं परिपूर्यमाणः
क्रूरः कथं नु भविता गरलस्य वेगः ।
आश्वासनाय किल मातरिदं तवार्धं
देहस्य शश्वदमृताप्लुतशीतलस्य ।।६।।

सर्वज्ञतां सदसि वाक्पटुतां प्रसूते
देवि त्वदङ्घ्रि सरसीरुहयोः प्रणामः ।
किञ्च स्फुरन्मुकुटमुज्ज्वलमातपत्रं
द्वे चामरे च वसुधां महतीं ददाति ।।७।।

कल्पद्रुमैरभिमतप्रतिपादनेषु
कारुण्यवारिधिभिरम्ब भवत्कटाक्षैः ।
आलोकय त्रिपुरसुन्दरि मामनाथं
त्वय्येव भक्तिभरितं त्वयि दत्तदृष्टिम् ।।८।।

हृत्स्नेतरेष्वपि मनांसि निधाय चान्ये
भक्ति वहन्ति किल पामरदैवतेषु ।
त्वामेव देवि मनसा वचसा स्मरामि
त्वामेव नौमि शरणं जगति त्वमेव ।।९।।

लक्ष्येषु सत्स्वपि तवाक्षिविलोकनाना-
मालोकय त्रिपुरसुन्दरि मां कथञ्चित् ।
नूनं मयापि सदृशं करुणैकपात्रं
जातो जनिष्यति जनो न च जायते च ।।१०।।

ह्रीं ह्रींमिति प्रतिदिनं जपतां जनानां
किं नाम दुर्लभमिह त्रिपुराधिवासे ।
मालाकिरीटमदवारणमाननीयां-
स्तान् सेवते मधुमती स्वयमेव लक्ष्मीः ।।११।।

सम्पत्कराणि सकलेन्द्रियनन्दनानि
साम्राज्यदानकुशलानि सरोरुहाक्षि ।
त्वद्वन्दनानि दुरितौघहरोद्यतानि
मामेव मातरनिशं कलयन्तु नान्यम् ।।१२।।

कल्पोपसंहरणकल्पितताण्डवस्य
देवस्य खण्डपरशोः परमेश्वरस्य ।
पाशाङ्कुशैक्षवशरासनपुष्पबाणा
सा साक्षिणी विजयते तव मूर्तिरेका ।।१३।।

लग्नं सदा भवतु मातरिदं तवार्धं
तेजः परं बहुलकुंकुमपङ्कशोणम् ।
भास्वत्किरीटममृतांशुकलावतंसं
मध्ये त्रिकोणमुदितं परमामृतार्द्रम् ।।१४।।

ह्रींकारमेव तव धाम तदेव रूपं
त्वन्नाम सुन्दरि सरोजनिवासमूले ।
त्वत्तेजसा परिणतं जगदादि मूलं
सङ्गं तनोतु सरसीरुहसङ्गमस्य ।।१५।।

ह्रींकारत्रयसम्पुटेन महता मन्त्रेण सन्दीपितं
स्तोत्रं यः प्रतिवासरं तव पुरो मातर्जपेन्मन्त्रवित् ।
तस्य क्षोणिभुजो भवन्ति वशगाः लक्ष्मीश्चिरस्थायिनी
वाणीनिर्मलसूक्तिभारभरिता जागर्ति दीर्घं वयः ॥१६॥

ओं गणेशग्रहनक्षत्रयोगिनीं राशिरूपिणीम् ।
देवीं मन्त्रमयीं नौमि मातृकां पीठरूपिणीम् ॥१॥
प्रणमामि महादेवीं मातृकां परमेश्वरीम् ।
कालहल्लोहलोल्लोलकलनाशमकारिणीम् ॥२॥
यदक्षरैकमात्रेऽपि संसिद्धे स्पर्धते नरः ।
रविताक्ष्येन्दुकन्दर्पशङ्करानलविष्णुभिः ॥३॥
यदक्षरशशिज्योत्स्नामण्डितं भुवनत्रयम् ।
वन्दे सर्वेश्वरीं देवीं महाश्रीसिद्धमातृकाम् ॥४॥
यदक्षरमहासूत्रप्रोतमेतज्जगत्त्रयम् ।
ब्रह्माण्डादिकटाहान्तं तां वन्दे सिद्धमातृकाम् ॥५॥
यदेकादशमाधारं बीजं कोणत्रयोद्भवम् ।
ब्रह्माण्डादिकटाहान्तं जगदद्यापि दृश्यते ॥६॥
अकचादिटतोन्नद्धपयशाक्षरवर्गिणीम् ।
ज्येष्ठाङ्गबाहुहृत्पृष्ठकटिपादनिवासिनीम् ॥७॥
तामीकाराक्षरोद्धारां सारात् सारां परात् पराम् ।
प्रणमामि महादेवीं परमानन्दरूपिणीम् ॥८॥
अद्यापि यस्या जानन्ति न मनागपि देवताः ।
केयं कस्मात् क्व केनेति सरूपारूपभावनाम् ॥९॥
वन्दे तामहमक्षय्यां क्षकाराक्षररूपिणीम् ।
देवीं कुलकलोल्लासप्रोल्लसन्तीं परां शिवाम् ॥१०॥
वर्गानुक्रमयोगेन यस्यां मात्रष्टकं स्थितम् ।
वन्दे तामष्टवर्गोत्थमहासिद्ध्यष्टकेश्वरीम् ॥११॥
कामपूर्णजकाराख्यश्रीपीठान्तर्निवासिनीम् ।
चतुराज्ञाकोशमूलां नौमि श्रीत्रिपुरामहम् ॥१२॥

इति द्वादशभिः श्लोकैः स्तवनं सर्वसिद्धिकृत् ।
देव्यास्त्वखण्डरूपायाः स्तवनं तव तथ्यतः ॥
भूमौ स्खलितपादानां भूमिरेवावलम्बनम् ।
त्वयि जातापराधानां त्वमेव शरणं शिवे ॥
जपो जल्पः शिल्पं सकलमपि मुद्राविरचना
गतिः प्रादक्षिण्यक्रमणमशनाद्याहुतिविधिः ।
प्रणामः संवेशः सुखमखिलमात्मार्पणदृशा
सपर्यापर्यायस्तव भवतु यन्मे विलससितम् ॥
पिता माता भ्राता गुरुरथ सुहृद्बान्धवजनः
प्रभुस्तीर्थं कर्माविकलमिह चामुत्र च हितम् ।
विशुद्धा विद्या वा पदमपि च तत्प्राप्यमसि मे
त्वमेव श्रीमातः स्वपिमि गतशङ्कः सुखतमः ॥
दृशा द्राघीयस्या दरदलितनीलोत्पलरुचा
दवीयांसं दीनं स्नपय कृपया मामपि शिवे ।
अनेनायं धन्यो भवति न च ते हानिरियता
वने वा हर्म्ये वा समकरनिपातो हिमकरः ॥
हे सद्रूपिणि हे चिदर्चिरुदये हे कामराजप्रिये
हे भण्डासुरहन्त्रि हेऽद्भुतनिधे हेऽनङ्गसञ्जीविनि ।
हे विश्वप्रसवित्रि हे सकरुणे हे दीनरक्षामणे
हे श्रीमल्ललिताम्ब हे परशिवे मां पाहि डिम्भं निजम् ॥
नमो हेमाद्रिस्थे शिवसति नमः श्रीपुरगते
नमः पद्माटव्यां कुतुकिनि नमो रत्नगृहगे ।
नमः श्रीचक्रस्थेऽखिलमयि नमो बिन्दुनिलये
नमः कामेशाङ्कस्थितिमति नमस्तेऽम्ब ललिते ॥
जय जय जगदम्ब भक्तवश्ये
जय जय सान्द्रकृपावशान्तरङ्गे ।
जय जय निखिलार्थदानशौण्डे
जय जय हे ललिताम्बचित्सुखाब्धे ॥
षडङ्गदेवतां नित्यां दिव्याद्योधत्रयीगुरून् ।

नमाम्यायुधदेवीश्च शक्तीश्चावरणस्थिताः ।।
अमुकानन्दनाथय मम श्रीगुरवे नमः ।।
अमुकानन्दनाथाय गुरवे परमाय मे ।।
अमुकानन्दनाथाय गुरवे परमेष्ठिने ।।
यदिदं श्रीगुरुस्तोत्रं स्वस्वरूपोपलक्षणम् ।।
बालभावानुसारेण ममेदं हि त्रिचेष्टितम् ।
मातृवात्सल्यसदृशं त्वया देवि विधीयताम् ।।

एवामादिभिरन्याभिश्च यथाऽवकाशं स्तुतिभिरखिललोकमातरमभिष्टुत्य शक्तिं पूजयेत् ।

सुवासिन्याः पूजनम्

यथा प्राङ्निमन्त्रितां गौरीरूपिणीं दीक्षितां सुवासिनीं प्रक्षालितपादामासन उपवेशयेत् । सा चेद्दीक्षिता तदा ऐं ह्रीं श्रीं ऐं क्लीं सौः त्रिपुरायै नमः इमां शक्तिं पवित्रीकुरु मम शक्तिं कुरु स्वाहा इत्यभिषेकमन्त्रपूर्वकं सामान्यसलिलेन त्रिः शक्तिं सम्प्रोक्ष्य ३ ओं शान्तिरस्तु शिवञ्चास्तु प्रणश्यत्वशुभञ्चयत् यत एवागतं पापं तत्रैव प्रतिगच्छतु इत्युच्चार्य तस्याः कर्णे हृल्लेखां जपेत् । अथ तां देवतारूपां विभाव्य ३ ऐं क्लीं सौः शक्त्यै अमुकं समर्पयामि इति मन्त्रेण हरिद्राकुंकुमचन्दनपट्टवासःपुष्पधूपदीपनैवेद्यताम्बूलानि वसनाभरणानि च दद्यात् । समस्तप्रकटंयोगिनीत्यादिसमष्टिमन्त्रेण श्रीदेव्यै आवरणदेवताभ्यश्च दत्तपुष्पाञ्जल्याः तस्याः करे विशेषार्घ्यादमृतं पात्रान्तरे कृत्वा समर्पयेत् । साप्युत्थाय तदादाय शिरसि गुरुपादुकामन्त्रेण गुरुं त्रिरिष्ट्वा हृदि देवीञ्च सन्तर्प्य मूलेन गुर्वाज्ञां गृहीत्वा मूलान्ते सर्वंतत्त्वं शोधयामि नमः स्वाहा इति मन्त्रेण सर्वंतत्त्वं संशोधयेत् । ततश्च तत्स्वीकुर्य्यात् । पश्चात्तां भोजयित्वा ताम्बूलदक्षिणादिभिः सन्तर्प्य विसृजेत् ।

तत्त्वशोधनम्

३ क-५ प्रकृत्यहङ्कारबुद्धिमनस्त्वक्चक्षुःश्रोत्रजिह्वाघ्राणवाक्पाणिपादपायूपस्थशब्दस्पर्शरूपरसगन्धाकाशवायुवह्निसलिलभूम्यात्मना अं—अः ३ क—५ आत्मतत्त्वेन आणवमलशोधनार्थं स्थूलदेहं

परिशोधयामि जुहोमि स्वाहा। आत्मा मे शुध्यतां ज्यातिरहं विरजा विपाप्मा भूयासं स्वाहा।

३ ह–६ मायाकलाऽविद्यारागकालनियतिपुरुषात्मना कं–मं ३ ह ६ विद्यातत्त्वेन मायिकमलशोधनार्थं सूक्ष्मदेहं परिशोधयामि जुहोमि स्वाहा। अन्तरात्मा मे शुध्यतां ज्योतिरहं विरजा विपाप्मा भूयासं स्वाहा।

३ स–४ शिवशक्तिसदाशिवेश्वरशुद्धविद्यात्मना यं–क्षं शिवतत्त्वेन कार्मिकमलशोधनार्थं कारणदेहं परिशोधयामि जुहोमि स्वाहा। परमात्मा मे शुद्धयतां ज्योतिरहं विरजा विपाप्मा भूयासं स्वाहा।

३ मूलं प्रकृत्यहङ्कारबुद्धिमनस्त्वक्चक्षुःश्रोत्रजिह्वाघ्राणवाक्पाणि-पादपायूपस्थशब्दस्पर्शरूपरसगन्धाकाशवायुवन्हिसलिलभूमिमायाकला-ऽविद्यारागकालनियतिपुरुषशिवशक्तिसदाशिवेश्वरशुद्धविद्यात्मना अं आं––लं क्षं मूलं सर्वतत्वेन सर्वदेहं सर्वदेहाभिमानिनं जीवात्मानं परिशोधयामि जुहोमि स्वाहा। ज्ञानात्मा मे शुद्धयतां ज्योतिरहं विरजा विपाप्मा भूयासं स्वाहा।*

३ आर्द्रं ज्वलति ज्योतिरहमस्मि। ज्योतिर्ज्वलति व्रह्माह-मस्मि। योऽहमस्मि ब्रह्माहमस्मि। अहमस्मि ब्रह्माहमस्मि। अह-मेवाहं मां जुहोमि स्वाहा।

इति (गुरौ सन्निहिते होष्यामि इति सम्प्रार्थ्य गुरोरनुज्ञां लब्ध्वा) चिदग्नौ होमबुद्धया जुहुयात्। ततः पात्रं प्रक्षाल्य तत्र सुवर्णपुष्पाक्षतान्निक्षिप्य,

३ देवनाथ गुरो स्वामिन् देशिक स्वात्मनायक।
त्राहि त्राहि कृपासिन्धो पात्रं पूर्णतरं कुरु॥

इति गुरवे समर्पयेत्। असन्निहिते गुरौ स्वशिरसि पात्रं निधाय आत्मपात्रमण्डले निक्षिपेत्।

---

* षोडश्युपापकानां पञ्चमपात्रेण––
३ मूलं पूर्णमद पूर्णमिदं पूर्णात्पूर्णमुदच्यते।
पूर्णस्य पूर्णमादाय पूर्णमेवावशिष्यते॥

देवतोद्वासनम्

ततः सामान्यार्घ्योदकात् किञ्चिदादाय—

साधु वाऽसाधु वा कर्म यद्यदाचरितं मया ।
तत् सर्वं कृपया देवि गृहाणाराधनं मम ॥

इति देव्या वामहस्ते पूजां समर्प्य शङ्खमुद्धृत्य देव्युपरि त्रिः परिभ्राम्य तज्जलं हस्ते समादाय सामयिकानात्मानं च मूलेन प्रोक्ष्य शङ्खं प्रक्षाल्य निदध्यात् । ततो मूलेन तीर्थनिर्माल्ये स्वीकृत्य,

ज्ञानतोऽज्ञानतो वाऽपि यन्मयाऽऽचरितं शिवे ।
तव कृत्यमिति ज्ञात्वा क्षमस्व परमेश्वरि ॥

इति क्षमाप्य सर्वासामावरणदेवतानांश्रीदेव्यङ्गे विलयं विभाव्य, खेचरीं बद्ध्वोद्वास्य तेजोरूपेण परिणतां श्रीदेवीं पूर्ववत् हृदयं नीत्वा तत्र च मूर्तिं पञ्चधोपचर्य पुनरात्माभिन्नसंविद्रूपेण विभावयेदिति विसर्जनम् । ततः शान्तिस्तवः ॥

सम्पूजकानां परिपालकानां यतेन्द्रियाणाञ्च तपोधनानाम् ।
देशस्य राष्ट्रस्य कुलस्य राज्ञां करोतु शान्तिं भगवान् कुलेशः ॥

नन्दन्तु साधककुलान्यणिमादिसिद्धाः
शापाः पतन्तु समयद्विषि योगिनीनाम् ।
सा शाम्भवी स्फुरतु काऽपि ममाऽप्यवस्था
यस्यां गुरोश्चरणपङ्कजमेव लभ्यम् ॥
शिवाद्यवनिपर्यन्तं ब्रह्मादिस्तम्बसंयुतम् ।
कालाग्न्यादिशिवान्तं च जगद्यज्ञेन तृप्यतु ॥

इत्यादि शान्तिश्लोकान् पठित्वा, विशेषार्घ्यविसर्जनं कुर्यात् ।

विशेषार्घ्यपात्रं मूलेनामस्तकमुद्धृत्य तत् क्षीरं पात्रान्तरेणादाय "आर्द्रं ज्वलति ज्योतिरहमस्मि । ज्योतिर्ज्वलति ब्रह्माहमस्मि । योऽहमस्मि ब्रह्माहमस्मि । अहमस्मि ब्रह्माहमस्मि । अहमेवाहं मां जुहोमि स्वाहा" इति मन्त्रेण आत्मनः कुण्डलिन्यग्नौ हुत्वा शेषं प्रियशिष्याय दत्वा तत्पात्रमन्यानि च हविश्शेषप्रतिपत्तिपात्राणि प्रक्षाल्याग्नौ प्रताप्यावस्थापयेत् ।

अथ यथाशक्ति ब्राह्मणान् सुवासिनीश्च भोजयित्वा, स्वयमपि भुञ्जीत । इति नित्यक्रमविधिः ॥

श्रीक्रमे त्रिवृत्तार्चनम्

सम्प्रदायविशेषज्ञानां रीत्या हयग्रीवसम्प्रदाये श्रीचक्रे वृत्तत्रयं-नोल्लिख्यते। आनन्दभैरव सम्प्रदाये वृत्तत्रये लिखितेऽपि तत्रार्चनं न भवति। श्रीदक्षिणामूर्ति सम्प्रदाये वृत्तत्रयमुल्लिख्यते पूज्यते च।

तद्यथा

ॐ ऐं ह्रीं श्रीं त्रिवर्गसाधकचक्राय नमः। संहारक्रमेण शुक्लारुण-कृष्णवर्णरेखात्रयस्य मायाबीजप्रकृतिकस्य गुणप्रकृति परादि वागात्मकस्य प्रथमवृत्तरेखायां देव्यग्रमारभ्याप्रादक्षिण्येन।

(१)	ॐ ऐं ह्रीं श्रीं		कं काल रात्रि	श्रीपादुकां	पूजयामि	।
(२)	,,	,,	खं खण्डिता	,,	,,	,, ।
(३)	,,	,,	गं गायत्री	,,	,,	,, ।
(४)	,,	,,	घं घण्टाकर्षिणी	,,	,,	,, ।
(५)	,,	,,	ङं ङार्णा	,,	,,	,, ।
(६)	,,	,,	चं चण्डा	,,	,,	,, ।
(७)	,,	,,	छं छाया	,,	,,	,, ।
(८)	,,	,,	जं जया	,,	,,	,, ।
(९)	,,	,,	झं झङ्कारिणी	,,	,,	,, ।
(१०)	,,	,,	ञं ज्ञानरूपा	,,	,,	,, ।
(११)	,,	,,	टं टङ्कहस्ता	,,	,,	,, ।
(१२)	,,	,,	ठं ठङ्कारिणी	,,	,,	,, ।
(१३)	,,	,,	डं डामरी	,,	,,	,, ।
(१४)	,,	,,	ढं ढङ्कारिणी	,,	,,	,, ।
(१५)	,,	,,	णं णार्णा	,,	,,	,, ।
(१६)	,,	,,	तं तामसी	,,	,,	,, ।
(१७)	,,	,,	थं स्थाण्वी	,,	,,	,, ।
(१८)	,,	,,	दं दाक्षायणी	,,	,,	,, ।
(१९)	,,	,,	धं धात्री	,,	,,	,, ।

(२०)	ॐ ऐं ह्रीं श्रीं	नं नारी	श्रीपादुकां पूजयामि ।			
(२१)	"	"	पं पार्वती	"	"	" ।
(२२)	"	"	फं फट्कारिणी	"	"	" ।
(२३)	"	"	बं बन्धिनी	"	"	" ।
(२४)	"	"	भं भद्रकाली	"	"	" ।
(२५)	"	"	मं महामाया	"	"	" ।
(२६)	"	"	यं यशस्विनी	"	"	" ।
(२७)	"	"	रं रक्ता	"	"	" ।
(२८)	"	"	लं लम्बोष्ठी	"	"	" ।
(२९)	"	"	वं वरदा	"	"	" ।
(३०)	"	"	शं श्री	"	"	" ।
(३१)	"	"	षं षण्ढा	"	"	" ।
(३२)	"	"	सं सरस्वती	"	"	" ।
(३३)	"	"	हं हंसवती	"	"	" ।
(३४)	"	"	क्षं क्षमावती	"	"	" ।

द्वितीय वृत्त रेखायाम् अप्रादक्षिण्यक्रमेण—

(१)	ॐ ऐं ह्रीं श्रीं	अं अमृता	श्री पादुकां पूजयामि ।			
(२)	"	"	आं आकर्षिणी	"	"	" ।
(३)	"	"	इं इन्द्राणी	"	"	" ।
(४)	"	"	ईं ईशानी	"	"	" ।
(५)	"	"	उं उमा	"	"	" ।
(६)	"	"	ऊं ऊर्ध्वकेशी	"	"	" ।
(७)	"	"	ऋं ऋद्धिदा	"	"	" ।
(८)	"	"	ॠं ॠकारा	"	"	" ।
(९)	"	"	लृं लृकारा	"	"	" ।
(१०)	"	"	ॡं ॡकारा	"	"	" ।
(११)	"	"	एं एकपदा	"	"	" ।
(१२)	"	"	ऐं ऐश्वर्यात्मिका	"	"	" ।
(१३)	"	"	ओं ओङ्कारा	"	"	" ।

(१४) ॐ ऐं ह्रीं श्रीं औं औषधि श्री पादुकां पूजयामि ।
(१५) „ „ अं अम्बिका „ „ „ ।
(१६) „ „ अः अक्षरा „ „ „ ।

तृतीयवृत्त रेखायामप्रादक्षिण्यक्रमेण—

(१) ॐ ऐं ह्रीं श्रीं अं कामेश्वरी „ „ „ ।
(२) „ „ आं भगमालिनी „ „ „ ।
(३) „ „ इं नित्यक्लिन्ना „ „ „ ।
(४) „ „ ईं भेरुण्डा „ „ „ ।
(५) „ „ उं वह्निवासिनी „ „ „ ।
(६) „ „ ऊं महावज्रेश्वरी „ „ „ ।
(७) „ „ ऋं शिवदूती „ „ „ ।
(८) „ „ ॠं त्वरिता „ „ „ ।
(९) „ „ ऌं कुलसुन्दरी „ „ „ ।
(१०) „ „ ॡं नित्यानित्या „ „ „ ।
(११) „ „ एं नीलपताका „ „ „ ।
(१२) „ „ ऐं विजया „ „ „ ।
(१३) „ „ ओं सर्वमङ्गला „ „ „ ।
(१४) „ „ औं ज्वालामालिनी „ „ „ ।
(१५) „ „ अं चित्रा „ „ „ ।
(१६) „ „ अः ललितामहानित्या „ „ „ ।
(१७) „ „ कामेश्वरी „ „ „ ।

एता मातृकायोगिन्यः त्रिवर्गसाधकचक्रे समुद्राः ससिद्धयः सायुधाः सशक्तयः सवाहनाः सपरिवाराः सर्वोपचारैः सम्पूजिताः सन्तर्पिताः संतुष्टा सन्त्विति तासांसमष्टयर्चनं विधाय कालरात्र्याः पुरतः ऐं ह्रीं श्रीं त्रिपुरेशिनीचक्रेश्वरी श्रीपादुकां पूजयामितर्पयामि नमः । गं गरिमा-सिद्धि श्रीपादुकां पूजयामितर्पयामि नमः । ऐं महायोनिमुद्राशक्ति श्रीपादुकां पूजयामि तर्पयामि नमः । ऐं महायोनिमुद्रां प्रदर्श्य—

'अभीष्टसिद्धिं मे देहि शरणागतवत्सले ।
भक्तत्या समर्पये तुभ्यं द्वितीयावरणार्चनम् ॥'

एतद्रीत्या सर्वाशापरिपूरकचक्रे तृतीयावरणम्। तथा च दशावरणानि सम्पद्यन्ते।

अन्तश्चक्रन्यासेऽपि—

ॐ ऐं ह्रीं श्रीं त्रिवर्गसाधनचक्राधिष्ठात्र्यै कालरात्र्यादि सहित मातृका योगिनीरूपायै त्रिपुरेशिनीदेव्यै नमः।

अधः सहस्रारोपरिभागे—

सृष्टिस्थिति संहारक्रमेण श्रीचक्रार्चनमधिकारभेदेन भवति।

यथोक्तम्—

'स्थितिक्रमो गृहस्थस्य संहारो वनिनो यतेः।
ब्रह्मचारिण उत्पत्तिः स्त्रियः शूद्रस्य चेष्टतः॥'

दक्षिणामूर्तिसम्प्रदाये विन्दुमारभ्यभूपुरपर्यन्तं सृष्टिक्रमेणार्चनम्। भूपुरमारभ्याष्टारपर्यन्तं पुनश्च विन्दुमारभ्य चतुर्दशारं यावत् पूजनं स्थितिक्रमे। भूपुरमारभ्यविन्दुपर्यन्तमर्चनं संहारक्रमे।

हयग्रीवानन्दभैरवसम्प्रदाययोश्च स्थितिक्रमे पूर्वं विन्दुत्रिकोण कामेश्वर्यादिनित्या-गुरुपंक्ति पूजनम्, तदनुभूपुरमारभ्यक्रमेणाष्टार-त्रिकोणपूजनम् अन्यत् समानम्।

विन्दुमारभ्य अष्टदलपर्यन्तं सृष्टिचक्रं चतुर्दशारमारभ्यान्तर्दशारं यावत्, स्थितिचक्रं अष्टारमारभ्य विन्दुं यावत् संहारचक्रम्, तादृक्चक्र-त्रयस्य त्रिपुरस्वरूपत्वम्, तत्प्रधाननायिकात्वेन ललिता पराम्वा-त्रिपुरसुन्दरी प्रोच्यते।

भूपुर-वृत्त-त्रिकोणादपरे गुणत्रय-कालत्रया-वस्थात्रय-लोकत्रयादि बोधकाः। विन्दुस्तुरीयरूपस्तुरीयातीतरूपो वा। पिण्डब्रह्माण्डयो-रैक्यात् श्रीचक्रस्य ब्रह्माण्डरूपत्वं पिण्डरूपत्वञ्च। प्रणवस्वरूप-शब्दब्रह्मणोऽपि प्रतीकस्वरूपम् श्रीचक्रम्। तद्रीत्या (अ, उ, म्) इति नादविन्दुत्रयस्य प्रणवस्य जाग्रदाद्याश्चतस्रोऽवस्थाः। वैखरी-मध्यया-पश्यन्ती-परारूपाणि श्रीचक्रस्य सृष्टिस्थितिसंहारानाख्या-चक्रेष्वन्तर्भवन्ति। पञ्चमं कार्यकारणातीतं भासा चक्रात्मकं भवति।

शरीरस्य मूलाधार-स्वाधिष्ठान-मणिपूरा-नाहत-विशुद्धयाज्ञा-रूपाणां चक्राणामपि श्रीचक्रावयवेष्वन्तर्भावः। भूपुर-त्रिवृत्त-षोडश-

दलाष्टदलानां समुदायः सृष्टिचक्रं चतुर्दशारबहिर्दशारान्तर्दशाराणां समूहः स्थितिचक्रं अष्टार-त्रिकोणविन्दूनां समवायः संहारचक्रम्। तेषां समष्टौ द्वितीयविन्दुं यावदनाख्या चक्रम्, तृतीयविन्दुं यावत् भासा-चक्रम्। श्रीकल्पे पञ्चानामेषांक्रमेण स्वाधिष्ठान-मणिपूर-अनाहत-विशुद्धि-आज्ञा-चक्रेष्वन्तर्भावः।

कालीकल्पे सृष्टिचक्रं मूलाधारे भवति।

तत्रापि—'चतुर्भिः श्रीकण्ठैः शिवयुवतिभिः पञ्चभिरपि।' 'चतुर्भिः शिव चक्रैश्च शक्तिचक्रैश्च पञ्चभिः। नवचक्रैश्च संसिद्धं श्रीचक्रं शिवयोर्वपुः॥' इत्यादिदीत्या त्रिकोणा-ष्टकोण-दशारद्वयं चतुर्दशारञ्च शक्तिचक्राणि। विन्द्वष्टदलकमलाष्टार-षोडशदल-कमल-चतुरस्र-त्रयाणि चत्वारि शिवचक्राणि। त्रिकोणेनाष्टदलम् अष्टारेण षोडश-दलम् अन्तर्दशार-वहिर्दशाराभ्यां भूपुरं चतुर्दशारेण संश्लिष्टम्। तत एवैषामविनाभावसम्वन्धः।

'त्रिकोणमष्टकोणञ्चदशकोणद्वयं तथा।
चतुर्दशारं चैतानि शक्तिचक्राणिपञ्चच॥
विन्दुश्चाष्टदलंपद्मं पद्मं षोडशपत्रकम्।
चतुरस्रं च चत्वारि शिवचक्राण्यनुक्रमात्॥
त्रिकोणं वैन्दवं श्लिष्टमष्टारेऽष्टदलाम्बुजम्।
दशारयोः षोडशारं भूगृहं भुवनास्रके॥'

एवमेव श्रीविद्यापञ्चदश्यामपि ककारत्रयं हकार द्वयञ्च शैवो भागः। ह्रीङ्कारश्चोभयात्मकः। शेषाणिशक्त्यक्षराणि।

'कत्रयं हद्वयञ्चैव शैवो भागः प्रकीर्तितः।
शेषाणिशक्त्यक्षराणि ह्रीङ्कार उभयात्यकः॥'

विन्दुचक्रे सत्यलोकः, त्रिकोणे तपोलोकः, अष्टकोणे जनलोकः, अन्तर्दशारे महर्लोकः, वहिर्दशारे स्वर्लोकः, चतुर्दशारे भुवर्लोकः, प्रथम-वृत्ते भूलोकः।

अष्टदलेऽतलम्, अष्टदलवहिर्वृत्ते वितलं, षोडशदलकमले सुतलम् वृत्तत्रये तलातलम्, भूपुरप्रथमरेखायां महातलम्, द्वितीयरेखायां रसातलम्, तृतीय रेखायां पातालम्।

	मूलाधारः गुदोपरि द्व्यङ्गुलोर्ध्वं		स्वाधिष्ठानम् लिङ्गे		मणिपूरकम् नाभौ		अनाहतम् हृदि		विशुद्धिः कण्ठे		आज्ञा भ्रूमध्ये		सहस्रारम् ललाटमध्ये	
	कुण्डलिनी कुलं	ब्रह्मा भारती		विष्णुः भूमिः		ह्-रुद्रः र-रुद्राणी ई-मिथुनम्		ब्रह्मा भारती विष्णुः		ब्रह्मा भूमिः		भारती विष्णुः भूमिः	जागरः स्वप्नः	सुषुप्तिः
दलानि	४		६		१०		१२		१६	स्वप्नः	२		१०००	बिन्दु
अक्षराणि	व-स		व-ल		ड-फ		क-ठ		अ-अः		ह, क्ष			
परिवारः	वरदाऽऽदिः		बन्दिन्यादिः		डामर्यादिः		कालरात्र्यादिः		अमृताऽदिः		हंसवत्यादिः		अमृताऽऽदिः	
योगिन्यः	साकिनी		काकिनी		लाकिनी		राकिणी		डाकिनी		हाकिनी		याकिनी	
धातवः	अस्थि		मेदः		मांसम्		असृक्		त्वक्		मज्जा		शुक्लम्	
कृत्यानि				सृष्टिः				स्थितिः				संहारः		अनाख्या
त्रिपुटी				ज्ञाता				ज्ञानम्				ज्ञेयम्		सामरस्यम्
चक्राणि				अग्नि-				सूर्य-				सोम-		ब्रह्म-
नाथाः				मित्रेश-				षष्ठीश-				उड्डीश-		चर्याऽनन्द-
अवस्थाः				जागरः				स्वप्नः				सुषुप्तिः		तुर्या
शक्तयः				वामा				ज्येष्ठा				रौद्री		शान्ता
				इच्छा				ज्ञाना				क्रिया		अम्बिका
				कामेश्वरी				वज्रेश्वरी				भगमालिनी		महात्रिपुरसुन्दरी
आत्मानः				आत्मा				अन्तरात्मा				परमात्मा		ज्ञानात्मा
तत्त्वानि				आत्म-				विद्या-				शिव-		सर्व-
पीठानि				कामगिरिः				पूर्णगिरिः				जालंधरः		ओड्याणम्
अन्वयाः				प्राक्-				दक्षिण-				पश्चिम-		उत्तर-
लिङ्गानि				स्वयंभू-				बाण-				इतर-		पर-
मातृकाः	परा				पश्यन्ती		मध्यमा		वैखरी					
						वह्निकुण्डलिनी		सूर्यकुण्डलिनी				सोमकुण्डलिनी		

		तुर्यावस्था		तुर्यातीतावस्था					
दलानि	अर्धचन्द्रः	रोधिनी	नादः	नादान्तः	शक्तिः	व्यापिका	समना	उन्मनी	महाबिन्दुः

श्रीविद्यामन्त्रार्थः

शब्दार्थप्रकाशकवेदादिविद्याश्राध्ययनस्मरणप्रयोजकबुद्धिव्यापनकहृद्यीयुक्ता स्वप्रकाशसंविदा, अनिष्टनिवारणभोगमोक्षयाद्यिप्रदत्याधिकयकीलिजाकप्रयोजकगुणसन्ततिरचयित्री, सर्वतत्त्व सर्वकलाधिष्ठात्री विश्वोत्पत्तिस्थितिसंहृतिजनकसर्वैश्वर्यापितनिरतिशयानन्दानुभवप्रकाशिका निरतिशयानन्दात्मकहृदया-काशस्थपरमात्मस्वरूपिणी स्वप्रकाशा चिच्छक्तिः।

१. वाग्भवकूटम्

त्रैलोक्यमोहनम्, सर्वाशापरिपूरकम्, सर्वसंक्षोभणम्.
(९) भूपुरम्, (८) षोडशदलम्, (७) अष्टदलम्.

२. कामराजकूटम्

सर्वसौभाग्यदायकम्, सर्वार्थसाधकम्, सर्वरक्षाकरम्.
(६) चतुर्दशारम्, (५) बहिर्दशारम्, (४) अन्तर्दशारम्.

३. शक्तिकूटम्

सर्वरोगहरम्, सर्वसिद्धिप्रदम्, सर्वानन्दमयम्.
(३) अष्टारम्, (: [illegible]स्रम्, (१) बिन्दुः

ब्रह्मेन्द्रादि देवाः, सूर्यचन्द्रादि ग्रहाः, अश्विन्यादि नक्षत्राणि, मेषादि राशयः, वस्वादयो नागा, वरुणवैनतेयादयो मन्दारादयो वृक्षाः, रम्भाद्यप्सरसः कपिलादयः सिद्धाः, वसिष्ठाद्यामुनीश्वराः, कुबेर-प्रमुखा यक्षाः, राक्षसाः, गन्धर्वाः, किन्नराः, विश्वावस्वादयोगायकाः, ऐरावताद्या गजेन्द्राः, उच्चैःश्रव आद्याश्वाः, हिमालयाद्याः पर्वताः, गङ्गाद्याः पुण्यनद्यः, सर्वेसमुद्राः, सर्वाणि नगरराष्ट्राणि सर्वाण्येतानि श्रीचक्रोत्पन्नानि ।

विन्दुं ब्रह्मरन्ध्रे, त्रिकोणं मस्तके, ललाटे-अष्टकोणं, भ्रूमध्ये-अन्तर्दशारम्, कण्ठे-वहिर्दशारं, हृदये-अन्तर्दशारं, कुक्षौ-वृत्तं, नाभौ अष्टदलं, कट्याम्-अष्टदलं बहिर्वृत्तम्, स्वाधिष्ठाने षोडशदलं, मूलाधारे-वहिस्त्रिवृत्तं, जान्वोः-भूपुरस्य प्रथमरेखा, जघायां द्वितीयरेखा, पादयोः भूपुरस्य तृतीयरेखा ।

'त्रिपुरेशीमहायन्त्रं पिण्डात्मकमीश्वरी ।
यो जानाति स योगीन्द्रः स शम्भुः स हरिर्विधिः ।।
पिण्डब्रह्माण्डयोर्ज्ञानं श्रीचक्रस्य विशेषतः ।
ज्ञात्वाशम्भुफलावाप्ति नाल्पस्य तपसः फलम् ।।'

इतियोगिनीहृदये ।

तथैव मन्त्र यन्त्रयोरप्यैक्यम् । लकारेण भूपुरं सकारेण षोडश-दलम्, हकारेणाष्टमूर्त्यात्मकमष्टदलम्, भुवनेश्वरीरूपेणेकारेण चतु-र्दशारम्, एकारेणदशावतारात्मकं बहिर्दशारम्, हृल्लेखागतेन-रेफगान्तर्दशारम्, ककारेणाष्टारम्, अर्धचन्द्रेण त्रिकोणम्, तदन्तर्गता-देव्यस्तत्त्वानि च तन्मयान्येव ।

नादरूपाया अर्धमात्राया सकाशात् त्रिकोणा योनिरुत्पद्यते । विन्दोर्विन्दुचक्रम् । विन्दुचक्रं च कामेश्वरस्वरूपम्, तदेव च विश्वाधारस्वरूपम् ।

श्रीविद्यान्तर्गतलंबीजरूपाल्लकारात्पृथिवी-तदन्तर्वर्तिवृक्षपर्वतादय उत्पद्यन्ते । तत एव एकपञ्चाशत्पीठानि सर्वतीर्थानि गङ्गाद्यानद्यः पुण्यक्षेत्राणि चोत्पद्यन्ते । मन्त्रस्थितसकारात् चन्द्र-नक्षत्र-ग्रह-राश्या-दय उत्पद्यन्ते ।

'गणेशग्रहनक्षत्र योगिनीराशि रूपिणीम् ।
देवीं मन्त्रमयीं नौमि मातृकापीठरूपिणीम् ॥'

इति नित्याषोडशिकार्णवतन्त्रात् ।

हं बीजरूपादाकाशस्य, भुवनेश्वरी बीजरूपादीकारा चतुर्दश-भुवनानामुत्पत्तिः । दशावतारविष्णुस्वरूप एकारः वैष्णवीशक्ति-रूपः । रं बीजरूपोरेफः परमज्योतिर्मयीपराशक्तिः । ककारा-त्सर्वकामपूरणी कामदा शक्तिर्गृह्यते । अर्धचन्द्रात् (ँ) विश्वयो-निर्गृह्यते । विन्दोः (ं) महाकामेश्वरी व्यज्यते । विन्दुरेव सर्वानन्द मयचक्रं तच्चब्रह्माभिन्नम् । तत्रैव महाकामेश्वरी-महाकामेश्वर-योर्वासः । तत्पदार्थभूतं निर्गुणं ब्रह्म महाकामेश्वरः, त्वं पदार्थभूतः संविद्रूपः कूटस्थः साक्षी महाकामेश्वरीरूपः, तयोरभेद एव सामरस्यम् । तत एव ज्ञातृज्ञेययोरहन्तेदन्तयोः प्रकाशविमर्शयोश्चैक्यम् । भूमि विन्दुचक्रम् तत्रत्या परापरातिरहस्ययोगिनी भवति । तत्रैव तुरीया-म्बायजनम् । सर्वानन्दमयचक्रमेवोड्यानपीठोऽप्युच्यते । तत एवो-ड्यानपीठनिलयैव विन्दुमण्डलवासिनी भवति ।

अथ जपविधिः

अस्य श्रीमहात्रिपुरसुन्दरीपञ्चदशाक्षरीमहामन्त्रस्य ३ आनन्द-भैरवाय ऋषये नमः—शिरसि । ३ पङ्क्त्यै छन्दसे नमः—मुखे । ३ श्रीमहत्रिपुरसुन्दर्यै देवतायै नमः—हृदि । ३ ऐं बीजाय नमः—गुह्ये । ३—सौः शक्तये नमः—पादयोः । ३ क्लीं कीलकाय नमः—नाभौ । (उक्तबीजशक्तिकीलकानि नाभिगुह्यपादेषु प्रायशो न्यस्तव्यनीति मूल-विद्याखण्डत्रयेणापि न्यस्तव्यानीति च केषाञ्चिदभिमतम्) । ३ श्री-ललितामहात्रिपुरसुन्दरीप्रसादसिध्यर्थे जपे विनियोगः—करसम्पुटे । ऐं ह्रीं श्रीं मूलविद्यया सर्वाङ्गे त्रिः व्यापकम् ।

३ क ए ई ल ह्रीं अंगुष्ठाभ्यां नमः ।
३ ह स क ह ल ह्रीं तर्जनीभ्यां स्वाहा ।
३ स क ल ह्रीं मध्यमाभ्यां वषट् ।
३ क ए ई ल ह्रीं अनामिकाभ्यां हुं ।

३ ह स क ह ल ह्रीं कनिष्ठिकाभ्यां वौषट् ।

३ स क ल ह्रीं करतलकरपृष्ठाभ्यां फट् ॥

एवं हृदयादिन्यासः । यथा—

ऐं ह्रीं श्रीं क ए ई ल ह्रीं हृदयाय नमः ।

३ ह स क ह ल ह्रीं शिरसे स्वाहा ।

३ स क ल ह्रीं शिखायै वषट् ।

३ क ए ई ल ह्रीं कवचाय हुम् ।

३ ह स क ह ल ह्रीं नेत्रत्रयाय वौषट् ।

३ स क ल ह्रीं अस्त्राय फट् । भूर्भुवस्सुवरों इति दिग्वन्धः ।

अथ ध्यानम् । तच्च पूर्वोक्तमेव ।

श्रीषोडशाक्षर्यास्तु दक्षिणामूर्तिः ऋषिः । करषडङ्गन्यासयोः तत्कूटषट्कमिति विशेषः ।

ततः शक्त्युत्थापनमुद्रया स्वदेहे शून्यतां विभाव्य विन्दुत्रयसपरार्धरूपां कामकलां विचिन्त्य तस्याः स्वात्मतया परिणामं श्रीगुरुमुखावगतं विभाव्य श्रीगुरुदेवतामन्त्रात्मनामैक्यं भावयेत् । अथ ह्रीं मूर्ध्नि शिरोमुद्रां न्यस्य ३ ऐं क्लीं ह्रीं त्रिपुरे भगवति स्वाहा इति द्वादशाक्षरीं कुल्लुकाविद्यां, ततो हृदयमुद्रया (हृदि हस्तं दत्वा) ३ ओं इत्येकाक्षरं सेतुम्, अथ कण्ठे न्यासमुद्रया ३ ह्रीं इत्येकाक्षरं महासेतुम्, तदनु नाभौ पूर्वमुद्रयैव ३ ओं अं . . क्षं (५१) ऐं मूलं ऐं अं . . . क्षं (५१) ओं इति एकविंशाधिकैकशताक्षरं निर्वाणमन्त्रं च त्रिस्त्रिः जपेत् । ऐं ह्रीं श्रीं क्लीं इति कामेश्वरीमन्त्रं स्वाधिष्ठाने त्रिः जपेत् ।

३ ईं इति कामकलामन्त्रं मूलाधारे त्रिः जपेत् ।

३ समस्तप्रकटगुप्तगुप्ततरसम्प्रदायकुलोत्तीर्णनिगर्भरहस्यातिरहस्यपरापररहस्ययोगिनीभ्यो नमः इति समष्टिमन्त्रं जपेत् ।

३ ई ए क ल ह्रीं ह स क ह ल ह्रीं स क ल ह्रीं
इति पञ्चदशाक्षरमुत्कीलनं सप्तवारं जपेत् ।

३ विद्युदक्षीं परां विद्यां कालिकां देशभाषिणीम् ।
खड्गमुण्डविकाराख्यां व्याघ्रचर्मविभूषिताम् ॥
रक्तमाल्याम्बरधरां घोररूपां चतुर्भुजाम् ।

खड्गं शूलं कपालं च दधतीं तीक्ष्णनासिकाम् ।
सिद्ध्यर्थं चिन्तयेद्देवीं सर्वविद्यासुजीविनीम् ।।

इति सञ्जीविनीं ध्यात्वा पञ्चधोपचर्य, ३ श्रीं क्लीं क्लीं हैं हैं क ल ह्रीं सौः स क ल ह्रीं क्लीं क्लीं ह्रीं श्रीं इति सप्तदशाक्षरं सञ्जीविनीमन्त्रं सप्तवारं जपेत् ।

ऐं ह्रीं श्रीं ह्रीं श्रीं हंसः क ए ई ल ह्रीं, ह स क ह ल ह्रीं स क ल ह्रीं हंसः ह्रीं श्रीं इति त्रयोविंशत्यक्षरं प्राणमन्त्रं सप्तवारं जपेत् ।

३ ओं श्रीं ऐं क्लीं ह्रीं क ए ई ल ह्रीं ओं ह्रीं श्रीं क्लीं ऐं ह स क ह ल ह्रीं, ओं ऐं श्रीं क्लीं ह्रीं ह क ल ए ह्रीं ह क ह ल ह्रीं ह ए क ल ह्रीं, ओं ऐं क्लीं श्रीं ह्रीं क ह ल ए ह्रीं क ह ए ल ह्रीं क ह ह ल ह्रीं हंसः, ओं ह्रीं हंसः सोऽहं स क ल ह्रीं इति त्रिसप्तत्यक्षरं दीपिनीमन्त्रं च प्रत्येकं सप्तवारं जपेत् ।

इमे मन्त्राः पञ्चदशीषोडशीनां साधारणाः ।

षोडशाक्षर्या असाधारणाः पञ्चमन्त्राः । यथा—

ऐं ह्रीं श्रीं ऐं क्लीं सौः ओं ह्रीं श्रीं ह स क्ष म ल व र यूं, स ह क्ष म ल व र यीं, य र ल व क्ष म ल व र यूं ओं ह्रीं श्रीं ओं सौः क्लीं ऐं इति महाकामेश्वरमन्त्रं दशवारं जपेत् ।

३ (पञ्चदशी) क ए ई ल ह्रीं ह स क ह ल ह्रीं स क ल ह्रीं—त्रिवारं जपेत् ।।१।।

३ (षोडशी) श्रीं ह्रीं क्लीं ऐं सौः ओं ह्रीं श्रीं क ए ई ल ह्रीं ह स क ह ल ह्रीं स क ल ह्रीं सौः ऐं क्लीं ह्रीं श्रीं त्रिवारं जपेत् ।।२।।

३ ऐं क्लीं सौः बालायै नमः त्रिवारं जपेत् ।।३।।

३ ऐं क्लीं उच्छिष्टचाण्डालि सुमुखि देवि महापिशाचिनि ह्रीं ठः ठः ठः स्वाहा—त्रिवारं जपेत् ।।४।।

३ ओं ह्रीं स्त्रीं हूं क्रीं श्रीं उग्रतारे सौः क्लीं ह्रीं श्रीं स्वाहा—त्रिवारं जपेत् ।।५।।

एते पञ्च मन्त्राः पञ्चरत्नपदेन उच्यन्ते ।

ततः सूतकनिवारणाय प्रणवसम्पुटितां मूलविद्यां (पञ्चदशीं) दशवारमावर्त्यानन्तरं विघ्नहरान् षण्मन्त्रान् त्रिस्त्रिर्जपेत् । यथा—

ऐं ह्लीं श्रीं इ रि मि लि कि रि कि लि प रि मिरोम् ।
३ ओं ह्लीं नमो भगवति महात्रिपुरभैरवि मम त्रैपुररक्षां कुरु कुरु ।
३ संहर संहर विघ्नरक्षोविभीषकान् कालय हुं फट् स्वाहा ।
३ ब्लूं रक्ताभ्यो योगिनीभ्यो नमः ।
३ सां सारसाय वह्वाशनाय नमः ।
३ दु मु लु षु मु लु षु ह्लीं चामुडायै नमः ।
एते कुल्लूकाद्या विघ्नहरान्ता जपस्य पूर्वाङ्गमन्त्राः ।
त्रितारीपूर्वकत्वं तु सर्वेषां सिद्धमेव ।

ऐं क्लीं ह्लीं श्रीं भगवति त्रिपुरसुन्दरि स्वाहा, कुलुकां शिरसि, ओं, सेतुं हृदि, द्रीं महासेतुं कण्ठे, ह्लींमहासेतुं सहस्रारे, औं श्रीं अं एं क्लीं सौः अं आं इं ईं उं ऊं. . . .क्षं इति निर्वाणं नाभौ, क्लीं कामबीजं लिङ्गे, जिह्वायां मूलविद्यां विचिन्त्य जपेत् ।

ततः पेशीच्छन्नां सुवर्णरत्नस्फटिकमणिपुत्रजीवरुद्राक्षाद्यन्यतम-निर्मितां मालां श्यामाक्रमे वक्ष्यमाणेन संस्कारविधिना संस्कृतामादाय, क्वचित्पात्रे वामपाणौ वा निधाय, सामान्यार्घ्योदकेन शुद्धोदकेन वा मूलेनाभ्युक्ष्य,

ओं मां माले महामाये सर्वशक्तिस्वरूपिणि ।
चतुर्वर्गस्त्वयि न्यस्तस्तस्मान्मे सिद्धिदा भव ।।

इति प्रार्थ्य, ह्लीं सिध्यै नमः इति मन्त्रेण पुनः पुनः आवृत्तेन गन्धादिभिः पञ्चभिः गन्धपुष्पाभ्यामेव वा सम्पूज्य, ऐं ह्रीं श्रीं गं

अविघ्नं कुरु माले त्वं करे गृह्णामि दक्षिणे ।
जपकाले तु सततं प्रसीद मम सिद्धये ।।

इति दक्षिणहस्तेन मालां गृहीत्वा, मध्यमामध्यपर्वावलम्बिनीं तां तर्जन्या वामहस्तेन चास्पृशन् एकमणिग्रहण अन्यमनुपाददानः क्रमादङ्गुष्ठाग्रेण मणीन् परिवर्तयन् जृम्भाक्षुताद्यकुर्वन् अनिद्राणः, एतेषां सम्भवे आचम्य देवतात्मत्वं भावयन्, मालामपातयन् प्रमादपतितायामुक्तसंस्कारं कृत्वा खटखटाशब्दमकुर्वाणः अश्लिष्टमनुमुच्चारयन् असम्भाषमाणो मालामप्रदर्शयन् अन्यदप्युक्तमाचरन् श्रीगुरुमुखादव-

गतं षडर्थाद्यन्यतममर्थं चतुर्विधैक्यशून्यषट्कावस्थापञ्चकविषुवत्सप्त-कमन्त्रचैतन्यादिरहस्यजातं चानुसन्दधानो यथाऽधिकारं मनसोपांशुना वा सहस्रं त्रिशतं शतं वा मूलविद्यामारम्भे प्रोक्तसंख्यावधौ च प्रणव-पुटितां सकृज्जपित्वा उत्तराङ्गमन्त्रान् जपदशमांशमावर्तयेत् ।

जपोत्तराङ्गमन्त्राः

ते तु त्रिपुराद्यष्टचक्रेश्वरीमन्त्रा अष्टौ—

ऐं ह्रीं श्रीं अं आं सौः, ३ ऐं क्लीं सौः, ३ ह्रींक्लीं सौः, ३ हैं ह्क्लीं ह्सौः, ३ ह्सैं ह्क्लीं ह्स्सौः, ३ ह्रीं क्लीं ब्लें, ३ ह्रीं श्रीं सौः, ह्स्रैं ह्स्क्लीं ह्स्रौः ।

मूलमेकं—ऐं ह्रीं श्रीं कः; ईलह्रीं हसकहलह्रीं सकल ह्रीं

तत्तत्तिथिनित्याविद्या—ताश्च शुक्लपक्षे कामेश्वर्यादिचित्रान्ताः । कृष्णपक्षे तु चित्रादिकामेश्वर्यन्ताः । तिथिवृद्धावेकां नित्यां दिन-द्वये, तिथिक्षये एकस्मिन् दिवसे नित्याद्वयम्, इति क्रमेण जप्याः । यथा—

ऐं ह्रीं श्रीं अं ऐं स क ल ह्रीं नित्यक्लिन्ने मदद्रवे सौः ।

३ आं ऐं भगभुगे भगिनि भगोदरि भगमाले भगावहे भगगुह्ये भगयोनि भगनिपातिनि सर्वभगवशङ्करि भगरूपे नित्यक्लिन्ने भगस्व-रूपे सर्वाणि भगानि मे ह्यानय वरदे रेते सुरेते भगक्लिन्ने क्लिन्नद्रवे क्लेदय द्रावय अमोघे भगविच्चे क्षुभ क्षोभय सर्वत्वान् भगेश्वरि ऐं ब्लूं जें ब्लूं भें ब्लूं मों ब्लूं हें ब्लूं हें क्लिन्ने सर्वाणि भगानि मे वशमानय स्त्रीं हरब्लें ह्रीं ।

३ इं ओं ह्रीं नित्यक्लिन्ने मदद्रवे स्वाहा ।

३ ईं ओं क्रों भ्रों क्रौं झ्रौं छ्रौं ज्रौं स्वाहा ।

३ उं ओं ह्रीं वह्निवासिन्यै नमः ।

३ ऊं ह्रीं क्लिन्ने ऐं क्रों नित्यमदद्रवे ह्रीं ।

३ ऋं ह्रीं शिवदूत्यै नमः ।

३ ॠं ओं ह्रीं हुं खे च छे क्षः स्त्रीं हुं क्षे ह्रीं फट् ।

३ लृं ऐं क्लीं सौः ।

३ लूं ह स क ल र डैं ह स क ल र डीं ह स क ल र डौः ।

३ ऐं ह्लीं फ्रें स्रूं क्रों आं क्लीं ऐं ब्लूं नित्यमदद्रवे हुं फ्रें ह्लीम् ।

३ ऐं भ्म्र्यूं ।

३ ओं स्वौं ।

३ औं ओं नमो भगवति ज्वालामालिनि देवदेवि सर्वभूतसंहारकारिके जातवेदसि ज्वलन्ति ज्वल ज्वल प्रज्वल प्रज्वल ह्लां ह्लीं ह्लूं र र र र र र र ज्वालामालिनि हुं फट् ।

३ अं च्कौम् ।

अङ्गोपाङ्गप्रत्यङ्गीभूता वाला अन्नपूर्णा अश्वारूढा इति त्रयो वक्ष्यमाणाश्चेति मन्त्राः त्रयोदश ।

३ ऐं क्लीं सौः सौः क्लीं ऐं ऐं क्लीं सौः, इति श्रियोऽङ्गं बाला ।

३ ह्लीं श्रीं क्लीं ओं नमो भवगति अन्नपूर्णेश्वरि ममाभिलषितमन्नं देहि स्वाहा, इति श्रिय उपाङ्गमन्नपूर्णा ।

३ ओं आं ह्लीं क्रों एहि परमेश्वरि स्वाहा, इति श्रीप्रत्यङ्गमश्वारूढा ।

कालनित्या तु सूत्रकृता नोपात्ता ।

अथ पुनरपि ऋष्यादि मानसपूजान्तं विधाय, सबीजाः सर्वसंक्षोभिण्यादि मुद्राः प्रदर्श्य,

गुह्यातिगुह्य गोप्त्री त्वं गृहाणास्मत् कृतं जपम् ।
सिद्धिर्भवतु में देवि त्वत्प्रसादान्मयि स्थिरा ।।

इति देव्या वामकरे सामन्यर्घ्यप्रक्षेपेण जपं निवेद्य,

त्वं माले सर्व देवानां प्रीतिदा शुभदा मम ।
शुभं कुरुष्व मे भद्रे यशो वीर्यं च सर्वदा ।।

इति मालां सम्प्रार्थ्य, निगूढं निधाय, श्रीगुरुपादुकामन्त्रं मुहुर्मुहुरुच्चारयन् गुरुपरमगुरुपरमेष्ठीगुरून् तत्तन्नामपूर्वं प्रणमेत् ।

इति जप विधि ।

हादि विद्यान्यासध्यानानि

अस्य हादिपञ्चदशी श्रीविद्यामहामन्त्रस्य दक्षिणामूर्तिर्ऋषिः पङ्क्तिश्छन्दः श्रीदेवीभूषितोत्सङ्गः श्रीकामेश्वरो देवता हसकलह्रीं बीजं स क ल ह्रीं शक्तिः ह स क ह ल ह्रीं कीलकम् श्रीदेवी भूषितोत्सङ्ग श्रीकामेश्वरदेवता प्रीत्यर्थे श्रीगुरोराज्ञया जपे विनियोगः ।

ह स क ल ह्रीं	सर्वज्ञता शक्ति धाम्ने	अंगुष्ठाभ्यां नमः ।
ह स क ह ल ह्रीं	नित्यतृप्तिशक्ति धाम्ने	तर्जनीभ्यां नमः ।
स क ल ह्रीं	अनादिबोधताशक्तिधाम्ने	मध्यमाभ्यां नमः ।
ह स क ल ह्रीं	स्वतन्त्रताशक्तिधाम्ने	अनामिकाभ्यां नमः ।
ह स क ह ल ह्रीं	नित्यमलुप्तताशक्तिधाम्ने	कनिष्ठिकाभ्यां नमः ।
स क ल ह्रीं	अनन्तताशक्तिधाम्ने	करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः ।
ह स क ल ह्रीं	सर्वज्ञताशक्तिधाम्ने	हृदयाय नमः ।
ह स क ह ल ह्रीं	नित्यतृप्तिशक्तिधाम्ने	शिरसे स्वाहा ।
स क ल ह्रीं	अनादिबोधताशक्तिधाम्ने	शिखायै वषट् ।
ह स क ल ह्रीं	स्वतन्त्रताशक्तिधाम्ने	कवचाय हुम् ।
ह स क ह ल ह्रीं	नित्यमलुप्तताशक्तिधाम्ने	नेत्रत्रयाय वौषट् ।
स क ल ह्रीं	अनन्तताशक्तिधाम्ने	अस्त्राय फट् ।

श्रीदेवीभूषितोत्सङ्गं सान्द्रसिन्दूररोचिषम् ।
हकारादिमनोर्वाच्यं वन्दे कामेश्वरं हरम् ।।
उद्यद्दिनकरप्रख्यं जपाकुसुमसन्निमम् ।
नवरत्नसमायुक्तं मुकुटेन विराजितम् ।।
चतुर्बाहुमुदाराङ्गं मोहयन्तं जगत्त्रयम् ।
श्रीदेवीभूषितोत्सङ्गं ध्यायेत्परशिवं प्रभुम् ।।
एवं ध्यायेन्महादेवं भुक्तिमुक्ति फलप्रदम् ।

बालात्रिपुरसुन्दरीमन्त्रस्य न्यासध्यानानि

अस्य श्रीबालात्रिपुरसुन्दरी महामन्त्रस्य दक्षिणा मूर्तिर्ऋषिः पङ्क्तिश्छन्दः श्रीबालात्रिपुरसुन्दरी देवता ऐं बीजं सौः शक्तिः क्लीं-

कीलकम् श्रीबालात्रिपुरसुन्दरी देवता प्रीत्यर्थे श्रीगुरोराज्ञया जपे विनियोगः ।

दक्षिणा मूर्तये ऋषये नमः शिरसि । पङ्क्तिश्छन्दसे नमो मुखे । श्रीबालात्रिपुरसुन्दरी देवतायै नमो हृदये। ऐं बीजाय नमोगुह्ये। सौः शक्तये नमः पादयोः । क्लीं कीलकाय नमः नाभौ । विनियोगाय नमः सर्वाङ्गे । ऐं अ० नमः हृदयाय नमः । क्लीं त० नमः शिरसे स्वाहा । सौः म० नमः शिखायै वषट् । ऐं अ० नमः कवचाय हुम् । क्लीं क० नमः नेत्रत्रयाय वौषट् । सौः कर० नमः अस्त्राय फट् ।

अरुणकिरणजालैः रंजिता सावकाशा
विधृतजपवटीका पुस्तकाभीतिहस्ता
इतरकरवराढ्या फुल्लकल्हारसंस्था
निवसतु हृदि बालानित्यकल्याणशीला ।
ऐंकाराङ्कितगर्भितानलशिखा सौः क्लीं कलां बिभ्रतीम्,
सौवार्णम्बुजधारिणीं वरधरां धाराधराङ्गोज्ज्वलाम् ।
वन्दे साङ्कुशपाशपुस्तकधरां स्त्रग्भासितोद्यत्कराम्,
तां बालां त्रिपुरां पदत्रयतनुं षट्चक्र सञ्चारिणीम् ।।
मालासृणी पुस्तक पाश हस्तां
बालाम्बिकां श्रीललितां कुमारीम् ।
कुमार कामेश्वरकेलिलोलां
नमामि गौरीं नववर्षवेषाम् ।।

श्रीमहाषोडशीमहिमा

समस्तजगतामुत्पत्ति भूता शिवा । सेयं श्रीर्ब्रह्मस्वरूपा सकलगुणमयी निर्गुणा निष्प्रपञ्चा साक्षात्कामदुधा सुरमुनिनिवहैर्वन्दिताऽऽनन्दरूपा ।

वाक्यकोटिसहस्रैस्तु जिह्वाकोटिशतैरपि ।
वर्णितुं नैव शक्येऽहं श्रीविद्यां षोडशाक्षरीम् ।।

वैखरीवाच्यभावत्वादशक्ता गुणवर्णने ।
यतो निरक्षरं वस्तु परा तत्रैव कारणम् ।।
मूकीभूता हि पश्यन्ती मध्यमा मध्यमा भवेत् ।
ब्रह्मविद्यास्वरूपा हि भुक्तिमुक्तिफलप्रदा ।।
एकोच्चारेण देवेशि ! वाजपेयस्य कोटयः ।
अश्वमेधसहस्राणि प्रादक्षिण्यं भुवस्तथा ।।
काश्यादितीर्थयात्राः स्युः सार्धकोटित्रयान्विताः ।
तुलां नार्हन्तिदेवेशि ! नात्र कार्या विचारणा ।
एकोच्चारेण गिरिजे किं पुनर्ब्रह्म केवलम् ।
षोडशार्णा महाविद्या न प्रकाश्या कदाचन ।
गोपितव्या त्वया भद्रे स्वयोनिरिव पार्वति ।।
षोडशीयं सुगोप्या हि स्नेहाद्देवि प्रकाशतः ।
अयि प्रियतमं देयं सुतदारधनादिकम् ।
राज्यं देयं शिरो देयं न देया षोडशाक्षरी ।।

श्रीसुन्दरी भेदाः

रुद्रयामले :—ॐ क्लीं ह्रीं श्रीं ऐं क्लीं सौः क ए ई ल ह्रीं हस कलह्रीं सकलह्रीं स्त्रीं ऐं क्रों क्रीं क्लीं ह्रूँ हसकलह्रीं हसकलसकलह्रीं हंसः सप्तदशी ।

हसकलहह्रीं ससकहलह्रीं सकलह्रीं हसकलह्रीं सहसकहलह्रीं सकलह्रीं षोडशीद्वयम् ।

हसकआलह्रीं हस । हसकलहह्रींहः । सकलहह्रीं लोपामुद्रा १७ ऐं । हः क्लीं ह्सौः सः १८ नवलक्ष जपान्तरमेवाऽस्य जपः । ऐंकःह्रीं हः श्रीं सः १८

ॐ ऐं क्लीं सौं कएलहह्रीं सौः क्लीं ऐं ओंः ऐं क्लीं सौः ह स क ह ल ह्रीं सौः क्लीं ऐं ओंः ऐं क्लीं सौः स क ह ल ह्रीं सौः क्लीं ऐं ओं क ल ई सा र ब्रह्मविद्या कादि उन्मनी क्लीं हः स ह क ल ह्रीं वरुणोपासिता ।

कलह्रीं हकहह्रीं सहकलह्रीं धर्मराजोपासिता।
कसकलह्रीं हसकलकलह्रीं सकलरलह्रीं वह्न्युपासिता।
हसकलह्रीं ह:सकलहह्रीं हसकलरह्रीं नागराजोपासिता।
कएरलरह्रीं हकरलह्रीं सकलरह्रीं वायूपासिता।
कएईरलह्रीं हकहलरह्रीं सहकलह्रीं बुधोपासिता।
कहलह्रीं हकलहललरह्रीं सकलह्रीं ईशानोपासिता।
कएईलह्रीं ह:स: रत्युपासिता।
कादिस:ह: क विलोममिलिता ३० नारायणोपासिता।
कहकहसरह्रीं हसकलह्रीं ब्रह्मोपासिता।
हकहसरह्रीं हसकलह्रीं जीवोपासिता।
हसकलह्रीं हसकहलह्रीं सकएलह्रीं लोपामुद्रोपासिता।
सहकएईलह्रीं सहकहएईलह्रीं सकएई लह्रीं कहएईलह्रीं कएई-लह्रीं सकएईलह्रीं मनुपासिता।

कामराजाख्यविद्यायाः शक्ति तुर्याञ्च सुन्दरि।
हित्वा मुखे शिवेन्द्राख्या लोपामुद्रा प्रकाशिता।
एकारं ईकारं हित्वा हकारं सकारं च दद्याद् अन्यत्समानम्।
शक्तिमादनमध्यगं शिवं कुर्याद् वाग्भवेतु शिवाद्यं कामराजकं चन्द्राद्यन्तुं तृतीयं स्यान्मनूपासिता।

सहाद्यं वाग्भवंदेवि! चन्द्राद्यं शिवमध्यगम्।
मादनं कामबीजं तु शक्तिबीजं हसाननम्॥ चन्द्राराधिता॥
हसाद्यं वाग्भवं शिवाद्यं सहमध्यगम्।
मादनं कामबीजं तु तार्तीयं शृणु पार्वति॥

हसाद्यं शक्तिबीजं तु कुबेरेण प्रपूजिता।
हसकएईलह्रीं हसकहएईलह्रीं हसकएईलह्रीं कुबेरोपासिता।
कामराजाख्यविद्यायास्तृतीयं शृणु पार्वति॥
शक्तिबीजं सहाद्यं स्याद्विद्याऽगस्त्य प्रपूजिता॥
क ए ई ल ह्रीं ह स क ह ल ह्रीं स ह स क ल ह्रीं इयमगस्त्योपासिता द्वितीया लोपामुद्रोपासिता च।

कामराजविद्याया वाग्भवे मादनं त्यज ।
चन्द्रं तत्रैव संयोज्य कामराजे ततः परम् ।।
हित्वा चन्द्रं मुखे कुर्य्याद्विद्येयं नन्दिपूजिता ।
सएईलह्रीं सहकहलह्रीं सकलह्रीं नान्दिपूजिता।
कामराजमिदं भद्रे षड्वर्णं सर्वमोहनम् । हसकहलह्रीं
शक्ति बीजं वरारोहे चन्द्राद्यं सर्वसिद्धिदम् ।
कामराजाख्यविद्याया हित्वा भूमिं तृतीयके ।
शक्तिबीजे स्थितां देवि ! चन्द्राधः कुरु तत्र च ।
इन्द्राराधितविद्येयं भुक्तिमुक्तिफलप्रदा ।
क ए ई ल ह्रीं ह स क ह ल ह्रीं सकल ह्रीं ।
इन्द्रलोपामुद्राख्यविद्या या द्वितीया महेश्वरी ।
कामराजे भृगुं हित्वा मुखे कुर्यात्तमेव हि ।।
शिवं विना चतुर्थं तु तार्त्तीये शक्रगः शिवः ।
एषा विद्या वरारोहे त्रिपुरा सूर्यपूजिता ।

सर्य्येण कएईलह्रीं सहकलह्रींसहसकल ह्रीं क ए ई ल हं स क ह ल स ह स क ल ह्रीं शिवोपासिता ।
क ए इ ल ह्री ह स क ह ल ह्री स क ल ह्री ह्री भुवनेशानी बिन्दुहीना नादहीना दुर्वाससा पूजिता ।

श्रीबीजं शक्तिबीजं कामबीजञ्च वाग्भवम् ।
बालान्तः संस्थितं बीजं प्रणवंच ततः परम् ।।
शक्तिबीजं रमां चैव विद्यां च परमेश्वरि ।।
लोपां वा कामराजं वा त्रिकूटामथवा पराम् ।।
विन्यस्य पुनराद्यानि पञ्चबीजानि सुन्दरि ।।
विपरीतक्रमेणैव विन्यसेत्षोडशीपरा ।

एषा श्रीपरमा परात्परतमा सर्वार्थसिद्धिप्रदा सारात्साररतरा ।

इति सुन्दरी भेदाः ।

अथ होम प्रकरणम्

पूजामण्डपस्य ईशानभागो चतुरश्राकारं हस्तायाममङ्गुष्ठोन्नतं स्थण्डिलं परिकल्प्य मूलेन निरीक्ष्य, फट् इति सामान्यार्घ्योदकेन प्रोक्ष्य कुशेन ताडयित्वा, हुं इत्यवगुण्ठ्य स्थण्डिलोपरि मध्यमदक्षिणोत्तरेषु क्रमेण प्रागग्रास्तिस्रो रेखा विलिख्य तदुपरि मध्यमपश्चिमपूर्वेषु उदगग्रास्तिस्रो रेखा विलिख्य, तासु रेखासु उल्लेखक्रमेण—ओं ऐं ह्रीं श्रीं ऐं क्लीं सौः ब्रह्मणे नमः। ७ यमाय नमः। ७ सोमाय नमः। ७ रुद्राय नमः। ७ विष्णवे नमः। ७ इन्द्राय नमः। इत्यभ्यर्चयेत् ॥

ततः स्वदेहे षडङ्गन्यासं कुर्यात्। यथा—

७ सहस्रार्चिषे हृदयाय नमः। ७ स्वस्तिपूर्णाय शिरसे स्वाहा। ७ उत्तिष्ठपुरुषाय शिखायै वषट्। ७ धूमव्यापिने कवचाय हुं। ७ सप्तजिह्वाय नेत्रत्रयाय वौषट्। ७ धनुर्धराय अस्त्राय फट्।

अनेनैव षडङ्गेन अग्नीशासुरवायुकोणेषु मध्ये दिक्षु च स्थण्डिलमभ्यर्च्य तत्र अष्टकोणषट्कोणत्रिकोणात्मकमग्निचक्रं प्रवेशरीत्या विलिख्य त्रिकोणे दिगष्टकं विभाव्य तत्र स्वाग्रादिप्रादक्षिण्येन दिक्षु मध्ये च क्रमात्—

७ पीतायै नमः। ७ श्वेतायै नमः। ७ अरुणायै नमः। ७ कृष्णायै नमः। ७ धूम्रायै नमः। ७ तीव्रायै नमः। ७ स्फुलिङ्गिन्यै नमः। ७ रुचिरायै नमः। ७ ज्वालिन्यै नमः इति पीठशक्तीः समर्चयेत् ॥

ततः पीठमध्ये—७ तं तमसे नमः। ७ रं रजसे नमः। ७ सं सत्वाय नमः। ७ आं आत्मने नमः। ७ अं अन्तरात्मने नमः। ७ पं परमात्मने नमः। ७ ह्रीं ज्ञानात्मने नमः। इति पूजयेत् ॥

ततः त्रिकोणे—७ ओं ह्रीं वागीश्वरीवागीश्वराभ्यां नमः—इति मन्त्रेण जनिष्यमाणस्य वन्हेः पितरौ वागीश्वरीवागीश्वरौ—

संपूज्य तयोर्मिथुनीभावं भावयित्वा, अरणेः सूर्यकान्ताद्वा बन्हिमुत्पाद्य द्विजगृहाद्वा आनीय मृत्पात्रे ताम्रपात्रे वा अग्निं स्थण्डिलाद्वहिः आग्नेय्यां ऐशान्यां नैर्ऋत्यां वा दिशि निधाय, तस्मात्क्रव्यादांशमेकमग्निशकलं फट् इति अस्त्रमन्त्रेण नैर्ऋत्यां निरस्य अग्निं मूलेन निरीक्ष्य प्रोक्ष्य च, अस्त्रेण कुशैस्ताडयित्वा, कवचेनावगुण्ठ्य, धेनुयोनिमुद्रे प्रदर्श्य, ततः ७ ओं रं वैश्वानर जातवेद इहावह लोहिताक्ष सर्वकर्माणि साधय स्वाहा इति मूलाधारोद्गतं संविदग्निं ललाटनेत्रद्वारा निर्गमय्य तं वागीश्वरबीजस्य वागीश्वरीयोन्यां प्रवेशबुद्ध्या बाह्याग्नौ संयोजयेत् ॥

ततः ७ कवचाय हुं इति मन्त्रेण इन्धनैराच्छाद्य ७ अग्निं प्रज्वलितं वन्दे जातवेदं हुताशनम् । सुवर्णवर्णममलं समिद्धं विश्वतोमुखम् ॥ इत्युपस्थाय । ७ उत्तिष्ठ पुरुष हरितपिङ्गल लोहिताक्ष सर्वकर्माणि साधय मे देहि दापय स्वाहा इति वन्हिमुत्थाप्य ततः ओं ह्रीं इति स्थण्डिलोपरि अग्निं त्रिवारं भ्रामयित्वा स्थण्डिले स्थापयेत् । ७ चित्पिङ्गल हन हन दह दह पच पच सर्वज्ञाज्ञापय स्वाहा इति प्रज्वाल्य, ज्वालिनीमुद्रां प्रदर्श्य, (प्राक्तोयं निधाय), वागीश्वरीगर्भे धृतं ध्यात्वा ७ ऐं नमः अस्य होमाग्नेः गर्भाधानकर्म, पुंसवनकर्म, सीमन्तोन्नयनकर्म, जातकर्म, ललिताग्निरिति नाम्ना नामकरणकर्म कल्पयामि नमः, ७ ऐं नमः अस्य ललिताग्नेः अन्नप्राशनकर्म, चौलकर्म, उपनयनकर्म, गोदानकर्म, विवाहकर्म कल्पयामि नमः—इति तत्तत्कर्मभावनया अक्षतैरभ्यर्चयेत् ॥

ततः सामान्यार्घ्योदकेनाग्निं मूलेन परिषिच्य अग्निमलंकृत्य प्रागग्रैरुदगग्रैश्च कुशैः परिस्तीर्य त्रिभिः परिधिभिः परिधानं कृत्वा ।

त्रिनयनमरुणप्ताबद्धमौलिं सुशुक्लां-
शुकमरुणमनेकाकल्पमम्भोजसंस्थम् ।
अभिमतवरशक्तिं स्वस्तिकाभीतिहस्तं
नमत कनकमालालंकृतांसं कृशानुम् ॥

(शारदातिलके—वैश्वनरं स्थितं ध्यायेत् समिद्धोमेषु देशिकः ।
शयानमाज्यहोमेषु निषण्णं शेषवस्तुषु ॥)

अथ अष्टकोणे स्वाग्रादिप्रादक्षिण्येन—

७ जातवेदसे नमः। ७ सप्तजिह्वाय नमः। ७ हव्यवाहनाय नमः। ७ अश्वोदराय नमः। ७ वैश्वानराय नमः। ७ कौमारतेजसे नमः। ७ विश्वमुखाय नमः। ७ देवमुखाय नमः। इत्यभिपूज्य ॥

षट्कोणे षडङ्गं यथा—

७ सहस्रार्चिषे हृदयाय नमः। ७ स्वस्तिपूर्णाय शिरसे स्वाहा। ७ उत्तिष्ठपुरुषाय शिखायै वषट्। ७ धूमव्यापिने कवचाय हुम्। ७ सप्तजिह्वाय नेत्रत्रयाय वौषट्। ७ धनुर्धराय अस्त्राय फट्। इत्यभ्यर्च्य।

त्रिकोणे—

७ ओं वैश्वानर जातवेद इहावह लोहिताक्ष सर्वकर्माणि साधय स्वाहा इति मन्त्रेण अग्निं पुष्पाक्षतैरर्चयेत्।

अथ अग्नेः सप्तजिह्वासु एकैकां आज्याहुतिं कुर्यात्। यथा—

७ हिरण्यायै नमः स्वाहा—	हिरण्याया इदं न मम	(ऐशान्यां)
७ कनकायै ,,	कनकाया ,,	(प्राच्यां)
७ रक्तायै ,,	रक्ताया ,,	(आग्नेय्यां)
७ कृष्णायै ,,	कृष्णाया ,,	(नैर्ऋत्यां)
७ सुप्रभायै ,,	सुप्रभाया ,,	(पश्चिमायां)
७ अतिरक्तायै ,,	अतिरक्ताया ,,	(वायव्यायां)
७ बहुरूपायै ,,	बहुरूपाया ,,	(मध्ये)

ततस्तिस्र आहुतीजुहुयात्। यथा—

७ वैश्वानर जातवेद इहावह लोहिताक्ष सर्वकर्माणि साधय स्वाहा—अग्नय इदम्। ७ उत्तिष्ठपुरुष हरितपिङ्गल लोहिताक्ष सर्वकर्माणि साधय मे देहि दापय स्वाहा—अग्नय इदम्। ७ चित्पिङ्गल हन हन दह दह पच पच सर्वज्ञाज्ञापय स्वाहा—अग्नय इदम्। अथ अग्नेर्मध्यभागे स्थितायां दक्षिणोत्तरायतायां बहुरूपाख्यजिह्वायां, ओं ऐं ह्रीं श्रीं ह्स्रैं ह्स्क्लरीं ह्स्रौः। महापद्मवनान्तस्थे कारणानन्द-

विग्रह। सर्वभूतहिते मातरेह्येहि परमेश्वरि ।। इति श्रीदेवीमावाह्य उपचारमन्त्रैः गन्धादीन् पञ्चोपचारानाचर्य पूजाक्रमेण जुहुयात्। यथा—

४ गणपतिमूलं महागणपतये स्वाहा (त्रिः) ।।

४ मूलं श्रीललितामहात्रिपुरसुन्दर्यै स्वाहा (दशकृत्वः) ।।

क-५ हृदयाय नमः हृदयदेव्यै, ह-६ शिरसे स्वाहा शिरोदेव्यै, स-४ शिखायै वषट् शिखादेव्यै, क-५ कवचाय हुं कवचदेव्यै, ह-६ नेत्रत्रयाय वौषट् नेत्रदेव्यै, स-४ अस्त्राय फट् अस्त्रदेव्यै स्वाहा ।।

अः क-१५ अः ललितामहानित्यायै (त्रिः), तत्तिथिनित्याममन्त्रेण तत्तिथिनित्यायै, अः क-१५ अः ललितामहानित्यायै स्वाहा ।।

४ अं ऐं सकलह्रीं नित्यक्लिन्ने मदद्रवे सौः अं कामेश्वरीनित्यायै ।।

४ आं ऐं भगभुगे भगिनि भगोदरि भगमाले भगावहे भगगुह्ये भगयोनि भगनिपातिनि सर्वभगवशंकरि भगरूपे नित्यक्लिन्ने भगस्वरूपे सर्वाणि भगानि मे ह्यानय वरदे रेते सुरेते भगक्लिन्ने क्लिन्नद्रवे क्लेदय द्रावय अमोघे भगविच्चे क्षुभक्षोभय सर्वसत्वान् भगेश्वरि ऐं ब्लूं जं ब्लूं मों ब्लूं हें ब्लूं हें क्लिन्ने सर्वाणि भगानि मे वशमानय स्त्रीं हर ब्लें ह्रीं आं भगमालिनीनित्यायै स्वाहा ।।

४ इं ओं ह्रीं नित्यक्लिन्ने मदद्रवे स्वाहा इं नित्यक्लिन्नानित्यायै ।।

४ ईं ओं क्रों भ्रों क्रौं झ्रौं छ्रौं ज्रौं स्वाहा ईं भेरुण्डानित्यायै ।।

४ उं ओं ह्रीं वन्हिवासिन्यै नमः उं वन्हिवासिनीनित्यायै स्वाहा ।।

४ ऊं ह्रीं क्लिन्ने ऐं क्रों नित्यमदद्रवे ह्रीं ऊं महावज्रेश्वरीनित्यायै ।।

४ ऋं ह्रीं शिवदूत्यै नमः ऋं शिवदूतीनित्यायै स्वाहा ।।

४ ॠं ओं ह्रीं हुं खेच छे क्षः स्त्रीं हुं क्षें ह्रीं फट् ॠं त्वरितानित्यायै स्वाहा ।।

४ ऌं ऐं क्लीं सौः ऌं कुलसुन्दरीनित्यायै स्वाहा ।।

४ ॡं ह्स्क्लर्डें ह्स्क्लर्डीं ह्स्क्लर्डौः ॡं नित्यानित्यायै स्वाहा ।।

४ एं ह्रीं फ्रें स्रूं क्रोंआं क्लीं ऐं ब्लूं नित्यमदद्रवे हुं फ्रेंह्रीं एं नीलपताकानित्यायै स्वाहा ।।

४ ऐं भ्म्र्यूं ऐं विजयानित्यायै स्वाहा ।।

४ ओं स्वौं ओं सर्वमङ्गलानित्यायै स्वाहा ।।

४ औं ओं नमो भगवति ज्वालामालिनी देवदेवि सर्वभूतसंहारकारिके जातवेदसि ज्वलन्ति ज्वल ज्वल प्रज्वल प्रज्वल ह्लां ह्लीं ह्लूं र र र र र र र हुं फट् स्वाहा औंज्वालामालिनीनित्यायै स्वाहा ॥

४ अं च्क्रौं अं चित्रानित्यायै स्वाहा ॥

४ अः पञ्चदशी अः ललितामहानित्यायै स्वाहा ॥

४ ऐं ग्लौं ह्स्ख्फ्रें हसक्षमलवरयूं ह्सौः सहक्षमलवरयीं स्हौः श्रीविद्यानन्दनाथात्मकचर्यानन्दनाथाय स्वाहा, उड्डीशानन्दनाथाय, प्रकाशानन्दनाथाय, विमर्शानन्दनाथाय, आनन्दानन्दनाथाय, षष्ठीशानन्दनाथाय, ज्ञानानन्दनाथाय, सत्यानन्दनाथाय, पूर्णानन्दनाथाय, मित्रेशानन्दनाथाय, स्वभावानन्दनाथाय, प्रतिभानन्दनाथाय, सुभगानन्दनाथाय स्वाहा ॥

४ परप्रकाशानन्दनाथाय, परशिवानन्दनाथाय, पराशक्त्यम्बायै, कौलेश्वरानन्दनाथाय, शुक्लदेव्यम्बायै, कुलेश्वरानन्दनाथाय, कामेश्वर्यम्बायै, भोगानन्दनाथाय, क्लिन्नानन्दनाथाय, समयानन्दनाथाय, सहजानन्दनाथाय, गगनानन्दनाथाय, विश्वानन्दनाथाय, विमलानन्दनाथाय, मदनानन्दनाथाय, भुवनानन्दनाथाय, लीलाम्बायै, स्वात्मानन्दनाथाय, प्रियानन्दनाथाय, (परमेष्ठिगुरु) अमुकानन्दनाथाय, (परमगुरु) अमुकानन्दनाथाय, (स्वगुरु) अमुकानन्दनाथाय स्वाहा ॥

४ अं आं सौः त्रैलोक्यमोहनचक्राय, अं अणिमासिद्ध्यै, लं लघिमासिद्ध्यै, मं महिमासिद्ध्यै, ईं ईशत्वसिद्ध्यै, वं वशित्वसिद्ध्यै, ṽ प्राकाम्यसिद्ध्यै, भुं भुक्तिसिद्ध्यै, इं इच्छासिद्ध्यै, पं प्राप्तिसिद्ध्यै, सं सर्वकामसिद्ध्यै, आं ब्राह्मीमात्रे, ईं माहेश्वरीमात्रे, ऊं कौमारीमात्रे, ॠं वैष्णवीमात्रे, ॡं वाराहीमात्रे, ऐं माहेन्द्रीमात्रे, औं चामुण्डामात्रे, अः महालक्ष्मीमात्रे, द्रां सर्वसंक्षोभिणीमुद्राशक्त्यै, द्रीं सर्वविद्राविणीमुद्राशक्त्यै, क्लीं सर्वाकर्षिणीमुद्राशक्त्यै, ब्लूं सर्ववशंकरीमुद्राशक्त्यै, सः सर्वोन्मादिनीमुद्राशक्त्यै, क्रों सर्वमहाङ्कुशामुद्राशक्त्यै, ह्स्ख्फ्रें सर्वखेचरीमुद्राशक्त्यै, ह्सौः सर्वबीजमुद्राशक्त्यै, ऐं सर्वयोनिमुद्राशक्त्यै, ह्सैं ह्स्क्लरीं ह्सौः सर्वत्रिखण्डामुद्राशक्त्यै, प्रकटयोगिनीभ्यः,

अं आं सौः त्रिपुराचक्रेश्वर्यै, अं अणिमासिद्धयै, द्रां सर्वसंक्षोभिणीमुद्राशक्त्यै, मूलं ललितामहात्रिपुरसुन्दर्यै स्वाहा ।।

४ ऐं क्लीं सौः सर्वाशापरिपूरकचक्राय, अं कामाकर्षिण्यै, आं बुद्धयाकर्षिण्यै, इं अहङ्काराकर्षिण्यै, ईं शब्दाकर्षिण्यै, उं स्पर्शाकर्षिण्यै, ऊं रूपाकर्षिण्यै, ऋं रसाकर्षिण्यै, ॠं गन्धाकर्षिण्यै, लृं चित्ताकर्षिण्यै, ॡं धैर्याकर्षिण्यै, एं स्मृत्याकर्षिण्यै, ऐं नामाकर्षिण्यै, ओं बीजाकर्षिण्यै, औं आत्माकर्षिण्यै, अं अमृताकर्षिण्यै, अः शरीराकर्षिण्यै, गुप्तयोगिनीभ्यः, ऐं क्लीं सौः त्रिपुरेशीचक्रेश्वर्यै, लं लघिमासिद्धयै, द्रीं सर्वविद्राविणीमुद्राशक्त्यै, मूलं ललितामहात्रिपुरसुन्दर्यै स्वाहा ।।

४ ह्रीं क्लीं सौः सर्वसंक्षोभणचक्राय, कं-५ अनङ्गकुसुमायै, चं-५ अनङ्गमेखलायै, टं-५ अनङ्गमदनायै, तं-५ अनङ्गमदनातुरायै, पं-५ अनङ्गरेखायै, यं-४ अनङ्गवेगिन्यै, शं-४ अनङ्गाङ्कुशायै, लं क्षं अनङ्गमालिन्यै, गुप्ततरयोगिनीभ्यः, ह्रीं क्लीं सौः त्रिपुरसुन्दरीचक्रेश्वर्यै, मं महिमासिद्धयै, क्लीं सर्वाकर्षिणीमुद्राशक्त्यै, मूलं ललितामहात्रिपुरसुन्दर्यै स्वाहा ।।

४ हैं ह्क्लीं ह्सौः सर्वसौभाग्यदायकचक्राय, कं सर्वसंक्षोभिण्यै, खं सर्वविद्राविण्यै, गं सर्वाकर्षिण्यै, घं सर्वाल्हादिन्यै, ङं सर्वसंमोहिन्यै, चं सर्वस्तम्भिन्यै, छं सर्वजृम्भिण्यै, जं सर्ववशंकर्यै, क्षं सर्वरञ्जिन्यै, ञं सर्वोन्मादिन्यै, टं सर्वार्थसाधिन्यै, ठं सर्वसंपत्तिपूरण्यै, डं सर्वमन्त्रमय्यै, ढं सर्वद्वन्द्वक्षयंकर्यै, संप्रदाययोगिनीभ्यः, हैं ह्क्लीं ह्सौः त्रिपुरवासिनीचक्रेश्वर्यै, ईं ईशित्वसिद्धयै, ब्लूं सर्ववशंकरीमुद्राशक्त्यै, मूलं ललितामहात्रिपुरसुन्दर्यै स्वाहा ।।

४ ह्सैं ह्स्क्लीं ह्स्सौः सर्वार्थसाधकचक्राय, णं सर्वसिद्धिप्रदायै, तं सर्वसंपत्प्रदायै, थं सर्वप्रियंकर्यै, दं सर्वमङ्गलकारिण्यै, धं सर्वकामप्रदायै, नं सर्वदुःखविमोचिन्यै, पं सर्वमृत्युप्रशमन्यै, फं सर्वविघ्ननिवारिण्यै, वं सर्वाङ्गसुन्दर्यै, भं सर्वसौभाग्यदायिन्यै, कुलोत्तीर्णयोगिनीभ्यः ह्सैं ह्स्क्लीं ह्स्सौः त्रिपुराश्रीचक्रेश्वर्यै, वं वशित्वसिद्धयै, सः सर्वोन्मादिनीमुद्राशक्त्यै, मूलं ललितामहात्रिपुरसुन्दर्यै, स्वाहा ।।

४ ह्रीं क्लीं ब्लें सर्वरक्षाकरचक्राय, मं सर्वज्ञायै, यं सर्वशक्त्यै,

रं सर्वैश्वर्यप्रदायै, लं सर्वज्ञानमय्यै, वं सर्वव्याधिविनाशिन्यै, शं सर्वाधार-स्वरूपायै, षं सर्वपापहरायै, सं सर्वानन्दमय्यै, हं सर्वरक्षास्वरूपिण्यै, क्षं सर्वेप्सितफलप्रदायै, निगर्भयोगिनीभ्यः, ह्रीं क्लीं ब्लें त्रिपुरमालिनी-चक्रेश्वर्यै, पं प्राकाम्यसिद्धयै, क्रों सर्वमहाङ्कुशामुद्राशक्त्यै, मूलं ललितामहात्रिपुरसुन्दर्यै स्वाहा ।।

४ ह्रीं श्रीं सौः सर्वरोगहरचक्राय, अं + + अः (१६) ब्लूं वशिनीवाग्देवतायै, कं-५ क्लह्रीं कामेश्वरीवाग्देवतायै, चं-५ न्व्लीं मोदिनीवाग्देवतायै, टं-५ य्लूं विमलावाग्देवतायै, तं-५ ज्म्रीं अरुणावाग्देवतायै, पं-५ ह्स्ल्व्यूं जयिनीवाग्देवतायै, यं-४ झ्म्र्यूं सर्वेश्वरीवाग्देवतायै, शं-६ क्ष्म्रीं कौलिनी वाग्देवतायै, रहस्ययोगिनीभ्यः, ह्रीं श्रीं सौः त्रिपुरासिद्धाचक्रेश्वर्यै, भुं भुक्तिसिद्धयै, हस्ख्फ्रें सर्वखेचरीमुद्राशक्त्यै, मूलं ललितामहात्रिपुर-सुन्दर्यै स्वाहा ।।

४ यां रां लां वां सां द्रां द्रीं क्लीं ब्लूं सः सर्वजम्भनेभ्यः कामेश्वरी-कामेश्वरबाणेभ्यः स्वाहा ।।

४ थं धं सर्वसंमोहनाभ्यां कामेश्वरीकामेश्वरधनुर्भ्यां स्वाहा ।

४ ह्रीं आं सर्ववशीकरणाभ्यां कामेश्वरीकामेश्वरपाशाभ्यां स्वाहा ।

४ क्रों क्रों सर्वस्तम्भनाभ्यां कामेश्वरीकामेश्वराङ्कुशाभ्यां स्वाहा ।।

४ ह्स्रैं ह्स्क्ल्रीं ह्स्रौः सर्वसिद्धिप्रदचक्राय, ऐं क-५ महाकामेश्वर्यै, क्लीं ह-६ महावज्रेश्वर्यै, सौः स-४ महाभगमालिन्यै, ऐं क-५ क्लीं ह-६ सौः स-४ श्रीमहात्रिपुरसुन्दर्यै, अतिरहस्ययोगिनीभ्यः, ह्स्रैं ह्स्क्ल्रीं ह्स्रौः त्रिपुराम्बाचक्रेश्वर्यै, इं इच्छासिद्धयै, ह्सौः सर्वबीज-मुद्राशक्त्यै, मूलं ललितामहात्रिपुरसुन्दर्यै स्वाहा ।।

४ पञ्चदशी सर्वानन्दमयचक्राय, मूलं श्रीललितामहात्रिपुर-सुन्दर्यै स्वाहा । इति दशवारं, परापरातिरहस्ययोगिन्यै, मूलं त्रिपुर-सुन्दरीचक्रेश्वर्यै, पं प्राप्तिसिद्धयै, ऐं सर्वयोनिमुद्राशक्त्यै, मूलं ललिता-महात्रिपुरसुन्दर्यै स्वाहा ।।

४ षोडश्युपासकानां—तुरीयविद्या तुरीयाम्बायै, सं सर्वकाम-सिद्धयै, ह्स्रैं ह्स्क्ल्रीं ह्स्रौः सर्वत्रिखण्डामुद्राशक्त्यै, महाषोडशी महा-त्रिपुरसुन्दरीपराभट्टारिकायै स्वाहा ।।

पञ्चपञ्चिकादिहोमे तत्तन्मन्त्रेण प्रदर्शितरीत्या होमः कर्तव्यः ॥

ततो होमावशिष्टे आज्येन स्रुचं पूरयित्वा पुष्पं फलं अग्रे निधाय स्रुवेणाच्छाद्य मूलेन वौषट् इति उत्थितो जुहुयात् ॥ ततो बलिदानम् (पुटं १८६)। ततो महाव्याहृतिहोमः। यथा—

७ भूरग्नये च पृथिव्यै च महते च स्वाहा। अग्नये पृथिव्यै महत इदम्। ७ भुवो वायवे चान्तरिक्षाय च महते च स्वाहा। वायवे अन्तरिक्षाय महत इदम्। ७ स्वरादित्याय च दिवे च महते च स्वाहा। आदित्याय दिवे महत इदम्। ७ भूर्भुवःस्वश्चन्द्रमसे च नक्षत्रेभ्यश्च दिग्भ्यश्च महते च स्वाहा। चन्द्रमसे नक्षत्रेभ्यो दिग्भ्यो महत इदम्। इति चतस्र आहुतीराज्येन हुत्वा।

ऐं ह्रीं श्रीं ओं इतः पूर्वं प्राणबुद्धिदेहधर्माधिकारतो जाग्रत्स्वप्नसुषुप्त्यवस्थासु मनसा वाचा कर्मणा हस्ताभ्यां पद्भ्यामुदरेण शिश्नायत् स्मृतं यत्कृतं यदुक्तं तत्सर्वं ब्रह्मार्पणं भवतु स्वाहा। परब्रह्मणइदम्। इति ब्रह्मार्पणाहुतिं विदध्यात् ॥

अस्मिन् ललिताहोमकर्मणि मध्ये संभावितसमस्तमन्त्रलोपतन्त्रलोपद्रव्यलोपक्रियालोपाज्यलोपन्यूनातिरेकविस्मृतिविपर्यासप्रायश्चित्तार्थं सर्वप्रायश्चित्तं होष्यामि। ओं भूर्भुवस्वः स्वाहा। प्रजापतय इदम्। श्रीविष्णवे स्वाहा। विष्णवे परमात्मन इदम्। नमो रुद्रय पशुपतये स्वाहा। रुद्राय पशुपतय इदम्। आप उपस्पृश्य। सप्त ते अग्ने समिधः सप्त जिह्वाः सप्त ऋषयः सप्त धामप्रियाणि। सप्त होत्राः सप्तधा त्वा यजन्ति सप्त योनीरापृणस्व घृतेन स्वाहा। अग्नये सप्तवत इदम्। आज्यपात्रादीनुत्तरतो निधाय, प्राणायामं कृत्वा, अग्निं परिषिञ्चति। अदितेऽन्वमँस्थाः। अनुमतेऽन्वमँस्थाः। सरस्वतेऽन्वमँस्थाः। देव सवित प्रासावीः ॥

ततः प्रणीतापात्रं स्वस्य पुरत आदाय, पूर्णमसि पूर्णं मे भूयाः। सदसि सन्मे भूयाः। सर्वमसि सर्वं मे भूयाः ॥ इति अन्यजलं नीनीय तज्जलं प्रागादिप्रदक्षिणं—प्राच्यां दिशि देवा ऋत्विजो मार्जयन्ताम्। दक्षिणस्यां दिशि मासाः पितरो मार्जयन्ताम्। प्रतीच्यां दिशि गृहाः पशवो मार्जयन्ताम्। उदीच्यां दिश्याप ओषधयो वनस्प-

तयो मार्जयन्ताम्। ऊर्ध्वायां दिशि यज्ञः संवत्सरो यज्ञपतिर्मार्जयन्ताम्—इति प्रतिदिशमुत्सृज्य पुरस्तात् निस्राव्य, तेन—ब्राह्मणेष्वमृतं हितं येन देवाः पवित्रेणात्मानं पुनते सदा तेन सहस्रधारेण पावमान्यः पुनन्तु मा—इत्यात्मानं प्रोक्ष्य, प्रागादिपरिस्तरणमुत्तरे विसृजेत्। अग्निं प्रज्वलितं वन्दे जातवेदं हुताशनम्। सुवर्णवर्णममलं समिद्धं विश्वतोमुखम्॥ इत्युपस्थाय चिदग्निं, उपावरोह जातवेदः पुनस्त्वं देवेभ्यो हव्यं वह नः प्रजानन्। आयुः प्रजाँ रयिमस्मासु धेहि अजस्रो दीदिहि नो दुरोणे॥ ललिताग्निमात्मन्युद्वासयामि नमः इत्युद्वास्य, हृदये अञ्जलिं दद्यात्।

तद्भूतितिलकं—त्र्यायुषं जमदग्नेः कश्यपस्य त्र्यायुषम् यद्देवेषु त्र्यायुषं तन्नोऽस्तु त्र्यायुषम्। इति त्र्यायुषेण मन्त्रेण धारयेत्।

इति होमप्रकरणम् समाप्तम्॥

जपप्रकरणे सूत्रकृता पुरश्चरणादिकं न विधित्सितम् काम्यकर्मण्येव-तस्यावश्यकत्वात्। युक्तं चैतत्

शुभं वाऽप्यशुभं वाऽपि काम्यं कर्म करोति यः।
तस्यारित्वं व्रजेन्मन्त्रो न तस्मात् तत्परो भवेत्॥
काम्यकर्म प्रसक्तानां तावन्मात्रं फलं भवेत्।
निष्कामं भजतां देवमखिलाभीष्टसिद्धयः॥

देवेत्युपलक्षणं देव्या अपि। काम्य कर्मविधिश्च दुःसाध्यश्चेत् कस्यचित् काम्यफललिप्सा, तेन तदा श्यामाक्रमोक्तं पुरश्चरणादिकं काम्यहोम-द्रव्यं च अनुसन्धेयम्।

श्यामादीनामुपासनाकालः

ललिता प्राह्णे, अपराह्णे श्यामा, रात्रौ दण्डिनी, ब्राह्मे मुहूर्त्ते परा, सूर्यपरावृत्तिप्राक्कालः प्राह्णः।

श्रीललितामहात्रिपुरसुन्दर्याः प्रधानसचिवपदमलङ्करोति श्यामा तदुपासनद्वारा श्रीविद्या प्रसीदति। यथा राजदर्शनोत्सुका आदौ प्रधानसचिवमुपसेव्य तद्द्वारा राजदर्शनं कुर्वन्ति तथैव श्यामायाः प्रथममुपासनं न्याय्यम्। 'प्रधानद्वारा राजप्रसादनं हि न्याय्यम्' इति परशुरामसूत्रात्।

साङ्गा सङ्गीतमातृकां श्यामामिष्ट्वा सिंहासनारूढायाः ललितायाः महाराज्याः दण्डनायिकास्थानीयां दुष्टनिग्रहशिष्टानुग्रहनिरर्गलाज्ञां चन्द्रां कोलमुखीं वीरवस्येत्। इयञ्च महारात्रे पूज्या। ततश्च श्रीविद्याया महाराज्या हृदयात्मिकां परां पूजयेत्। तत्प्रीतौ श्रीविद्या प्रीतिः सुतरां सम्पद्यते 'प्रभुहृदयज्ञातुः पदे पदे सुखानि' भवन्तीति परशुरामसूत्रात्।

क्रत्वर्थनियमाः

कृष्णाष्टमीतच्चतुर्दश्यमापूर्णिमासंक्रान्तिसंज्ञेषु पर्वसु पञ्चसु सविशेषैः साधनैः आराधयेत्। तत्प्रकारस्तु नैमित्तिकप्रकरणे वक्ष्यते। नित्यनैमित्तिकक्रमौ च शिष्यसुतादिभिरपि कारयितुं शक्यते।

श्रीललितोपासको नेक्षुखण्डं भक्षयेत्। न दिवा स्मरेद्धार्तालीम्। न जुगुप्सेत सिद्धद्रव्याणि। न कुर्यात् स्त्रीषुनिष्ठुरताम्। वीरस्त्रियं न गच्छेत्। न तां हन्यात्। न तद्द्रव्यमपहरेत्। नात्मेच्छया मपञ्चकमुररीकुर्यात्। कुलभ्रष्टैः सह नासीत। न बहु प्रलपेत्। योषितं सम्भाषमाणामप्रतिसम्भाषमाणो न गच्छेत्। कुलपुस्तकानि गोपायेत्। एते क्रत्वर्थनियमाः अकरणे क्रतुवैगुण्यापादकाः साधकेनावश्यमनुष्ठेयाः। अन्यांश्च दीक्षाक्रमोक्तान् सामायिकानामाचाराननुतिष्ठेत्। अनिशमात्मानं कामकलात्मकं श्रीदेवीरूपं भावयेत्। एवं वर्तमानस्य कुलनिष्ठस्य सर्वतः कृतकृत्यता। शरीरविमोके च श्वपचगृहकाश्योर्नान्तिरम्। स एव जीवन्मुक्तः सुखी विहरेदिति॥

श्रीचक्रप्रतिष्ठापनविधिः।

दीक्षाप्रकरणोक्ते शुभे दिवसे कृतान्हिकः साधको गणपतिमाराध्य ब्राह्मणैः स्वस्ति वाचयित्वा आचम्य प्राणानायम्य देशकालौ संकीर्त्य अमुकगोत्रोऽमुकशर्मवर्मादिरहं महात्रिपुरसुन्दरीमाराधयिष्यन् श्रीचक्रराजप्रतिष्ठापनं करिष्य इति दुग्धदधिघृतशकृन्मूत्रात्मकं पञ्चगव्यमानीय सम्मिश्र्य हौं इति मन्त्रेण अष्टोत्तरशतवारानभिमन्त्र्य,

तत्र प्रणवेन यन्त्रं निक्षिप्य ततः उद्धृत्य पात्रान्तरे निधाय, मिश्रितेन गोदुग्धदधिघृतमधुशर्करात्मकेन पञ्चामृतेन संस्नाप्य धूपयेत्। अथ प्रत्येकं दुग्धादिभिः क्रमेण अन्तरान्तरा धूपनपूर्वकं स्नपयित्वा पुनर्मिश्रितैश्च तैः स्नपयेत्। ततोऽष्टासु दिक्षु शालितण्डुलपुञ्जोपरि निहितैः नूतनवसनवेष्टितैः गन्धपुष्पार्चितैः कुङ्कुमरोचनाचन्दनकस्तूरीसुरभिल शीतलसलिलपूर्णैःकुशाग्रेण स्पृष्ट्वा मूलेनाष्टोत्तरशतवारानभिमन्त्रितैः सौवर्णादिमार्त्तिकान्तान्यतमैरष्टभिः कलशैरभिषिञ्चेत्। इह सर्वमपि पञ्चगव्यादिकं स्नानं मूलमन्त्रकरणकमेव। अथ यन्त्रं धौतेन वाससा परिमृज्य पीठे निधाय कुशाग्रैः स्पृशन्—ऐं ह्रीं श्रीं ओं यन्त्रराजाय विद्महे महायन्त्राय धीमहि। तन्नो यन्त्रः प्रचोदयात् इति यन्त्रागायत्रीम् अष्टोत्तरशतवारानावर्त्यात्मनो भूतशुद्ध्यादिमातृकान्यासान्तं कृत्वा यन्त्रं करेण संस्पृश्य प्राणप्रतिष्ठां कुर्यात्। यथा—

अस्य श्रीयन्त्रराजस्य प्राणप्रतिष्ठामहामन्त्रस्य ब्रह्मविष्णुमहेश्वरा ऋषयः, ऋग्यजुस्सामाथर्वाणि छन्दांसि, चैतन्यं देवता। आं बीजम्, ह्रीं शक्तिः, क्रों कीलकम् मम श्रीचक्रप्राणप्रतिष्ठायै जपे विनियोगः।

ऐं ह्रीं श्रीं अं कं खं गं घं ङं पृथिव्यप्तेजोवाय्वाकाशात्मने आं अङ्गुष्ठाभ्यां नमः।

३ इं चं छं जं झं ञं शब्दस्पर्शरूपरसगन्धात्मने ईं तर्जनीभ्यां नमः।

३ उं टं ठं डं ढं णं श्रोत्रत्वक्चक्षुर्जिह्वाघ्राणात्मने ऊं मध्यमाभ्यां नमः।

३ एं तं थं दं धं नं ऐं वाक्पाणिपादपायूपस्थात्मने ऐं अनामिकाभ्यां नमः।

३ ओं पं फं बं भं मं वचनादानविहरणविसर्गानन्दात्मने औं कनिष्ठिकाभ्यां नमः।

३ अं यं रं लं वं शं षं सं हं लं क्षं मनोबुद्ध्यहङ्कारचित्तान्तःकरणात्मने अः करतलकरपृष्ठाभ्यां नमः। एवं हृदयादिन्यासः। ध्यानम्—

रक्ताम्बोधिस्थपोतोल्लसदरुणसरोजाधिरूढा कराब्जै
पाशं कोदण्डमिक्षूद्भवमलिगुणमप्यङ्कुशं पञ्चबाणान्।
बिभ्राणासृक्कपालं त्रिनयनलसिता पीनवक्षोरुहाढ्या
देवी बालार्कवर्णा भवतु सुखकरी प्राणशक्तिः परा नः॥

ऐं ह्रीं श्रीं ओं आं ह्रीं क्रों यं रं लं वं शं षं सं हं सः श्रीचक्रस्य प्राणाः इह प्राणाः, ३ ओं . . . सः श्रीचक्रस्य जीव इह स्थितः, ३ ओं . . . सः श्रीचक्रस्य सर्वेन्द्रियाणि, ३ ओं . . . सः श्रीचक्रस्य वाङ्मनश्चक्षुः श्रोत्रजिह्वाघ्राणप्राणा इहागत्य सुखं चिरं तिष्ठन्तु स्वाहा इति ।

यन्त्रान्तरप्राणप्रतिष्ठायां तत्तन्नाम्न ऊहः कार्यः । अथ तत्र श्रीक्रमोक्तेन विधिना देवीमावाह्याभ्यर्च्य यन्त्रं कुशाग्रैः स्पृशन् मूलमष्टोत्तरसहस्रं शतं वा वारानावर्त्य होमप्रकरणोक्तेन क्रमेणाष्टोत्तरशतमाज्याहुतीः मूलेन हुत्वा सम्पाताज्यं मध्येमध्ये यन्त्रे अवनीय सव्यञ्जनेनान्नेन सर्वभूतबलिं प्रदाय होमशेषं समाप्य गुरुवे सुवर्णशृङ्गालंकृतां गां वसनाभरणानि च प्रदाय देवीमुद्वास्य कुमारीं योगिनीं ब्राह्मणांश्च भोजयेत् । इमाञ्च यन्त्रप्रतिष्ठां गुर्वादिना वा कारयेदिति वामकेश्वरतन्त्रीयो यन्त्रप्रतिष्ठापनविधिः ।

इति श्रीचक्रप्रतिष्ठापनविधिः समाप्तः ।।

मुद्राप्रकरणम्

श्रीगुरुवन्दनमुद्राः

विकासितकल्प उत्तानाञ्जलिः सुमुखम् । इदमेव मुष्टीकृतं सुवृत्तम् । ऊर्ध्वाधः स्थितयोः दक्षवामकरतलयोः अंगुलीनां मिथो मणिबन्धसम्बन्धे चतुरस्रम् । अधरोत्तरस्य वामदक्षमुष्टियुगस्य स्वाभिमुख्येन योजने मुद्गरः । तिर्यङ्मिलिताग्रयोः मध्यमयोः पश्चात् ऊर्ध्वाधः स्थिते वामदक्षानामिके तिरः प्रसारिते तर्जनीभ्यां निपीड्य वामकनिष्ठां दक्षिणया धृत्वा अंगुष्ठाग्रयोः मध्यमापुरोमध्यपर्वद्वयसंबन्धे योनिः ।।

इति श्रीगुरुवन्दनमुद्राः ।।

अर्घ्यस्थापनमुद्राः

अधोमुखप्रसारितं वामदक्षकरतलयुगमधरोत्तरं विधायाङ्गुष्ठ द्वयचालने मत्स्यः । लक्ष्यममितः छोटिकां दत्वा दक्षमध्यमातर्जनीभ्यां अधिवामकरतलं त्रिस्ताडने अस्त्रम् । अधोमुखस्य दक्षवाममुष्टिद्वयस्य प्रसारितयोः तर्जन्योः स्वस्वभागमारभ्यः क्रमेण लक्ष्यं परितः प्रादक्षिण्य-वामावर्ताभ्यां परिभ्रमणे अवगुष्ठनम् । अभिमुखमन्योन्यग्रथितानां दक्षवामकराङ्गुलीनां क्रमेण कनिष्ठानामे तर्जनीमध्यमे च संयोज्य अधोमुखीकरणे धेनुः । योनिरुक्तैव । उत्तानस्य वामकरस्य विरलं आकुञ्चितैः अनामामध्यमातर्जन्यग्रैः अधोमुखस्य दक्षस्य वक्रीकृतानि तानि संयोज्य कनिष्ठाङ्गुष्ठाग्राणां मिथः सम्बन्धे गालिनी ॥

अर्चने मुद्राः

विततोत्तान ऊर्ध्वाधो व्यापारितोऽञ्जलीः आवाहनी । तथा-विधो न्युब्जाञ्जलिः संस्थापनी । उदङ्गुष्ठयोः मुष्ठ्योरभिमुखयोगे संनिधापनी । सैवकनिण्ठामूलं अन्तःप्रविष्टाङ्गुष्ठमिथः स्पृष्ट-नखा संनिरोधिनी । संनिधपान्येव तिरः प्रयोजिता सम्मुखी करणी । अवगुण्ठनी उत्क्तैव । उदङ्गुलिनोः करतलयोः योजने वन्दनं प्रसिद्धम् । धेनुयोनिउक्ते एव । वामानामाङ्गुष्ठयोगे तत्वमुद्रा । दक्षाङ्गुष्ठ तर्जनीयोगे ज्ञानमुद्रा ।

सङ्क्षोभिण्यादिमुद्राः

उत्तानयोः करतलयोः प्रसारिततर्जनीकं संहतकनिष्ठानामा-मध्यमाग्राण्यन्योन्याभिमुख्ये संयोज्य स्वस्वकनिष्ठोपर्यङ्गुष्ठाग्र-सम्बन्धे सर्वसङ्क्षोभिणी । सैव प्रसारितमध्यमाऽपिसर्वविद्रा-विणी । इयमेव मध्यमा तर्जन्योराकुञ्चने सर्वाकर्षणी । परस्पर ग्रथिताङ्गुलिस्पृष्टनखाग्राङ्गुष्ठयोः मुष्टचोः योगे सर्ववशङ्करी । अधरोत्तरं तिर्यक्प्रसारिते वामदक्षिणकनिष्ठे मध्यमाभ्यां धृत्वा तयोरग्रे अंगुष्ठाभ्यां निपीडच अनामातर्जन्यग्राणां पार्श्वतो मिथः संस्पर्शे सर्वो-न्मादिनी । एषैव अनामयोराकुञ्चने तर्जन्योः किञ्चित् भुग्नत्वे च सर्वमहाङ्कुशा । दक्षभुजमध्यसन्धिस्थापितवामकूर्परमामणिबन्धं-

पाणी परिवर्त्य स्वाभिमुखमन्योन्य स्पृष्टाग्रयोः मध्यमयोः पृष्ठतोऽधरोत्तरं तिरः प्रसारितानि दक्षवामानामा कनिष्ठाग्राणि तर्जनीभ्यां धृत्वा पुरोऽङ्गुष्ठयोरन्योन्यसंम्बधे सर्वखेचरी। ऊर्ध्वाधस्तिरः प्रसृते वामदक्षकनिष्ठाग्रे अनामाभ्यां धृत्वा अर्धचन्द्राकृतियोजितेषु तर्जन्यङ्गुष्ठेषु मिथः श्लिष्टाभ्यामृजुभ्यां मध्यमाभ्यां तर्जन्योः सम्बन्धे सर्ववीजाम्। योनिरुक्तैव। अस्यामेव ऋजूकृतयोः कनिष्ठयोः मध्यमयोरङ्गुष्ठयोश्च पृथङ्मिथः संस्पर्शे सर्वत्रिखण्डा। उदग्राणां विरलाणां वामकराङ्गुलीनां ईषदाकुञ्चने ग्रासः। मध्यमा तर्जन्यङ्गुष्ठयोगे प्राणमुद्रा मध्यानामाऽङ्गुष्ठमेलने अपानस्य। कनिष्ठाऽनामाऽङ्गुष्ठसम्वधं व्यानस्य। तर्जन्यनामाऽङ्गुष्ठमिश्रणे उदानस्य। सर्वाङ्गुलिसंश्लेषः समानस्य। वाममुष्टेरङ्गुष्ठाग्रचुम्वितमूलपर्वणि तर्जन्यामीषदधोमुखप्रसृतायां नाराचः। व्यत्ययेन वामदक्षकर कनिष्ठाङ्गुष्ठाग्रयोः योगे अन्यासां वैरल्येन प्रसारणे च चक्रम्।

न्यासे मुद्राः

संहताभिः चतसृभिः अङ्गुलीभिः मुखस्पर्शे मुखम्। सम्पुटीकृतयोः करयोः मिथोऽभिमुखप्रश्लेषे करसम्पुटम्। किञ्चिदाकुञ्चिताङ्गुल्यग्रयोः स्वाभिमुखं करयोरन्योन्यसम्बन्धे अञ्जलिः। तर्जनीमध्यमानामाऽग्रैः हृदयस्पर्शे हृदयम्। मध्यमाऽनामाग्रयोः ब्रह्मरन्ध्रसंम्बन्धे शिरः। अङ्गुष्ठाग्र चूल्लीयोगे शिखा। व्यत्ययहस्तयोरधरोत्तरवामहस्तदक्षकरयोः सर्वाङ्गुलीभिः अंससम्बन्धे कवचम्। तर्जनीमध्यमाऽनामाग्रैः नेत्रयुगमध्यस्पर्शे नेत्रम्। अस्त्रं उक्तचरम्। एताः षडङ्गन्यास एव। अङ्गुष्ठमिलितया अनामिकया तत्तदङ्गस्पर्शे न्यासमुद्रा। वामहस्तमुष्टिं वद्ध्वा सरलया तर्जन्या अंसकर्णमभितो भ्रामणे सौभाग्यदाण्डनी। सैव गर्भिताङ्गुष्ठ वामपादतलं न्यस्ता रिपुजिह्वाग्रहा। अन्त्यमिदं मुद्रायुगलं श्रीषोडशाक्षरीविषयम्॥

जपे मुद्राः

मुख कर सम्पुट षडङ्ग मुद्राः प्रोक्तचर्य एव। परस्परमन्तभि-

मुखग्रथिताकुञ्चतानामामध्यमाकनिष्ठं करौ परिवर्त्य प्रसारित तर्जनीयुगाग्रसम्बन्धे शक्त्युत्थापनी । सर्वसङ्क्षोभिण्यादयो दश दर्शितचर्यः । अभिमुखाभ्यां दक्षमध्यमातर्जनीभ्यां पराङ्मुखयो वाममध्यमातर्जन्योः अवपीड्याकर्षणेऽन्यासामङ्गुलीनां आकुञ्चने च पाशः । उदग्रायां दक्षमध्यमायां तन्मध्यपर्वस्पर्शिमध्यपर्वण स्तर्जन्याकुञ्चने अनामाकनिष्ठाग्रयोश्चाङ्गुष्ठाग्रनिपीडनेऽङ्कुशः । उत्तानदक्ष मध्यमाऽग्रेण तादृशतर्जन्यग्रपरिग्रहे चापः । बाणस्तु नाराचपदेनोक्तचर एव ।। आहत्य अपुनरुक्ता मुद्राः पञ्चाशत् । एताषां प्रकारभेदोऽपि तन्त्रान्तरेषु दृश्यत इति शिवम् ।।

मुद्राप्रकरणं समाप्तम् ।।

नैमित्तिकप्रकरणम्

पर्वसु नैमित्तिकार्चनविधिः

उक्तेन क्रमेण नित्यक्रमनिरतः साधकः प्रतिमासं पञ्चपर्वसु नैमित्तिकमर्चनमाचरेत्—

नित्यार्चनरतैः सिद्धैः कार्यं नैमित्तकार्चनम् ।।

इति तन्त्रराजवचनात् । तच्च नित्यार्चनाधिकसाधनविशेष-करणम् पर्वाणि तु कृष्णाष्टमी कृष्णचतुर्दशी दर्शः पूर्णिमा सङ्क्रान्तिश्चेति कुलार्णवोक्तानि । तत्र कालस्य कर्तव्यतायाश्च निर्णयः । सङ्क्रान्तिव्यतिरिक्तपर्वार्चनं सूर्यास्तमयोत्तरं दशघटिका-ऽऽत्मके रात्रिपूर्वभागे कार्यम् । सङ्क्रमणसपर्या तु तत्तत्सङ्क्रान्तिपुण्य-कालोपलक्षितासु घटिकासु । तदुक्तम्—

प्रागूर्ध्वं च दशैव मेषतुलयोः सिंहे वृषे वृश्चिके ।
कुम्भे षोडशपूर्वतोऽथ मिथुने मीने धनुः कन्ययोः ।
ऊर्ध्वाः षोडश कीर्तिताः प्रथमतस्त्रिंशत्तु कर्कटके
चत्वारिंशदथो परास्तु मकरे पुण्यप्रदा नाडिकाः ।।इति ।।

नाडिकाः घटिकाः। अष्टमी चतुर्दशी दर्शपूर्णिमानां स्वस्वदिने पूजाकालव्याप्तौ न विवादः। दिनद्वये एकदेशव्याप्तौ यत्राधिका सा तिथिर्ग्राह्या। समव्याप्तौ परैव। तिथि वृद्धिह्रासवशेन चतुर्दशी दर्शयोः एकस्मिन्नेव दिने पूजाकालव्याप्तौ नैमित्तिद्वयस्य तन्त्रेणानुष्ठानम्। तदा सङ्क्रान्तियोगे तु तत्र तस्यापि दिवा सङ्क्रमणे सति नित्यार्चनस्य प्रासङ्गिकी सिद्धिः। यत्र चतुर्णां नैमित्तिकार्चनानां एकस्मिन्नेव काले सन्निपातः सम्भाव्यते तत्र तेषामप्येकतन्त्रेणैव। यथा दमन समर्पणस्य मुख्यकाले चैत्र्यापूर्णिमायामसम्भवे तत्कृष्ण-चतुर्दशी दर्शादि ज्येष्ठकृष्णचतुर्दशीदर्शान्ते गौणकाले। यथा च पवित्रा-रोपणस्य श्रावण्यामलाभे आ मिथुन सङ्क्रमणं आ च तुलासङ्क्रान्ति प्रोक्तासु तिथिषु आश्विनशुक्लाष्टमीनवमीचतुर्दशीपूर्णासु च तत्कृष्ण चतुर्दशीदर्शयोश्च तादृशि विषये पूजाद्वयं त्रयं चतुष्टयं वा करिष्य इति संकल्पयेदिति दिक्॥

नित्यक्रमात् नैमित्तके विशेषः

तत्र परिगणितेषु पर्वसु प्रातः नित्यकर्म निर्वर्त्य रात्रौ अमुकपर्व प्रयुक्तं नैमित्तिकमर्चनं करिष्य इति सङ्कल्प्य यथाविभवं समारम्भ विशेषेण क्रमो निर्वर्तनीयः। चैत्राद्यासु पौर्णमासीषु तु वक्ष्यमाणेन विधिना तत्रान्तरोक्तेन दमनकादि समर्पणमपि। सति सम्भवे आश्वयुज्यां तत्प्रतिपदादि पर्वान्तप्रयोगोऽप्यनुष्ठेयः, **"पञ्चपर्वसु विशेषार्चा"** इति सूत्रस्य नानाविद्याऽङ्गशाल्यर्चावोधकत्वात्, विविधाः शेषाः काल-द्रव्यक्रियाऽऽदिरुपाण्यङ्गानि यस्यां तादृश्यर्चेति विग्रहात्॥

निवेदने पक्षभेदाः

तत्र द्रवद्रव्यनिवेदने त्रयः पक्षा भवन्ति। पृथक्-पृथक् पात्रस्थं हिमोदकादिके ऐं ह्रीं श्रीं अमुकदेवतायाः अमुकं कल्पयामि नम इति तत्तन्नामघटितेन उपचारमन्त्रेण प्रधानदेव्यादिभ्यो नवमचक्रे-श्वर्यन्ताभ्यस्त्रिपंचाशदुत्तरशतसंख्याकाभ्यो देवताभ्यः प्रत्येकं निवे-दयेत्। इह प्रधानदेव्या सह नित्याः षोडश, महाकामेश्वर्यादयश्चतस्रः,

त्रिपुरादयः चक्रेश्वर्यो नव, कामेश्वरायुधदेव्यः चतस्र इति विवेकः। यदि वा प्रधानदेवतानिवेदनोत्तरं ३ अङ्गदेवीभ्यो नित्याभ्यो अमुकौघायौघत्रयाय अणिमाऽऽदिभ्यो मातृभ्यो मुद्रादेवीभ्यो अणिमाऽऽदिभ्यो वा कामेश्वर्यादि नित्याकलाभ्यः अनंगकुसुमादिभ्यः सर्वसङ्क्षोभिण्यादिभ्यः सर्वसिद्धिप्रदाभ्यः सर्वज्ञादिभ्यो वशिन्यादिभ्यः आयुधदेवीभ्यो महाकामेश्वर्यादिभ्यः त्रिपुरादिचक्रेश्वरीभ्योऽमुकं कल्पयामीति तत्समष्ट्यै निवेदयेत्। अथवा प्रधानदेवतायै पृथङ् निवेद्य—ऐं ह्रीं श्रीं हृदयदेव्यादिभ्यो नव चक्रेश्वर्यन्ताभ्योऽमुकं कल्पयामीति सर्वसमष्ट्यै निवेदयेदित्येकः॥

अनेकपात्रासम्भवे अष्टादश चतुर्दश वा पात्राणि तत्तद्द्रव्यसम्भृतानि उपहृत्य पूर्वोक्तान्यतमेन प्रकारेण निवेदयेदिति द्वितीयः। अत्रौघत्रयसिद्धिमातृमुद्राणां पार्थक्यतदन्यत्वाभ्यां पात्राणामष्टदशत्वं चतुर्दशत्वं च ज्ञेयम्॥

तत्राप्यसभ्भवे प्रथमद्वितीययोः प्रकारयोः महति पात्रे सम्भृतं हिमोदकादिकम् उपपात्रेण आदायादाय निवेद्य निवेद्य पात्रान्तरे निक्षिपेत्। अन्त्ये तु प्रकारे महापात्रस्थं सर्वाभ्यो देवताभ्यो युगपन्निवेदयेदिति तृतीयः॥

कठिनद्रव्यनिवेदने पक्षद्वयम्॥ तत्रफलादिकमुक्तदेवतासमसंख्याकमुक्तान्यतमेन प्रकारेण तत्तद्देवतायै निवेदयेदित्येकः। तदशक्तौ यथासम्भवमुपहृत्येतिद्वितीयः॥

पवित्रारोपणे दीपदाने च प्रथमपक्षीयः प्रथमप्रकार एव नान्योहिमोदकादौ। संकोचपक्षाश्रयणे वीजमशक्तिरवसराभावो वा। तन्त्रान्तरोक्तानां चतुराम्नायपंचसिंहासनपंचपंचिकाषड्दर्शनाङ्गदेवीभूतशक्तिसमयदेवतानामभ्यर्चने अभ्युदय एवेति दिक्॥

दमनविधिः

अथादौ दमनार्चनम्। चैत्रशुक्लचतुर्दश्यां सायं स्वयं दमनारामं गत्वा।

ओं शिवप्रसादसम्भूत अत्र सन्निहितो भव।
देवीकार्यं समुद्दिश्य नेतव्योऽसि शिवाज्ञया॥

इति दमनमामन्त्र्य अस्त्रमन्त्रेण समूलं दमनलताः सपर्यापर्याप्ता उत्पाट्य तदलाभे तद्गुच्छान्वा शस्त्रेण छित्वा स्वातन्त्र्याभावे विक्रेतुरनुमत्या क्रयक्रीता वा आनीयानाय्य वा पवित्रे वंशादिपात्रे निधाय मूलविद्यया शुद्धाभिरद्भिःअभ्युक्ष्य ऐं ह्लीं श्रीं दमनाय अमुकं कल्पयामि इत्यादिरीत्या उपचारमन्त्रैः गन्धपुष्पधूपदीपनैवेद्याख्यान् पंचोपचारान् आचर्य, सूक्ष्मनववस्त्रेण आच्छाद्य यागमन्दिर एव क्वचन शुचिनि स्थले निधाय जागृयात् । जागरणं त्वभ्युदयाय । इत्यधिवासनम् । इदं च सद्योऽपि वा कार्यम् । समानमेतदुत्तरत्रापि कुसुमानाम् । दुग्धान्नादिनिवेद्यस्य तु सद्य एवोचितमधिवासनम् । अथ पूर्णिमायां रात्रौ प्रधानदेवीपूजोत्तरं आवरणार्चने—

षोडशार्णे जगन्मातः वाञ्छितार्थफलप्रदे ।
हृत्स्थान् पूरय मे कामान् देवि कामेश्वरेश्वरि ।।

इति देवीं प्रार्थ्य, नित्यार्चनक्रमेणैव श्रीदेव्याद्याः देवताः चतुराम्नायादिसमयान्तदेवताश्च दमनैः समभ्यर्च्य नित्यहोमत्रिगुणित होमं कृत्वा मूलमन्त्रं च तथा जप्त्वा अङ्गमन्त्रांश्च तद्दशांशं श्रीगुरुमभिपूज्य शक्तिसामयिकान् सम्भाव्य तैः सह अन्यैश्च ब्राह्मणैः भुञ्जीत । एतस्य मुख्यकाले कर्त्तुमशक्तौ चैत्रवैशाखज्येष्ठानां कृष्णांष्टमी कृष्णचतुर्दश्योः वैशाखज्येष्ठयोश्च वा कुर्यात् । इति दमनविधिः ।।

चैत्र पूर्णिमाकृत्यम्

अस्यामेव पूर्णिमायां वसन्तोत्सवोऽपि विहितः । तत्र दमनार्पण वसन्तोत्सवौ तन्त्रेण करिष्ये इति संकल्प्य तत्कालसम्भवानि सकलहाराणि कर्पूरचन्दनोक्षितानि कुसुमानि पूर्ववत् अधिवास्य तैर्दमनकैश्च युगपदर्चयेत् ।। इति चैत्रपूर्णिमाकृत्यम् ।।

वैशाखकृत्यम्

अथ वैशाख्यां पूर्णिमायां नैवेद्यावसरे प्राग्वदधिवासितं हेमन्तकाले सङ्गृहीतं तुषारोदकं तदलाभे कर्पूरमृगनाभिसुरभिलं शीतलं सलिलं वा पूर्वोक्तान्यतमेन पक्षेण सावरणायै देवतायै निवेदयेत् । अवशिष्टं प्राग्वत् ।। इति वैशाखकृत्यम् ।।

ज्येष्ठकृत्यम्

अथ ज्येष्ठायां प्राग्वदधिवासितानि कदलीपनसाम्रादीनिफलानि उक्तया रीत्या कयाचित् उक्तमन्त्रैः प्रधानदेवतादिभ्यो निवेदयेत्। तैः अर्चयेदिति केचित्। अन्यत् समानम्॥ इति ज्येष्ठकृत्यम्॥

आषाढ़कृत्यम्

अथाषाढ्यां प्राग्वदधिवासनपूर्वकं श्रीदेव्यै कुङ्कुममिश्रं चन्दनं समर्प्य जातीकुसुमैः सावरणामभ्यर्च्य ताम्बूलावसरे लवङ्गैलाकङ्कोलानि उक्तेन प्रकारेण केनापि निवेदयेत्। शेषं पूर्ववत्॥ इत्याषाढकृत्यम्॥

पवित्रारोपणविधिः

तदनु श्रावण्यां पूर्णिमायां पवित्रारोपणम्। तानि च सुवर्णरौप्यताम्रान्यतमतन्तुपट्टसूत्रसरीपद्मदर्भमुञ्जशाणवल्कलकार्पासान्यतमसूत्रविनिर्मितानि। कार्पाससूत्रं तु सुवासिनी कर्त्तृकम् उक्तान्यतमेन नवगुणितेन सूत्रेण निर्मितैः षोडशाङ्गुलायामैः तावत्संख्याकैः सरैः सम्पन्नं तावत्संख्याग्रंथिमदेकं पवित्रमित्येकः पक्षः। नवाङ्गुलायामसरग्रन्थिकं वेति द्वितीयः। तत्तदावरणगत शक्तिसमसंख्याकाङ्गुलायामसरग्रन्थिकं वेति तृतीयः॥ आदिमपक्षद्वये पवित्राणि सर्वेषां साधारणानि। अन्तिमे तु पक्षे मूलदेव्याः षोडशनवान्यतराङ्गुलायामसरग्रन्थिकम्, महाकाश्वर्यादीनां तिसृणां त्र्यङ्गुलायामादिकम्, अङ्गदेवीनां षण्णां तत्संख्याकाङ्गुलायामादिकम्। नित्यानां पंचदशाङ्गुलायामादिकम्, गुरुपंक्तित्रयस्य तत्तदोघसमसंख्याङ्गुलायामादिकम्, आयुधदेवीनां चतुरङ्गुलायामादिकमिति विशेषः। पक्षत्रयेऽपि व्याप्तस्य श्रीगुरोः प्रधानदेवीवत्। जीवतस्तस्य स्वस्य च क्रमागमज्ञशिष्यशक्तिसमयिकानां च कण्ठादिनाभ्यन्तायाममङ्गीकृतपक्षान्यतमसंख्यसरग्रन्थिकं एकग्रंथिकम् वा। क्रमः कालनित्याक्षरक्रमः। आगमः कादिकालीमतादिः। अन्येषां शक्तिसामयिकानां कण्ठादिनाभ्यन्तमानं नवसरमेकग्रन्थिकम् च। वितानाद्देवताविष्टरायाममष्टोत्तरशतग्रन्थिकं शक्त्यवतारकं नाम।

मण्डपस्य तत्परिधिसमप्रमाणमेकसरग्रन्थिकम् । होमाग्नेः षोडशनवान्यतराङ्गुलायाममेकसरमेकग्रन्थिकम् च पवित्रं कुर्यात् । ग्रन्थिः सूत्रवेष्टनरूपः । वेष्टनसंख्या तु उत्तमादिभेदेन षट्त्रिंशच्चतुर्विंशद्वादशात्मिका ऐच्छिकी वा । तन्मन्त्रस्तु बाला वा कवचं वा । उक्तपक्षत्रये एकतमस्यैवाश्रयणीयत्वं मानसांकर्यं अनिष्टापादकं सर्वथा नाचरेदिति स्थितिः । इत्थमुपकल्पितानि गोरोचनकुंकुमरक्तचन्दनमृगमदपंकालिप्तानि लाक्षागैरिकान्यतरचित्रितग्रन्थिकानि पवित्राणि प्राग्वदधिवास्य श्रावण्यां रात्रौ शक्त्यवतारकं पवित्रं वितानाल्लम्बयित्वा मण्डपं तत्सूत्रेणावेष्ट्य प्रधानदेवीपूजान्ते ज्ञानमुद्रोपात्तैः समं श्रीदेव्याद्यावरणान्तदेवताभ्यः तत्तत्पादुकया पृथक्-पृथक् समर्प्य अग्नये च पुरो निधाय श्रीगुरुशक्तिसामयिकेभ्यः प्रदाय स्वयं धृत्वा शिष्येभ्यो दद्यात् । एतावत्कर्तुमसम्भवे षण्णवति-अङ्गुलायामसरग्रन्थिकानि त्रीणि पवित्राणि कृत्वा श्रीदेव्यै समर्पयेत् । शेषं पूर्ववत् । एतन्मुख्यकालातिक्रमे मिथुनादितुलान्तसंक्रान्तिगतासु कृष्णाष्टमीकृष्णचतुर्दशीपूर्णिमासु वा कार्यम् ।। इति पवित्रारोपणविधिः ।।

भाद्रपदकृत्यम्

ततो भाद्रपद्यां पूर्ववदधिवासितेनैकैकेन केतकीपुष्पेण अलाभे पत्रेण वा ज्ञानमुद्रया सर्वाः देवता अर्चयेत् । पुष्पं तु निष्कासितकेसरमिति श्रीगुरुमुखागमः । शेषं समानम् । इतिभाद्रपदकृत्यम् ।।

आश्वयुजकृत्यम्

अथाश्वयुज्यां पुष्पविशेषं निवेद्य विशेषकरणकः क्रमः प्रवर्तनीयः । अथवा—

आश्वयुज्यां विशेषस्तु दर्शान्तप्रतिपत्तिथिम् ।
आरभ्य पूजयेत् देवीं गन्धपुष्पोपहारकैः ।।

इति तन्त्रराज वचनात् तच्छुल्कप्रतिपदादि पूर्णावधिकः प्रयोगोऽनुष्ठेयः । तत्र प्रतिपद्रात्रौ विशेषतः पुष्पं नैवेद्याद्युपचारैः क्रमं प्रवर्त्य प्रधानदेवतायै शतमाज्याहुतीः आवरणदेवताभ्यः तद्दशांशं हुत्वा-

जपं होमसमसंख्याकं विधाय अविवाहिताक्षतां प्राङ्गनिमन्त्रितां कन्यामेकां अभ्यक्तस्नातां आसने उपवेश्य तस्यां देवीं आवाह्य बालया पंचधा उपचर्यं यथाविभवं वसनाभरणानि दद्यात्। एवं द्वितीयादि चतुर्दश्यन्ते द्विशतादि होमजप कन्याद्वयादि पूजनानि कृत्वा पूर्णिमायां वृद्ध्या शतेन सह षोडशशतहोमजपषोडशकन्यापूजनानि कुर्यादिति एक पक्षः। प्रतिपदि प्रकृतिहोमः शतमाहुतयो वृद्धिहोमश्च शतं एवं जपः कन्यके द्वे। द्वितीयादिषु त्रिशतादिहोमजपौ त्रयादि कन्यका इत्यपरः। एनयोरेकमाश्रयेत्। तिथिवृद्धौ प्रतिपदादिक्रमेण शतादिहोमादिकम्। तिथिह्रासे तु तस्मिन्नेव दिने तद्द्वितयकृत्यं, एकस्मिन्नेव काले होमादिकं च कुर्यात्। अवशिष्टमविशिष्टम्। एवं कृते विद्या सिद्धा भवति। राजा च साधकस्य अर्चको भवति। अथवा—कुलार्णवोक्त नवरात्रपक्षोऽपि एकोत्तरवृद्ध्या वा तदसम्भवे यथोक्तक्रमेणैव वा कर्त्तव्यः। अयं स्वतन्त्रः नतु पूर्णिमाङ्गम्। तत्पक्षे पूर्णिमापूजाऽपि प्रत्येकमुक्तरीत्या कर्त्तव्येति दिक्॥ इत्याश्वयुजकृत्यम्।

कार्तिककृत्यम्

अथ कार्तिक्यां प्राग्वदधिवासितं कुंकुमं सावरणायै देव्यै समर्प्य गोधूमादि पिष्टप्रकृतिकैः घृतपूरितैः प्रज्वालितकर्पूरवर्तिभिः प्रदीपैः नित्यहोमक्रमेण तत्तद्देवताभ्यो हुत्वा देव्याः पुरः शुचिनि भूतले षोडशदीपान् दत्त्वा अङ्गदेवीभ्यो नित्याभ्यः ओघत्रयगुरुभ्यः तत्तत्स्थाने निवेश्य तदभितस्त्रिकोणादिचतुरस्रान्ताकृत्या च निधाय प्रतिदेवतमेकैकं दीपं निवेदयेत्। एतावदसम्भवे एकस्मिन्नेव भाजने मध्ये एकं तदभितो नव वा नवयोनिचक्राष्टदलकमलान्यतमालङ्कृते वा तत्र मध्ये एकं कोणेषु दलेषु वाऽष्टौ दीपान् प्रज्वाल्य देव्यै मूलेन सप्रसूनं निवेदयेत्। शेषमभिहितवत्॥ इति कार्तिककृत्यम्॥

मार्गशीर्षकृत्यम्

अथ मार्गशीर्ष पूर्णिमायां सावरणां श्रीदेवीं सुगन्धिभिः कुसुमैरभ्यर्च्य माषपिष्टापूपान् कर्पूरसुरभिलं नारिकेलोदकं च प्रागुक्तान्यतमया

भङ्ग्या सर्वाभ्यो देवताभ्यो निवेदयेत्। अन्यदविशेषम् ।। इतिमार्गशीर्षकृत्यम् ।।

पौषकृत्यम्

ततः पौष्यां प्राग्वदधिवासपूर्वकं शर्करया गुडेन वा साकं गव्यं दुग्धं उक्तेन केनचित् प्रकारेण निवेदयेत्। अन्यदविशेषम् ।। इति पौषकृत्यम् ।।

माघकृत्यम्

तदनुमाघ्यां प्राग्वदधिवासितैः शुक्लैस्तिलैः अलाभे रक्तकृष्णैर्वा शुद्धैस्सकुसुमैरभ्यर्च्य शर्करादुग्धापूपान् निवेदयेत्। अत्रापूपाः गोधूमादिपिष्टप्रकृतिका इति सम्प्रदायः। इतरत् समानम् ।। इति माघकृत्यम् ।।

फाल्गुनकृत्यम्

अथ फाल्गुन्यां सौवर्णराजतपुष्पैः पङ्कजैः कल्हारैः आम्रकुसुमैः मधूकैश्च यथासम्भवं मिलितैः प्राग्वदधिवासितैः सावरणां श्रीदेवीं वरिवस्येत्। इति फाल्गुनकृत्यम् ।।

अयमेव नैमित्तिकार्चनविधिः गणपतिश्यामावार्तालीनां सामान्यक्रमोक्तानां देवतानाम्। सर्वत्रामुक पौर्णिमायां अमुकेन द्रव्य-विशेषेण अमुकदेवतां पूजयिष्ये इति संकल्पः ।।

अत्राधिकमासापाते एकमासकृत्यस्य मासद्वये आवृत्तिः। क्षयमासप्रसक्तौ त्वेकस्मिन् मासे मासद्वय कृत्यमपि कार्यं भवति। नैमित्तिकार्चनमुख्यगौणकालातिक्रमे मूलविद्यासहस्रजपः प्रायश्चितं आम्नातं-तन्त्रराजे—

नैमित्तिकातिक्रमणे सहस्रं प्रजपेत्तथेति ।। इति पंच पर्वार्चन विधिः ।।

तन्त्रान्तरोक्तेषु युगमन्वादिषु विशेषदिवसेष्वपि श्रीदेव्यर्चनं अभ्युदयायैव। सूत्रकारेण काम्यहोमस्यैवोक्तत्वात् तत्पूजाऽनुक्तिरिति-शिवम् ।।

इति नैमित्तिक प्रकरणं समाप्तम्।

श्रीकरपात्रस्वामिविरचिते श्रीविद्यारत्नाकरे श्रीक्रमः समाप्तः।

